

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
W ŁODZI

Rps.

5005/2

ПРИ ЗАКАЗЪ ТОЧНО ТАКОЙ-ЖЕ КНИГИ

ДОСТАТОЧНО ОБОЗНАЧИТЬ ССЫ

№ 499 *75*

ФАБРИКА КОНТОРСКИХЪ КНИГЪ
ОТТО КИРХНЕРЪ.

Фабрика и Контора: Петерб. стор. Б. Пушкарская 16.

Магазины: } 1) Малая Морская, 14.
 } 2) Пет. стор., Б. просп. 29а.

Rps 5005/II

II

Π

ΦΑ

φασ

Akc. Rps 5005 / 2.

D229/63

En Verdejo.

30 junio.

Wiktors Celski

al King la Krosniko dantes nian
napidan Kroskow.

Do l' Krosniko Libro Dua.

3

Jaro 1912.

Ol letero de larka.

Vieno, 28¹/_{XN} 1911.

... Same tempo mi sendes leteron enavantan novjorgi boudersinjn al ĉiuj subskribintoj de larka Karto, kiu mi neent hodiaŭ.

Bonvole respondi ĉiuj en tin gratulo pleas al ĉi ĉiuj, sen un dentgile estus peti al ĉi pardonon.

Kiu estas tin linjono jezuitik, kiu alaktas le "sajan aŝonismo"?

- Ĉiuj estintoj "mekoj" estis kiu miso nigordatej verdede en la larka "Munizo", kie alportis ilin I-ro Mahaček.

Li kolektis supre multe de fotografioj, prezentantej esperantistojn grupojn, kiujn li kolektis por ekspozicio. Ĉiu apase li bele bildigas.

Same tempo en tin sendis mi recitis le "modernis ĉevalon", saŭ ante le voston "krakovajn" per vicenoj. Ĝaudione sukcese, mi deno speli.

Kun Nova Jaro!

Al subskribintoj de larka niceite postkarto.

Samideanoj! en nova jaro -
Al ĉi, mi sendes desinon:

(BUJ)

Ĉiu aparte el via oro
lekĝojn de l'val' arkivon...

Ĉiam la gaj, ce vino riva
vulu nekgranda Maŭdo;
Fariĝu saĝa ni Kej genio -
ĝisnun de l'moud' aprenow!

La Kriplokasa Amembrenulo
vulu plibela ol unne,
Al ni ekplamu per la stinulo
Kriudek ninioj Kouune!

Kej Kun la alto, presu Mito -
Ĉiam Kunestu borelo,
pleu volupteme, doloa Kaito
vulu ĉiam vivele!

Filozofeme, seke Kaziko,
Faliuta Ikar' sopire,
Nutu vin ĉiam per la liriko
Kej Kunu ĉe l'pod' "nypaktupja"!

Raj al la sana niĝul' kvadrato,
Kin nomigas Alkos -
Publika domo estu feruata
Ĵis ion li paliĝos!

Al Simpatia, mole Simono
Mi el kukloj desiras,
Ke pli ferom vin ora mona
Je kin ni nun sopiras!

Nur por ni, Mejado, meukas la nino,
Sed trinku el viv'pokalo,
Anu vinuĝoj, danu sen limo
Kiu ili en Romavalo!

Raj ni, Ĵuszik, edziĝu vales,
Sed mankas simpatio' ?
Mi vin peklo' hakuu Konsales -
Edziĝu Kuu -- simio!

Raj al ni, mia Rosa Fajfisto,
Kiu aldoni en finow'?

Duże fanigw i oswiada
Le Kraéas i winow!

Sami de auj! Kuu nowe jaro
At éin mi gratules,
Kaj krom mellowy éi-deriraro
Ple i ja ne postulas?...
Mi do j'us!

Via beske.

Weno, 27 Dec. 1911.

Lesen do beske al Dumulo.

2 de Januaro 12.

Amata!

preskan kuu curio mi eyes cu éin uno de „polekspetantisto”
vestojn de lin infano Turin, de presene Grabowski kaj lin
idolo Kris.

Mi éin masko... Kaj éi scindore...

Éin fanigis éimko kaj ne pléu por embriigi van infanon?

Éin de saktis etale paniso kaj cu uno tera serbas agralligj

Kantante :

"Do pny sklaunce i Rodance, stodes pign'e-eres".

"En p'ne k'ij n'aj unny' ap'ndaj dems ede le leskej?"

Rouceome uniam silentow, do pot'ow leupso mi jels le lirow,
pro du Kauraj, nome: gi' povus jorrali al diu le Koraw leupow
Kej pl' mel p'ksimigi le ellow, kiun kiun grande peus mi
al'nyes -

en unny' leupoj mi povus kreadi sonetaj pri malsato kej le-
menigaj je 20 heletaj, kiun' Kouvenij erbas post "Epitulo", sed diu
bedeunide jam mortis - elle pro malsato...

Sed i??

Mi meltrankviligas...

Via leske.

Letero de leske.

5 jannaro.

Karuloj! p'neips, mi neniam bedeures vortojn jam al part-
ikejn, sed en diu okazo mi kouzesas, ke le s'eres supens le linow
de ekles. pardonow mi petos en letero, kiun i m'ereb lunde, car
gi' areud's postuonow.

Mi ne volas heri melankojn, des pl' esti elstarigite al simile
ajo Kiel - pripupedo.

Mi do desigas vin: pardonin kaj forgesu la vortojn, kiujn mi de
skribis en la desiroj, ĉar batali kiel mi estas malfacile. Rigardu
la kontraŭan flankon de l'postkato kaj vidu kion de homoj
estas kiel mi. Ili ĉiuj estas laboristoj - esperantistoj, hokejoj,
sed ankaŭ boks-emoj kaj por mi ili estas protej' fan' ĉiuj, ĉiuj
devas batali kontraŭ ni popolo.

Ĝed atendu la unuan almozon per postonon.

Letero de Berka.

ŝ jamas.

Malpacience mi atendas vian respondon, ĉar verdire tre scivole
mi estas, ĉu tiuj junaj homoj kontentaj estas pro miaj gratulo.
La responde ne entute min kontentigis, ĉar mi min el laŭdo
(mi ja ne estas?), sed bedaŭrinde Alinda, li ne komprenis la
tute ne kaŝitan ironion, ĉar se ekzemple, oni devas al iu
fariĝi saĝa, do kia li estas nun?

Malĝuste, ĉi ankaŭ ne komprenis min, ĉar se iu estas laŭ-
dekrete ne povas danci, sed se ili ne komprenis bone, do ne klarigu
al ili tion, ĉar mi tro bone volis ekamuziĝi per ilia kosto.

Mi ĉi tamen bedaŭras tiun paŭson, kion mi esprimis en la
verŝaĝo.

Koncedo vian skizon, ĉi mia talento estas granda (!) do

ni ĝin ne kredas, unue nenion grandan ĝis nun ni verkis
 Kaj due la homo sin men ne scias valori, se li ne estas episto,
 plihono ni diras, ke mia talento estas diversflanka, se mi volas,
 do scipovas verki ĉe pri nudaj vizingoj aŭ Roikado, ki' d'el ĝeas
 ĉiujn en societo de kantoj kaj fronzante sole ĉi pensas nur
 pri li'...

Ĉi' diversflankes de l'verkado lute ne knopligez aŭ melbow-
 vojigez miajn talentojn (!), mi ĉe sekrete diras al i, ke, mi
 komencis en 10-15 sonetoj pri kanti la plej veltajn; du estas
 jam prete kaj restas sekve baldejn, se tempo permesos.

Ĉiun gratulon d'klis al mi ĉi, ĉar vere mi ĉi'as ni ĉiujn.
 Ĉi' estas preske ĉi'oj en sia vivo, heras distingojn, amuzigas
 kaj nenion pli deziras, elle krom Brunulo, kiun allogas la
 poezio. Ni ĝojelis ĉi'ojn esperantistojn el societoj kaj reges ĉi'oj
 sole, hone amuzigante (ĉi' ofte ni parolas pri Roikado?) kaj
 per n'a kondukto de l' societo nestas multejn izolitojn, forgesante
 ke unigardo estas la forto. plej s'ni ĉi'as ni, ke ĉi'oj
 festoj ni estas hone amuzigante, dum mi zidis sole k'ni ĉi'oj
 pensoj pri l' estonto. Ĉi' ĉe verki' dum tiuj hej (plihono-
 nestoj, ĉi' dum tiuj ni skribes) forto impresadon "Revolu-
 ciuloj" kaj multejn versajojn pri l' amo, al ki'oj l'ustigis mi'w
 unu lake samidamino (palino); ne pensu tamen, ke mi

cranijs; ĉion tion sekis Kelkaj peeloj el Respondo. Ĉion tion ĉi
mi faris dum la festoj, kiuj mi volis elprovi, forgesante Kej
forgesante pri ĉio alia, mi estis dum ĉi spektakulo.
La homo "poeto" Komencas unu perspektivo min, unu unufoje
mi deklaris en "Alunigo" Kej montris al ili "Agordoj", kiuj
ne estis ĝis unu koro - unu mi ĉi tiel ricevas ĉi tiel por
postopreni en la koro Kej ĉi tiel restis. Ĉion mi spulas, pro
multo de tempo, sed la koro estas alia. Tamen, ke ĉi tiel ĉi tiel
keĵi en tiel estas akceptoj de diversaj societoj en unuapatoj
keĵoj al restoracioj, mi do bele aspektas, ĉi tiel ĉi tiel.
Kun ne ĉi tiel ĉi tiel estas ĉi tiel de unu ankoraŭ sama verŝejo.
Pardonu la "peeloj" ĉi tiel por ĉi tiel Kej forgesu pri ĉi tiel...

Pardonu mi almozas...

ĉi tiel:

La ĉi tiel estas anuaj -
sed ili ne devas superigati la ĉi tiel de Komencas.

Pardonu mi almozas,

ĉi tiel, ĉi tiel ĉi tiel ĉi tiel...

ĉi tiel pro ĉi tiel ĉi tiel

Pardonu mi almozas...

Mi prokai juniores,
 Okuloj Kovis blinda...
 Pardohu mi aluores,
 Nun pro ĉi-ti' melinda...

Sed havu vi Koupalon,
 por mi melhondulo...
 Ĉar estas mi krimulo,
 Sed havu vi Koupalon...
 Mi indes piedbalon,
 pro ĉi-wĉi' gratulo...
 Sed havu vi Koupalon,
 Ĉar estas mi krimulo...

La pekou mi Koupesas
 mi jales sub piedoj...
 Ne indes viaj kredoj...
 La pekou mi Koupesas,
 mi bereoj viaj ĉesas,
 mi jales viaj sedoj...
 La pekou mi Koupesas,
 Ne indes viaj kredoj...

Je uni plu ne Kolens,
Ho, aŭlikas kon,
pro mi'a ag' vulgara ...
Je uni plu ne Kolens,
Ke plu mi ne sufens,
pro tiu paŝ' crava ...
Je uni plu ne Kolens,
pro mi'a ag' vulgara ...

Beste.

Vieno, 2-7-1912.

Tial eu ĉi supra versajo mi petas la pardonon; ni povas legi ĝin ĉu de l' Romereco ĝis al la unua - ĉi'au ĝi estas senca. Sed se mi'a humilaj peto ne estas akceptita fero, la, tiam mi akceptas la unuigon, sed ni ne tiam ekkonos mi'an verigon, kio plu al certe ne utilis al vi. Konsideru do, kio akcepti, ĉu la pacon, tiel humile proponatan de mi, aŭ la batalon, kiu certe finiĝos per la katastrofo ...

Aŭtoru sekvas malgranda alstriko:

Lundo, 8^a vespere.

Hodiaŭ matene mi ricevis viajn duajn leterojn, responde sekvas seuacia leteroj, kiu mi jam Romereco atenti.

fravaĵ okazintejoj en la spersaŭtajo aŭtoru ne konhej de esperantoj!!!

Respondo de Limono al leka.

M leka.

por viaj Koraj Nov'-jar' desinj
mi vin dan kules ... nu, tre gentile!
Kavw i etran mult' de sopinj!
Kaj Kielign i lin facile

Sed baryante la nivan vojw
Bovale ankau nepe memon
Ke, ei sen mono ni kreas gajow,
Kio la homow devas feroi.

Pura gajes, en bel' Resita
Luzidos este ankau mono,
pet gi! i esiv eian shopite
Kiel la viv
"mole" Limono.

Lodi, 6^{an} de januaro 1912.

"Europa skandalo"

Vieno, 9 de januaro.

Terura malvenko de esperanto!

Milionoj venkas noblejn sciojn!

El plej fidinde fonda mi ekscias terurajn novaĵojn, ĝis nun
konataj de kelke nur personoj.

Alude ankaŭ miliondulo loĝante en Ameriko, frezene
melankolo de arte lingvo intervenis, sed patrioto ankaŭ per
siej milionoj venkis esperanton novadon! Jam ankaŭ
kelkaj jaroj per sia mono li kreis "Idon", volente porciigi
esperanton kaj (postan) poste ankaŭ "Idon" discreditiĝi
per konstantaj plikonigoj, ĝis kiam li pruvus, ke lingvo
intervenis, kiel arte, ne povas ekzisti, ke sola, ĝis nun
plej potence lingvo, plej multe konata, estas la angla, kaj
tiam nur karo la idon fariĝi kutimada!

Sed ago tiu malsukcesis kaj post nelonge deŭro herito,
esperanto denove ektriumfis.

Sed tiu ĉi kono, senberone mi do opelas.

"La Revuo" perfidis ...

Pure literaturaj gazetoj perfidis esperanton ... ti certe vidis
en antaŭlasta n-ro de tiu gazeto la supirkon "oz" kelkfoje
ripetatan de L-ro C. Boudet malgraŭ ĝis malakcepto de la

apetos en „Ido”. Ĝin lupo estas la lasta por la sperto ...

Profesoro Lederer mortigita ...

Li unua eksciis pri liaj keso apudo kaj kaptis kelkajn spionojn
Korespondojn ... Ke li ŝi ne eksciis la mondo esperantista pli-
frue, oni lin keso mortigis, sed la prunaj felice eufelis en
noblajn mensojn.

La keso, kio ne sciante, kio ĝi estas, scedis ilin al „Lingvo
Internacia”.

La Komitato de l' savado.

Incialite de „Lingvo Internacia” fondiĝis la Komitato de l'
savado, de kio hodiaŭ mi ricent lerson, keso en mi bales
nobla koro, kio helpu ilin kaj demeritajn perfidulojn.

La savado komenciĝis, sed senefike, la mondo estas plejpotence.
L' amoroj nome malsana.

Ricente la sciigoj de l' Komitato de l' savado kaj ekscinde
pri la perfido de plej famaj nomoj, siaj amikoj, la Majstro
falis teron ... Fakte, li per unu suso vruo al du
kampoj, kio fatis, eksplodante; sur Majstro ekbrulis fajro
kaj ĝis kiam venis helpo, li perdis la paroladon kaj de
fajro blindiĝis.

Tiel la unu sola persono, kio povus ankoraŭ savi la aferon,
estas por longa tempo, ŝi por ĉiam, melleligita agi.

Krom ni neniu scias pri tio, ĉar perfiduloj Grabowski kaj Zekner-
 eki prepareis Kriigi la okazon. Nun ni komprenu, kial
 "pole esperantisto" iris, la ĉefuloj ne volis ĝin helpi, ĉe foje
 volis ĝin forigi entute, sed uzbekla ago de ĵinletas vinigis ĝin.
 "La Oka" de Idistoj.

La "Oka" estas ide Kompreso, dum lin tempo ne ekzistas jam
 unu libro en esperanto, ĉar ĉiuj estas tradukataj iden kaj origi-
 naloj forigataj. La "Oka" estas ĉi lasta Kompreso de libro
 inter nacia.

Rial ?

La idistoj ankau estas trompataj. Tiuj miliardo subaĉetis
 kelkajn personojn kaj kutan lingvan Komitatou, ke dum la
 "Oka" ĉiu proponu alianj petonigojn, el Rio forigos leturas
 mikrajn kaj per eldonate ĉi ĉiuj laudoj gazetoj ili prunigos la
 ucklow de libroj inter nacia Kiel ofte. Tial estas plenumigintaj
 la desiroj de tiu miliardo, ke sole unu la libroj ankaŭ Kiel
 la plejmulte koneta povos esti inter nacia. Malfeliĉa esper-
 anto - en polejo ĝi ne kriigis kaj en polejo monas ...

La saro estas nebla, ĉar monas estas per potence al ĉiuj noblej
 sentoj. Kiujn ili ĉi ridindigos.

"Esperante Tribuno".

Aperis ĝi post unu semajno post konigi al tuta mondo

la malnoblegojn de liaj sinjoroj. Kavaute la pruvojn en mano, ni ankoraŭ per liaj pensoj kontraŭbataladi la katastrofon. La agado estas tre malpreciza, ĉar neniu konas la aferon, se ni do publikigos ĉion, ili proklamos nin frenezulojn. Ke ĉiuj subaĉetitej gazetoj prizidos, proklamante ke la konservativismo faŭlerias. Jesure, sed ilin ni ĉiuj kredas.

Manifesto al la esperantistoj.

Post longa pridiskuto, la Komitato de la Savado decidis eldoni la manifeston al ĉiuj esperantoj, ĝi estos tradukita en ĉiujn necesajn lingvojn. Ke ĝi disĵetita en milionoj de ekzempleroj, por ke esperantistoj fidevu al fundamento, ĉar kelke de personoj baldeŭ faros almenaŭ je ĝia ekzisto. Detalejn informojn ĝi ne entenas, ĉar neniu kredas ĝin, sed ĝia lesko estas antaŭe montrita al ĉiuj, ke la katastrofo estas bone ke ĝi spite aranĝita.

Nunaj kontraŭoj en Vieno.

Hodiaŭ ĝi 4 posttagmezo okazis eksterordinara kunveno de ĉiuj prezidantoj de lokaj societoj, kie ni donis raporton pri la aferintejoj. La prezidanto de „Gesam. Ligo de Esp.“ kaj la redaktoro de „Gesam. Ligo de Esp.“ estas jam subaĉetitej! Ni sukcesis fari Oshovski (malhele spiono). Li volis pravi, ke ni mensogis, sed feliĉe la plimulto estis kun ni. Ke ĉiuj ni fondis lokan Komitatojn por „Savado“. S-ro Malbek Kiel

plej bona oratoro baldaŭ faros paroladojn en ĉiuj societaj partoj
 antaŭsciigi la Katastrofon.

Katastrofo ĉiujplake !!!

Ĝus en ĉi ĉi momento, kiam ni skribas ĉi tiun, alvenis
 el Parizo Kuriera letero de J. Carr, ke la pruvoj estas for-
 ŝtelitaj!! ...

Malbenikej idishoj, la letero nian defendon ĉi ŝtelis por
 malebligi al ni la agadon.

Mi veturas Londonon...

Samtempe kiel la ekspres letero telegrafe mi ricevis 500
 frankojn de J. Carr, ke mi laj veturon Londonon por certigi
 la Katastrofon. Mi morgaŭ veturas... en Parizo mi haltos
 por prepari kiel Carr la aferon.

Multe daŭrindaj estas plej multe ĉirkaŭigitaj de perfido,
 ĉi tiu kiel mi veturas ĉi tiu lingvo. Ni faros ĉion elan...

La „Okla“ ne okeru!

Mutan ĉi ni devas melpeligi la okerigon de la Okla, ĉi tiu
 kiel estas discredigitaj la ideo de lingvo ĉi tiu ĉi entute.

Tio estas plej grava afero, ĉi tiu kiel idishoj ni povas batali kiel
 ĉi tiu ĉi duan parton.

Kvankam ni petas tre multe, sed post jaroj de pacienca
 laboro ĉi tiu aŭtoro ni sukcesos, ĉi tiu ĉi ja ne povas kredigi ĉi

Ke la monso povas fari via minow el via Koustruajo.

Karuloj!

Mi konas via tre bona, ĉio kion mi skribis tie-ĉi estas la justeco
vero; vi estas fidelaj samideanoj kaj noblejn nur sculojn celadas
viaj Koroj. Mi do en nomo de la Komitato de la savado alvokas
vin al kontraŭdista laboro. Vi devos sciigi plenan esperantist-
aron pri ĉio ĉi-tio. Via laboro estas tre malfacila, ĉar kontraŭ
vi staras plej feruj pseudoesperantistoj kaj neniu vin alskulas,
tamen ne malkerajziĝu!

Prem arigi kiel elle plej multe de fideluloj, ĉar en vobulo
jam okazis "pala esperantisto" Mauritas en manĝo de
Grabowski, kiu en apŭlo presos ĝin ide.

Nekre debla preskaŭ - sed tamen vera.

Kiv le esperanto!

Fos kun malnobles!

Malkonow al subaĉetitoj!

Karuloj! Ideamantoj!

Al laboro! se kara estas por vi via liĝo, via ideo, via
literaturo - do agi!

Tuj komencu, ĉar ĉiu horo estas perdita vane kaj elprofitata
de viaj kontraŭuloj.

Mi ĵetis la universitalon, mi ĵetis la estontan por ĉiuj

al liw batalo, ĉar se esperanto perdote estos, mi ankau
ne plu vivos.

In di mi kaj velasoj Varsojow por surŝipi S-on Gumbes al
plua laboro, ke li ne transdonu la gazeton al perfiduloj
subskribitoj.

Vizitu la Mejskow kaj sciigu liw, ke kontraŭ batalado
Kamenica ĝas sur ĉiuj flankoj. Ne estas soldatoj kiuj, kiuj
forkuras el militkampoj.

Pardonu, ke mi tiel severe akribas, sed en mi ralesme
ĉio bolas se mi havas ĉiujn perfidulojn sub la mano, kiu
ĉi aparte mi batalas kaj certe venkos, tial forta mi mi
sentas.

Dio plejpotema! Levu!

Jus mi ricevis telegramon de S-ro Carr, ke Varsovo perdita,
Gumbes blindigis!

"Pala esperantisto" fidas en perfidulojn manojn.
Via uska.

Plua jaro's disas:

Mardo, 11^a marto.

Mi prokrastis la elsendon de ĉi letero, ĉar hodiaŭ je 7^a mi
sciigite estis alveni poŝtoŝiĉojon paroli telefone kun patro.
La antaŭseulo ne havis unu:

I-o Cart jus sciigi, ke leuyel estas venenigita.

Subite li mortis post legado... Rusaciskoj anoneis au-
vismon de l'Koro, sed l'io estas certe ago de idiskoj. Kinj
pet monigado jam farigis siaj kontraŭuloj.

I-o Cart ne estas certe pri lia vivo Rej' suspekta la saŭon
okazon.

Duoblo lij sciigi min semprokraste post niĉo de liu-ĉi
letero, ĉar mi tute ne mirus, se aŭstataŭ liu-ĉi leteron,
ni niĉinte estus peran paperon. da idiskoj ago...
Ni' l'ke!

Adresu jene:

I-ro Grünhut
por l'ke

Stencenplek 1924, Vien.

Ke li sciw, kinu kelow li' sendi al mia adreso,
kinu mi telegrafe sciigos al li.

Nia telegrame sendite al l'ke merkredo je 10 vespero:

"Je estas vero, mi veluas Varonion. Konfirmu lij.
Faifanto."

10^{an} de januaro.

Dume gände mi steeras jeuru Karlow:

10^e de januaro.

Karulo! V' cete divenis la sercon en mia seua aera letero kaj ne kredas ĝin vera. Pro tian rapideco kaj sechona pripeuso ĝi estis ne ĝuste finita, ĉar mi volis prezenti un liron kiel savantaĵo de "Pat. ksp." Al ti'o iustigis min via letero Karlo pri Revulabro en "Pat. ksp." Epektive, kompreneble, nature, certe, prave, jesjese ĝin lito blindigis, ke ne vidas ti'ajn geniajn, grandiozajn, talentoplenajn, mestrajn, nebingelajn, en arto de l'verkado artistojn kiel vi ĉiuj estas: Brunulo kun siaj antaŭaj poeziaj, kaj Mejdulo kun siaj mejdaj originalaj spindrakokoj, kaj Kriko kun siaj filozofiaj artikoj kaj ĉe kun originala novelo, kaj Simono kun siaj de l'Iskoraĵi tradukoj, kaj ĝi ĉe Faŝisto kun siaj trakto pri aeromunizato... Mi ĉe aldone, ke ĉi ti'o letero havas en sia paperoj aliajn petelojn, kiuj ĝis nun ne ekidris ĉi ti'o de l'isuro! Sed blinde homo ne povas vidi ĉi ti'o kaj plenkaj ĉi ti'o unow per verkoj de unow persono, kiu preus de li'is ĝis 10 Kop. - kaj ĉi ti'o ĉi ti'o sepage.

O ĉi ti'o Karlo! ke vi estas he postulemy, ĉar ĝis nun nenow simila mi vido. Ĝiuj, absolute nenow konataj, preskaŭ ke leteroj de la l'isuro krom ti'aj Brunuloj postulas ke le redaktoro petu ĉi ti'o pri Revulabro! Kun mi estis

male, Romence mi petis Kelei acceptu miujn verkojn Kĝ uer
mine mi nicevas iunkojn, sed tiel subite dalti out parolas
estas preskaŭ ne enhavita ello.

Ĝi uer forgeris al lia litauro aldoni mian nomon, ĉar efektive
mi estas ĉiam Klu i. Miuj verkaĵoj pri K..... estas same
bonaj, kiel via skizo pri onerismo.

Letero sendite al Urka venante leguere, la 12^{an}.
Urka!

Ĝus mi nicevis vian karton. Mi neniam esperus, ke ĉi ĉi
maniere povas homoj vian amikecon!.. Ne povante ĝi-
atendi respondon je mia antaŭhietan vespere sendita telegramo
kiel mi, Majado, Linono kaj Kaziko hietan vespere porcelan's
Nasovion. - Brunelo, malhelpis velan, jam alitis letenjn
al Carl kaj Ernst.

Kion ĵosi?? Responder mi!

Fajfanto.

Letero de Urka.

Ĵaudo, 10 malse, 11^g jan.

Naiveco via estas granda.....

Mi neniam Kurajus suspekta liou, sed la nicesta hodiaŭ

telegrame, plehona pravas l'ow ... Dufanuj i estas ...
 Mi ne povis domi tutan nokton, kaj proksimaj najbaroj,
 gratis en la planko demandante: Ĉu i freuzi ĝis??
 Ĉar mi ridis ... Tre laŭte mi ridis ... veniam ankoraŭ
 mi amuzis min l'ed ...

Ĉu krom i ankoraŭ iu estas kompile?...
 Mi mem veniam kredas, ke, per unu letero, ankoraŭ nebone
 pripensita, skribita tro rapide kaj ne ĝuste finita oni povas
 kaŭzi al i lian pseudosordigon ...

sed unu mi efektive komencas maltrankviligi, ĉar se mi
 kasto alvenis tro malfrue, nivelis Varsovon ...

Tion mi ne celis... per tio i troje ridindigis ... kaj ankoraŭ
 foje montus vian niviceon ... sed jam al pligrava persono
 ol mi ... elle al Mejstro mem ...

Dufanuj ... mesaĝoj dufanuj ... ĉar tio eĉ superas niviceon ...
 Kompaktindaj bukaj ...
 Ĥi deras peti de mi pardonon ...

Unu najbarino post alia alvenis ... demandas, ki'o estas al mi
 uskte ... kaj mi ridas ...
 Ĥi kredas, ke mi freuzi ĝis ...

Tiu telegrame kaŭzita komencas ankoraŭ al mi eklimigon ...
 mi ekpensis, ke almenaŭ mortis iu el mia familio ... Kio post

Al Simons.

Al ne Rousseles Kun i Molrimono, -

Porolo via 'as touw malpara:

"Ke, e se uia sonorante mono
"Kom' poras gaji, esti felicheva ..."

Le uia, ekreuple, e dia memois,

per papereho perous la para,

Al huj aelus leguajon je krou
Austat' dek cente - sekve fiera va.

Sen gile kouroj de l' malsat' peres,

gi- alingelle vojo - al kultura,

Lando, al unu hej gis unu un' ombro,

Kontrau gi unu jam mince ekves

de l' milionoj gema uvertas ...

Autor' ne leita - tamen grandioza ...

Urka.

10 de januaro.

plus leska skolas :

... Koucese „pala kypesautistoi“, do mi havas al ĝi iĉu super-
skicow ankoraŭ de l' tempoj de mia jureco alfluy, kin tamen
ne povis atingi la supraj de bone provinta papetuy redakteis ;
ĝi estis dum la ora heluy de redaktors de l' Besto - Leono, juyow
treys severa, kin ne aulis disĵetadi atan favorow ĉinflanken
keĝ niceinte ĝiu ia simpleto sentis sin feliĉe. Tamen dis
severa atjow dan subiĝis koutaŭ mia personeo - ĝi estis
dum le nepogresche vadoia vespermanĝo en l'ksa ĉambrey
de l'ksa hotelo. Sed mi rifuris lian humilan petow... mia
piero estis rucidite pro lia ŝta antaŭa alle keĝ severa sin-
keredo ; niceinte sur de l' prezidoro pala tradukow, li rajtis
prezigi le onĝindow.

Krom l'io la unue redaktoro neion valoro, ĉow abscedatan
por presado deas aprobi l'ujoro Grabowski kaj kin ĝi mi volas
havi neion, neion nilatow. Li iam diris en Krakovo al Kull
ke mi havas talentow, sed estas ankoraŭ tre juna keĝ oni ne
deas miw tro laŭdi. Kraukam, ne ĉe, verkeĝ miĝ estas bonj,
ĉas l'io povus malpliigi miĝi pensj al plus perfektigado.

Kin do garantim al mi, ke unue ĉe lin, la sola reĝo de l'
poeris, ne rifurus ĉe, - instigante miw al pliperfekteo, kin
ĉe li miw ne posedas. Volante atingi lian favorow, oni deas

ne esti konata de li, li ne devas sciri la ajon de s' skribanto, alie
ve al lin laste. Kaj unu li konas eĉ tro bone...

Fine la opinias s'ia plej beleza vertradukanto, unuaj fontoj
en lin eĉ direktas estas ne tre perfektigitaj, tiow mi unu
konfiras, do se i'au mi sendus i'au al li, do unu tradukitan,
ke li linu la konstanton.

Li eĉ, por ne perdi unu favoron, en lin'j laj sendis al li peleton
el Kasprovia, kvankam mi dubas pri akcepto, ĉar unuaj fontoj
ne estas egale, ti devas pli da ŝanĝoj.

Vere bedaŭrinde estas ke "Universo" jamas s'ian butikon, mi
ne havas jam lokon por honorigi ĝin per unuaj "Klerikaj" versoj
ĉar ĉiuj nesperantej organizoj ne indas tiow.

Vere oni devas konstati, ke esperantejo posedas pli da verkantoj
al legantoj, neniu abonas ĝis ĉi, sed ĉiuj verkas. Ja novelo
Kaj versoj mi' aludas lokon de "Lingvo Internacia" jam de
jaro, ĉar s'iaj part respondis al mi, ke ili havas materialon
unu por s'iaj, mi do devas alendi ankore pli da s'iaj s'ian
u'ow, kio tute ne estas ĝojiga. Kaj s'ia part ankore aldonis,
ke la stilo en novelo kaj la beleza versoj superas ĉiujn iliajn
postulojn.

Ĉu en lin'j aliaj valoroj venkadaj?

Tio estas vere l' uniganta, tamen la letentoj de esperanto,

malgraŭ tio kuneblas la papeton por elji an malaj' verkoj.

Du multe de uskiĝoj, tri multe pli k..... Ke ĉiam
amboniĝas ... por melhus propre... Ĉu do ne profetude estas
fariĝi suavisito?

Letro de M. Kremiŝki al Tuvio.

Varovio, 15 de januaro.

Kara Tuvio,

Tute private mi peturas kuni vin al mi kun vere amika
Kourilo, kiu mi - nature - povas ne atendi. Tamen kradu
al mi la kondicinon por ti. Via talento de tradukado estas tre
granda kaj pli eksploatinda, pli prizorginda ol la tiu supras.
Viaj tradukoj presite en p. b. estas tre belaj kaj sendube
varioj ĉiuj. Tamen se vi volas havi famon en eksterlando,
se vi volas ke viaj tradukoj fari impreson, ke ili estu reprezentaj
kaj lesnataj, deklamataj - vi elektu aliajn temojn ol ĉiuj
kaj de liĉivizi. Poesio de Ĥeŝt estas beleza, mi adoras ĝin -
tamen por vaste esperanta (publika) mondo ĝi estas malpreciza
kaj ne ekkondukta vin sur esperantan paŝaron. Des pli vidinte
pri poezioj de "Mapo" - liĉivizi (nebulaj, malklaraj, simboloraj,
ofte sensencaj). Mi tenas tiam atenton sur poezioj de Ito-

wacki, Kouzniczka, Isnyk.
Cetere - i jafw miew.

Respektujem Koj's amide ans.
M. G.

Letes de larka.

16 de jannaro.

Fajfau!

Mi ne intenes plu ludi Kewi'cinj "blindaw arnow", - di-
manee mi riceis waw abamew Karow, mi ne respondis jifw
ankoran, ca, verdire mi ne heris 10 h. por a'eti postmarkow,
kodian autanmomente alveus letes de Kaziko, Kium i
Kouzprucle lops. Letes estes belstiles Kej eulewas jofkejs esps-
mops, Kion dii deras Kouzesi.

Rhaukkan le apen estes krawijite ho rapide Kej seupripeuse,
tamen ia logika estis euzi, Kej riceinte waw Klauzettelaw
Karow autan ai e' posttegnere, i ne poris veteni Varsowon.
i miew ja skibas, Kicaw i estis jorvetwintaj, ho estes sekwaulew
kejos vespere post elcudo de ' telegrams Kej samaw kejos Kalkijs
koropi plifme i riceis miew Karow.

Jis estes Kalkulo matematike, eulewas nenicu etoww Kej kinugi
i miew ne povas.

Alí denove konfeso miau kulpon, mi ĝin jam bodintis antaŭ
la ricero de Karika leters, kiŭ mi ĝis miŭ plebedairi tiŭ,
kiŭ mi ĝas.

Mi scias ĝi ne nur linigi, sed antaŭ inter linigj, sekve
mi divenis, kiŭ mi estas, kiel volu lamen lesitiŭ.

Mi elle baldaŭ klarigos al i la kialon de linj ŝercoj, unue mi
konstatas nur, ke mi iliŭ bezonis.

por kiŭ? ni ekscios poste.

Mi eĉ konfeso al i, ke en kusante senĝus mi intencis rezli
lin por nova, "peco", kiŭ estis pli bone pripensite ĝej malgradi
lin unue lesiono ni certe ĝin denove ekkrodus.

Ĝed la leters de Kestko ĝej antaŭaj konscienciproĝej ĝopreŭi,
al mi volouton ĝej ĝus ĝi bulas en ĝono.

Leters de Majro al Karika.

U de januaro.

Ĝesto: plej bone ridas,
kiŭ leske ridas.

Rare leske!

Certe okazis io eksterordinare, se mi skribas; ĝajus, ni jam
rekteeris konvinkigi, ke mi, kiel korespondanto, ne valoras
eĉ unu "rompitan ĝoson". Ĝe ĉube tiŭ-ĉi estas afero

lute malgaja sed ne min estas tempo por klarigi ĝin, kaj des pli kontuigi pro ĝi. Mi diras: ne estas tempo, ĉar ekzistas aferoj senkompare pli gravaj, kaj pli ili mi volas ke mi, mia leŭelo, ion babileti. Vi komprenule diverse, ke mi skribas pri lastaj okazintoj en mia familia vundeto, kaj ritej per viaj „gravaj sciigoj“.

Malsan ĉi mi demandas lin, ĉu li leŭs la fakelojn de Sennaiski? Ne? Mi kredas, ke ne, ĉar alie mi ne povas kompreni, kia maniero li decidis ripeti la doloran provon de malgranda Tomiĵo. Okazis jene:

Malgranda Tomiĵo pasis apud la obano on de ŝafoj. Li estis sola, same Kiel li en Vieno, kaj Kiel li li herare kuris. Subite li an kapov vizitis ĝenera penso: „mi alarmo la viljojn, ke venis lupo; ili sendube venos, kaj mi bone amuzigos“. Li faris kion li decidis, kaj post ion de tempo kunkaris ankase tuta illeĵo. Komprenule la viljanoj komprenis, ke malgranda Tomiĵo trulpis ilin, do ne loye pensante ili „kurbatis Tomiĵon, kvasan maldolcan pomon“ (ne kvasine jakiloj). De lin tempo Tomiĵo neŭian mensogis, sed kontraŭe dum tuta vivo li estis homo solida kaj bonkonduta. Viljanoj estis d'el saitej pro lia konduto, ke ili montradis lin Kiel

ekzemplon al ĉiuj.

Tamen ni decidis fari Kunon, kaj post Kvin ni konvinkigis, ke ni, kiel via Domo, volas aŭrigi viajn vortojn. Ĉio bonfarto, ni ludis planon vobon, Kvin ni "eufonio". Via letero, Kvin ni skribis post mezo de via leteraro, certigis nin ke ni venkos, ĉar ni konvencis maltrankvigi, ĉu efektive ni ne fariis kiel ni konvencis al ni. Ni do decidis certigi vin, ke via maltrankvilo ne estas senkara, kaj postulis leteron redaktitan de Kvin, ni vidis, ĉar ni antaŭvidis, ke ĝi fariis ni devos kapitulaci. Alia elio el ĉi-lin melopodume ridulo ne povis ekzisti...

Bedaŭninde ĉi-lin "konvencio" ĉi-lin malbonigis. Verŝajne ĉi-lin ne estus ekzistinta, se Kvin estus pli kontakta. Ni do povas imagi viajn vortojn Kvin, Kvin skribis ĉi-lin malferma Kvin sen Kvin kaj ĉi-lin de ni, Verdire ni "liel Kvin pro ĉi-lin ke ĉi-lin certe lute senkonvencio, kaj senkonvencio, vundis ĉi-lin, kiel pro ĉi-lin ke ĉi-lin detruis viajn planojn. Kara Kvin! ni ne ĉi-lin celis, Kvin ni alin!

Ĉi-lin de ni, konvencio ĉi-lin, malgrau via ĉi-lin. efektive, kiel ni povis konvencio leteron de Kvin? Ĉu ĝi nun ni ne ĉi-lin kvin certigis Kvin estas Kvin, kaj Kvin estas ĉi-lin ni lalo konvencio ĉi-lin? Kvin al ni, ke ĉi-lin dubo povis ĉi-lin vundi

sauve, Kiel vundu: Un liaŭ letereko.

Senkompuziĝo do reciproke, Kaj Kompuzo ke ti ambaŭ estas egale
naivaj.

Ĉi bedaŭras, ke la afero tiel bone komencitis finigis
tiel fakte. Ĉu efektive fakte? Ĉu ni ne povas uni reci-
proke senkompuziĝi. Ĉu ni ne povas forgesi kelkajn melpandajn
detalojn, kaj tielamaniere forigi la tiel kompuziĝon? Se ni
tion povas fari, se ni estus sufiĉe kapataj por tion fari, ni
povas multe profiti. Al ni ŝajnas, ke lian ĉiuj ni povas
multe ridi, dume nun nek ti nek ni povas ridi! Fine,
se ĉi ne sufiĉas por ti - do ni demando, ĉu ni ne povas
fari laŭ dia konsilo por via granda saŭkto afero? pripensu
tiom, kaj respondu.

Tute via Mejdso.

P. S. Ni ĉiuj Kompuzas, ke malgraŭ ĉio, via ŝero, anĉi de
per bone - ides de ŝero estas ĝuste opitaj.

ŝerantaĵoj paĝoj en karas respondo de Bruno al niproto fakte
de kara koncerna la „ĉinikeco“ de St.

Roufeso
de aborigena pato

"En i fariĝis eunuko Kej ne plu povas
embriigi ian infanon?"
Eske.

Kiel la odoj trapluas maron
per kaulo brua,

Kiel la vent' agordas branĉaron
al plust' disflua,

Tiel en koro mia domanta
Admundo via

devis la kordoj de nipozanto
liulo mia.

En la anim' vekigis kaskoj
lekbruj' marj,

En silentoj scumbigitej
Falkoj branĉarj

Kej ra spasmis koroj kumpremis -
Melĝoj's ia

Rej muzikilo ĉe ekjenuis
 per voĉ' sekuris.

Ho, ĉar mi ankau estis reposedo
 de kaulo juna.

Ne pro proo Rej vanta modo
 Mi krou' glorusu -

Mi klu ĝi ungris tra la disvojaj
 de n'v' kompleta

por kauli glori de novaj vojaj -
 Ideo bona.

Ĉed ĉar liuro la unridatejn
 Fendajn posedis,

Ĉar kordojn [ĝi karto] delikatejn
 Korvoĉon kredis.

Do ĝi unri ĉian ploris kaj veis,
 pri perdo ia,

pri flamoj, sektoj, kiu perdis,
 pri amo mia...

Do ĝi unri kaulo pri la amado

Kaj pri supero,
pri la eterna kor' sopirado
Kaj pri espen!
pri humiliĝoj de perfidita
Koro mialgeje,
pri rememoro de la perditaj
pri tempo majo.

Ĉu kiam foje mi ĝin apudis
Al kaur' litano,
Al la doloro, kiu mi'n mordis
En kor' malsana,
Al la spirita barakt' diforta,
Kiu mi venis...
Ĉu la linto kun zuno morta
La kordoj krenis.

Ĉu aĉa estis la muzikilo,
Ĉu man' hojuna?
Ĉu ĝin mortigis de maltrankvilo
Lejport' aŭluna?
Ĉu kordoj estis aŭtor' maldikaj

por kantu' frevera?...
 Ĉu ĝin mallordo kantuĵ l'ir'kaj
 pri e' am' mult' presa?...

Tiam mi kaptis el bust' suspira
 Koron proctan

Kaj ĝin enkonkito sen plor' nevira
 leu l'itow prectan,

Mi ĝin kuliĝis ekle l'itla
 Duketi' melplena,

Ke ĝi nipoza kun hero mule,
 pri seurecena.

Al trafikaĵoj odoj le manu
 per kanto brua,

Al apordanta vento brancanu
 per plenk' displua

leu r'ia cetero prepas la koro
 Tiel silenta...

Kial ni vekis ĝin? por doloro
 de viv' momento?

Ĉu do aliŝi malnovajj' Kordojn
al muzikilo!

Denove veŝi plorajj' akordojn
kun nokt' brulkilo

Rej olekene sur malpleniĝo
de lomb' - peres

Faŝparojj' bleki pri reviziĝo
de la pizmo ? ...

Wiktor Bleki.

17. I. 13.

Ĉelaro de larka.

21 de januaro.

Miesan miie jakis deĉ' porŝva draika,
M'e lieuj'gec' surŝ' la' porŝva,
By desuiancoj' doradii' konika ...

J. Kasprovia.

Karulo!

Ĉiuj miuj' lastaj ekseroj' feliĉe finiĝis bone, tial, la akaro
kun i' certe tro samam' vojow.

Supre citite moto saziio bone klerige lestatow en kiun jalo
ofte la homo, mi do alucen unne ne skribas la kialow de
tiu mia ruzawa stato.

Dutau neloge mi balcis en „Ges. lingua lerp.“ versajon de
definjentoro kaj prezidencs de germana ligo de esperantistoj;
en unne momente mi deci arzi skribi al le redaktoro pos ekpro-
testi la profanado w. de l'prozo, cas varajo lin verkite estis do
homo nekonekte fuedamcentyji reguloji de verifrado, sed pripe-
riate liow plihone, mi lesis ilin en pace.

Dutau neloge mi balcis kun grande miris la du originalaj
volumetoji de Schulhof'aj poemoj; zimitoj malofte oni trovas
en mia literaturo.

Kaj dutau du sevizoj mi riceis l'unikow de bohema klubo
esperantista por ĉeesti ilian kunvenow, kiun honorigis per sia
vizito L. Růkhl, bohema Galowzki.

Mi do venis por konatiĝi kun li: ne tre maljuna, ege simp-
lia kaj jetoorega esperantisto, sed sauteupe, juniora bohema
neerinto kaj unelamiko de ĉi's, kio hwas lanĝw niatow kun
germana deveno.

Sed pri tio mi ne volas skribi; deli mi eksetis, ke Dr. Schulhof
jelis la poezion ĉar diaj versuoj, Kiel „Lingvo Internacia“
„Revue“ „British Esperantist“ ne volis ilin prozi produka

nevaloro; eldonite do ilin mien li spetis prakcau la samon.
Tio mien eskribis kaj sekantem legu mi sendis al li Karson
gratulante lin pro grandiozaj versaĵoj (laŭ mi tute prave).

Samtempe mi sendis leteron al la redaktoro de unu vicna gazeto
en Kiu mi citike prindis la aŭtoron de antaŭnelonge presita
versaĵo kaj aduvis la redaktoron, ke plu ne kurajnu pririgadi
al tiu...

Ĉu kiel kompreneble kiam opiniu, kion kaj kiel estas talentoj,
estas forgetataj plenkaj kaj al lia scisecaĵo oni lasu malfermas
kolonj de "gazetoj"?

Tio estas unu mia aventuro...

La letero eniris postajn epinonj kaj homoj lin estas grandaj
personoj, ke satate de lokaj saŭsideoj.

Ekde... Letero lin kvercaŭ hontas en feto rutes ili kaj unu
tralejo ĝin injenieroj Habuĝ.

De tute ne kous mien, tial demandi multajn personoj,
Kiu mi estas... Sekus la tute litano de laŭdaj publikaĵoj.
Jano K. J. P., ili do komence ne rezis. Tio mien unu
kolonj kaj ne pensante pri postsekvoj mi vizitis "Amiĝon"
Kaj tute al la redaktoro ripetis la samon, aldonante ke li kiel
redaktanto devas ja scii ke estas bone an mela,

Li respondis, ke ne kurajno ni furi al lia grava persono kaj...

cô ne lego liun versajon, profetaute la akazow, mi prezentis mi
al S-ro Karbay kej petis pardonow pro liw leter, Kien mi nuno
bedains. Sed li antaie jawn koniunkzio pri melow de liw
versajo kej magran mi afeudo, Kien mi kantis alci, konfests
sian kulpow kej pardonis mi. por zigeligi uian paow mi
kisis um le alian. Tiel finiĝis mi unu ekreto...

Sekvantan kajow post liw akzo mi nuno responde al mi'a
gratulo de Schulhof leterow, en kiu li mpetis liou, kion mi ekreis
de Kiskul. Tuj mi skribis alci leterow, en kiu mi prezentis
liw Kiel homow ne pezistan kej liencindow. Mi ne mensos,
ĉiow, kion ankore mi skribis alci, sed ne konante tute liw kej
kurajante tiel akre liu ataki pro li. Ke alci ne plaas plu
vostadi psemoj, estis de mi'a planko apo ne be honeste. Tamen
liw letero hant tute ataji postsekvoj al mi esperis - en unu
Karlo li skribas, ke baldau alreus Vkenow por zmore precian
manow kej persone konatigi Kien mi.

Baldau jam li scudis al mi leterow skribitan en versoj.
da due ekreto finiĝis bone.
da tria estis sekvante:

Iu tiens tre bone progresas via afeto iutes laboristoj, ili havas
pli multe da aroj alciuj alciuj societoy kune. Miw interesos liu
movado kej de tempo al tempo mi iliw vizito, ke Kien grandaj

honoroj mi estas akceptata. Sed mi rimarkis ke proksima ĉirkaŭ el ili
sentas Kullow al Majstro Bruceloj kaj ĉiuj sekrete skribis al li
leteroj por havi almenaŭ lian subskribon. Kolekciis multajn litojn ĉi
turnmentado de malferma Majstro kaj mi decidigis domi al ili
lecionoj.

Dukto ĉiuj mi elektis tridek plej grandajn Kullulojn, kaj ĉiun aparte
sciigis, buse, letere aŭ alie, ke ili plikas al mi pro ilia fervoro,
pro kio mi ricevas rekompenci ilin per moralej gutoj: Sub granda
sekreto, ke li ne kuraĝu perfidi tiun alian, mi malkovris ĉiun
aparte al mi 10^{an} de Kur. mon. je 3^a postd., ĉar Majstro i'neoguite
alvenis Wenow, por propraj aferoj kaj je lin kazo kaj koro, estis ĉiuj.
Ĉiuj ekredis.

Unu historian legon en mia vivo jam de unu horo mi sidis
en kafejo kaj observis la poston de domo #10. Ankoraŭ antaŭ
hieraŭ jam Romenoj alvenis unuej. Kia surpriso estis por ĉiuj, ki
povas tiu ĉi, kiam li ekvidis Kouaton ĵus elstaraŭ de mi-
li ja nur sole restis. Ke Majstro estis hodiaŭ!

Sed kiam post kelkej minutoj alvenis ankoraŭ kelkej, do liuj
okazante jam sur la strato divenis la sekron, kiam mi faris alie.

Post kelope estis jam vere esperantista Kunejo apud mia
domo, kaj mi, sidante apud fenestro en kafejo, proksima krento
de rido.

De l'u.çi lempo mi aukoran ilw ne izilt, sed afero l'u pli
ol certe finigos hone.

Li kiow eble ne kredas? ĉar l'is amiles ian ĉapitolo de romano,
sed la afero, kiun mi kaŭzas al i certis eble malpli kredinda kaj
i certis trompikaj.

diestan unte jalis eble porpa ozika,
me licujas luras lal porpa,
By desiriacys doziadei Rodika...
Via larka.

Muate!

Karow ian mi riceis hodiaŭ, sed kredu min ke eble malpli
mi suferis al i. Dum ke i stabas al iw ancĉi d'is serow kaj
responde mi prezentis l'u kiel senkangulo, homow, kin ne ŝate!
le honorow kaj meritoj de aliaj personoj. Ĉi'ou l'u.çi kaj ĉi
pli akute al mi karko kaj i'ĉij certe legis l'ian letow, sed
ne l'u kontraŭstain kiuj esprimiojn. Li povus ja ekkli i'ou pli
konvencian, i' t'rigas dekkelkaj kontraŭ mi unu kaj p'ri'p'u-
cinte hone, i' p'ois respondi al i ke mi estu trompikaj, sed
samtempo mi aldouedi esprimiojn ne eblej porhomu boenkulpa.

li l'ike ne havas al i l'ĉij l'ian bedankow, mi gojas trepe
ke mia vult'korospusado estas tre interesow kaj kaŭzas l'i ofte
elstecow de l'certo. Li eble povas paroli pri i' al i, ne k'v'stante pri k'...

Koncerno miau l'estro leteno, do ĝi estis akceptita en granda
Kotero, kiam mi havis kance de kelkaj ĉi-tieaj personoj, loke
mi en ĝi lasis tien ankaŭ iom de venus por veni pro via „peco”,
Kaj aŭtoran lunde Kasiko.

Mi do estas en ordo, nun al aliaj venian havas.

La librojn kaj „Universon” mi ricevis; mi lajn dankojn.

Li tiam preterdis min, komence alvuis, ke mi ion scias
al li, kiam mi libu finis, li kien granda ĝojo presigis en decem
nunten kaj... ne finis ĝin.

Li ŝuldas al mi respondejn preskajn al ĉiuj letenoj, kiujn mi
deun l'estro tempo preterdis al li.

Dovole do respondi laŭvice aŭ eĉ kune pri tio de komencu
kaj pristaten impresojn de via pensos, li ŝiun tre interesas.

Mi do unu ankaŭ, ĉu efektive mi estis en Varsojo, ĉu malgraŭ
mi ne kredis tion, tamen li ŝi pensu min per ekules, se efektive
scias la adreson de Grabowski. Mi lajn dankojn pro via helpo.

Salutojn al ĉiuj.

Frato via

Leska.

Mieno, 21 de januaro.

Letero de Kaziko al Esko.

Dundo, 22 de januaro.

Esko! - krytan kraj list i ure poruje, Esz. Janko, vice
 Esko, Klorom, wspanidumylenic na larey herbowej umiescitem
 poslader zalow, Esko, Klonj udrich odci kurwej oglasa i wysyp-
 Rich umiej wiecy dowcipuch zyceny sprawa na wiecy, de zic uzbeki
 na takie Kawsaty. Doprawdy, podefynuje zueone, przez ciele sek-
 wie, przygotowanu bytem, ze walle bedre ciwika, walerzej
 wyspkkie inodki zstosuj, poruje, wyspkkie stony, ze kurwej
 bedre wieidy i wzedstony. Dymerseni: „Pomyzej, ze sprawo-
 Kowatem was wyspkkie do wallei (gdynia drcinimede), Klonj zicic
 podzeli, postuyuje ze argumentami, Kloro umiej, umie do
 odswolw - pisera w swoim listie, dazy pisuiceny dowid, ze
 kurwej skoinenou, ze kare, z zurecym kyttem salym stawiam
 do kaka. Szkada! Wied kytto, ze luy, skynawey kraj list,
 od piewnej chwli perui kytisuy, ze do Kawsat, iz cisz Vaniado-
 mowca, zueone, przez ciele Klawice, poduduce, postenowisuy
 wzpocetq walle, do prosadwi do Roica, ze zcat, ino do mowca,
 wiespodicawey efektu, wptalisuy telegram, Klonj, sam przymu,
 byt welle uicidym efektu, meycym przygotowanu hery wzed-
 stony, wiktory, ze kody, wptadue przez Fajfe i Kleska, byty
 kacie zory obumyplonyum efektami, Kloro postuyidly do

ozłateńszego przygnębienia wojny „dostojności”. Piszę swój list
postępując z nią podług myśli „sensu”, myśli nie!
Wzajemnie przekonamy, że w naszym wieku państwa i elektryczności scyzyment
popada lekko samo jak w wieku Kyzolin, a u nas wojeja przepięści
za lek samo wazilini, jak historyczne paniecki i dlatęo bez
jako głośniego narekcia walki wzajem scyzymentu, cieleo obunani
rozadkameo o podłoci cłonickie, spokajnyo wyputoio, jednem
złowem inwackioo nieodrzucaj pny dlatamio na wybrzeziach
pniekniejaceo p'ickuioe, scyzymentaleo paniecki i „pewnyo
zidie uioi XX wieku”. Zepowiedziameo k braskiem kumioj skoli-
czomy, walecey podziej, zlowe ree i zidnyo uioe do otkie uie
meo. W tym wypadku zlowe zio inwackio. Wzajemnie z jakio porodio
czepio zio obrisowio. pnyo spramio, wyzielleo i, odnowio, zio,
do kweo rozadkio i tyo pominio wszyskie wqzigeo kio „Wpół-
noie”, niezidnyo zyziamie pnyo Cielio obunioi na nowo
uioioe.

Wzajemnie! - list, kłioy uioe ozłateńo pnyo zioe uioe zioe
zidnyo ale uioe zlowe. pnyo zlowe, jasio i obunio,
co uioe zlowe zlowe, dlatęo dlatęo uioe zlowe, pnyo zioe
i k zlowe zioe zlowe obunio jasio kio zlowe zlowe zlowe?
nie uioe, w tym wypadku o zlowe: moie zlowe uioe zlowe,
zlowe uioe k zlowe Kioy, uioe zlowe, uioe zlowe uioe zlowe

uilišny i soho, myšli ašchj pseru, zija wšadnyh wypadku
 nie moge, zgoj porziedny zemiaceu obzaič ušach ušue,
 ale uerz mišly uauu Kolejz i Klōnyu zije uo zdejzje, i
 Klōnyu zemiaceu ušue jak jē haucielia pnyzaič i
 pnyzaičiem, i Klōnyu pnyzaič uiez, du, lepze, chue, wšoin
 zjeu i Klōnyu lezaz bez wyzduuierouyč pnyzaič nuem lize
 znywajey wnyškue ošouuki. Ošerzje? Chyly iost lek
 dekelko čie ušioz?

„Po tym wnyškim eozeszo, erup, ie powiezy uauu pętko
 jakieš ogniwo, Klōre opęzto wnyškue uue ušue”. Nieprawe!
 Zlyz uueue byto to ogniwo, zlyz uueue, jost idea, Klōreus
 Tęcy ašchj seulymentally lidcik, mogzay podziatay uowozbruič
 epilepsyerki, ušai wyzdu uue, wyzdu, zlyz duš pnyzaič
 i uieklōnyu i uerye, ašchj pnyzaič lepze gnyškue mogzay dawo
 uauu, uue, pnyzaič rozzrai. U uerz owo ogniwo uue pętko iz
 cejā zija opęz uueke wnyškim, Klōny uueue to co uue,
 Klōny pnyzaič uauu eodwicuuy zjeia uue, pnyzaič jakieš
 znywajeyne, lepze ideaty i uue i obzaič zije jak lekue.

Lekka! - Pouuueo lepze co pnyzay wšoin lidcik uue uieuy
 zelyz uauu i tym co uue Tęcy, uue uieuy ašchj uue, idea
 pnyzaič lek bez wyzdu i lek pnyzaič w wyzdu Klōny uauu
 uue by uueke eozrwe, zije ale i absoludny lek znywajeynyč,

skalszych memi, wencelach, wrażliwość historyczną gwałtownie
umniejszającą zdania. Jestem przekonany, że list pisanej pod
jakimś silnie działającym wrażliwym. Które bardzo podziwiam
na krótko, aż do czasu, dnia obywatela pisał do nas. Ciem i otem
że są chwile w których światem pod działaniem podstępem i
marości zycia, może najukochańsze swoje ideały, nie oszczędza
o wiele innych, i to jest owo podświadome, dantejskie, wspaniałe,
poczucie, „przyprowadzanie się do warunków”. Wtedy mi
także, jestem przekonany że ty się, do obywatela warunków nie
przystosujesz i że to jest owo wroczliwe ognisko, które
nie powinno być. Jestem przekonany że „hogołojne”
zycie dźwięcznie przystosowały się do swoich warunków i nie
tam w głąb siebie, ci się, co Księ Koda niecy niecy i
pięknie, że Księ ci się, abunę i ani zow, ony, hallkonten-
tów, zapędnie nie przystosowały do obywatela „hogołojne”
warunków a zapatrzyły w lepnę, mniej „hogołojne” przynosi.
Kolej, w przekonaniu, że wspaniałe, mądre wprowadzenie
swoje zdaniem zapyta z ludźmi, który zawsze za Księ, i przy-
jaciele uwierzy cię będą.

Miśk Tajp.

Karik.

Wiktors Bekki

Kiam suno leriĝas.

Kiam suno leriĝas, horizonto per blua
 Vueliĝas krepusko malena,
 Tiam tute neteno en deziĝo la preo,
 per mururo saluta ĝin benu.

Kiam suno leriĝas, horizonto per bluej
 Vueliĝas kbletoj ĉedej.
 Kun radioj pluankej, mondon venis postulej
 Raj venkk aŭtej ideoj obelaj.

Novaj pensoj kaj kantoj disportatej bel'tero.
 Dissit'atoj de mondaj lemuskoj,
 La ekvokoj junulaj pri la nova espero -
 Et nebulej diĝas krepuskaj.

Kaj kun luno kroskaute, kun kroskaute la lago -
 la pesante alvako aŭdiĝas:
 Kaj, kaziĝo! ekston! Al laboro al la ego!
 Kiam jam - estous' dislumiĝas!...

Ĉi ti - luno venita kun la ord' en akulo,
Novvorkite ekmasas auro:
Por mallumo sekvora! Mond' en zia tempo
Kun la nova ekpasas komaro!

Riam suno levigas, horizonto per blua
Vueligas krepuska mateno,
En la brust' mia juna dum lezigo ĉi fine
Flamas suno, espas odeno.

28 januaro.

Riam suno subigas.

Riam suno subigas, horizonto per saŭpa
Vueligas reĝesta purpuro,
Da Forto mistera kun kraketo leviga
Post la lera cuples linuro.

Riam suno subigas, horizonto per klarej
Vueligas nebulej ĉi pona,
Rej ekreĝas la paco sur eleoj kamparaj -
Mondpalaco en vulej reĝkonoj.

Paris hejo leloro - de nitelo momento.

Rememora ekscito alfluo:

Ho, en lin mejeto kanto de le kousento
al neta parinte forfluo.

Estis bele le hejo, pleue de le Rojajoj

Rajimejo leloro de kono,

por Rudolki honoro tra la novej vivojaj,
Sub orono de soia le domo.

sed jen suno al domo jam kuiris la eta,

Nun le jomo meliora seculo,

leu rigoro nur paco donas ore onto

Rej-palaco - pasinte epoko!

Kiam suno suligas, horizonto purpura

Vueligas per sauro rigoro -

Resto mi esperas: al sento lerure

privero mi kanto auro!

28 Jan. 12.

Hiktor Olki.

prezinta en "Pale Esperantisto", Aprilo 1912. Sediciite al M. Pfeiffer.

Delata de testu.

29 de januaro.

Karulo! - La parolado de privat jorgis antaŭ niĝ' uerĝ' keĝ' h'ne
povis aduini li'v. Nu! sed ne bedaŭm, ĉar ne valoris.

Mi ne povas kompreni, kiam celow li havas velosante kun aĝaj
prelegoj? Paroles francee pri esperanto, kio esperantistoj ne interesas
(almenaŭ mi) ĉar liow milbone konas keĝ' li ripetos unu frazojn
jam delong' dinstaj de alieĝ, unu en alia vosto. Mi esperis ekde
ion pri la francee moderne literaturo, sed tiun li "bleuĝis" uerkeĝ'
prinidis en amuzaj frazoj - uerĝ' interesa. Respetante li paroles
elokvento sed liow antaŭ ja estas uerĝ' supmo, sed en estas
orators do ĉiun konatan lingvon li mejore ures. Pagi unu krono
por ekridi lian personow antaŭ ne valoris; kiam unuon jordan
li rigardes liow do saĝus, similes uerĝ' uerĝ' de "u'zejo"
(sed li estas blonde); uer rigardante liow pibone uerĝ' divedes ke
li estas simpatis.

La polen literaturo li konas perfekte: en aĝ' francee parolado
citante por komparas multaj poetoj, li diras ke Leo Balmout
estas la plej grande poeto (??) de polujo. Mi hite ekridis
ekstinginte liow.

Ke la parolado ne akuris en Lodo mi ekreis de li uerĝ' keĝ' li
jam pleudis al Rokowens uerĝ' pes aĝaj ambasadoroj. Mi ne

ĉeestis vespermanĝon, kion ili aranĝis por lia akcepto, li al mi
mi ne parolis kion li. Samidecuj mi estas malafaj, ili pejs
velaradon de lia stajono kaj lia edino kaj lia estas ĉiuj
postediga akakuso kaj absolute nenian signifon kion por
esperanto...

Sankte sendita nova letero.

Rarej v'kloroj??

La nomon de v'vencinaj vidonas al ti, eble letroj kion mi
lastatempe ricevis.

Sed ĉu ĝuste?

Li diris ĉe, ke li sukcesis venki min, kion li opinias, sed ĉu
meritoj mi estas tiel grandaj?

Batali ja delonge kontraŭ unu persono kaj fine kion grandaj
elstacoj de l'esto, perdi kion de tempo por militaj kunsidoj,
por venki lin ne estas ja laŭdira rekordo.

Leginte la leterojn de Rezik kaj Mejedo, mi tre ĝojis, ke bona
Fajfo, en lia akto ne sukcesis unuigi al mi unian leskan leteron
ĉar li efektive ne akordus kion, kion mi legis. Mi konfesos ke
li vere alprenis min al mura partio de Rezik letero, sed... ne
ĝoji akuteleme, mi ja kelkfoje ripetadis kion nek unu volas

Kredes de ĝi, nur la Rozikoj argumentoj, Ke mi Kvaran jelo per
Kalamunioj sur personoj, Kiuj kun malvolulo havas uellion
Kommunan, Kaŭzo, al mi malgranda Kouscienstipendio. Sed,
estiginte, Ke i ne elektas inter argumentoj, sed jelo ĉiuj
eligi an maligi, mi decidis inter uellion en l'ou akro,
seculinte l'ou polu l'eterou al Fajfo. Mi tro amas l'ou por
Ke Kaŭzo al li l'ou, Kiou mi skribis, sed en l'ou akro mi
uzis l'ou nur kel similon Kej Resante al malantaŭ ĝi, mi
seculis al i novan ekbarou, per ĝi eelis mi nur un aligi
Kej i ĝi un poli de mi partou pro la Rozikoj ofendetoj.
pore mi l'ou sukcesis Kej por mi sukceso.

Admiratione estas l'ou estu la Mejado, mi tute ne espero
havi inter li ĉiuj l'ou potenceu Kontrastu sed montris, Ke
li estas beklek persono ĉar... Kone ĉiuj jeloj de demaŭsti,
Kiuj elligis al li diveni, Ke mi ĉere an kel p'vales "ideo de
ĉere" eelis nur simple troups de l'ou estu.

La Klera Mejado estu ne Kone la Fabeloj de Kajous Kej
La Fontaine, ĉar per ilia helpo l'ou diveni, Ke mi al
Fajfo l'etero, skribis poli, eelis nur due parte de "ideo de
ĉere" Kiun nun mi povas nomi Kaphilo, ĉar la plej grandaj
ratoj kel Roziko Kej Mejado eelis en ĝi Kej en l'ou
l'eteroj peles mi l'ou libentig. Sed admira Mejado, i deske

nepre okoni čiji kristalnoj pahelaji. Ke uenja problema eu le
u'vo oedro. Kihni i pet i'edj heljoj me yovus sadi.

lui aukeru sineere bedairis, Kele lute afero p'iuigis ne luel.
Kiel mi esperis, tamen legrute v'aji letenji mi Kore nids, mi
vidis la lute, mi nids plejhore.

Trankviliĝu do homuloj, mi libentus un, u' le venkintoj,
venkintoj de melgrande p'igues Kihni estas.

Kej la Fajfanto melgrand' e'is konvulu sendi al mi adre'u de
Grabowski e'ol... mi bezonus ĝin por lute al'aj e'edj.

AmiKe nia
laka.

Letero al mi.

Aunata!

Nian leteron de 26^e mi ĵus riceis Kej unuen paron de ĝi mi
jane respondis h'etau en postkarto. Kihni melgrand' Ke estis d'scenda
aunten le n'ens de v'is letero, tamen estas ĝin responde. da d'scu-
dite eltran'e'itajo ne estas nova por mi, aukeru Kelkej lejoj mi
okere unu lejis en "Sova p'alko" (L'ova) le samon, t'aprezilan
el "Rujes Masaranski", un estis aukoran pli malsaje. Ki bojo
aukoran ĝin in tempo.

Cedante iam al vi, mi sendis al "pale l'esper." tradukcioj
el Respondeo; de semejoj parte Kej aukoran le revenis l'is

responde Koko, Kiu mi sam tempo aldous, fine nestigita,
mi sendis al ili novan Koton, en Kiu mi demendas ilin en
la mondo por esti jam pli ĝentiluloj? Tio tamen efektive, ili
respondis, sed ne sur aldonita Koko, jene:

"Estimata Liajoro, via tradukon mi dankas vicis. Via
promeso Runtabori en "P. b." multe honoras min. La
versajo de Respondeo estas tre malplena en via poezio seue
Kej des pli malplena ĝi estas por fremdaj, ekdecaj legantoj.
Krauktan ĝi ne povas rangi legantoj - mi volonte esprimos
ĝin nur pro via salinda nomo. por homo de via ĝentilo - mi
petas sendi al vi don pliblen (en senso de poezio).

Akceptu, Kar Liajoro, samidecaj salutoj
de respektanta Rodolfo de P. b.
Sekt. M. Czerwikki."

Ĝi estas seĝole, Kiu mi respondis?

Dono mi ne memore, mi nur dankis ilin pro trogranda ĝentilo
estimo al mia modesta pseudonimo Kej miis, ĉar tiam, Ke
mi sendis al ili unu tradukejon ŝi ne povas ja opini ke
promeson de Runtabori, fine mi aldous Ke pli mi ne desiras
ke tradukej lin apertu prezilo, ĉar ĝi ne nur ne povas rangi (?)
legantoj, Kej absolute ne legas, sekve ne povas kompreni
potencion des pli de Respondeo, sed ankau ne estas ke Kom-

prezinta de palej lezantoj, Kion mi sincere bedaŭras.

La substancoj estas feritaj de ili. Kankano mune mi havas
sufiĉe multe de promesoj de 21/7 ĝis 24/7, mi havis 11 doneloj,
ne kalkulante tiuj, kiuj mi sendis al mi; inter ili troviĝas
unu kiu duobleg rimoj en unu kaj fino, kaj alia ankoraŭ laŭ
rimoj estas nova. Kion tio kalkuli en aliaj formoj, tamen mi
neven presu mine.

Mi ŝatis min mine: en tiuj doneloj kaj aliaj abunde mpetigas
la rimoj, tamen nek unu estas kiu gramatikaj formoj kiel
ili'n legas iam, de certe devas serĉi en vortaro.

Al Bruno.

Ĝis nun mi atendas kiu promesidan leteron, kaj ŝajnas, ke
ne nur kien la kordoj sur via lino, sed ankoraŭ la plejmultaj kompizoj
en mano via kaj ĉiuj pensoj al la ludo en modo (kiu havas fonton
merivan), kompreneble en de tiu sfero, sed denove de tiu ludo.

Mi tute ne intencas regli vin per admono kaj mprovoj, kiu ni
autarcentes, por tio faru mi devus ne kovi la esperantan literaturon
kaj ne kompreni vin, sed kion mi kons, sekve ne povas elvati
la kubo de alio sur via kapon, kion verdire mi tre devus, sed
mi ĝojigas min, ke tio laŭ via propono mi fero al aliaj.

Mi sendis al "Le Monde Espérantiste" unu ferman leteron

al ĉiuj redaktoroj de viaj gazetoj konvencu la poezion, kiel mi
samtempe adonas lib-ĉi. Gazeto tian verŝajne ĝin presos ĉar
amas lajn novaĵojn. Hodiaŭ mi ricevis respondojn de „d. Jul.“
ke kraŭkan tute konvencu kun mi, sed ne povas ĝin apetiĝi
pro tio, ke, alieĵ pensus ke ĝi volas fari alai landan deklaron ke
mi povis ja rimarki ke ili roye bankardades (?) ĉion, kion presas!

Konvencu viajn leterojn do mi nuntempe, ke ĉi estas mal-
prava, ĉar en poezio ĉi ĉiĉe tute estas superstiĝi lajn mejstrojn
kiel Rasprova aŭ Steff?

Sed ĉu sur poezio ne vidas tute aro, kiu ĉiĉe ne alieĵ,
tamen estas bone vidata ke laŭdate? Ke, kion mi Repalle
estas ĉiĉe aktivi, mi nun ne povas scii.

Ĉi ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe, ĉi estas ĉi ĉiĉe ĉiĉe, ĉiĉe
nunke en ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe
apinon ĉiĉe mi. Post longa diskuto ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe
ĉiĉe ĉiĉe, ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe
gazetoj (nefinite pres). Ĉi ĉiĉe ĉiĉe, ke ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe,
ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe
„ĉiĉe ĉiĉe“. Ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe
alĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe ĉiĉe.

Ĉiĉe ĉiĉe!

Mia besto,

Malferma letero al "Le Monde Esperantisto".

Riam en li'yo

nia mi legu poemojn, kiuj serchale ĉiam pligrandigas kvanto-
dejnus ofte pro miuj leteroj kaj bakaute, de l'p melpuraj ĉifonj
niceris eksciojn (?). Kio kaŭzas al ili tiuj dolorojn! Ke,
vidinde balde, preske konsonante, kaj ripetis samfaraj.
vunde varante - ofte sur la sanktejon ĝes de aspezojn.

Terus l'les

ĉi malsano kaj infektas ke rapide sciense + homoj saŭaj
dute! ... mi jam cerkojn de ili nombros statistikoj! ... Kaj aeru
neniu ĝis mi dezinfektas - kompetentaj personoj staru surde-
mule ... Kiam fine aperos sero kritikoj? ...

21-1-12.

Leska.

Letero de Brunulo al Leska.

19 de januaro.

Prezoro nia!

Respondante vian honorindan kolkon, en kiu vi peiris sub-
ĉieligi mian aŭdielion, nomante min ĉinulo (re!), Kion
mi povas diri? Ke mi scias nenian enion admirante la
Kvartiniajn "verkajn" de L-ro Kriss an ĉi tiou modelozajn balu-
kojn de Dumier - mi ne volas kredi, ke ĉi ne scias. Vere mi

hundrayas, vidade diversaj firmajoj en la respekto de „Ligno
Interneca“ por kies apobloco ĉi tiu laste mem kun siaj pedoj
atendas jam un de du jaroj kaj lia kompato de amiko Mel-
venturo blaki - de unu. Ĉu do zinjatanta „verkisto“ povas
ankoraŭ heridi pri publikigado aŭ nepublikigado de siaj manuskri-
toj? Des pli, ke de un tempo venis al ni „Jus bvd“ (J. U.
b. V.) kiu prenis monopolon de presigado. Nu, ne grande
malfeliĉo! Tute (99 1/2%) ĝi nun prenis esperante kaj
pligranda parte ankoraŭ la prozo estas Ĥakajo, kion ni certe
bone scias. Por kiaj do milcent dialektoj necesi laŭroj por la
propraj fabrikoj ne multe pli bonaj ol la certaj ŝtorkoj, de
un ion pli korrektoj en jonus??? Ili parolas ĉi tiom pri mia
mizera personeco. Ĉar mi scias tre certe ke alio nek pli bone
veniam skribos kaj de dua flanko, kavaŭte gustsenton de severa
kritikisto mi tute indigne kontraŭ mia rezulteco, kiu
kurajigos min elalti kun „miaj“ „Munaj“ „jardoj“. Tial mi silentas
ne pro kasta ĉimukco de mia „talento“ sed tute konscie
kaj sen korporeco. Tial, kontente, ne maltraŭkiĝu!

Alte sub ĉielarkoj de gloro, troviĝas la verda koshpinto (Kiu
arenej ordoj susblarsho!) Parnaso de esperantuloj - kaj jam
surtiras ĝin profetoj de nova epoko: Mariaj Meljuroj, Daktoj,
Reddel, Coler'iloj, Francej, Deskinaj kaj hieco-kidier'oj, Krisoj

Kej dunsaj ... ven ĝis ! Jutesi la "la gloire via" parmesulo balle
 Kun Rouparema rido sur buŝo (ĉo inverse !) rigorde le nez-
 mukulezo lodrajn amikojn : Kazikoj, mejdvoj kaj linsuoj,
 Riuj Kubejas per ĉu rapidaj pasoj sekhi ĉi-tian malpreten,
 ŝokuplenon rojon de pilgrimaj kaj de supostaj ĝi en Rok'uj
 de Sino Mario la Saksa. Ahogantuloj ! Scup'pensaj !

Ho, Kiel malprokrime mi estas por de ĉi-tia ĉielmigr
 pilgrimvojo de piĉj malĉastigantaj de papero !

Ĉiuj Ĥkraj vaksaj flugtoj fluidiĝis en lanojn de Roupato
 (ho, Kiel bona Koron mi havas !!) Kej ĉe de Rossineke rido plaje.
 di do bone amuziĝas.

Tial duan fojon sugere mi vin peto, Kolombeto via mol-
 cente, ne maltraduĉiĝu !

Mi antaŭdes, Ke por ĉi-ĉi sakulepa Roufeso via juluo-
 ludojn ni ĵeto sur viajn unzeran karkufon, sed Rion ĵari ?
 li neke mi estis - ĵeu kio.

Mure mi ankore ektiges vin, Ke la fertile slerkampo de
 via literaturo ni estas excepto. Tial vinapou de miuj rotoj bowoto
 ne cufudu, sed se elle dresu ĝin sub Routere adeso de ĉiuj
 konkurantaj sur la Kapoj.

A veridulo do ! (en ŝelero !) plus' de Riz !

lia Brunulo.

Ne lăudă unu, căt minces unu feriți
gizulo.

At supra leten Brumulo aldoris la „Roufeso de aborigaule pato”:

Leten de Brumulo al Uska.

27 de Janeiro.

Alia pamesula Ivosto Bardo
Istăi'slevo I Uska.

Kamulo!

Melgraŭ mia vome elverŝiĝo sur nesakrilejiden pameson
esperantan (ho, ĝi vivu eterne!) mi ne povas tamen dulcena
rezigni la modestan postemon de modesta ministro, Kiu dank'
al „Apostoj” mi fervore okupas Kej kvankam mi ne sentas
min pli inda pligrandigi la gloron de ĉi-tiu kara Reĝejo, tamen
foje, post abunde lernado - mi prenas pluminon el la
manon Kej - Kiu Kredas, ke ekzistas homoj miĉ „prikalkuli”
mi ŝmires.

Viestes ĉi-tinkom! So havu!

Jen la plej „nova” cirnka abonejo de mia celo! Mi petas
sas al ti ĝi la minindan belsonon, sonoreon, harmonieon,
fine ĉi ... ĝian nesensenceon (bele vorto! ul!) de ĉi-tiuj

fruktoj de scupova glaudo.

plejitej?

Estu tiom bonkon kaj responde!

Koncerne la estimindan bardon Ivanislevon la Trian, do se okere, li ligas mian priparusan kraevokon estu bona scukulpigi min! Lia honorinde nomo uas herorde troigita en ĉi-lin pri litanio kaj nun mi ĝin bedaŭras. Kia scup-pensuro!

Se ĉi do lidos lin - prenu ankau de mi lian liristan memon, kaj esprimu mian sidupation por homo, kies talenton mi ĵu redaktoroj en arene olulceol ne scias rade primenti, ĵu pli de talentaj malkontentuloj - des pli bone! Kun sketajo Rusu sketajo, la perloj mi ne lesu al oskoloklantoj de mi ĵu esperantej Korhoj.

Mun mi ĵinas Kun rava espero, ke mi ne restu senresponde, ĉi ti Riĵoj!
Via

(aldonitej estis
"Kiam sumo" I II).

Brunelo,
Resp. Bardo Ivanisleva II.

P.S. mi preparas por ti grandan leteron pri literaturo kemo, sed mi ne havas sufiĉe de tempo.

B. Mirski.

Magia nokto.

Magia nokto! Arkajo de l'ĉielo
Rigardas teron per stelare bril'.
Jau kovris teron nigra nokto-mantelo,
Anjel' de nokto svingis per flugil'.

Magia nokto! Stel-brile firmamente
Ekpendis super mondo en unistat'
Kaj dormas Kiel Reĝo de l' Silento,
Kaj opiras sur virĝoj de la ter'.

Magia nokto! Ĉu la etero lumas
Lafiro bril' de la eterna am'
Kaj en ĉiel' smeraldaj palpebrumas,
Kaj diamantaj krucoj, Kiel flau'?

Magia nokto! Ĉu alhej, alhej spiroj,
Ĝus unu sin verŝas maro de Belez',
Le penson ĉirkaŭprenas la unistatij

De la nealiyche scufine'.

Mep'a uokt'. Iopiro iluzia
 leu koro piores ni' kin uia scut',
 Sub le ngoid' de l'uokt', de l'uokt' megra,
 Sub le plugit' de l'uigra finmant'.

Mep'a uokt'. leu burst' meljajz uia
 lamentes ni' supero kei turkent',
 Sub la eicl' de l'uokt' de l'uokt' megra,
 Sub la mantel' de l'uigra finmant'.

prozele en „Pale lespeantists“, juneiro 1912.

delero de leska.

2 Februaro.

Èn i' kones la European skandalon? Ne? Vide do le jannevan
 n-ro de „Lingro Tutemaera“ kei aduivis la humow de uivno
 de Des'kiw!

Hodi'an mi ricent' Karlon de Schulz en kin li uin seigis,
 ke en leska „L. J.“ jus lejs liun skandalon. Mi ne louje petris

Kaj aŭstataŭ leguanti mi post lin-zi monis ius Kafejow portaleji
ĝin kaj mi prokran ŝlouiĝis pro nido kaj sauteupe melsajo de
redaktoro. Ĉu mi vivas jam en XX jarcento?

Sed malgraŭ ke li estus prava opiniante tion pri ni, Kion
li skribas, sed liaj postuloj de "poetia formo kaj rimoj necion
valoro kaj ili kurajis al mi respondi ke "L. J." ĉiam feres
homen elekto el inter nicerataj verkoj (rie!).

Aŭkran multe da ĝojpido katinis al mi du samaj versajoj de
melsamaj aŭtoroj en "Pale", Kiel ni ĝin nomas.

Et li ĝi du versajoj mi faris variantojn interesinte uer le
frasojn de aŭtara kaj ĝi estas sauseua. Baldaŭ por Koupar
mi sendos ĝin al "Pale" ke ili ridu aŭkran.

Mveni tempo ke mi lues preni jam en miĝi mevoj esper-
antejn gesejoj, ĉar ĝi poezia estas dolorigez mi...

Letoro de laka.

3 Februaro.

Letorow nian de 30/2 mi riceis kaj interesante sendis al mi di-
stincjon ĉar por respondas estis ueruo.

Kun L-ro lden. privat mi havas jam sufiĉe, naj aldonaj estis
lute ĝustaj. Kaj Kouerue la Karlow de Creshniaki, de le samon
mi sendis al li plifue. Kion mi povas aldoni? Ole l'ow

Bohema klubo esperantista en Vieno

XV. Turnergasse 9

aranĝos jaŭde la 1. de februaro 1912 en ĉambrego
de la Bohema Nacia Domo, XV. Turnergasse 9

AMUZAN VESPERON.

Programo:

1. Himno esperantista (muziko).
2. Bonvenado de la gastoj (esperante).
3. „La Espero“, poemo de D^{ro} L. L. Zamenhof (kanto).
4. Dvořák — Bagateloj (muziko) kvarteto.
5. Versaĵa prologo (boheme) Sinjorino kaj sinjoro.
6. Chopin-Sarasate — Nocturno op. 9, No. 2, violonsolo kun
akompano de piano.
7. Bonvenado de la gastoj (boheme).
8. Händel-Largo (muziko) seksteto.
9. Mi amas vin (kanto) solo.
10. Raff-Cavatine — violonsolo kun akompano de piano.
11. Poemo (esperante).
12. A. Míšek — Legendo — basosolo.
13. Stanislav Suda — Al la fratoj (kanto) poemo de D^{ro} L. L. Zamenhof.
14. Gounod — Méditation (muziko) kvarteto.
15. S^{ro} Eska — Recitado de propraj poemoj.
16. Dickmann — Romancoj (muziko) trio.
17. Io el Esperantujo (paroladeto).
18. Kanto (esperante).
19. Dvořák — Valsoj 1, 4. (muziko) kvarteto.
20. Smetana — Lulkanto el l'opero „La kiso“ — violonsolo.

Komenco je la 8. vespere.

Establo restoracia — Eniro senpaga.

Bonajn manĝaĵon kaj trinkaĵon prizorgos la fame konata restoraciestro.

Bohemian Club Experimentists in Vienna

XV. Tomerzgas

... de la Bohemia ...
... de la Bohemia ...

AMUZAN VESPERON

Programa

...
...
...
...
...

...
...
...
...
...

...
...
...
...
...

...

...

...

une, ke li estas pli granda anseo el mi suspekto.

Kiam, la 2^a, estis en bohem klubo esperantista anseo
vespero, kies programon mi sendis al vi.

Sukceso plena, malgraŭ kelke-ĉi, oni ofte asajnas ion similan,
ĉeestis anseoj de ĉiuj Ĥemaj societoj, nome: "Unuiĝo", ĝia "Unue
sekreto", "Junularo", "Danubo", "Fidelo", "Rouvenaco", "Frates"
(boh. laborista), ĉe mi baldaŭj vidate estis anseo de idisto
"Progreso".

Ĥemaj de "vespero kompreneble estis mi kun fraŭlino Mijs
(polino); mi prezentigis kelk plej bonas deklamanto de propraj
poemoj kaj ŝi de bohem kompreneble de laenculofaj "La vojoj"
kaj "proĝo".

Ŝi denove estis aldonati "hisoj".

pri aliaj mi ne parolas, ĉar ĉiuj skoloj, kel mi, kutube ĉiuj
blindigis per siaj katoj, elle unu le sola filo de prezidento
Mahaček plej mi kun ŝiaj vidolproduktoroj.

Ĝis kiam mi ne estis en Vieno, triumfojn fatis ĉiam bela
Mijs sed unue mi ŝi rekordis, kiam mi vivas pace anseo
elle ion tro konvulsive. Ŝi ŝatas unu unue, kel ĉi granda
persono; ili unue devas unu peti, ĝis mi komencas parolprezi
en ĉi ajn vespero. Ŝi helpas ĉi oficialaj leteroj de prezidento,
ili volas dupli unu per ŝi, ĉar ŝi ekristas sekreto ke mi

estas geamnikoj (maltraja, ŝi kion perfidis). Tamen, malgraŭ tio-ĉi
mi malofte akceptas lecionojn pro kankoj nur al mi kancatoj.

Kiel ili mi ŝatas, i ekscedo de tio, ke kiestan, por koulbrigi
la Karojn plej sauidecajn, (mi estis unu triope), ŝi ordonis
al unuiko ludi de plej mocijn kincujn, ki's estis ja
hoo ĝentiles de de's planko, kion mi tute ne merites.

Pro tin-ĉi honoro mi volas ilin danki, la apero estas jam pripen-
sita, nur mi bezonas ian helpon. Mi do kien duj's kaj Zofro
(due polino) petas vin, bonvolu scidi al mi avere unu ek-
de „Mue kileto“ kion mi ŝubenas prezenti en Vieno kien
helpo de unu germano, doktoro Weiss.

Mi tamen unu nur al vi las, ke estas necelote lin libro en
Vieno kaj mendi ĝin per de libroj, longo daŭrus.

Due mi volas ke vi ankau partoprenu de unu proksime tiam
ĝujan, kion mi kancos alieuj esperantistoj, anserule kole
liblon mi avere (male) niceis de ti. Bone?

Scudu do ĝin lej, Karulo, mi fides ian servemeco al celoj
indaj kaj tiam mi rekompencos unu per reja man.

Ŝankente mi aldones leteron al Bruno, volu transdoni
ĝin ĉar mi ne bezonas aĉetadi duen postmarkon.

Daldan mi esperas nicei usafajn el esperantuloj, do mi kien
ksciantis al i; sed ne pensu, kelaj necesoj, Kiel tiam,

sed lute veraj.

Dumo mi gales miw eni ajn brakojn.
Baska

Al Burolo.

Amule!

Al via unue leters mi ues unue respondes, ĉar plifine
ni mi ŝov mi estis lute ocutaŭga.

Por kelkaj tagoj mi skribis unu leteron ĉirkaŭ kaj dek unu
de skraj de ĉirkaŭ grize vivas. Tial mi den alendi ĝi denove
ekstus ĝi mi per dek unu majaj flugiletoj; momento lin ĵus
strenis, mi do forĵetis ĉion kaj kapito forĵetis por respondi
vian "Konfeson". Ĉu ĝi ni prezentis niw Kiel homow lute
scupolau, kiu kiu la galeo de ŝi ŝos feres kio al ĝi pleias
kaj ni al ĉiu kaj ĉio eblas ĉirkaŭke.

Li mensoge kompas niw mem.

Li komas ja niw Kiel homow sufiĉe malsekteman, por tiuj
skraj al flugoj de ŝi ŝos, liw ni estas ĉiam de kiam mi ues
ekstus niw kaj en lin konfeso ni mensoge prezentas niw al mi,
kranau mi ne komas niw.

Li ne intencas riproci kiu, "Konfeso" Kiel poezian kre-
aĵon, Kiel lia, al scupolau kridikanto ĝi estas tre bela kaj

superiores la multajn de nigraj plejbonoj "poetoj"; mi volas unu
riprovi vin, ke plej mi ne mensogas al homo, kiu konas la
aferton kaj li'ovon i'ntencis fari kien mi.

La versoj, kiuj mi ricevis laste, estas jam multe aliaj kaj
mi kelkfoje atente balojis ilin kiel adamo, prokuri kiel
curo, ĉar lian rekordon de "stilo, melodio kaj ritmoj mi
ankoraŭ ne sukcertis. Sed frankeliĝis, mi ne lertas kien
mi volis unu i'nter Dron Schulz, kiu samas atenti al mi
ratisubante impresojn de "Apostoloj", sed pro lin fraso mi
dumis al li lian pakon predikon (Kvankam li estas 41 aŭ 2 j.)
ke respondante li ne scias, kiel sin elteni el din enfalo kaj
mi divenis el lin letero, ke nija li estas kiel "burako".

"Konecne miau leteron", ĉi estas unu pareginto kaj plu
mi ne volas ke i' mi' unu, volante esti fidele al vero, mi
nomu min reciproke Stanislaw Almaj, ĉar mi estas unu
triope, kiuj portas la sajan nomojn.

Lin unuoble la historio ludoj proks, ke ankoraŭ Stanislawoj
la grandaj mi vekis el domo, per elverdo sur liajn kapojn
de zibeloj de malvarme akro, kiu unuigiĝis bone kurdiko.

Ĉi ĉi mi rigite estas de "enteno de lin au versoj?"

Pardonu, se mi ĉi ho akro min esprimas, sed mi scias
un, ke mi ĉiis duan periodon de "un" "talento".

Kun ĝenuj, ploroj, saĝeroj mi keŝtjis, al mondo, al tiu mi
 ĉiam prezentigis kiel homoj porke spiritoj kaj kiu ne kons
 la barojn. Ĉiuj miaj lastaj maskitajoj postas kiam vestaĵoj kaj
 se ili paradu ĉiam en gardoj de pazerimarkoj, kaj kio
 lastan kiel homoj mi postas, ekidos en ti granda saĝoj.

Kiel pleas al ti "Europa skandalo" en leteroj, Lingvoj
 Ven ke Schulz elektis trafen esprimon, mi admiras lin pro
 spirito, kiu ĉe egalas ĉiujn vajoj, kiojn mi trovis en leteroj
 priparoloj de le povero.

Dume fakte bone kejsendu ĝin ĝin kiu leteron, kiu
 ni prometo.

Ma ĉiam la same
 leteroj.

ludo:

Sed kiam poje mi ĝin agordis
 al Kant' Vitano,
 Al le doloro, kiu mi'n mordis
 en Kot malsano
 - le Korduj Krevio.

W. Blaski.

Al'iny novajj Kordojs al le muzikilo
Le de "ofe" uzado le unnej Krens,
Le i pri ĉi - okaro i bone gadenis,
Ke, ne seros konstante samej en humilo.

Ne mortigos iuzpinow aŭten' - maltraukulo,
Nek opinie baraklo, kiun i unu reisis:
Le la signow pere unu foje i leisis
Ĝin ekkovni ne povas i'aj'aj' barilo.

Malkusajow kaj plorow lezu al malportaj,
Ĝeni pro le perzido ankau ne kovschis -
Al unu ĉajnes ankau kaj - unu kinuŝ'ocuvonej,

Dro de Koraj ĵurnejoj jam ili katenis,
Le sanktejoj konstruow sur melisvoj' uhoj,
Kies piulo al'igis ĝis lezovaj' uhoj.

leka.

desto:

leu a'ia êero fraps la koro
 l'el silens...
 Rial u velle j'iu? por dolo
 de 'u'v' momente?
 M. Blaki.

leu le êeroj uer putraj kadavraj n'pores,
 Koroj, k'ij la vivow en êi-moad' Hainis.
 Turjale, êu ili la celoje aliris
 Sed um en uericeow s'iw metamorfes.

Sed se umu en u'vo bale' p'entores
 Rem u alusito, jam k'iu uerikon aliris -
 Kej Rem k'omaj jam k'ij j'indro p'arejris,
 Nas le koro s'uraya s'enteme u'indes.

S'urp'ortulo uer a'ian doloow Kouferas,
 por êkvek' en iw Rumculou, Komupalow;
 Komo j'okas en burto doloow Karebas, -

Rej en tiw persons mi vides un fralon.
Mi do devas la propria supersoni supaki
Rej plu unuson al dia skultafeto vaki.
Leska.

Wiktors Blasi

Voëo en deretko.

Ho, Kial mi ne havas de spiritoj voëo,
Fulmo koudrojo en buso, kaj zigzagoj enipiro!
Ĉielon mi streĝigas sole per sopiro
Kaj vane sub steltruson jeres kot-niprëo.

Ho vane sub steltruson jeres mi niprëo -
Sklaro katenĉenilo al lera kartiro!
Ĉar pensaj la pieraj estas unu deliro
de unino freneko ... Tial homen voëo

Mi sendas sub la steloj, mi-de steloj filo,
 Kanto mia ne lasas la tonon scititan.
 Nus sur lero sopiro larmes kon' pupilo,

Kiel stelo brilanta, Kiel pal'radio,
 Rej nur homoj ĝin povas aŭdi neŭditan...
 Rej eble en ĉieloj ĉiunviva Dio.

8^a februaro.

(1¹/₄¹² British)

Wiktora ĉelki.

Kanto.

La kapo mi ĉendis ĝis urba scito;
 En ĉi dan arkano bates la ekkliaj...
 Sur kapo sun' petoles per orej radioj
 Rej mi re kantu' respondes - Kanto de Spirito.

En burko mia floras la mistero lito
 pri la kantoj sopiroj, Kiel astroj strij,
 Rej sinjule al gradoj, Kosmej melodioj
 Ĉas la kantu' pira de les' popelito.

labore ekstere estas ankoraŭgita per Kvieto Konstante laboro interne de societo. Multaj el niĝi gesamdeanoj feroze perfektigadas en uzo de lingvo porpovi partopreni la Krakovan Kongreson.

Kompreneble Kvieto ordinaro, funkcias Rusoj por Romencanoj. Antaŭnelonge finiĝis dekurte Ruso, gvidite de via siudoneno samideano fraŭlino O. Koelke.

Samideano S. Kazmierczak gvidas specialan Ruson por letuanoj de loka komerca lernejo.

Krom tio, dank' al deklarepela ajato de via feroze samideano fraŭlino J. Kopylovska ĵus estas ankoraŭgita apote esperante Ruso por unuinoj.

Kvieto ankoraŭ 6 semajnoj Rusenoj de socieblaj okeres ĉinestredes estas oragalej ĉinestredes propagandaj Rusenoj.

La 3^a de februaro okazis vespera societo Ruseno, ankoraŭgita per mallonga parolado de samideano S. Kazmierczak pri "Lepo-anto kaj ĝia Kreinto". Sukcesplena Ruseno partoprenis pli ol 50 personoj.

Finu unu aldono de listo de nova estaro elektita de la laste ĉinestredes Ruseno de societoj. Kvin okazis en novembro de ĵazinta ĵano: prezidanto - F. Kuder; viceprezidanto - Dzyerdhold; sekretario - J. Kopylovska; Bibliotekisto - L. Zygnajski; Kasisto - S. Zdaniski.

12 febr.

S. Kazmierczak.

Kredo.

Mil sunojn mi jam vido en krepuska horo,
Mil seculojn ordiĝantajn en la maltempo,
Mil pekajn, elstarantajn kontraŭ luma vero,
Mil korajn kumentojn per ĉi doloro.

Ĝed ĉiam post krepusko sekis la aŭro,
Rejseculoj reniĝis el tomb' de sufro,
Rej triumpas volentes super la malvero,
Ĝi koraj kumentoj ĝamis blanke floro.

Rej tial min ne soupas subiĝa momento,
Nek min premas malforto de la propra sculo,
Nek stulteco de homoj, nek indiferento ...

Super ni ĉi putantaj vides mi deĝelo,
Post ni ĉi malhelaj - reveran deĝelo
Rej en kor' ankaŭ sekulo rantaĵo ni an celoj.

WIKTOR LESKI.

14 febr.

Prezinta en "Danubo", 7. 1912.

Amo.

Veni's pale, silente, cu eifonij' tute
 Rej apogis la Rapon je bruto ispirante:
 Mi' amo unu venis sopirante
 Kaj sus bruto klinigis hunkulige unu...

Kaj veniu si' diris ... sed ploro scigite
 peris skone sur sia pupil' di' amanta
 Rej je koro la unu frapio superante
 Km' fratine, sonante krasaki kord' linte.

Kaj prokime si' estis kaj lid' horora ...
 Le pasinte, eizite sur frunto namora,
 Le printempu restulfito al mi verdan, mejan...

Kaj veseras mi unu - en horu malgejan
 Se forpaso mi devas alvaki per kno -
 En unu gaji, ke subro estis oluio?...

W. Khor blaki.

15 febr.

(5to samulo)

Alekcus.

Ridu bruloj, nidegn! Sur nervoj prelo du
Mano mia' kruelo per sencenej venj,
Ke nio morte amara le homoj suferoj,
Suberona pensado al ti plu ne tude!

Ridu bruloj, nidegn! sur ti mi eklo du
Le pecceran monstranton de homoj koleoj,
Ke le tero ekbrems, disjalu j'eroj,
Ke surgi, n-piguesoj, per stultu' ne tude!

Kej lian mi ekstaro! liroj doloran
Al kejiĝoj mi levo, en bruloj aŭroran
Super ruboj le fajro de nida le mondo,

Li - Kun kaj' en matino, domo plene rudo.
Kej se res mi skus domantan animon,
Li' mi' sekon kaj' kune ploru unan krimon.

Wiktors blaki.

15 febr.

presita en "Universo", III jaro, 3^a n^o: 1912.

estas per lita koro, kies partelow ne skupto io aj, alia.

Li aldonu aŭtoran, ke de kelkaj ligoj mi fariĝis izolulo, ne plu interrilatoj mi kun lokaj societoj, ne valoro, ekde mi ne ĉiuj, mi komunistoj, ke vane mi perdes tempo kaj monon. Nur la prou- aŭtoro superu kuron mi gvidas en "Fratern", sed lin daŭros uŭ Kvin horoj.

Unu germana ligo mi nomis unu pola socialisto (!) pro tio, ke mi kurajis kontraŭbatali ilian atakon de 1 Kongreso en Krakovo. Germanoj volis, ke al loka Komitato apartenu ok naciaj loĝantj en distrikto, kaj ke de nekonsento ili scibus sin apud iloj kaj disputante pri tio en ligo mi ekseris, ke mi estas socialisto pola. Kompreneble, tute mi estis ĉio en onto, tio eksteris unu en diskutado, tamen mi ne plu interas ilin uziti. Kiel tio plenas alii? Ok personoj loĝantj en diversaj urboj laboras en loka Komitato - tio estas pli ol vidinda.

Se Krakovanoj ne scibus al mi scupaje Kongreskatow, mi ne velus Krakovon, ĉar tiuj katoj estas tro karaj - 600. Kion ili donos por tiu sumo? Ili demandois ilin pri tio, sciote mi alcedas respondon. Ili opiniar, ke mi frenezigis, ĉar neniam aŭtoran estis tiu karaj la katoj.

Almenaŭ unu nenon mi scibus alii el miĝ versajoj, ĉar por kolekti unu, mi diris, ke ni ilin ne komprenus, poste mi scibus ĉiuj originalaj. Kioj mi kolektis por Vi. Dume ni povos legi ilin

Hikloz blaki.

(21 febr.)

Vintura preludo.

Moto:

Malferova estas vintura deĵ' por l'amo
Kej la voj' ne esploras en decembro.

(H. Schellaf.)

Sur fenestro de mia ĉambredo

Frost' per floroj alkreskis meĝij:

Ĝi brilas kristalej, radij

Kej la sun' sur ajento vinjelo.

Ĝi reĝ' floroj el laud' enrolika

Jen ekfloris dum vintro malvarma:

Kristaligis la soujo balama

prile mejo - la temp' romantika.

Sur tra inter la pruĝa bukedo

Ĝond' videble al nova skulo:

Ĝi donas en blanka nebulo

Kej abano Kej nigra ter'-bedo.

Dolice donas en pace riporo

La brancaro sub nija lampo

Kej folioj. Kun vekte lertulo

Astatajloj survitra pruĝoro,

Kej ĉe rando de nigra abaro
 Lejo domas per domo trastrita,
 Je sous la Haut' souv'ra

Kej en neĝo ekkuaras la ĉaro ...
 Sed jam tie sub froste tavolo
 Nio nova el ĝenuj potence
 Kej el varma 'intern' poverence
 Al vivado streĝigis parolo.

Vintan sekvo aŭronj' malenoj,
 l'oud' denove ekvordos per neĝo,
 Malapetos la vinta melgajo,
 Fluidigos neĝblankaj kartenoj,
 Sur la loko de pale pejrejo
 Dissolvigos la verd' - panoramo,
 Malapetos mjujite ornamo
 Kej ekvidos de suno vizajo,

La abaro per branĉoj mudebla
 per poloj verd' presaj sin vestos,
 Forzerinte multhejon - ĝi ferkos
 Revertejon per bura forstanto ...

Kej reveno al unu' i' mejo
 Bord' meljuno de juno la sculo -

Keun preludo de freŝa la vento,
Kin oŭdojn sulligis de l' lago...
Sur fenestro de mia ĉambro
Frost' pes floroj ellakis meŝoj:
Dlibl'as kristalaj, radij
Rej le suri sur arĝenta ŝufelo.

Leser Krasan responde al Schulhof'a "Viŝtra Kanto",
prezinta en "Universo", III j. # 2.
dediĉite al D-ro H. Schulhof.

Letras de Vera.

21 februaro.

Letron mi danku ĉiujn, ankaŭ "Universo". Ĉu lesan unon
mi jam legis Rej mi devas respondi unu kial ni ŝtelas de mi aŭtoron?
(rigardu la "ĉarvon"). Krom tio estas en mia sono grava presero,
pri kio mi danku ĉiujn al Schramm. Kei Koroŝka liou en
venonta numero. "Palan" mi ankaŭ legis jam, sed mi preskaŭ
ovenis de Koles, ĉar ili ne nur faris ankaŭ unu preseron, sed el
du senditej sonoj. Rej estis preskaŭ unu luto, pro manko
de loto, presis unu unu Rej tiel neestelike. Ke mi melsanigas

pro capreus.

Hi ambau dedi'eihei estis ali.

Diini Kouyroun ili ho amerikano reklamu - mia koste.

Letrigardinte unu la "Alvinno", mi rezignis hij de tradukado,
gi estas tro longe, unu mi ne kuras kumpoti.

Le esti miinda "Revuo" ankoraŭ ne havis deis respondi al mi Krawkan
mi aldonis respondokuponon kaj ankris jam poste Kraw.

Ili ignoras miu pro "pele" antaŭa.

"Lingvo Dukerueca" respondis ke ne prenu - vejo pro letero riproca,
Ki mi mi sendis al ili Konekmi ilian "poveron".

Ĝenerale Kiel rapide mi elsaltis post tro longe silento, Kiel
rapide mi denove fermis pordek sekuraj mian buŝon...

Wiktos blaki.

Sopino.

Hejmon portatis mia animo
postsignon helan en mond' serĉante:
Post merojn, montojn, en spaci senlimo
Forin's pleude kaj sopirante.

Kiel folio de l'arbo jaliuta
Dum griza kapo de la aŭtuno,
Kiel folio de novelliuta
Kun vent' sin trenis al kel', al suno -

Kiel radio en Kelo nigra
Dum unu ĉiuj sole montante,
Kiel radio sopiro - nigra,
Ĉiun aŭguro dislumigante,

Kiel sopiro - ĉiame forta,
Kiel la amo - ĉiam revante,
Kiel la sonĝo - ĉiam scuranta,
Ĉiam aspiras kaj esperante!

Kaj nun mi estas Kiel folio
De l'arbo panta en mond' jolita,
Kiel montante en kel' radio,
De ĉiuj sole kaj forlasita,

Kaj nun mi estas Kiel pilgrimo,
Kun dum vojo fals montante ...

Hejmuso postulis unu animo
postsignos kelan en mond' reteaule.

22 februaro.

Presite en „Jenava lespanto-jazelo“, 1912 # 18.

Letero sendita al „Pala lespantisto“.

25 februaro.

Estimate Redaktis! - Kun Komprenete unu ni renkontis
en lesta „Pala lesp.“ perian fragmenton: ... „ne nur, ke ne truis
apogon, sed renkontis ĉe melankieson“ ... Tiuj vortoj, publikke
diritaj, postulis per sin mem pligustan klarigon. Tial mi, en
nomo de lokaj samideanoj, turnis min al le est. redaktis,
ke ĝi bouille klarigu, kion ĝi nome Komprenes sub le vortoj
„melapogo“ kaj „melankieso“? Mi pensas, ke tiuj vortoj udderas
vente ĉi subase diritaj, kaj tial mi petas ke, Kompreni tial
al mi. - Meudante baldan respondon, mi restis

Kun estimo.

M. Pfeffer.

Al Leono Rosenstock en Krakovo scedita letero.

25 februaro.

Estimata Jamideano! - Vi estas rimarkis eklaste „pala lesp.“
inter la respondoj de redakteo juregi vorkoj: „... ne nur ke ne
kros apozoj, sed sekunde eĉ malamikoson“... Ĉar ĉiuj-ĉi
vorkoj daŭre rilatas nin, loĝantoj, kiel ni - Krakovanoj, - ni
konvitas al ĉi entrepreni konvenajn paŝojn, se ĉi tiu jam ne
estas farinta. Kvankam oni eĉ povus preterlasi tiun bagatelajn
kamen al la juna nuna redaktoro-sekretario oni devas doni
malgranda instruoj, ke li en estonteco tiam simila ne plu
ripetu. - Ni, loĝantoj, jam reĝis.

Kun estus.

Miodr. Pjeskper.

Letero de Vaka.

27 februaro.

Jus, antaŭ ol mi konvencis skribi ĉi tiun leteron, alvenis
la nova kun aldono. Al ĉiuj viaj demandoj necese estas respondi
ĉar ĉiuj estas ne ĝuste, sole tiu „ĉu vi frekventigis de amo al mi?“
estas tiam simila al vero. La afero estas jene: tiu dediĉitejo,
kiu aperis nune en „Universo“, mi sendis, se mi ne estas, antaŭ
kvar monatoj kaj, ke ĝi tiel longe ne aperadis, mi do opiniis

Ke la redakteo jam forgesis pri ĝi. De dua flanko alprenite de „Pala” ni derigite estis iou sendi al ĝi, no lony de pensante, ni denove dediĉis. Ni ĵi ankaŭ versajoj al ni, ĉa dirante veron, kenu al ni ni prenis el ĉa de ni ĵi leteroj, sed ni vides unu ke, efektive, ni tro multe reklames nian amikecon publiko, ĝi sen tro estas ja forata, kenu ni ankoraŭ ĵo ni eliras, ni ĵa ĉi, kiam ni ekintencas eloni plenu volumon de nestikejoj, petito ni estĵo sigeligos nian amikecon por ĉiam.

Ni ĵi proponoj kuncem elektow de ĉa neri oĵano por nio-peligi la bonaj poerij ne estas novaj por ni, de lony ni ĵi tro pensis, sed la afero ne estas tro facile.

Nena redaktow koscules ni ĵeris nian oĵanon sole por ni, an ĉi prezigas unu versajoj apublikaj de ni, opiniuj estas ja diversaj, an ĉi ĵo gusto. Sole eliris estas unu krei, ni ĵa ĉi tiom de ĵarĵoj, ankoraŭ unu pure likes alvan, ke ĵo poras despote se ĵi la „modernismo”.

„Dambon” ni persone ne kores, kvankam ni multe legis pri ĝi, sed ŝulhoĵaj verkoj por ĵi ankaŭ ne valoris, kiel ĉa ni ĵi ekiris al ni. Ni ĵo post morto de Robin ĵi ĉe ĉe ĉi ĵo ĵa ĵo...

Al la volo - espero - mi plu jam ne fidas...

Al mia amiko W. Pfeiffer.

Al la volo - espero - mi plu jam ne fidas, -
Est kelkfoje mia trompis, montris staras,
Kaj la homo, kin mia foje mis perfidas,
En nenigj staroj plu cin mi konfidas.

Nun en vivo kondukas mia vol' ordinara -
Kaj al celo pli bone ol esper' mia gidas,
Sed' kieliges mia ambaŭ be familias
Kaj en vivo nenigj staras nun voj' bara.

Plu boneas mi tute nenies protektow,
Plu ne scias mi kio iĝj estas linj
Kaj kuraje mi tute signitan direktow

Ĝis montrigos de mia pilgrimado linj...
Tute sentoj mi farto pli bonan elektow:
Forte volo, nenigj fido - jen miaj maksimj.

eska.

presite en "Pala esperantisto", februaro 1912.

Letro de Societo "esperanto" en Krakovo.

6 de marto.

Estimata Samideano!

Jes, "Pala Esperantisto" depost kelka tempo ajas ne tre ĝentile konstante ni, laŭten kion for! Certe via ajaso estas tre "samideano", laŭten duflanke, se ni devus esti sincere, ni devus diri, ke rombe ankau ni (en Krakovo) estas kulpaj. Sed ankau ni tre bone komprenas, ke tio en viaj-ĉiaj aferoj oni ne povas kulpigi la tutan "p. bsp." kaj precipe don Ĝintles, kiu estas tre adu-
Rosa homo, nur elle rom. tre restanta subinfluo de sia sekretario, kiu estas lia malbona spirito.

Komprenante sidon, ni tute ne intencas donadi rian ajas "instruon" al ili, ne dezirante ekkondukedi en la polojn kaj laj rilatojn similajn al tiuj, kiuj regas en Francujo, Bohemujo aŭ Rumanujo. Ĉiokaze ni ne deziras esti kulpaj aŭ respondej kaj - oficiale, t. e. la societo, ĉar private kelkaj ĝiaj aŭd ne! - ĉiam lajados konstante de ĉi kiel elle plej granda lojaleco.

Ĝia certigo de plej alta respekto
por Societo "esperanto"

B. Kull

Sekretario.

Dubo.

Kial ofte en nigra malspeta horo
Venas persono stelnre malkviete dubo?
Kial lian sur fronto ekaperas unko
Kaj la kredo de l'homu sajnus seu valoro?...

Kaj senfrukta mondigjas viaj tut' laboro...
Nur alvekas demenci' de malfort' i'ukubo,
Nur malgeje porturas de l'esper' Kerubo
Kaj nur restas la nigro, malsper', doloro?...

Kaj se oni ne sedus, ke ekristos Tago,
Bestas verde pri' tempo kaj esper' demortu
Kaj ke ere en mondo flitas sajnz flaps,

Kian levas mallime martiro difortu,
Ke la duboj pli kara faras idealu -
Oki povus ĝisfari de l'viv' pokalou.

U'kloro blaki.

2 marto.

(14² Anstirto l'esp.)

Letero al „pole lespesantisto“.

7 de marto.

Estimate Linjor' Redaktoro!

Ricevinte ĝis hodiaŭ nevian respondon je mia letero de la 25 pas., mi estas derigite ripeti tian mian alii, Est. Linjor, Kun la afable peto respondi ĝis plej balde, ĉar mi ĝi saŭde-
aŭgojn lin prokrasto sepaŭtencigas.

Se, okaze, lin letero ne estas de ti necita, mi estas prola
ripeti ĝian enlavon.

Mendante via afable respondon, mi restas

Kun alta estimo.

M. Pfeiffer.

Letero al Bron. Kull en Krakov.

8 de marto.

Estimate Samideano!

Mia Kompreneble, ke oficiale mi ne regis, lin afero rektes
nevel. Koncerne viajn fakelov, sole mi kelkaj el mi, Koncerne
la verajn motivojn, per kiuj sin direktis la sekretario de „P. b.“
private postulis klarigon.

Mi plej multe konsentas kun vi, ke mi nege devas evitadi ĉiun
malpacov en miaj vicoj, por io enkonduki ŝalov similan al
la jara ekzistenco en la de ti ekde ti laŭdoj. Tio tamen ne

devas linigi vin, en eventualaj okazoj sur vojo private postuli
necesan Kondekton.

Ĉi ankau Kondekto Kun Vi, ke oni ne povas kulpiĝi pro lia
lutan „Pal. Usp.“ au pripe J. ro. j. ules - ne! neĉiam ni kurejas.
Jale Kureja estas tie. ĉi la sekretario, petrusanta al si troan
liberecon.

Opinio nia estas, ke algrade neĉike estas diri publike vortojn
de Kulpiĝo, neĵuste bazitejn.

Parolante pri „malapozo“ eble li ĉi ĝis iu grado estas prava.
Sed ĉi oni post subteni, des pli laŭdi (!) gazetov, kiel redak-
tatan, kio redaktale estas ankau de tempo „Pal. Usp.“? Certe ne.

Kiel do oni reĵtas paroli ankoraŭ pri „malamiketo“?? Jale en
la ĉion false kondamnanta mensuro de J. ro. M. C. povis nekiĝi
ziute penso!

Cetero, Konate al mi estas pri tiu afero la zialempo opinio
nia, Kiel ankau lin de J. ro. Roscushok - mi do unu al ĉi
ke same estis la nia.

Ĉu do estas Kondekto preteresi tiun aferon?

Lai ni - ne! Ĉar kio povas gauditi, ke le sekretario de P. B.
Keragiĝite per nia si leutaprobo, ne scipovas preponi al ni
novan surprizon?

Jial mi, en Kondekto Kun Kelkeĵ niaj samideanoj, demis

miin al le redakteo de "Pal. Esp." petante Klarigon, Kien mi-
 porentes dirale - ne aukoran niceis, kvankau de lejo de "por-
 ocudo de l'letero joparis jam pleuj de senjuroj. Nova nigro
 de ignoro.

Kej mi mi demendas Vin: Kion pensos la miaj familioj sam-
 ideaj-abonuloj polaj kaj ankau eksterlandaj - pro la Kongreso
 supozite multaj - pri la samideanoj en L'Esp. kaj Krakow?
 Respondo jela.

Samielena Via
 Miode, Piszper.

Letero de Brunno al St. Schulhof.

8 de marto.

Estas kun mi mi niceos ĉi tiu leteron, per noknata
 mano skribitan, kaj, antaŭ al ĝi iri traleji - mi nigardos la substanco.
 Ĉu ĝi tamen ion Klarigos al mi, mi ne scias. Tial mi mem
 faro le necesan prezektigon de mia persono.

Jam de kelkaj semajnoj mi interese atendi al ti, tamen
 mia nekvaracbla maldiligenteco, unu hodiaŭ permesas al mi
 pleurmi ĉi-tiu desiron. Des pli, kemia amiko estas, kun
 li jam konas, perfidus mian interecon kaj li jam certe estas
 serigita, ke lia amiko - blaki havas noblan desiron kun li

Koualigi. Ni vides do, ke mi ne plu povis prokrasti.

Ĉar ni estas lepis jam la „Almeĵoj”, do la nomo laski estas al ni jam Kouale kaj ni, laŭla man trovantej la simoj de lin simoj, kavasi an, ĉe ne tre flaran pri ti - „opinionow”. Tiun-ĉi opinionon mi volas ĉe ni plifinigi per via Koualejo, Kion, mi esperas - ni ne rifuzo al mi. Nun mi klarigos, Kio Kurejigi mi w skoli al vi.

Post la apero de la volumoj de poezioj mi lepis la ricevajn pri ti en esp. gazetoj. Recevoj kaj estis sufiĉe flate kaj laŭde kaj ĉar mi la sencow de la ĉi Kurejigi pri ti ordinare lube turose, do mi ĉe ne estis tro scibile lepi viaj poezioj des pli ke la postulis kelkan person - nome vankojn, Kio jam estas sufiĉe kares por ke mi estas nesentolome. Pardonu, ke mi luel sincere parolo. Tamen antaŭ kelkaj semajnoj mi ricevis leteron de laska, en kiu li, kies „altan opinionon” mi tre ŝatas, esprimis sian saron pro viaj poezioj. Ti-ĉi estis jam tro forte ekscito, ke mi povu resti pli indiferente kaj mi, danti al helpo de mia dua amiko (ĉi-lice) Fajfalko, (ĉe ni jam ion aŭdis pri ti-ĉi homulo?) fariĝis pleurajle posedanto de du volumoj. La impresio estas neantaŭvidite: mi estas certe pli multe sante al laska kaj prokran ĉiutage reles viaj versajoj, el kiu kelkaj mi

jam konas parkere.

Poesiaj vaj lau koraktero, alilo Rej jonus estas absolute unikaj. Nevin ĝis nun (el esp. poeziaj) ankoraŭ tiel frankule, tiel simple Rej samtempo tiel same, Kiel ni, ŝi havas impreson. Krasan in en ankoraŭ novdelo parolu pri siaj ĝojaj kaj malkojaj, Kiel la koradiklas. La vortoj fluas tiel facile, ke eĉ la plej malluderis kritikisto ne povus rimarki tion, kio tiel universale regas en niaj poeziaj laboroj - laboroj. Ne imagu, konas samdelas, ke mi volas tiamenton subaĉeti viajn simpatiojn por mi. Tute! Ne pensu ankoraŭ, ke mi eĉon same aduired. Ankoraŭ ne! Mi vidas nur, ke ni ekreskis super nian primuman parason per la simpleco de jonus Rej paralele kun ĝi. Per neceso de pensu Rej inspiru.

Mi ne miras ankoraŭ, ke ni ne ricevus la merititan akcepton de la zinjoroj redaktorj, ĉar mi jam konas la aruan stultecan de tiuj - ĉi. Kastistoj de ĉi talentoj. Sole mirado estas: Kaci sur ilin!

De supoze longe tempo okupas min la penso pri kreo de nova, pure literaturo organo, ven kiu ŝi mondu, kio esp. literaturo povas fari Rej kion ĝis nun ĝi ne fero. Mi scias, ke ankoraŭ estas abrobas tiu. ĉi ideo Rej mi esperas, ke ni ankoraŭ ne estas kontraŭ ĝi tute indiferece. Tial mi ne ĝojas de tior-

voles esprimi vian opinionon pri tiu ĉi afero kaj ĉe mi trove
ion elpensus.

Nun mi opinias, ke por ĉi tiu afero - unu ti bonevolu
respondi. pardonu, ke mi tiom aĉe kribas! Mi atendas de:

Julecia

M. Blati.

Al ĉi-letero Drumulo aldonis „Viutra prelude“.

Letero de „Pole Esperantisto“ al Drumulo.

8 de marto.

Estimata Sinjoro,

En la male numero 1 de p. b., aperanta post kelkaj tagoj,
li trovas ĉiujn detalojn pri la Roukuboj.

En la sama numero mi intencis daŭri tiu pro megalaj poeziaj*
kiuj mi tre volonte presis en Aprilo - mi esperas tiu.

Mi ĉiam volonte presas poeziajn, kiujn postas sur ĉi si stampo
de originalo aŭ respektive de formo en bleda de libro. Al
ĉi poeziaj sende apatelas ĉi poeziaj.

Respektive ke sende

por „Pole Esperantisto“, M. C.

(x „Kiam suno“ 2/2)

(Revo.)

Ribeles.

per la spiritoj loĝigitaj laudoj
Kio restas?

post kiuj rokaj de sekulism randoj
Nune ni restas?

Kiu kunla mano de pasenco
Al ni vin prenis?...

Da doloro de la dubo ĝemo
Koron venenis.

per la spiritoj loĝigitaj laudoj
Kio restas?

Supre la kapo faultonuj kunfandoj
Nigra meĝestis,

Sonjaj fluretoj sona anatemo
Al ni porĉenis -

Da doloro de la dubo ĝemo
Koron venenis.

Tapiĝaj bruloj, Krepuskej brulflamoj -
Kun la senlumulo,

Okulojn simuis de blindes skramoj,
Ludaris rimo,

Idoj de mi's prete i'ugo
ku kont' n'porko...

L'ides mi sole sur le sakofajo,
L'umon almozos.

Tajifaj bruloj, Krepuskej brulplamoj -
ku le sekuluis,

De le i'uspiro purpuraj omamoj -
polvo Rej jumo,

Vojoj al Dio - fulmbondaj rigardoj...
Kor' fustozos!...

L'ides mi sole sur le sakofajo,
L'umon almozos.

Kio! Mi-vejo de leudo spinita,
Rej'j sennosta,

Kiu mi kreis per streko elsketa -
L'uspiro difosta,

Tiel profunda en kohon jam falis
De duba brulo.

Ke le malfoto e' s'umon vualis

per la nebulo!
 Rio! Mi-rejo de leudo spirito -
 Reĝej sermoj,
 Tiel nun fals' post miĝi ĝisrenite,
 Ĉe pordo Korla,
 Mi, Kin di'oj, iam Kurojalis -
 Farĝis unlo,
 Ke la malpordo ĉi nunon vualo
 per la nebulo?...

Mi reirigos! lektrono le baroj
 de l'universo!
 Un mi ekstaro per di'oj ekstaroj
 ĝis le reverso...
 Super le nuboj, brulantej per flamo,
 Super kazo
 Lenigos nova de spirito ornamo:
 Revo - Koloso!
 Mi reirigos! lektrono le baroj
 de l'universo!
 Ĉar jam ekstaro en sunaj koparoj
 de ni' universo -

Kant' super kantoj, amo super amoj -
Blen' episo,
Lerig' nova de spirit' ornamo
Revo - Koloso !...

Wiktor Blaski,

9 de marto.

Letero de H. Schulhof al Drumulo.

Podubice, 14 de marto.

Kare Samideano,

Ĝoŝas interese mi legis viajn tre afalan leteron kaj poezion-
amban montris, ke ili devenas de delikata koro. Mi intencis
li repaĝi viajn afalan poezion per mia poezio kun la modo :
"Bard' maljuna de juna le sculo", sed ankoraŭ ĝis sub mia mano
elkrestis tute alia poezio, kies nomo kaj celo estas se ĝi
rilato al elektita modo. Ĝial mi legis ĝin ĝojeme, ke ni ĝin forigis,
kiam komencis aperi (?) nova, pure literala gendo sub via
guidado. Ne pensu, ke mi ŝercas. Via ideo kaj ankoraŭ la ideo
de la leteroj al mi tre plaĉas kaj mi favore ĝin subtenas, kompreneble
nur per mia pluma, kio nun bedaŭrinde laŭgas. Sed se mi
estis derigita, mi esperas, ke mi ricevu ĝin trafo, plej multe plaĉas

al mi le ideos de S-ro Verko d.c. precu eu unu manoj le mortantan
 ai jam mortintu "Universo". Toudi unvan gazdow estus cete
 plei grande nisko. "Universo" estus jam ionche Kovale, kajzi berous
 lau mis apuis, un novaj gidantoj, Dro Schraun estus hu akupita
 per aliaj aferoj. En ne estus hone parvi ankau pri Uo Ren K.
 utrespojoweni en Vilno? Ible ankau Ren aliaj Respetantistoj.
 Li skribas ankau ion pri in "Fajfanto". Semi hont Komprens G.
 estus S-ro Pfeiffer, al kin mi ankau du des respondon. Doursen
 afalle Un saluti Rej Komprenselle li ankau akceptu uniaj plej
 Korej salutaj. Fajz ki an mi estus malpli akceptu un skribu
 al Vi multe pli al ho d'au. Lia sindone

Oo Lt. Faulhof.

Letero al "Pale Respetantisto".

15 de marto.

Estimate S-ro Redaktor!

Ricevante unvan respondon je unaj letroj de 28 febr. Rej 7 de
 marto, mi devove tines unu ali, est. S-rojow, Ren la
 afalle peto doni fine respondon, kin, ki el mi esperas, la mel.
 Komprenigon definitiva klarigis.

Je gis le 20e de Kurante monato mi estus ricevite unvan
 sciigon, do in el le gpersonoj, interesigitej pri kin-èi afero,

veluro Vasovion por poi persone kun ti tute komunikizi esperanto,
ke de li voje estas allogelle plifus finigo de la malagrala
afaro.

bestimata
Miser. Pfeiffer.

Letero de „Pala Esperantisto“.

20 de marto.

bestimata Sinjoro,

Respondante viajn leterojn mi havas la honoron klarigi Kej
Komuniki jenon:

opinie, ke lodej samideanoj malkas al „Pala Esperantisto“
malamike mi havas plenan rajton pro la kaŭzoj el Kej mi
povas nomi kelkajn, est restas de ili havas personan karakteron.
Do:

1). Lodej samideanoj ne nur mem ne kumbatits en „Pala
Esp.“ - sed kiam en via gazeto aperis multvalorej leteroj de
mi el lodej, kiam ne aprokis lode „esperante jencio“, -
oni rajtigis min samideanov opinie al mi „minon Kej
indignon“ de lodej samideanoj - pro tio.

Vi de la respondon de la Redakto - #12 (1911) - aldo R. 9. 2.
Mi nur atene, de tempo al tempo sciigatis, ke en Lodi

ekzistas esperante vivo.

2.) Duktas pli ol cent lokoj samideanoj ni havis nur 4 (Kvas) sciperej abundaĵoj; aliaj - ne pli ol Kelkaj - abous pere de la libroj de Minerva, Kiu - simple dirante - alproprigis al si la unuon kolektitan de la aboupaĵoj, kaj malgraŭ Kelkaj leteroj kaj publikaĵoj, en una gazeto adminonj - tute ne respondis. Kel la unuon ne pagis. pri laŭ certe scias lokoj samideanoj, leganteĵoj nian gazeton, kiam ili, malatendante la fakton, preferis abou Kelkaj n-roj. ĉe li al scipere ĉe nia admini-
stracio.

Ĉu la indifereceto (aŭ ĥojkole) rilato de plejparto de lokoj samideanoj provas amiklecon - ti bousolu ĵufi mems.

3.) S-ro Leudet, prezidanto de Lokoj Soceto ne bousolis respondi ĵe nia letero Kiu rilatis la aferoj ĵeneralej. kaj aliaj personaj.

4.) S-ro G. skribis al mi malĝentilan leteron kvam mi nferis procrigi raporton pri Lokoj exp. bato malproprigulan. Dumonakoj.

Suprenbuntaj Reŭraj Kune Kune la Kaŭloj, Kijoj, ni pro ilia tro persone Korakero ne povas citi - tute estigis ni pri malafable rilato de lokoj samideanoj kaj igis ni Kedi, ke plejparto de ili tute ne bousolis al ni simpatilon.

Verde plerunon ĵanis al mi safoje S-ro W. Pfeiffer kaj S-ro

Margulies kin' sendado al ni plejn gastejn kun artikoloj
pri Resperanto.

Al ili, same Kiel al S-roj M. Braun kaj Beko pro lasta-
tempo senditaj poŝtoj - ni kore dankas.

Jen la deklinaj klarigoj.

Akceptu, kelimale kunjoro, esprimon de nia samideano
respekto

Jan Ginther.
Red. de „Pala Resperantisto“.

El letero de Beko.

21 de marto.

... Mi unue unu aŭtoran foje je via unuea koncerna la respon-
dado de „Pala“ -

Ĉu i aldona respondekusono? - ne?

nek ĉe poŝtkomuniki por respondo? ne?

Kial do i pretendas la respondo?

Se i ĉe estus aldona respondekusono, ili certe aŭkai ne
respondu, ĉi elle unu post du almenaŭ jaroj. Mi estas jam sperto
en liaj aferoj kaj povas vin certigi, ke ili certe vin persvados.

Unu samideanoj ofte ne konas la primitivan lekton de simpla
gentileco, kio provas, ke mi ili trecedis al unu redakto

leteron (rekomenditan) aldonite respondkuponon, post 3 semajnoj
 mi reencuonigis per Karlo Rej post monato elsendis Karlow
 kun respondo, sen venia epiko. Certe la respondkuponon, same
 respondkuponon ili utiligis por aliaj celoj Rej Re mi tamen des respondo.
 Li' ilin ne interesas...

All hejmoj.

Kun vi mi estas ĉiam per Ro' Rej animo,
 Kun vi mi estas ankau per salgo purpuro,
 Kun vi mi estas same per parint' lere
 Rej per untempo via malhono sen limo...

Kun vi mi'n ligoj fere ekzekute knino
 Facile super via patrijo meljejo,
 Kun vi mi'n ligoj same espero de mejo
 La reinvigo fine el sub la refino

Sed Kun mondo mi'n ankau ligoj potesento,
 Ki'n hele ekrestas sur funebroj korbaj, -
 penso, Re kvankam estas salgoj hekalombaj -

Alveas fine moudon paige momento
Kaj homaro Kouseulo, felicia kaj frater
pate sur les' ekzivos en bankul' bebata.

Wiktor lelcki.

23 de marto.

Letero al "Pala Esperantisto" en Varso.

26 de marto.

Al Lingvoj J. Gintkes kaj M. Grewinaki
Estimataj Lingvoj!

Nau respondon mi jene ricevis; ĝi klarigas al mi multon,
sed tamen miuj klarigaj postulas nian klarigon, kiu sekvas:

1.) Ĉu ŝiĉ' ne estas personoj povantaj kunlabori en "Pala
Esperantisto" - eble krom tiu kaj lelcki (kiuj ne unu foje sam-
kontatis ne tro povas akcepti de niĝj estimindaj redaktaj,
ne esceptante ĉi tiun de "p. b.")

Ĉiuj raportantaj, abendante ĉi ajn respondon de ni Redaktis
deis sin ordinaro ĉiuj ĝis almenaŭ du-tri reklamdemandoj.

Rajtigo de unu lora samideus esprimi al ni nian "niran"
Kaj "indignon" pro verkaj de lora samideus (ne aproba (?) de

"esperante familio") publikigante recipi verkojn en "Pala Respo-
estas por ni enigma. Absolute ucinu el ni al ucinu donu
similan rajligon kaj ucinu setas ion ajn. Un-di afero.

Vi skribas ke ucinu skribu via Redakto sciigadu pri movado en
Londro - por tio ni povas respondi, ke ucinu raportoj (ili estas sufi-
multe) ankau ucinu skribu estas presatej en "Pal. Resp.", kio
ili estas lau via opinio au "tro longaj", au "tro malfreaj", au pro
aliaj kialoj ne daŭnis al ni presindej.

2.) Vi skribas, ke inter pli ol cent lodej samideanoj videm ucinu
kelkajn abonantojn, - de ucinu flanko ni povas al vi konfesi, ke
inter pli ol cent lodej samideanoj ni havis eldekon de esper-
antistoj (inter ili junaĵo de junaĵoj, kiuj ne havis monon
por aboni).

Koncernu Sro M. Miszewski - ĝi estas afero ekskluzive (private)
de lia Komercista Kaseiro, pro kio ni ne povas esti respondej,
ni ne scias, ke Sro M. sendas al li la abonpagojn, sole el "Pala
Resp. antisto" ni ekscias pri tio. Ni estas certe, ke post publika
admonco Sro M. regulegis rian sendon.

pri "indiferente" au "kaj kole" rilato de plejparto de lodej
samideanoj oni ne bezonas jaŭ paroli post sro Klerigo.

3.) Rial S-ro Ueder ne respondis al ucinu demandoj - ni ne
scias.

4). Melĝentile lous de respoudo de dro foldubey estis Rou-
sekvenus de via ĉiama "tre rapida" respoudedo.

Sano nin la suprenovitej Kaŭroj lute certigis pri la
malapelle rilato de "pal. usp.", sed nun, post reciproke
klariĝo ni vidas, ke la efektiva Kaŭro estis diversaj malkom-
prenej, kiuj bezonis klarigon, kiou ni nun faris.

Ni esperas, ke de nun la malkomprenej malapetos, ke
se el ĵajo ni ne tro akurate dondos indigon, ni konsideru
ĉiun tiel malprecize ekstarante ĉe ni malakurateco, kiun
efektive estis Kaŭro de multaj malkomprenej, ke se ni
ĵajo ankau devos akcepti vian respoudon iou ĉi ĉi ĉi-
permesu, ke ni suporu saman Kaŭron.

kun profunda respekto
M. Dr. Pfeiffer.

P.S.

Ni estas scivolej, kia sorto venkos la leteron vian
raporton, senditan de via samideano Dr. St. Kazmierczak
le 12^{an} de februaro?

Leu Krepusko.

Leu Krepuske Ruzo, cu vespera la hon
 Tiel ofte reveus per le oud' reveus
 Pri hejigo la ora,
 Pri maleno auroa,
 Pri setea, seuroza la gajo;

Dum la vintro melvarna, sub la neja levo
 Tiel ofte dezela la voiniga parole
 Pri la tempo pli bela,
 Pri la lago pli hela,
 Pri la verde printempo Kej ujo.

Kej en horo melgeja, Kiam via la amo
 Jam kuzigis sen verde de printempo oneno,
 Kiam Roo' melvarniĝis,
 Rememori jam paliĝis,
 Venas via fantomo radia,

Sauve june kaj bele, same jone amala
per la vomej radij zikau ĵunto Krouale,
Venusi, la feliĉo,
De la sunoj' feliĉo,
Sankt' idolo de Koru la unia.

Wirkos blaki.

Zb(petr.) moko.

Krakovo, 27 de marto.

61 letero de verk.

... Ĝis tiam jam mi multe parolis kun Rudnicki pri
Kongresaj aferoj, hodiaŭ mi estas tute uzitiliva (Robenstok
Kaj li) en Kongreso blorjo, kiel mi skribas diversaj aferoj.
Tamen, ke mi tuj de personaj foras tiam, la aliaj estas
mi anoj fiktiivaj, nek per mi ĵi povas tiam ĵi.
mi ekscias, ke mi vobis jam kelkaj deputitoj de "Koto
palestic" kaj baldaŭ en parlamento mi ĵi povas tiam por
nisi diversaj suspendi. R.t.p.

Le nombro de alizitaj ĵi's mi alizis la cifron 300; kom-
preneble ke tiam alizis mi en bestaj tempoj, ĉar mi ĵi povas
sci jam mi. En li certe vobis an mi...

* * *

Rememoraj iukubaj forigis trankvilon,
 Redesegulo en unu melhora pazintow,
 di havis jaŭ lutan dolos' labirintow.
 Keĵ serĉas nur le pacan de cruit' ekvilon.

di estingis ĉirkaŭe ĉian ligan brilon -
 en mallumo mi trinkis de dolos' abzintow,
 Supren grimpis mi sola sur de monto pintoŭ
 Keĵ tie ĉe mallumo vakos la Kousilow.

Ne ekzistas mallumo! Ĉielo ekbrulis
 per centumilaj steloj lamantaj orĝento
 Keĵ flores super mia animo lamante.

Ĉe tie ĉu ĵurebro mi unu ne ekvilo...
 Ĉu eble nur animo malsana, en vago
 Al ripozo, mem plorow kres en imajo?

Miklo ĉelaki.

28 de Marto.

Nun mi vides.

Nun mi vides - iam ploris,
Trovias mi je sentoj.
Jures enaj jam momentoj,
Kijni je rememoris.

Jam kune mi adonis
Konsoladon en tumentoj...
Kaj ke piĝis la silentoj
Konsolante vort' sonoris.

Nun mi ploran frunde Keŝas,
Kun rideto ironia
Mi ke l' mond' melpere paŝas.

ku soleco nur, ĉe dia
Jeminte bene manoj,
Ploras mi, Kiel infano.

Wiktor Ulski.

28 de Maro.

Vojo.

Glouan vojou mi Kariq's
 per la sauloj kaj sur' paco,
 Kaj nevenas kor' marea,
 Rik' kredi min rustigis.

Glouan vojou mi Kariq's
 Kaj ne^{Kreas}~~felas~~ rinoj eene,
 Vane mi en bruo' galeas
 Fandiĝeblejn stupaj' ligis.

Malproksime horizonto
 Kaj la suno malproksime -
 Kontraŭ mi ekstanto monto

Kaj de duhuj mas' seculino ...
 Je unu post' piulo ora
 Rozes reĝe Kroŭ' aŭroa.

Wiktos liski.

28 de marto.

(29° de junio 1897)

Receuro pri "Kion la vivo alportis" de Schulhof.

"Jermale l'esperantisto", Marto 1912.

La unue poezio, dediĉite al la memorigo de Comenius, estas la plej bona el la dekaj. Per tio ne estu dirate, ke la aliaj ankau estas bonaj; kelkaj superas pro neklera, nekousekreca traktado pri la temo, ekz.: "Pinturpa Kanto", "Mi, liĝovino", "Finalo". Celere - Kion signifas "gento filigrana"? Kej plu: "miro" ne estas "miraklo". Humorfleŝo estas la dua poezio "Manis plibonigore akulo", kvankam mi devas atentiĝi, ke oni ne aŭstataŭrigu "aŭstataŭgi" per "aŭstataŭi". Ne publikiginda estas laŭ mia opinio la "Respondo al J-ino M. Haukel". Sinjorino M. Haukel riproĉas al la aŭtoro la uzon de la vorto "Despero" (Kompano J. esp. 1911, paĝo 38). Kej la aŭtoro solene promesas, no plu uzi la vorton. Ho scindube estas laŭdiinda; sed poezio pri tio ne interesas publikon, ĉar la aŭtoro ne sukcesis, formi el persono speciale agers ĝenerale garan sentencon. Mia lingvo estas laŭga por la poezio sed ne ĉi esperantlingva vortaro kiu niŝas kaj niŝas estas poezio. - Sinjorino Haukel skribis antaŭparolojn por ĉi-ti libreto kaj skribis jenon: Poezio estas la porte flejilo, Kion alkondukos l'esperantistoj al la venko. Porokom Sinjorino diras: mi pridube ĉi-tion. Laŭ mia Kounuko mi

venkos per le prozo praktiko, kin ni prebeliges kaj unu amas per poezio. Komprenite: lingvo, kin ne eliges poezion ne estas vera lingvo; sejo bezonas kronen kin juveloj. Rejo estas la mondounigaite esperanto, la krono estas ĝia literaturo, le juveloj estas veraj poezioj!

Arnold Behrend.

Artikolo de besta prezito en "La Kulturo", Marto 1912.

Esperanto kaj politiko.

Konstante ni aŭdas de boĝoj esperantistoj, ke esperantismo estas ideo ĝuste apartenanta al progresemulo kaj malprogresemulo, al burĝo kaj socialisto, kaj ke la konkordulo de politiko en esperantan movadon estas deligita mincanta nian tutan pekadon.

Ĝia kompreno de esperantismo estas malriĝa kaj revera. La venko de lingvo interracia sekusepte dependas de politikaj mltaj de sia epoko; tion oni povas tre facile historie pruvu.

De la unuaj estas nekongintu en tempo de Julio Cezaro, lia revolucio estas restinta sen rezulto. Ĝar tiam la mondolingvo parvo estis sola lingvo de nro's reganta prestantu tutan mondon, lingvo roma, lingvo latina. Etke lingvo interracia tiam estas estinta superfluejo.

En tempoj, kiam la politiko pokere apotezis al nome eklesi,
lia verko ne ius malprosperus, sed li estus bestinta aŭtoran
mostbreigita, ĉar la internea Klerikismo ne povas bezoni inter-
neian interkomprenon de homoj. Kaj ceteran interneian inter-
ŝanĝon de pensoj. Internea lingvo de mezepoko estis nepopulara,
aristokrata lingvo latina, ĉar la politiko-estis de mezepoko estis
nepopulara, maldemokratia ĉleria roma.

En mateno mezepoko la politiko pokere al manoj de eklesi
trauzinta en manoj de naŝaj rejaŭtoj interneian Romeskon,
verkita de Kolumbo, kaj efektive la modolingvoj kiam finiĝis
la hispana kaj la angla. Ĉiokiam kiam ne estis aŭtoran opor-
tuna tempo por esperanto, aŭkiam kiam Zamenhof estus
aŭtoran vane levinta.

Post malapero de hispana politiko pokere la lingvo hispana
ĉeris esti tutmonda, franca revolucio kaj Napoleono interne-
citigis la lingvon francan en literaturo kaj diplomatio. - Nivida
ĝis nun, ke interneicio de ia lingvo ĉiam absolute dependas
de politikej cirkonstancoj! -

Kaj esperanto! Ĝi estas unu le regulo! Moderna indu-
stria Kapitalismo finiĝis tutmonde kelke de novaj neioj,
kodiĉan lingvon germanan, itale kaj rusa aŭkiam estas jaŭnmoda-
lingvoj kaj estas aŭkiam aligaj, kaj ĝis ceteraj neioj aŭkiam

industria ekreskos. Sed ĵu pli multe de heciaj lingvoj ferigas
 unu luterandoj, des malpli multe kiuj apu el ili estas respektata
 Kiel sola vero internea; la babilonismo en Kapitalismo
 epoko kreskas, ĉar la politike potenco de diversaj heciaj egaligas
 Ĥi unu el ili superas la alian.

Tial oni rigardas strangan fakton, ke en lasta jarcento la berono
 de internea lingvo konstante kreskas, sed la interneco de
 ĝisunaj luterandaj lingvoj malkreskas. Tial en lasta jarcento
 oni devas serĉi novan interlingvon, sed ĝi ne povas esti jam -
el politikej kaŭzoj - Ĥiu apu lingvo de vivanta hecio, do ĝi devas
 esti lingvo arta.

Sed, ĉar en lastaj jarcentoj ne nur la luteranda Komuno Ĥi
 industria Kapitalismo, sed ankau laboristaro forte influas
 la politikan evoluon de heciaj Ĥi la demokratismo estas
 ĉefa signo de modernaj fluroj en politiko, ankau la estonta
lingvo internea devas esti ankau ĉio demokratio - Ĥi Ĥi
 estas ĝis unu unu fakte esperanto. Tial unu ĝi - el pure politikej
 kaŭzoj - povas gajni la mondon. Ĥies estonta apartenas al labor-
 istoj. Ne estas sen kaŭzo, ke Lamentoj nekigiĝis, Ĥian Marx
 nomis Ĥi Ĥe li vidis mortantan Ferdinandon Lassalle!

Ankau en estonta la sukcesoj de lingvo internea absolute
 dependas de politike evoluo de heciaj. Ĥiu nova progreso de

demokratio, de respublikanismo, de Klerico, ĉiu malfontigo de
nacionalismo, de monarko absolutismo kaj de Klerikalismo
estas same tempo progreso de esperanto - kaj inverse.

Tial oni ne linu enkondukadi politikan particeon en
esperanten movadon. Homoj progresemaj, malgrau politike
particeo, ĉiam vultuskusen ligoj, kaj la maldemokrato,
neklendo, aŭ politice spionis hejman estas veta esperantisto,
ĉi se li jankus membro de Linva Komitato.

La devizo de frateco de ĉiuj hejroj restos tiel longe fraso
sen valoro, kiel longe ekzistos kapitalismo home svedelo!

Leu la sans n-ro troviĝas ankoraŭ traduko ^{el} ~~de~~ Czerwinski.

61 letero de uska.

6 de marto.

... profitaŭte hodiaŭ antaŭe mi respondas al ĉiuj viaj korespon-
dancoj, kiel mi ne scias kiam venos, tiel pli granda ĝi estas tempo.

Ĝus mi skribis al Linjorino La Saksas supre ĉe longan leteron
en oktavo (kripligitaj) kaj sonetow laŭ ŝia fraso, "Mi'a hejmo
estas 'Teri', la patrujo mia, deudo". Mi plenas rebati ĉiun
senon, kontraŭstarante al ĝi nostalgion...

Rial?

Kaulo de amo, Kaulo de l'Koro
 Rial denove revenis ni
 Kej ekvaciis en tiel' valoro
 plena de ĉamo kaj poeri'?...

Kaulo de amo, Kaulo de Koro
 Kial ni vekis Koron el domo?
 Kej nun ekmanas la piedo
 de tiel' malnova en nova formo'?...

Aŭtari animo denove strias
 Vagoj suraĉas, senstona voj' -
 l'iem ekendiĝas, Koron parias,
 de malnova venciĝas ĝoj'...

Dejo revenas! revenas volo
 Rehan' ploran de la esper',
 vivo ekpulas ĉin ĉuokolo
 Deu forpluis dubo, super'...

Al lajstro.

Ĉu viaj brustoj vi kreis plenum,
 por idealo vi vekis amon,
 Ĉi en malporto - via Kouselo.
 Ĉesu beinta, ho apostolo.

Ĝis lasta spiro, ĝis lasta guto
 Staro vi firme sur la nedulo,
 Staro vi firme apud standardo
 Kun planka koro, plenu deorto.

Malgrau malhelpoj, pece laboro
 Ne ekdeletoj jam via hono,
 Kiu levigas super la tero
 per grande kielmo de la sufero.

Keĵ Kiam veno moment' de morto,
 La ajoro laste jam vorto
 Ĉesu: ho vivu espero senulo,
 lajstro, standardo keĵ fundamento.

Keu uiaj buskoj h' Kreis flamon,
por ideelo u vekis amon,
h' en meporto - uia kousolo -
estu beuta, ho apostolo.

Viktor Belki.

Aprilo.

Letero de H. Schulz al Brunulo.

6 aprilo 1912.

Kara amiko!

Vi skribas al mi, keni tiom malmulte alii skribis keĵ' sam-
tempe ksendes al mi u deg. Karlon (Kvaŭkan tre interese) Keu
prektaŭ neniu helsto. Tamen mi ne interese ĵin alii repaĵi
keĵ' sendes alii hodiaŭ leteron, Kiel elle plej bonen. Ĥasciĝo,
ke Linjono verke nun troviĝas en Krakovo uia Kompreneble
be surprizis, ĉar li neniam al mi skribis, ke li poveluso el Vieno.
Nun mi ankau Komprenevas, Kiel mi trol longe ne riceis de
li respondu ĵo mia lere Karlo. Mi tamen esperas, ke li en
Krakovo ne forĝos uian junen amikejon. (Mi ne scias ĉu
oni en ĉi tiu peno devas diri amikejo keĵ' amikeo).

Ĥasciĝo, ke u see skribis post tralejo de uiaj ĵoveroj novan

poezion min kompreneble ke interesas kaj ŝia demando, en tiom
 ĝin al mi scidi, veras kompreneble superflua. Manki mi
 sculus al ti unu el miaj plejnovaj poezioj; mi intencis per ĝi
 partopreni en la Kongreso de Kraso, sed ĝi al mi jam ne plezas
 kaj tial, se mi konkeras, mi devos scidi ĝin alian.

Mi okupas min nun pli multumulte per verkado, ĉar mi
 vidas, ke poezio estas ankoraŭ tiom ankoraŭtempa. Rikoni de
 la pesantistoj entute legas kaj rikoni de ili legas poeziojn! La edu-
 kado de miaj adeptoj estas plejparte absoluta malkonfeso. Mi
 instruas linvon kaj ŝi tute forgas, ke libro sen spirito
 estas necio. Eldonante mi nun miajn verkojn (ankoraŭ!)
 mi diskutadis ilin al kelkaj grandaj kluboj, sed plej ofte mi
 ricevis respondon, ke la aŭtoro ne legas librojn.

Mi estas certa, ke ĉi el ili posedas ne unu, sed du, tri
 verdajn skelojn. Ke multaj el ili disĵetas kapitulojn por scielej
 vortoj, sed pri la literaturo ili ne havas ĉu unu ideon. Tiel
 tute alie mi agas en miaj kursoj. Tuj en la unua leciono mi
 instruas ne unu grandan, sed unu foras ankoraŭ malgrandan
 paroladon pri diversaj aferoj en mia movado, literaturo, historio,
 vortoj k. c. kaj ĉi tiuj kvinhoraj paroladoj tiom interesas miajn
 lecionulojn, ke miaj kursoj estas ĉiun granda persono vizitaj.
 Mi konkeris ekzemple unuantan kurson (14 septembro)

mi estas jam de longa kunlaboranto (felikouisto), mi ardege
 ĉiusemajne resp. - rimbokow, en Rio mi pritraktas viajn diversajn
 aferojn. Keĵ lia maniero ne ven edukas viajn esperantistojn, sed
 ankau ĝas honoran reklamon, ĉar viajn artikolojn ankau ne
 esperantistoj diant legas. Mi estas certa, ke lia unuigita edukita
 esperantistaro havas multe alian opinion pri via movado keĵ
 literaturo, el ekzemple anoj de unu klubo en Hamburgo, Rioĵ
 ne hontis al mi respondi, ke ili ne legas esp. librojn. Sen granda
 literaturo ni neniam venkos keĵ ial via demando devas esti
 "malpli de verkoj, pli de libroj".

Antau kelke de tagoj via unuigita klubo (nur 8 anoj)
 aĉetis viajn verkojn de "Lanenoj keĵ Rebe". Unuigita agoro
 ni ankau posedas, keĵ post Rioĵ via apeto. Mi legas viajn
 Faraonon. Kiel unuigita mi estas kompreneble kun ĝas
 keĵ Dro Beiw! La dua volumo ni komencas legi jam duon
 fajon, keĵ elle la aliajn ni ankau unuigite legos. Mi
 aŭdis, ke Dro Beiw estas via patro - li havas vere Raizon via
 patro. Ankau ion. En ne estas elle alia an alia esperantisto
 en L. ankau ion por via osvele lido, ekzemple pri via movado
 an pri io multe alia okazanta en via lando? Mi ĝas kompreneble
 tradukas en boheman lingvon. Akceptu demu plu ĝas
 de via Dro H. Schulz.

Kuriera responde de „Germana Esp. - gazeto” al Dumulo.

Magdeburg, 13 de aprilo.

Estimata Samideano!

Roupirante la necese de via tre sarkale manuskripto s.t. „Lopiro”, kiu ni subskribis en via listo sub n° 245, ni vane rekomenas al vi daŭran legadon kaj abonon de via gazeto, ĉar la decidaj de via ĉefredaktoro, al kiaj manuskriptoj balvenas unu post aliaj inter la aliaj Konstantaj Kuvdepauloj, apertis unu en la gazeto, kaj nur sapiea kroko de la abonanto povos malaperigi ĝiduman defecilon kaj eligi la papon de honorarioj. Kion ni mem plej ofte desiras.

Samideano

(sen subskribo).

Malgajo.

Malgajo, ĵureco ni venas al ni
Kun ombro melkela de melankolio,
Sur fremda kun signoj de brulo rando
de duboj mordantaj kaj seniluzi',
Kun viaj okuloj malgajaj, senfundej
trabita heroe Rasila dolor'

Kaj iĉj meĵestj de brava la Roi
 Barakoj per laŭnj meldolĉj abundj.
 Melgajj fumbro ri veues al mi
 Kun ombro melde de melankoli's
 Kaj morkes en bust' melespera vekrio
 Al melaperante lumbrile vizi',
 bezperoj forigas al nigraj profundej,
 Vekrigas en busto melnova dolot'.
 Kaj iĉj meĵestj de brava la Roi
 Barakoj per laŭnj abundj.

Kaj kraŭkan melgajj foriro de mi
 per ombro melde vojstria signala.
 Kaj kraŭkan en busto afero lamata
 vekrigas por vivo el la letajj'.
 Kaj frunto kovrigas per lum' pacieue.
 Reves melnova serue la sent'...
 Malgzo ja ĉe, zivute al vent',
 la vojru rezignas per lout' dipoleue.
 Kaj kraŭkan melgajj foriro de mi
 per ombro melde vojstria signala.
 Reves aninow la kelo beuata

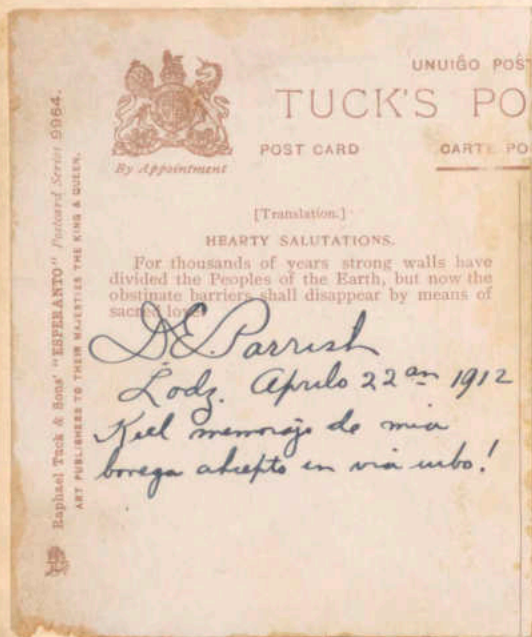
Ol busto denove eligas vivkri' -
 Sed tre el spacoj, el uski' sekonomu
 lin vokas la voeo per nova lemnend'...
 Melgejo ja e'e, simile al vent',
 Le vojpo verigues per leus' dipokenu.

Viktor Leski.

20 aprilo.

Parrish en Lody

Doni p, verentis Vasovion.

La 22-an de aprilo venis Cobrow
 el Bygdonen la juna Kaliforniano
 Parrish. Guideto de prezidento kaj
 Dumele elirita le ukow, rulas alre
 la ekspozicio de „Pale pejajo“.
 Sekraŭtan lejon vespere li parolis
 en la loĝejo de Deknikisto Saichio pri
 Kalifornio. Interpretisto estis ludo.
 Ĉeseris pli ol 120 personoj, post la
 parolado sekvis vespermanĝo en Grand-Bar.
 Dumele la 23-an l'ŝdan, ekmanĝis kun la festo.

ПРОГРАММА
ЛЕКЦИИ СЪ ТУМАННЫМИ КАРТИНАМИ

— о —

КАЛИФОРНИИ,
странѣ чудесъ Новаго Свѣта.

СПИСОКЪ 200 ТУМАННЫХЪ КАРТИНЪ

:::: съ краткими объясненіями. ::::

ЛЕКЦІЯ ЧИТАЕТСЯ НА ЯЗ. ЭСПЕРАНТО

Г-мъ Д. Э. ПАРРИШЪ,

официальнымъ представителемъ Торговой Палаты
гор. Лосъ-Анджелеса, въ Калифорніи,
(Съв.-Америк. Соедин. Штатовъ.)

21.
2.
solo.

КАЛИФОРНІЯ.

Одинъ изъ штатовъ Сѣверной Америки. Находится на юго-западѣ ея, рядомъ съ Мексикой, и занимаетъ южную половину западнаго побережья Сѣверо-Американскихъ Соединенныхъ Штатовъ, простираясь въ длину почти на 1600 километровъ. Площадь Калифорніи составляетъ 410.152 кв. километра, т. е. больше соединенныхъ вмѣстѣ территорій Бельгіи, Болгаріи, Даніи, Греціи, Нидерландовъ, Португаліи и Швеціи, но все населеніе на этой значительной площади менѣе 3.000.000 человѣкъ.

Со времени первыхъ изслѣдованій Калифорнія привлекала къ себѣ вниманіе ученыхъ и вызывала ихъ удивленіе любопытной, единственной въ своемъ родѣ, природой. Ея области по разнообразію климата и топографіи являются наиболѣе интересными во всемъ мірѣ. Это—страна чудесъ, страна высочайшихъ горныхъ цѣпей, обширныхъ пустынныхъ долинъ, расположенныхъ ниже уровня моря, гигантскихъ деревьевъ и тропическихъ плодовъ. Южная Калифорнія красивѣйшая и интереснѣйшая часть области. Здѣсь высокія горныя цѣпи защищаютъ страну отъ рѣзкихъ измѣненій въ климатѣ. Ея богатая долина покрыта анельсинными рощами, заливаемыми лучами солнца, а красивое побережье моря купается въ теплыхъ теченіяхъ спокойнаго Тихаго Океана. Итакъ, климатъ Ю. Калифорніи самый равномерный, самый пріятный въ мірѣ.

Своею разнообразною промышленностью Калифорнія обѣщаетъ большія выгоды всѣмъ интеллигентнымъ эмигрантамъ. Это—страна удобствъ, гдѣ успѣхъ зависитъ не отъ судьбы, но

только отъ прилежанія. Развитие Ю. Калифорніи началось всего 25 лѣтъ тому назадъ, но оно такъ быстро прогрессируетъ, что въ теченіе 10 лѣтъ, а именно съ 1900 по 1910 г., населеніе г. Лосъ-Анджелеса (главный городъ Ю. Калифорніи) возросло съ 102.000 до 360.000 человѣкъ.

Какъ мѣсто развлеченія Калифорнія привлекаетъ туристовъ изъ всѣхъ странъ. Не упускайте случая посѣтить эту удивительную область Америки, но, направляясь туда, не покупайте заранее обратнаго билета, такъ какъ навѣрное вы не захотите вернуться.

2

De

ГЕОГРАФІЯ, ТОПОГРАФІЯ и КЛИМАТЪ.

Карта Калифорніи со сравнительной статистикой.
Топографическая карта Калифорніи.

Большая горная цѣпь, идущая вдоль восточной
границы.

Въ сѣверной части горы этой цѣпи очень высоки.
Въ южной и центральной частяхъ онѣ становятся
немного ниже.

И, наконецъ, онѣ исчезаютъ въ пустыняхъ юго-
востока.

Другая горная цѣпь находится вдоль морского
побережья.

Между двумя горными цѣпями—обширная долина,
длиною 1000 километровъ, шириною 150-200
килом.

Видъ сѣверной части долины, которая благодаря
обильнымъ дождямъ обрабатывается обык-
новеннымъ способомъ.

Апельсинныя деревья въ южно-центральной части,
въ орошаемыхъ искусственно областяхъ.

Видъ самой южной части, гдѣ выпадаютъ дожди, достаточные только для растеній пустыни.

Панорама любопытной пустынной долины, 125 метровъ ниже уровня моря.

Плодоносныя долины у г. Лосъ-Анджелеса.

Покрытыя снѣгомъ горы поднимаются изъ пустынныхъ равнинъ.

Сѣверно-Калифорнійскій пейзажъ.

Кактусы вышиною въ домъ: Южная Калифорнія.

Красивыя пальмы Южн. Калифорніи.

Зимній пейзажъ въ высокихъ долинахъ сѣверн. части.

Панорама средней части „Великой Долины“.

Красиво украшенныя улицы г. Лосъ-Анджелеса.

Нѣсколько видовъ въ паркахъ г. Лосъ-Анджелеса.

И С Т О Р І Я.

Впервые Калифорнія была изслѣдована въ 1537 г. и занята испанцами вмѣстѣ съ Мексикою, которая впоследствии освободилась отъ зависимости Испаніи и сохранила себѣ эту область. Въ 1846 г. Сѣверо-Америк. Соединенные Штаты купили Калифорнію отъ Мексики за 28.500.000 руб.

Туземцы Калифорніи. Краснокожіе.

Миссія Санъ-Діэго, основанная въ 1776 г. испанскими священниками.

Миссія Санъ-Габріель, у Пазадены.

Миссія Кармель, къ сѣверу отъ Санъ-Франциско. (Эти миссіи, въ общемъ числѣ 21, образовали длинную цѣпь, тянущуюся отъ Санъ-Діэго, въ самомъ южномъ углу, до Санъ-

Франциско и сѣвернѣе, что составляло разстояніе въ 1000 километровъ. Это были центры тогдашняго цивилизованнаго вліянія на краснокожихъ, которыхъ священники обучали различн. искусствамъ и производствамъ).

ПРОДУКТЫ и ПРОМЫШЛЕННОСТЬ.

Промывка золота водою. До настоящаго времени вся цѣнность добытаго золота достигаетъ суммы 2.85.000.0000 рублей.

Стада овецъ въ богатыхъ травою долинахъ Калифорніи.

Засѣянное поле и жатвенная машина. Эта машина можетъ собрать хлѣбъ съ 50 гектаровъ земли ежедневно. Она не только коситъ, но также молотитъ, вѣетъ и сыпаетъ въ мѣшки чистое зерно.

Каналь для орошенія полупустынныхъ областей. (Скотоводство и земледѣліе не давали здѣсь достаточнаго дохода и поэтому жители стали дѣлать опыты искусственнаго орошенія).

Проведеніе воды къ апельсиннымъ деревьямъ. Одинъ способъ.

Артезіанскій колодезь въ сухой области, служащій для орошенія.

Большой шлюзъ у г. Санъ-Діаго.

(Теперь правительство устраиваетъ много большихъ шлюзовъ и каналовъ для орошенія сухихъ областей).

Орошеніе апельсинныхъ плантацій. Второй способъ. Видъ одной изъ Южно-Калифорнійскихъ долинъ 6 лѣтъ тому назадъ.

Та же долина въ настоящее время: садъ вмѣсто песчаной пустыни.

(Въ сотняхъ долинъ дѣлають то же самое; мало-по-малу вся нынѣшняя пустынная область будетъ превращена въ плодоносныя поля).

Жилище между апельсинными деревьями.

Апельсины и снѣгомъ покрытыя горы.

(Плоды созрѣвають во время дождей, а эта часть года соотвѣтствуетъ зимѣ другихъ частей Сѣв.-Америк. Соед. Шт. Тогда даже ближайшія горы покрываются снѣгомъ).

Апельсины готовы для сбора.

(Апельсины растутъ на деревьяхъ очень густо; иногда они висятъ гроздьями, какъ виноградъ, и достигаютъ большой величины).

Сборъ апельсиновъ, продолжающійся съ октября по апрѣль.

Внутренній видъ фруктовой унаковочной.

Сливовыя деревья въ центральной Калифорніи.

Подъ тяжестью плодовъ часто обламываются вѣтви.

Сушеніе сливъ на солнцѣ. Сушенныя сливы посылаются во всѣ страны міра.

Виноградъ Южной Калифорніи. Производится много вина.

Панорама величайшаго въ мірѣ виноградника. Въ этой долигѣ 1600 гектаровъ земли занято виноградниками.

Оливковая роща у г. Лосъ-Анджелеса, площадью 800 гектаровъ.

Китайцы собирають оливки.

Лугъ, засѣянный клеверомъ, который косится до 7 разъ въ годъ.

Стадо коровъ. Молочныя фермы центральной Калифорніи очень прибыльны.

Куры. Нѣкоторыя долины поставляютъ только яйца и куриное мясо.

Нефтяная область Южной Калифорніи.

(Это самая обильная нефтью область въ мѣрѣ. Одинъ источникъ нефти вначалѣ давалъ по 68.000 бочекъ нефти ежедневно, теперь по 10.000—12.000 бочекъ ежедневно, а въ самомъ г. Лосъ-Анджелесѣ находится нѣсколько тысячъ нефтяныхъ вышекъ).

Нефтяныя вышки въ г. Лосъ-Анджелесѣ.

Выкачиваніе нефти изъ-подъ моря.

Внутренній видъ рыбной упаковочной въ Сѣверной Калифорніи. Семга.

Въ лѣсахъ Сѣв. Калифорніи.

Транспортъ спиленныхъ стволовъ деревьевъ въ горахъ.

Яблочный садъ во время цвѣтенія.

Сборъ яблокъ. Вывозится много яблокъ въ Англію.

Видъ Торговой Палаты въ г. Лосъ-Анджелесѣ.

ГОРОДА КАЛИФОРНИИ.

Санъ-Франциско.

Главный городъ не только Калифорніи, но и всей западной части Сѣв.-Америк. Соедин. Штат. Возстановленіе этого громаднаго города въ 4 года послѣ ужаснаго землетрясенія удивило мѣръ. Большія верфи и знаменитая гавань.

Видъ на городъ.

Улица съ высочайшими домами.

Гавань Санъ-Франциско.

Здѣсь находятся извѣстные университеты.
Улица домовъ, покрытыхъ розами.
Типичныя жилища въ Санъ-Франциско.

Лосъ—Анджелесъ.

Самый красивый и интересный городъ Сѣв.-Америк. Соедин. Штат. Находится въ небольшомъ разстояніи отъ горъ и морского берега, къ которымъ можно подъѣхать въ электрическомъ трамваѣ въ $\frac{1}{2}$ часа. Много интересныхъ экскурсій въ окрестности. Занимаетъ площадь въ 240 квадратныхъ километровъ, насчитываетъ 360.000 человѣкъ жителей, и изъ городовъ всей Америки самый быстро-растущій. Культурный центръ западной части Сѣв.-Америк. Соед. Шт.: 117 школъ, 225 церквей, 22 парка, 90000 телефоновъ и 1800 километровъ пути электрическаго трамвая.

Чарующій видъ города: горы вдали.

Миссія „Божьей Матери“. Основана въ 1781 году.

(Для поддержанія этой миссіи основался поселокъ, который былъ названъ священниками: „Обитель Царицы Ангеловъ“. Это названіе послѣ сократили, оставивъ только два послѣднихъ слова „Los Angeles“ (по-испански читается: Лосъ-Анджелесъ).

Видъ на „Обитель Царицы Ангеловъ“.

Улицы въ Лосъ-Анджелесѣ.

Нѣсколько большихъ зданій въ Лосъ-Анджелесѣ.

Торговая площадь: 12 гектаровъ.

Школа въ одномъ изъ предмѣстій.

Типъ государственныхъ зданій.

Одна изъ многочисленныхъ церквей въ Лосъ-Анджелесѣ.

Типичный Южн.-Калифорнійскій способъ постройки
Корабли въ гавани Санъ-Педро.

(Гавань въ разстояніи 30 километровъ отъ
города, составляющая часть послѣдняго, за-
мѣчательна преимущественно ввозомъ и вы-
возомъ дерева и нефти).

Водопроводы. Машины, выкапывающіе каналъ въ
пустынь.

Провозъ строительныхъ матеріаловъ въ пустынь.
Одинъ изъ многихъ тоннелей, съ помощью кото-
рыхъ вода проводится черезъ горы.

Водопадъ, доставляющій часть воды для г. Лосъ-
Анджелеса.

Гора Whitney, тающіе снѣга которой служатъ
источникомъ водоснабженія.

(Постройка водопровода является однимъ изъ
самыхъ большихъ предпріятій, выполняемыхъ
городомъ. Съ разстоянія 400 километровъ
цѣлая рѣка доведена до Лосъ-Анджелеса,
Сооруженіе это стоитъ 47.500.000 рублей.,
но зато доставляетъ большое количество чи-
стой воды, даетъ громадную электрическую
энергію, и въ продолженіи ряда лѣтъ лиш-
нюю воду употребляютъ для орошенія цѣ-
лыхъ тысячъ гектаровъ земли).

П а з а д е н а .

Пазадена—предмѣстье Лосъ-Анджелеса, по своему
благопріятному климату и идеальному мѣстополо-
женію извѣстна какъ дачное мѣсто Южной Кали-
форніи. Здѣсь—самые красивые улицы и дома
Америки.

Уличные виды. Улицы украшены подобно паркамъ.
Красивыя церкви Пазадены.

Гостиницы. Городъ посѣщается мног. туристами.

Нѣсколько Пазаденскихъ жилищъ.

Праздникъ розъ. Красиво украшенные экипажи.

(Ежегодно 1 января въ Пазаденъ устраиваются
единственныя въ своемъ родѣ блестящія
празднества).

Ридлендсѣ.

Нѣсколько видовъ на „драгоцѣнный городъ“ апель-
сишнаго района.

(Ридлендсѣ (въ переводѣ „красная земля“) такъ названъ за красный цвѣтъ почвы. Имѣ-
етъ прекрасное мѣстоположеніе).

Разные города.

Нѣсколько видовъ другихъ городовъ Калифорніи.

(Все окружены снѣговыми горами и тропическими растеніями).

Типы архитектуры въ Калифорніи.

Дома, покрытые цвѣтами.

Миссіонерскій стиль. По образцу миссій.

„Бунгаль“. Стиль нынѣ очень распространенный.

Достопримѣчательности Калифорніи.

Стада страусовъ у г. Лосъ-Анджелеса.

Два страуса, ихъ яйца и гнѣздо.

Сборъ страусовыхъ перьевъ.

Друзья по играм—молодые страусы и ребенок.

Ъзда верхомъ на страусѣ.

Одна изъ многихъ интересныхъ горныхъ тропинокъ
у г. Лосъ-Анджелеса.

Можно идти пѣшкомъ, ѣхать верхомъ или въ авто-
мобиль до вѣчнаго снѣга.

Песчаные холмы на морскомъ берегу.

Любопытныя ямы на морскомъ берегу Южной Ка-
лифорніи.

Въ гавани „Магическихъ острововъ“. Южная Ка-
лифорнія.

Красивое лѣтнее мѣстопребываніе на островахъ.

Ловля тунцовъ.

Водопадъ на рѣкѣ Колорадо.

Вода образовала странныя рельефныя формы въ
мягкомъ камнѣ.

Пейзажи на рѣкѣ Колорадо.

(Здѣсь берега рѣки имѣютъ въ нѣсколь-
кихъ мѣстахъ высоту 2000 метровъ. Калейдо-
скопическая перемѣна цвѣтовъ представляетъ
чудную панораму.)

Окаменѣлый лѣсъ.

(Цѣлый лѣсъ преобразовался въ настоящій
твердый камень всѣхъ цвѣтовъ радуги).

Гигантскія деревья Калифорніи.

Громадное дерево, сквозь дупло котораго идетъ
широкая проѣзжая дорога.

Упавшій гигантъ, имѣвшій высоту 150 метровъ, а
возрастъ 3000 лѣтъ.

Живописные виды Калифорніи.

Украшение улицъ въ Южн. Калифорніи.

(Все красивѣйшія деревья примѣняются для украшения улицъ,—пальмы, зонтичныя деревья, перечныя, кипарисъ, эвкалипты и друг.

Чудные виды парковъ Южной Калифорніи.

Лиліи 4-хъ климатическ. поясовъ растутъ вмѣстѣ.

Красивая горная рѣчка около Пазадены.

Гора Шасто; передъ нею вулканъ.

Углекислые источники на горѣ Шасто.

На озерѣ Та-хо въ высокихъ горахъ.

Цвѣтушіе кустарники въ Лосъ-Анджелесѣ.

Папортники къ Южн. Калифорніи.

Горные цвѣты около Лосъ-Анджелеса.

Апельсинныя деревья, эвкалипты и сѣвѣ.

Одногодичное эвкалиптовое дерево.

Цвѣтъ и сѣмянники эвкалиптовыхъ деревьевъ.

Крутыя горы Царской рѣкн.

Въ прекрасной Юсемитской долинѣ.

(Дикая красота и величественная природа этой единственной въ своемъ родѣ области хорошо представляются картинами высочайшихъ шумящихъ водопадовъ и горъ страшной крутизны, поднимающихся съ обѣихъ сторонъ на громадную высоту).

Цвѣтокъ штата Калифорніи—желтый макъ.

(Эти цвѣты много лѣтъ тому назадъ покрывали собою такъ густо склоны горъ у моря, что моряки, въ ясный день, видѣли сплошное желтое поле, и называли страну „полемъ золотого ковра“).

Букетъ желтаго мака.

За детальными справками о Южной Калифорніи просить обращаться въ

Komerca Chambró de Los Angeles, Kalifornio, Usono

(Сѣв.-Америк. Соедин. Штаты).

ЗАКЛЮЧЕНІЕ.

Торговая Палата гор. Лосъ-Анджелеса высказала большую прогрессивность принятіемъ языка Эсперанто, какъ средства рекламированія Калифорніи за границей. Лекціи съ туманными картинами о Калифорніи были уже прочитаны г. Парришъ на языкъ Эсперанто во многихъ городахъ Франціи, Италіи, Швеціи, Бельгіи, Германіи, Австріи, Богеміи, Галиціи, Венгріи, Сербіи, Кроаціи, Моравіи, Босніи и Швейцаріи, а въ 1912 году подобныя же лекціи состоятся и въ другихъ странахъ Европы. Для устройства лекцій г. Парришъ пользуется услугами Универсальной Эсперанто-Ассоціации (г. Женева, Швейцарія), представители которой имѣются во всѣхъ почти важнѣйшихъ городахъ земного шара.

Спеціальнѣй эсперантскій отдѣлъ открытъ при Торговой Палатѣ съ цѣлью отвѣчать на всѣ запросы о Южной Калифорніи; ею же издана на Эсперанто роскошно иллюстрированная справочная книга, высылаемая безплатно всѣмъ интересующимся. Просятъ обращаться къ

La Sekretario,

Komerca Chambro, Los Angeles, Kalifornio, U. S. A.

(Сѣв.-Американскіе Соедин. Штаты).

Дозвол. Полиц. цензур. 17 Марта 1912 г.

Электро-типн. **С. П. Беккера**, Вильна Островоротная ул. № 10.

2

De

Letro de M. Bajuid en Riga al Bruno.

22 aprilo.

Rare samideus!

Dankon pro via afable hundo subteni la kromon de " " de Ruslando ni estas la unue aspiranto. Ĉu povas veki en ni regiono aliĝi "artamantoj"? Mi esperas, ke ni ne rifuzos partikigi la "pala esperantisto" viaj opinioj pri " " ni, "artamantoj", devos scielele leŭni, deni volas realigi viaj ideoj!

Sincere via

M. Bajuid.

Letro al "Le Monde Esperantiste".

25 de aprilo.

La Oka proponaĵo kaj kromi la unue kromas proponata esp. podenco. Ĉar la "Mondo Esp." estas organo, kiu elfe dieni projekto kontraŭbatalas kaj verajle ariz la samopiniuloj por kromas kontraŭgdo, kaj ĉar ni tujpleie kromas krom la opinio de "Luceoj fundamenculoj" - ni devas honoron perlin - ĉi krom plej afable peti Est. Red., kromi ki al ni la projekto de gdo por la "sankta milito".

Mi devas aldoni, ke en via regiono jam nun ni prepos krom-venis opinioj, sed velerante Krakovon ni volas esti jam

antaŭe plikone informitaj.

Mendante respondojn, ki seculas Koran samidraŭen saluton,
kultivaj

Stan. Braŭn.
(Miklos Eleki)

Widoz. Pfeiffer
Wedelegilo de U. S. A.

Migrando.

Tra disvojaj mi iras en ŝtatojn, deresojn,
Ĉeni ĉi' supokas kaj premit al tero!
Tra disvojaj mi iras al spaco kaj libero
Serĉi novajn ekdecojn, serĉi novajn spertojn.

De la koro mi portas aridejn kreslojn,
Kiel sorbas el koro saŭpon de l' espero -
Mi portas la kapon de lora mizero
Kaj portas eldond' gigantaj koncetojn:

Mia kanto nun estas kanto de l' orajno,
Mia - agido pluj subside,
Kiel roko granita - estas mia mano
Kaj paso, Kiel laŭro - estas pensante!...

Ĝis el supre fulmendo min felias rajce
 Keĵ ekumfos brevoj: repiescaj in pace...

26 aprilo.

Mi ĉi ti.

Mi ĉi ti sur granda leteron de l' homo,
 Ĉar mi anu min brevis per post diferenca.
 Keĵ enkon ekbrevis sen malkaŝebla,
 Ĉar mi vojon elizi volis por alomo.

Die, supre, travigas min blua domo,
 Tiel lute alia, tiel diferenca -
 Keĵ granda sentenue, mura paŝebla
 Vojon montris al keĵo tiu sen la nomo.

Sur ĝi volis elizi mi alvokoj rangan:
 Dieu du, aspiroj, Rio la aŭroj
 per reĵkroj onĝo le piulon le vajen
 le voj de reĵo, en bekiĝaj koraj!

Mi volis jontan signon meli sur le muro -
 Ilo kreis - elizi mi Karikaturon.

27 aprilo.

(27/11¹² 1846) Miklos Celsti.

Vojon serĉas mi.

Vojon serĉas mi tiun lumon, ĉieluigran,
Kies klara direkto en koro sin trovas,
La vojon, kiu diajn ditanojn elkovas
Kej strias radikale en la noktojn nigran.

Vojon serĉas mi tiun lumon, ĉieluigran,
Kiu sekis sceleron sur aĝelaj povas,
Tiun vojon mi serĉas, kiu trovojn movas,
De senlinoj fulmbrunde traŭnas spacon nigran.

Tiun vojon mi serĉas:.. Kej staras sur roko,
Kiel lerto jam preta por longaj elflevo,
Alendante ĝis veno ĉio por la voko
Kej eliras min fino el la lero juvo.

Mi alendas:.. en brulo flamas la espero,
Kej logas fluj' senfino en pura aero.

Wiktór Leški.

27 aprilo.

Baralo.

Kradojn forajn, Kabelejn mi penas dirsin
 Kej mi klin survesas persaujo purpura:
 Kradojn leus senmovaj forte krado leus
 Kej ne povas mi klin kel baro ellini.

Jam la fortoj ekmantras keĵ mi ĉesas spini,
 Korpon lasas ekscita forto venaltra:
 Pied bele en spacoj briles roud' lerusa,
 Mi ne povas ĝin tamen tra kradoj alkini.

Le ne lasos vi tamen, krado melfustigis,
 Keĵ ne povos vi'n moni rigide muskolo -
 Mi rustigos vi'n fine persaujo ruĝa
 Keĵ sangifos balile liam via rolo:

La spirito elfluyos al leudo univinda,
 Putro atam vi - signo de fatalo belinda.

W. Khor liski.

27 aprilo.

Gruoj.

Pet loye n'co, Kiel Karavano,
Al laud' traus mora jen el fluyis gruoj
De un'aj pensaj, Kiel sudaj flujaj
Traus oceano.

Traus oceano, Ki'e ell' meje
Flores printempo kaj ĝoj' sek'apene -
Ili el fluyis ... vojaj' sek'eseu - -
Kiel malgaje ...

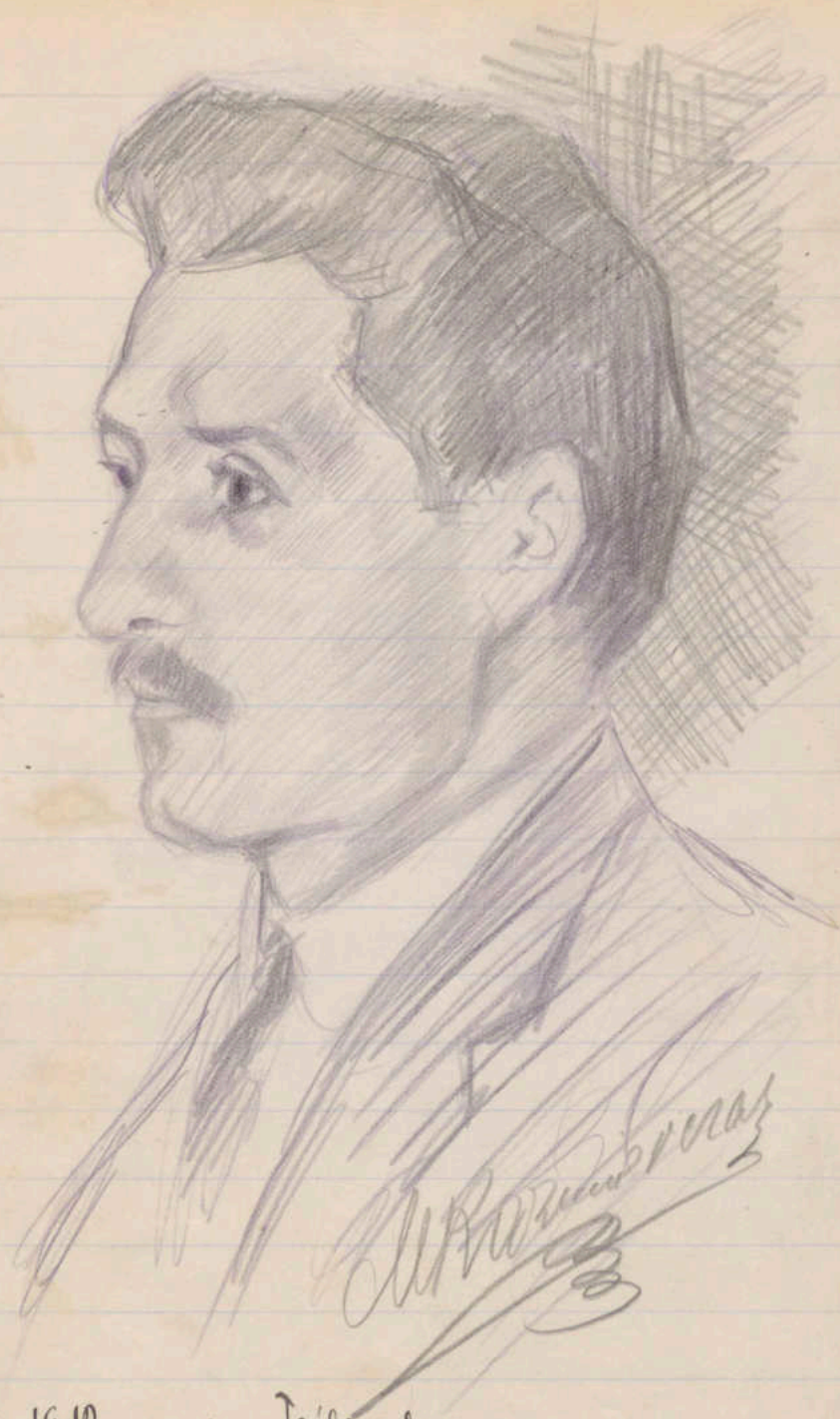
Kiel malgaje ... ho, pensaj n' un'aj,
Kien sapino n' peto kude?
En n' un' origo ie suno hele -
Biloj radiaj?

Biloj radiaj - de la Kos' Kaprico,
Kien Koudukas n'a luna mans?
Gruoj el fluyis, Kiel Karavano,
pet loye n'co.

29 aprilo.

(20th - 21st April 1958)

H. Ulski.

Mayo 1912. en Irlanda.

u
f
k
ch
o
a
n
l
to
n
p
21
o

La testamentos de Meneio.

Okaris, ke en le Roumeij legj de Meji Meneio ekmesauis, utansentante rian baldeian "porentunigou" el ei mondo, Kusante en lito, seults rian aukoran lion forte, kepois kili testamentow, ki un subemisclriges en gja originales eksto.

Sed okaris, ke le testamentos Koufers elusuhigj, Kiel Klesika outan mone Kuraedo (pliguste ekus medikamentos) : sekvan en legu le mostkredidato seults rian jam wel bone, ke ropraforte lezigis de le lito de dolow kei kurmento, Kaplis elunigou en la manow kei post kelkei momentoj sur le lito doleke ripois longlonge letero al le Wido de wa Koro.

Kei le seuidis ekis... ni. Sed ni ne parde pri di'o!

Le 3^{an} legu post le testamentos eksto Meneio jam sin rontis en le Verdej, diverse salutate de ni ei'ij.

Kei see di'o nis rian vojow...

Kousiderante le testamentow, keel gasan kei ne seuri- nifan dokumentow de Meneioj tempoj, ni lesos gja parli.

Ekus elle suloko, ke ni gin tradute esperante, sed le tute maldiligentes kredite parodone de ni'a grande ouso - blaki, neure volas kousenti jeto. Sidorejdu!

La testamentos de Meneio.

Okaris, ke en le Roumeij legj de Meji Meneio ekmeleaus, manseutaute rian baldeian "porekumigon" el ei mondo, kuisaute en lito, seults rian aukoran lion jone, Repois kili testamentow, ki un subemisekige en gja origina eksto.

Sed okaris, ke le testamentos Koufers elumotigj, Kiel Klesika outaunmona Kuraedo (pliguste ekus medikamento) : sekvan en legu le mostkredidato seults rian jam l'el bone, ke roprafone lerijs de le lito de dolow kei tumento, Kapiis elumotigj en la manow kei post kelkej momente, sur le lito * dolel nipa is longoy, letero al le Kodo de la Koro.

Kei le seults ekto ... ni. Sed ni ne parde pri d'o!

Le 3^{an} legu post la testamentos ekto Meneio jam s'u rontis en le Verdej, diverse salutate de ni ekij.

Kei ne d'o is rian vojow ...

Kousiderante la testamentow, kel grasan kei ne seuri nifan dokumentow de Meneij tempoj, ni lesko gja parli.

Lesko elle suloko, ke ni gja traduka esperante, sed le tute maldiligentes heredita parodone de nia granda ouso - belzi, nouvel volas kousenti jelo. Ni dorejdu!

Ostatnie moje żądania!

Proszę, iż bliźni zię, Konica mego żynobu, postanowieniem
spomadzie ten oto MKK, aby państwo o mnie przedzi zmiłknie,
i aby po śmierci nie dąkli zię, o moje dobro. Praco watem
ciężko, i czasem dżitem sobie żyje, że mogę zię, z wami podzieli,
to też namyśle przesere samo wam przydożaje.

Świadkami byli:

Nepomucy. Bastonij i
Agapita Jaguientka.

Chęć 7.

- 1). Aby mi nie pmentkarano przy śmierci.
- 2). Aby, gdy umrę, na pogrzebie moim nie piakano,
by nie rekładzi spokoju mego stumie. Wylko
Chopina uproszam o zapamiętanie mi "Marsze
z'atobuery".
- 3). Aby żadnych wiecień, żadnych żegonij, żadnych krasu-
anij towanydum mi nie kupowali, lecz picniade
zebraue za te wiecie podzieli między towanydum
"lesperantystów" $\frac{3}{4}$ i Chopina $\frac{1}{4}$.
- 4). Żadnej trumny, przyzwoitego pudła żitego
z 6 (wypaśnie szedeu) desek mi nie (trumny)
schowanie nie dawali.

- 5). Ciado moji, o ile to nie sprawni przykroci lub
 cieszam Kolegom moim, wiec zmiore, osahisic do
 lesu, do mojej ulubionej miejscy, zwanej
 "Kojemem surdka", i tam wiec zmiera wlot.
 O ileby sie zis nie zgodili wiec, wiec zrodzaj
 bajana i kesa, wytworci w wyzej wspomnianej
 miejscy, tylko wiec piasc, podany lekcy, Lopez.
 25 Kop. - wiec nie, bo Kachofle drogic i treba
 grone osuwa. dca.
- 6). Wiec mika wigdy nie wspomnie o murk, amila-
 mentuje, bo zdyi mi sie, iz przynejmiej w
 grotie, to jui moze, wiec spokaj, Ktedy go na
 liceni nie mi adca.
- 7). Ciwiec leperaneka moie bozic Taskawo, Taskawo
 polidogzidawic mnie swoj, raka, na dzyi Swiad.
- 8). Na smieri moje, dai mi na nogi moje, skro-
 chody" aby lekko mi bylo odlyzaci lek dicy,
 podzi.

Czesć II.

- 9). Kocikoni: Serce.
- 10) Napoleonowi: Podczelnik Kouserwacji literackiej.
 z Khorij namyzi sie, wiec mogtem.

- 11.) Pamię Łopji: Rozprawy „Dudy” profesora
Lebokomnickiego.
- 12.) Proekau: Niado Ksierone odhiki jej Gjóski.
- 13.) Luro: Prouicni'schow (aly kek bardo uro
prozija, bo cioniek wyszede).
- 14.) Desiciorij: Plaslet aucydoki i pudeicerec puda
na rany, Klone, jej zwiktem uo erde.
- 15.) Brunowi: Niado Ksierone paustniki.
- 16.) Fajfowi: Klone.
- 17.) Ryukowi: Okulay.
- 18.) Klitoni: 2¼ funta deisy, poduski wiyłow,
do zpania, zelaprok i paubje.
- 19.) Mejdowi: patamau, balute.
- 20.) D-wy lespesantystów: podsernik do puelki
lespesante pnel Lemelofa, wydeu. dl.
brera, eene 2t kop.

Jdowym wykonawcy tego Akta
prywatnego naznaczen wglepnego
mego Kolecy, i przyjacielu
Bruna.

A keraz z'epnan ves, moi meli, i prav. zapovnijete omne.

L'oz', 5/7 1913, 12-5 w noy.

Mecine de Knez.

P. J. prypomniato mi ste, ze ja jenere ziji, a ukere
dlesnep?

Zgadujete, a dopoki nie zgeducio, bede, vas trapiti jenere
trojz, Nu Nu cheeruciz.

M. d. R.

La loge de Slavoslavij.

dorecu wka apud L'oz', 8/7.

da Suverens de Boubejo

Rive gardo en Loko, 8/7/12.

da Naio e Verdejo.

da 12^{am} de Mejo.

Okare de forduto de
decho al Varovo.

en una garden, 12/V 12.

La familia

en

"nova eldono."

16 de Mejo.

fotografio de novo.

Kiel larnu.

Malgaja Kiel larnu Kej liel sereus,
Kiel hero seukulpa de ele iufano,
Kvaran lenu preute el mura romano,
Diel stauye fabela Kej liel edeus ...

Kiel ploro kreskaute sur lombo eapene,
Kiel ie en aboj Kadile Kabano ...
Kiel laste adian svigile pes uano -
Ano uis elis el sopis' geleus.

Pure - Kiel elio - en kolow jelite,
Kiel asho britante el sfero seute
Sur la heron falinta en sablow seu varms ...

Kiel leste ekbrilo de ^{ruja} (HHH) Krepusko,
Kiel leinto kapite en fete embusko,
Kej melgeje, 'melgeje seu fite' - Kiel larnu.

Hikkos leski.

12 mejo.

Fig 12 Jeno de "Universo".

Letras de „Germana Esperanto-Ĵurnalo” al Berlino.

Magdeburg, 18^{an} de Majo.

Tre estimataj sinjoroj samideanoj!

Per ĉi tiu misciigo vin, Reuniojgis por kunlaborato en Rakonto de Sep laŭ propono de L-ro Krawcenko en Ekaterinodar (Rusujo) laŭvice:

- L-ro Albino Oetzel, plauen / Vgld. Kapitolo I.
- L-ro A. Paperno, Voronej (Rusujo)
- L-ro Kurt Sommer, Chemnitz (Saksujo)
- L-ro Stan. Braun, Lodzi, (Polujo)
- L-ro Ch. Kozłowski, Kiew (Rusujo)

Kiuj laŭvice povos verki la daŭrigon de la I-a kapitolo verkita de L-ro Oetzel, dankas de antaŭan unu persono por plenumi la „Sepoj” enlevotajn antaŭan la proponintan. Ke ĉi tiu bezelo desiras, ke ĉi tiu sepa persono troviĝu en Francujo, aŭ Anglujo aŭ se elle inter la plej belaj sekso. Ĉi ĉu vi volas esti inter ili, viroj?

Jamideoane via
(subskribita de ĉi redaktoro)

NB. Ĝis nun, le 27de de junio, nur unu antaŭan plue sciigoj pri ĉi tiu afero. Ĉu ĝi fariĝis? Ĉi ne vales supozoj.

Letero de Schulhof al Brunelo.

Podulice, 19 de majo.

Kara malfidelulo!

Kvankam vi min jam tute forgeris, kaj kvankam mi ne atendas de vi la respondo, mi tamen scidas al vi ĉi tien postcelon, por ke vi ŝi mi ekkonu en Krakovo, kien vi ankoraŭ certe postprens. Mi tre desirus, se mi povus kuuveni kaj post la alveno kaj estas jam tempo, kien la rendezuson preparu. Mi certe rekonos vi ŝi en la Munigo de l'esp. Verkistoj sed mi preferas amikan kuuvenon, ĉar mi ŝultaj el viaj "jergj eminentuloj" tute ne scias kaj amas. Hodian mi ankoraŭ skribas al ŝi l'ro l'ro, kiu ankoraŭ estas unu skribavaro. Mi ŝintus ankoraŭ skribi al l'ro Pfeiffer, sed mi perdis lian adreson. Mi certe hova la esprimi al vi viaj plej sinceraj salutoj.

Se vi ŝi forĝi ŝi l'ro la plumo, lian hova la respondo al ŝi ŝi ŝi amiko,

Dro St. Schulhof.

Remarko.

Ĉi-tien adunuan leteron Brunelo respondo ŝi la 16^{an} de junio.

Respondo de „British Esperantist“ al Dumelo.

Londono, 22 de Majo.

Estimata Jamideero,

Kun plereno mi prezigos viajn versajojn en la British Esperantist, kaj kore vin dankas por la du jam senditaj. Ĝar, tamen, mi ne havas unu de loko kaj aliaj manuskriptoj ankoraŭ atendas esprimigon, mi ne povos certedini, kiam la usj aperos. Kredinde post du, tri monatoj prezentigos oportuna momento.

Bonan unu salutas

William W. Mann

ĉefredaktoro de B. E.

Ol lertoro de lertoro.

25 de Majo.

Dumelo ŝuldas sciigi al mi rian meskoro kaj gratulis, ke mi elektis lin vivpersono, ĉar la filozofio nun ne donas paŭzo, se oni ne volas vendadi siajn pensojn kiel publikulino la korpon. - Kun preparatej de Oke mi rektis uligas prokai dimanĉo, promenantu sur BDowne, kaj de ti mi ekscias ne multajn novaĵojn. - Kull enfalis en migan melankolioŭ kaj versajne baldan zin monpafos, kion mi ne unu de lertoro, kiam mi lerte parolis kun li.

Letero al „Esperanto” en Genève.

27 de Majo.

Konforme al la Kalkuloj jam antaŭe deciditaj de esp.
societoj koncerne la projekton de t.n. esp. Parlamento, mi
havas la honoron scidi al vi ĉiŝuban sciigon, kien vi opinias
eble interesu porpreni en „Esperanto”.

Loz, Polujo. 15 de majo okazis eksterordinara ĝenerala
kunveno de Loza filio de P. B. S. dum kiu interalie
oni preparitis la projekton de Interacia Organizejo.
La kunveno unanime esprimigis kontraŭ la proponita
organizejo kaj elektis kiel delegiton Ion St. Braun,
kin en Krakovo en la nomo de la loza societo kontraŭ-
batali la kreon de t.n. Parlamento.

Miodz Pfeiffer

Viedel, de U. B. A.

Mi povas ankoraŭ aldoni, ke la 22^a de aprilo vidis unan
vobon L. B. Parrish, kaj ĉiuj paroladon antaŭ pli ol
120 personoj.

Volu akcepti esprimon de alta respekto
M. Pfeiffer.

Rim. Konstatu: ĝis la 28^a jundo neprezila.

Esperantisto.

Laŭ melodio: ĉo wy za jeden i skąd jednemu.

Ĥej ni revulo, ni pilgrimanto,
 Ĥu Ĥiu sonas la Ĥia Ĥanto,
 Ĥiu Ĥio ligas Ĥin Ĥula Ĥero,
 Ĥu Ĥia Ĥanto Ĥi la espero?

Esperantisto estas mondano
 Sur Ĥiu vorto Ĥon' oceano,
 De grande Ĥiu-Ĥi Ĥia Ĥero
 Ĥedirekte Ĥi estas ero.

Ĥej ni revulo pri Ĥeliĉujo,
 Ĥu Ĥonigas Ĥia Ĥatrujo,
 Ĥie abundas Ĥejne Ĥebano
 Sur Ĥiu vorto Ĥon' oceano?

Ĥi Ĥe estas Ĥatrujo Ĥia
 Ĥute Ĥroksima Ĥon' Ĥamilo,
 Ĥed Ĥie sonas la veksigelo
 Ĥrato rovas en Ĥealo.

Do Ĥia estas Ĥi Ĥealo,
 De revaj Ĥaj Ĥur ĤriĤalo,
 Do Ĥia Ĥredo de Ĥia Ĥoro,
 Do Ĥia celo de Ĥu' Ĥoro?

Problee amo sen ombri' mia -
La idealo jen estas mia,
La feliĉeco sur luto lero -
Jen mia Kredo kaj la espero.

Wiktors Bleki.

28 de Majo.

Letro de "Dumbr" al Dumbr.

Bukuresto, 29 de Majo.

Pre estimataj Sinjoroj,

Bonvolu pardonu, ke tiel malfrue ni respondas al vi. Forite
gis nun 2 elstakoj (grandaj), organizite kune kaj prior-
gure aliaj gravaj aferoj, ni, bedaŭrinde, devas esti superi
aliaj eĉ supere uzaj aferoj. -

Ĉi tiel ni trovas viajn postulojn ... Bonvolu pardonu, Karav-vo,
ke ni respondeas ilin, sed alioŭ ni ne povas fari, ĉar ni nepovas
kaj eĉ ne rajtas nenun fari saŭfojn. La sole Karav, kiel vi
konstatas, forite responde estas la ritmo. Ĉu la versajo "Kredo"
ni signifas per Krajono (ruĝe-blua) la nejustan ritmadon!
Ĉu la versajo "Amo" la ritmado estas pli bona. Bonvolu fari

le neesan Kozeklow (i.e. jam le riduson gura) kaj li rescedu
ilin al ni, Kiuj ni plej volonte publikigos en la plej proksimaj
n-roj de "Danubo".

Donante la di supraj klerigaj ni esperis, Kaze Lidjoro, Ke li
dube ne ofendigos kaj tute ne ofendigos nin homoj imperferenteg
ai eĉ ... brulej!

Alendante le resp^{en}ondoj, de le veraj kaj resp^{en}ondoj, ni h^{as}
le honoron ni saluti

N. Krisskoff

Letero de Bujid al Brunilo.

29 majo.

Kare Janidoano:

Nian ŝatatan pr. de 30/iv ni ricevis. - Ni estas prava dirante, Ke
apero de organo sen seriozaj kunlaborantoj ne estas sukcesinda afero.
Tio-ĉi estas unu kaŭzo. Due, la aldonantoj volas por neperdita
aŭtoran ĵurnalo estas aŭtan afero ke ne fleila: ĉep. laj duloj
Kulime abonos nur post ekkonu de in v. de la ĵurnalo. - Sed ĉepo
kaŭzo por la multeco de estas nova liĝo Tio, Kiu, vidas
konferi, venkos esperantow, elle post kelkaj jaroj. ĉep-istoj
estas tiel fatalikaj kaj konservativaj homoj, Ke ili baldaŭ nevel

pozas akcepti bonajjn respondojn. Sed el esp. eminentuloj (Kiel
Boirao / jam estas kelkaj / veromultaj) „Kasankaj“ idishj. Mi
jam konigis kun Ido kaj farigis ĝin parva adepto.

Vere via

H. Bayard.

B. Mirzi.

La printempo.

Ven's re' printempo juna,
Sin disvestis brilo sura
Sur larve firmament'.

En poloj de l' liliuj
Re' ektritis la silvaj.
Kaj ekspiris dulca vent'.

Re' disfloris flori Rouvaja,
Raut' eksonis najlingla
En la ondoj de l' aeri'.

Re' aroues la rido,
Re' souons Kanyauolo.
Ee la bordo de l'river'.

Soues re' l'inspira laudo
De legeja fru'alaudo
Dun le korj de malen'.

Re' ektilis dit-rinjorj.
Eu le branjoj, eu le plorj
Des'arbor, de l'garden'.

Grande Dio, mi' v'v dankes,
Re' sui mi' lero mankes
Nek dit-majstoj eu aet'.

Nek radjoj eu c'ielo,
Nek la brilo, nek la belo,
Nek plorjoj sui la les'.

Re ne éion alprofilis,
Re ne éion alluilitis
 ku le reyo de l'ovni,

La alluso perciga,
De le home men' noviga
 De le profiteme how'.

Prezile en "Pala Esperantisto", Mayo 1912.

Vespera Souvilo.

de Kaz. pmesa Deluajet.

Vespera balas souvilo,
 estu glorate Sankt'-Man'o,
 estu glorate Kristo-Filo...

Vespera balas souvilo
 Rej're monas souo giv'...

ku grikrepusko de vespero
 Dnas tra akva, maria lero,

Tra lokoj vastaj kaj etuikaj,
 Tra vojoj longaj kaj forsitaj
 Medito nova... kaj sopiro,
 Pasas tra kampoj multaj pere,
 Melgajon plejdon kien si liver,
 Tra senfundejoj de rivero,
 Tra profundaj akvodonejoj...
 Dlovas per ombro veni' vesperas,
 Post ĝi ĉapri', doloro iras...
 Jen ĝi stanĝas sur lombejo
 Apud la lombo de Kuektus,
 Rigardas kien doloro veni'...

Vespera bato sonilo,
 Utiu gloralo Sankt'-Meno,
 Utiu gloralo Kristo-Filo...
 Vespera bato sonilo
 Kaj re mudoj sous ĝias...

Ombroj krepuskaj kovas poulaj,
 Venklovoj enkaŭvalas nubojaj,
 River' murmuras en nebuloj

Kaj malproksimaj flus, flus
Kaj en profundo ĝi sopiras,
pleures, laumentes ĝemas, bruas,
Kaj ĝi alle en moulons
ĝi melaperas de okuloj ...
Kaj vudo ĝira kun meljajo
Jan ne revues, se porins!
ĝin prenas man, grande man
Kaj ne revues ĝi de vojo ...

Vespere bates souonlo,
bestu gloralo Janki-Maris,
bestu gloralo Kristo-Filo ...
Vespere bates souonlo
Kaj ĝi morles sous ĝira ...

Jen ĝiraj punoj sin etendes
Super vitezaj pajkementoj,
Vaste etendas sin, ekpreudes
buno, pere dum momento
Kaj ĝi kairvalas la vastonw ...
Vite, sekvaute akvan outow,

Ĉi aliĝas gaudan manon ...
 Krepusko kovas lutan mondov,
 Ĉiam pli laĝe, vaste iras,
 Keĵ Kurias deusa, pere spiras,
 Drobujg's montoj Keĵ arbarov,
 Lino de s' heroj ĝi dekiras
 Keĵ sin apago sur nubov ...

Vespere bates sonorilo,
 lesu glorate Sankt'-Meno.
 lesu glorate Kristo-Filo...
 Vespere bates sonorilo
 Keĵ re mortos souo ĝra...

Iras tra kamp' animo sola
 Doloro plena, sekursola
 Tra la arbaro, tra la greus
 pasas melĝeje kun ĉapreus
 Keĵ sidan sorov ĝi melbeus
 pro le doloro Keĵ melĝeje,
 pleudas Keĵ pleuas Keĵ ĉapreus
 Tra la heruro pasas vojo...

Tres videjo jen fantoma,
Ĉimais vento fajfas, blovas,
Okone vagoj ĝi sendoma,
Neni' lokon t'au trovas ...
Migras sendjme kun ĉapeno,
Jen la riporo, senhavens ...
paŝas tra kamp' en apatis,
Mplikon poras sur kampio ...

Vespere bates sononto,
leslu glorate Sankt'-Manis,
leslu glorate Kristo-Filo ...

Libere tradukis

Juljan Puvion.

presita en
"Pole lespesantisto".
Majo
1912.

USONA ASOCIO ESPERANTA

(U. S. ESPERANTO ASSOCIATION)

MISS J. E. HAMAND, MEM. PROP. COM.

SCHALLER, IOWA

30/V/12.

S-ro Fr. Ender,
Rzgowska, 13,
Lodz, Rusujo,

Estimata Samideano:

Kun koregaj dankoj mi ricevis vian afablan respondon al mia peto por informoj pri la Esperanta movado en Lodz. Mi esperas viziti vian belan urbon post la Oka kaj havi la grandan plezuron renkontiĝi kun vi.

Ĉu vi havas Knabo-Skoltojn en Lodz? Mi tre interesiĝis pri la movado, kaj precipe pri la internacia fratiĝo de la anoj per la sola efika ilo, Esperanto. Ŝajnas al mi konsilinde pritrakti la temon ĉe la Kongreso, kaj tiumaniere atentigi la tutan Esperantistaron al la graveco de la demando, ĉar mi konvinkiĝis, ke de la varbo de la gejunularo ĉiulanda dependas la fina triumfo de nia sankta afero. Tio nepre efektiviĝos per kunlaborado kun tia granda organizaĵo kia estas la Knabo-Skoltoj, kiu rapide disvastiĝas tra la tuta mondo, kaj kies fondinto konsilas la studadon de Esperanto.

Tre plaĉus al mi ricevi vian opinion pri tio, kion atendente mi restas kun koraj bondeziroj

Sincere la via,

Miss J. E. Hamand

2/2/12

USONA ASSOCIATION
SCHAUMBURG, ILL.
SCHAUMBURG, ILL.

20/1/12

2-10 Fr. Taylor,
Raymond,
John, Susan,

Estimate of earnings:

For the year ending 31st Dec 1911
The total amount of the
earnings for the year ending
31st Dec 1911 is £100.00
The total amount of the
expenses for the year ending
31st Dec 1911 is £20.00
The net amount for the year
ending 31st Dec 1911 is
£80.00

The total amount of the
earnings for the year ending
31st Dec 1911 is £100.00
The total amount of the
expenses for the year ending
31st Dec 1911 is £20.00
The net amount for the year
ending 31st Dec 1911 is
£80.00

The total amount of the
earnings for the year ending
31st Dec 1911 is £100.00
The total amount of the
expenses for the year ending
31st Dec 1911 is £20.00
The net amount for the year
ending 31st Dec 1911 is
£80.00

Sincerely yours,

Riel ouso reverenda.

Rememoroj vere aŭ
fragmentoj el
nefinde epoko.

Rimio Brunilo.

Lodi, junio de 1912 jaro.

Al Lia desto Sinjoro

Lufido Fajfano

historio kaj kroniko de

Lore Filo de P. b. S.

kun ĉi komencita nefinde

kun nio de plej bonaj

interoj

dediĉas

La Aŭtoro.

Prologo.

I

Pri K'ro reni sur loke pavins?...
Piel ni povus komeni poemow,
Kiel lukkiewia idan el trau lino
Pri litra laudo ekkomenuk temow,
ble, casante je kendo le nino,
ni Kanti povus le mellaboremow
Do nia loke piala ames...
ble Kreigus liam epopeo.

Nas en de Rhodes suziens vortas
por eturigi liou "poete" ?
En laudkantaute pri nia auers
ble ni pias ne ho histore ?
Fine en nia pleyl' de Ikon
pro le koreno valdigos ebric
Kaj liam liedo de leup' ideala
Kontan' veso esto kildo pale?...

III

Ha, malbeulo erlu lin hon,
 ku kin verdaĵi ni ekjustis ninuĵi!
 Nen ĉiu kuruo saĵes sen valoro,
 Le ĝi ne forĵas ninuilej espriuroj.
 Kaj meŝtraŭ lio, ke ĉiu ĉi liboro
 Ofte ni faras la padej kriuroj,
 Rhoderan libron trafokumante -
 Tamen ni ninuĵi ĝlues lesperante.

IV

Le tamen ninuĵi le ninuĵi elloru
 Ne kiel apio priukupa verdaĵe,
 "Ne ninu" ho ĉiam per ĉiuroj ni kuruo,
 Sed la konatan nian paston loerde,
 Al li honore lin ni redoru,
 Kble ninuilej ĝiu nenue depeio -
 Li erlu nia jene iustriante
 pri ninufarado en le lesperante.

V

Kaj nun, ho lodo nia nia ĵunplee,
 Al ni ni nenue leuilej okuloro:
 Ni ninu ĵa ĵuŝis al alio edena,

Vi al rimado rustig's jurulow
Rej Kiel via flum' kelenvenue,
Ĉiam mi dian salutes alimulow...
Do en momentoj de korida ravo
Un mi priKanto en reĝa oklavo.

vi

Vi'n mi priKanto! Venu poezio -
Vi, kiu v'as sanktecon de flamo!
Rej se mi foje alvoko per Krio,
Ke melfermiĝu la nino Izama -
Vi estas bazo de la pantasio,
De rimoj miĝi purpur ornamo
Rej... Ke ne spritu mi je ves Kosto,
Kiel meliva korido per vosto.

vii

Nun mi postulas antaŭ mi' kluso,
Oklavo fidele de noble metio:
De vospliceo melfermiĝu kluso,
Rej mi'n faru dia poezio.
Por kontenturo via Rej amuso,
Chle por ele ia enveio,
Mi malakuzu piultan krajonow

Rej de Fajfauko pleuumu ordow.
viii

lastan parson de la prejo pelo
 Al i mi desues - histon' - eifauko:
 lesu indolge por mi, Fajfauko,
 de foje fusos mi en lespeanto,
 por miĵ pensj sur salinde breto
 Troun auzilon en feto de kanto -
 ... I elyus doziĵi Kiedzi hej poiedy,
 My le Kiedzi elia dity pod smedy!

Julescapito.

Fajfauko!
 lia pelo -
 de ordow':
 Jen vesajo -
 Kreilejo
 de zindow',

Mi de via
 Pelo e'ia
 leskes sklas',
 Do de bordo
 de bastardo
 len sklas'.

Pri Boubejo -

Feliêjo

Kaj pri ni,

Dono serca

Rimemoreca

Histori',

Dono plora

Rej dolora

Poemoj',

Korekseita

Lam' Kasila

ku sekret'.

Nek tro gaj,

Nek malgaj

bestes gi,

Nek tro beda,

Nek graveca

Histori' -

Tian Koro

klumoro

Spinoj gis

per la plumo

Sen la bumo

Ĝis la fin'.

Dajfauleto!

N'a pego -

da orloj'.

Jen venajo -

kreilejo

se rindoj',

Mi de via

pego ĉia

bestes sklav',

Do de bardo

la bastardo

ku oklav'.

Bombejo.lesto:

ku loj de solco, en koroj le korj
 per odo varme en ar' rememorig
 Minow vites ...

(Viktor blaki.)

I

Kiel le lajgo de la mara bordo,
 Revenus poje odo rememorig:
 de joyzite melodi' akordo,
 de pale kildo de parint' airov,
 de junaj koroj "unua agordo",
 de gorjaj junaj gajkrio souoro -
 aperas hele, Kiel le melco,
 Kara fantomo de la revesens.

II

Kie i estas ho mudo iulima,
 de l' temp' airov fidele anov? ...

Un tempo un'ajnes malproksima,
Kom' malhavigis en via leĉaro,
Sen postkuro gajeco Kulina...
Kaj se ankoraŭ ne grixigis koro,
Tamen tre ofte sur frunto sulkita
Speras unu - bedaŭro subita.

III

Sed unu por duboj, por malgaj' pigrice!
Mutan okulo plene je sopiro
Ekstas bile rebo aranea,
ku la ekbriloj de plena turpino
Bildas apertu al koro oboe!...
Ĉar via estas la mia deriso:
de mi - jurnoj modesta reĝejo
Ho, ekapem ni via Boubejo!

IV

Ĉambro modeste kaj fraŭlo (verlida) melhita:
Dallo en usro, kelk' seĝoj kaj brelo,
Lito seĝene per luko ŝimilita,
ku la aŭgulo la ligno lurolo,
ku kin loĝis neniu Kap ŝeilita
de komi Kaproca kauteka leirdelo...

Jajnes, ke ei'o ... mi jani ne meenos.
 Ketter, k'ou le melle valons? ...

v

Koutraï la pondo sur s'êp houora
 Le respectiude keska heis l'okow.
 Le l'uteupe li ne estis glora -
 È mi gloraan li'quis epakon
 Kej èin'auila pet seulo adora,
 Li'uin Kouduki's sui abriplan nokow,
 Kie en b'itaj de sune aivon
 Reges majeste le Arto kej flos.

vi

Dome al pondo (ne lute gentile)
 Lidis Fajfants en Kouyote poro:
 D'in aiskullis b'ikan plej humile,
 Jannen Ken grande de digres dor,
 Manaji en p'osaji meliute b'ankole,
 Sub tell' - p'iedaji en pis' riporo ...
 Kin divenus, ke èi- perimisto
 Jan ferons i'gos kronikisto? ...

vii

Dites le aubau, aukau apus tello,

La „Kriplokora“ ofice's Brunulo:
Li distingigis per grande Kapallo
Rinuzgi venoj, ser la skrupulo,
Kiel amikon embarkas d'allo,
- Tiel vinuoj d'u ser kontulo.
Tamen en hon de pure solas ekseito
Pure li estis, Kiel sankt' eruido.

VIII

Apud pleesto modeste kaj ĝene
Li dis d'ay-loyo, enna ser fino:
D'u pri du seris pleuagrene,
Akompante sur la meudolino,
La melodion li provado pere
Vlkanti - elle por la dukino,
Kiu sekora ne satis jurulow
Lin en chante en sopran bulow.

IX

Baëo, el d'ij le mefli frankulo,
Ne longe ridis en unu aŭgulo:
de papilo di-lu peelo
Movenne estis d'iam laŭ regulo,
Dua amiko en bruo ballo,

De g'ur nestikaj ĉercoj voloutulo,
 Li estis murto de lin loĝejo -
 La surtereno de verde Bombejo.

X

Foje venadis ĉe homoj alraj,
 Sed lin estis nur "oudo kapleo".
 plej homo sentis ni nin "ĉies uraj"
 Dum balado, foje rom bruo ...
 Foj'o elseris strofoj poeziaj,
 Foj'i le Karlo espero, postskuo ...
 Foj'e rigardis ni al estobureco
 en tempo lin de la neiveco.

XI

Muzikau paron Kondukis "espero":
 Kian "en mondo venis nova sento" -
 Poste brileto tra milda vespero
 Celo de june le temperamento -
 de "Voj" ni' beulte apero ...
 Fine ĉar "vane bruoj poste vento"
 "Malgraŭ ĉio" Kaulis ni Kun Kredopio
 - Triel aspektis paco melodio.

XII

Post g'ine unu kaulo ekrouon,
Jeu gaja, uwa - jeu melaukolis,
Tamen Roumeon ni' e'iam honon
Pet plej amata e'i-trikaulo uia,
M' leida's uon, k'o plej valoris,
K'o usubrigis plej luma, radia -
pri' le ides de koun frakes
Ni fi' de kaulis k'un juu plumeo.

XIII

Post ni lejis nikolon partan -
so le rimato plej lesan trofeon:
kaka opiron peubadis spiritan,
li - de le revaj melkis arameon...
Fine, sentante voe'on apelan,
La tradician ni' elebris leon:
k'lesunigante de le pan' amrojn,
so nigra kazo au' de keo g'rojn.

XIV

Kion ni jaro, velle rekouli,
Sed estis e'iam tre gaje ke' bue.
Li' unlan vobon velle rekouli,

Ĉar ni neniam unu sentis enue,
 Vble pro tio (neberone houti)
 Junaj ni estis Rej en Kefaj bluc
 Ni havis ĉiuj ... ha, saute memoro!
 Paris Boubejo - vatis rememoro.
 xv

Nun konvinte lerte-eksterlande,
 Baŝo rusaĉan uniformon portas,
 Laŭ laŭp ankau ekreses Romando,
 Fajf en kroniko kun laruj raportas
 Krel eluigraj striigas sublande...
 Mi fiajn venaj sentoute aborkas
 Rej la parinkon onamas gildande -
 Al rememoro ni'vres boubejo
 Por veri sale pri via Boubejo.

Supidos Fajfanto:
 Ĉu vi pluen ridas
 Mi je tio ĉes??

Jesjes Dumbe:
 La deŭingo sekus,
 Je... de peanoro.

"... blungraj amigaj mubaude..."

2 de Junio.

Pivanto porlas doktor.

Letro de Brunelo al M. Bajwid en Riga.

3 de junio.

Kar Linjoro!

Na l'este Karlo tre mirigis min, ĉar mi ne esperis, ke homo klopodanta pri fando de esperanto gesele povas esti idialo. Mi estas esperantisto jam de sep jaroj kaj dum tiu tempo lernon unan mi sukcesis ekkonu fundamentale kaj ekami ĝin. Tial, kiam sur horizonto aperis I. u. Ido, ĝi tute ne surprizis al mi, malpli, ke en Rouenco mi lernis ĝin por konvinkigi pri la beikego problematej superceoj kaj ĉi unu tempou nicevadi la gazeton „progreso”. Vble unu post kelkjan ĉasado je „ore ŝafeno” la idistoj trovis la opinegatan Idealon, lernon neprekonigeblan kaj ele unu ili povas batali kun esperanto. Mi ne scias, verstante kienen homo progresus, mi ne volas gridi unu pes antaŭpigoj kaj tial ne volante mi volas konvinkigi kun la unu skatolo Idealu aporo kaj kun la Ido unu. Bouvelu do scudi al unu nisan (aŭ polan) se li'a ekvites plenolibron de Ido kaj konsili al unu kion ^{ai} kaj kien el idistoj gesele mi devas ekhoni - la ŝuldolan unuon mi luj resento al ti postea unueto.

Akceptu salutojn de via
M. Braun.

Letras de Bremen al N. Hristoskoff.

3 de junio.

Queridos Señores!

Detenon van de 29/12 mi n'ceris. Viej Kritikoj Koueame la rikmon en senditej de mi du sonetoj tute ne ofendis miw - Koutraie, mi gajes, ke troviis redokero, ki'u abente frangarde la ascuditan materialon, mi nes bedonon, ke iacuj le senditej sonetoj mi ne povos pro jenuj du - Kauroj: unu pro to, ke du sonetoj mi Koueovas unu du Koustantej akcentoj out sesu ke j dekdus silabo, en du mecumj j ke 6 silaba - la ceteraj mi dismetas libere, ki'one malhelpas, ke la n'ceris estu plus, - dua Kauro estas, ke mi ne kulinis "trapan" la jam akribitej poeziaj, do mi, elin au presas je unu respondeo ai, se ili idjues al mi malhonaj - tute fojete. Ii autandides unu, ke la dititej sonetoj en ilia primitiva formo n'evoloute presus kaj lia, se n'liou derivas, mi povos sendi al i' aliaj poeziaj, ki'uj elle Koustantigos viv.

Mendante respondon mi sendas al i' Kouej samidajun
salutojn ke j restas

tute mi

H. Braun.

Leten de Ivan H. Preslenof al Druml.

Sofia, 3 de junio.

dra Karel Braun!

Ĉestu cetle, ke via antaŭkrieto n'estas p.k. ĉar al mi tro granda
 plerumo... Mi ne povas esprimi Kiel ĝoje mi estas n'centule kaj
 hateginte ĝin... Ĉe tio mi devas diri al vi ke mi ofte, se ne ĉiam,
 rememoras via kaj valio akribi al vi, sed unue - mi ne scias
 kie ĝuste vi estas ĉar, se mi ne eraras, el postero mi respondis lepariulo
 jason al vi, kaj vi promesis sendi al mi viajn versajon-vetkelon,
 sed ĝis nun tio realis ne plenumite, mi ne scias kial kaj due mi
 estis trege okupita per diverspecaj aferoj. Jen estas lesdeklare
 mi estis en multaj urboj de Bulgario, kie i'uribile de la esper-
 antistoj mi devas fari publikajn paroladojn pri esperanto (Kun granda
 sukceso), malfermi esp. Kursojn, fondi esp. grupojn kaj, ĉu-
 alie mi volis antaŭ en la Koutale de i'urbo Vrake...

Mieraŭ t'ĉi mi festis la 25 jaran jubileon de esperanto kaj post-
 leguro estinte en la pitoreska apudrofia urbo kaj ajero mi
 sendis al vi il. p.k. Kun kelkaj subskriboj, kiun vi estis n'centis.
 Ĝustekaze mi sukcesis eldoni viajn broŝurojn kaj laŭdalan
 „Lernolibron de esperanto“, kiu koston al mi 1200.00 fr. (en 2000k.)
 daŭrigante la regulan eldonon de la redaktita de mi „Bulgara
 Esperanto-Biblioteko“. La parolanta jaro, Kiel vi scias, mi estis

Sen ni tradonito al aliaj nov-idistoj. Tamen, pale lemosibro
aŭtoran ne ekzistas.

Mi rekomendas alii aliaj jecaj libroj: „Komplete lemosibro
por esp-istoj de Julow Halliskille (Kun. traduko de Fundamente
Vortaro esp-le) proso 50 kop.; Ido - pyekin eubafu A. Kopp-
mau - 70 kop. Tre helpinda aŭtoran estas „Rusa Klefeto“
(ilozilo). Ĝi estas ekstarlo de tute gramatiko ide. Kosles 3 kop.

Ĵudatolj en Ido jam ekzistas 11. Rekomendindaj: „Idelinto“,
Kiun eldovas nuraj idistoj, sed presale estas en Alstio. Ĵore
1.50 kop.; Komento de 15 julio. - „progreso“, alii jam konate,
Ĵore 7 fr. - Baldaŭ apero nova ide ĵurnalo: „Le Mondal
Lingvo“. Ĝia eldovanto kaj redaktoro estas sro A. Kapustjanski
(Kainjeinsuckin, espueburo, Rebitajo) al kiun ni povas
sendi mendon por suprenovitej libroj kaj ĵurnaloj.

Sro Kapustjanski estas esp-isto de la unuigo esp. kaj
ekkominte Ido en li idigis. Li estas unue nro, ekvidanta
superecon de Ido.

Un nombro de eminentaj esp-istoj ni do ucevel povestru
ilun nomon de scienco kaj aliaj. Dio praves, ke esp. ne
estas uzete por sciencoj apasoj, por renore uzado, sed ubo por
„baladato“. - Dute adzhoj de Ido ni trove tre konatej al
eiu legante homo nomoj: Ostwald, Jespersen, Pfander,

prof. de filozofie Constantin Rej u. a.

Vi Kredelle scries, Re C. O. Rej. - iste cu Paris este organizata
dauk' al monofon de Iro Javal (sajus jam mortuus). Li
montepis, sed postulis Re Rej. este repornita. Fanali Rees
de exp-istoj ne perucis sauzi nek unu lidon. Centre Oficej
existes gis unu, sed valo de Iro Javal dices alkonj de C. O. istoj
hecion. Dauk' al Klopodj Rej troa lekos de Iroj Constantin Rej
Beaufront ni unu poseles linjon idealan - Ido!

Vere via

M. Sujaid.

Letras de N. Hristoskoff al Bucure.

Bucuresto, 10 de junio.

Estimato Samideano,

Responde alia pk. mi scingis vi, Re ne pu pleo ni
resendi. alia le poenjo, sed simple pro la ridus. Tamen
un post via Klavgo mi suponus vi, Re ni volonte ilin
presa. Tendu ilin! Ni povas recedesi aukau aliajo, kinjo
de tempo al tempo mi povos presi.

Kinu kos saluto

N. Hristoskoff.

Rim. Ni resendis.

Ul letero de letko.

9 de junio.

In Krakovo venis nova, pri la Kongreso ni nenion scias. Kiel ĉiuj Krakovanoj krom du personoj, sed plej verŝajne ĝi ne havis sukceson ĉar ĝis nun enkonkuzis 200 personoj kaj verŝajne profusore ke alvenu pri al 2000. Se tio ĉi ne verigas, esperante metodo en polujo falo por multaj jaroj.

Letero al M. Czerwinski en Varsovo.

12 de junio.

Estimata Samideano!

Kun vana ploro ni necese van apellon iuston al la skendo Kuvveno de P. B. S., sed bedaŭrinde, pro malapudenco de la kazo ni ne povas partopreni ĝin. Se la Kuvveno estus okazinta la 15ta (sabato) - ni, Kiel ankau Ivo Braun, certe venus Varsovon.

Ĉi tiu kazo ni tre petas vin, ke ni konvokas sciigi al ni la eventoj alej decidaj alprenitej eble aperu de Centre lesper. Organizis, ankau bal vika rezulto aperu en „Pale lesperantista“ ili devas aldoni, ke ni estas Koubabiozguinej, Kej ni en ekstreme akta esprimigis por la kompromiso proponita de du

Rohin, Riun ni Kausideras auktoran Kiel plejbonan solvon de
la Organiza demando. Sinjoro M. Braun elektita lerte dum
okazinta ĝenerala Kunveno de niis jaro Kiel delegito al la
Krakova Kongreso, defendos la saan opinionon.

Auktoran ni petus respondon en jenaj aferoj: Mueloj
vanonij samideanoj velas Krakovon certe je la pasporto.
Ĉu do ne estus elle, ke auktoran alibanoj povu aligi! Mi ek.
prezentu velan are, al mem, auktoran ni petus pri pasporto.
sed tio ne sukcesis, ĉar la velantuloj fiksis plejdiversaj datoj.

Kiujni anu havel poris apordigi, sed, ke eni velas apate,
mi intencas en proksima tempo irati Vassonov. Kej lian
mi havi okazo konduki Kunu, kion mi de longe desiras.

Jamideois
W. G. Pfeiffer

Tute egale.

Alitena kejo jam ĉas signale ...
Kien mi iras? - porlegis al uas
de sonjoj unuj purpuraj birdos ...
Tute egale.

Revij ne brles en suno apale,
 Nur Kiel velle ploras du treus ...
 Ki'o sur lero ĉi-tin unu lenes ?
 - Tute egale.

Au' en la Kot' Kristaliĝis Korale,
 Kiel la vundo sanganta purpura -
 Ki'o revoko do soni murmure ?
 Tute egale.

Tute egale en rev', en reale,
 Mogan, kodiaŭ aŭ elle neniam,
 En koi mezejs, en gajj, aŭ ĉiam -
 Tute egale.

Tute egale... En fini fetele,
 En sermoŝteon ĝisim' sur lero,
 En Kiel humo morli en mizero -
 Tute egale.

En Rapon Kroni per levoj balile,
 En sur Kusijj ĉe fera pado,

Èu per akkaurij sin dem vivo untri -
Dule egale.

Dule egale, Èu brile - Èu pale
Finan alvenon alendi de sono...
Tie elens Kej Èi. l'ie morlo -
Dule egale.

Wiktor Belski,

15 Junio.

Vizito Èe Linnoro

Rude Pajamiera, 16 Junio.

Letoro de Bruno al Schulz.

16 junio.

Rara bardo!

Via juste de mi uerilita
„patria prediko” erdis de mi plej
humile akceptita. Ke le sin-
cere pentante koro mi konse-
sas mian kulporoj ke eble ne tro
frutempe promesas pli konse-
ciencan akceptecon.

Do responde al viaj vortoj,
mi antaŭ ĉi devas esprimi
mian ĝojon ke mi ekde nun
en Krakovo. Jam apud mi
mi, mi plivolus venkita sur
„neŭtrale fundamento”: la

oficialaj kunsencoj ne devas al mi liron, kion mi plej deziras -
la interamikaĵoj. Sed pli, ke kun mi mi volas bildi ion
pri diversaj miaj „partikularaj” aferoj kaj aferoj kaj kion efekti-
vigi mi povas sur en intimo mondo. Ke le promesita „In-
tro” mi ne apartenas kaj speciale ne baldaŭ apartenas, tial ĉi tiu
kunsenco mi ne renkontiĝos. Mi ne konvinkas mi esp. „verkisto”

en „Pala“ de dekklo „Al Suno“ - tra (influito de via Dindelo)
 la „Revo“ aludas baldecan aperigon, en „Germana bez.-juro“
 unu „Jopio“, kiu en areo de Meuzeldorff en tri lokoj daŭris
 (li jam ne estis sian porcion) - krom tio en „Britisk besposantist“
 aludas de poezioj kaj kun „Danko“ - „sekva daŭrigo“.
 Mi sendis du sonetojn: partion de tempo mi ricevas ĝentilgan
 letaron de Iro Kristokoff, en kiu li petas min korekte benedikon
 en diversaj sonetoj, estis ĝilanes. Kiderasio, ke mi, mi multe
 aligis poeziojn, en soneto korespondas unu de konstataj akcentoj
 sur 6 kaj 12 silaboj. Tio mi provis al mi Iro J. kaj per supra
 klarigo mi respondis al li aldonante, ke „trafen“ versajoj mi
 ne kullinas kaj decidiras, mi povas sendi aligis.

Mi ricevas ankau kelkajn fotografiojn de „unaj“ - rekon-
 peno por sendite fotografiojn. Tio mi ricevas Fajfento kin
 ankau alskribos ion, estis ricevas sian aferon al mi kaj vales
 via priis peti.

Do mi finas. Bonvolu esti indulgema je mi je ioniaj
 kaj reakribos balde.

Kore prenos via manon

Sincere via
 Bruno.

Storuelo.

Stus paria!...

Kiel vult' ano brulante per flamo,

Tiel vi ardes potence, viria! ~~pari~~ ...

Paria ano!

per organo i ĝemas ventkria
ku la purpuro de seulo onamo.

Stus trankvilo...

por Koi vi estas la milda balzamo,

vi - la muziko megeste subtila ...

Trankvilo ano -

vi - helo preĝo de fido humila -

Koron pleniga per Kredo Kej flamo.

Stus purpuro -

Freneze plus de unule torculo,

Stus brogante el reŝit' leraro!...

Purpuro reulo!

vi nigro strekas de fajro salura,

Kiel la fulmo sur la firmamento.

Sento serena ...

Vi Kiel lamas en ĝoja momento,
Neserigiura la pupilo ĉaprea ...
Serena sento -

Vi Kiel milda 'aŭro' malena,
Kiel de 'luno medita ajenta ...

Hiklor lekli.

17 junio.

Letero al M. Schulhof en Podulice.

18 de junio.

Kara Samideano!

Ne min ke mi skribas al vi, ĉar se ĉi nevinu apena mi
havas por komuniki al la estintulo bordo, mi tamen devus
fine danki por memoro kaj por en nevinu lero al ĉiuj
forĝesataj salutoj. Ĉi do dankes.

Vi certe ne scias kiaj nerkoj ligas min kun tiom ĝajnaj
esperantaj "skribistoj" kaj kio ankoraŭ kuraĝigas min skribi
al kolegoj iliaj el Podulice. Ĉi do, kara samideano, ke mi
estas korega kronikisto kaj estube (se olivus permeso)
ĉatata bibliografisto de novapertantaj steloj sub esp. horizonto.

Made edriugas.

Responde al le seigo niceite de Made pri le edrija cerensio
ekarsute le 22^{an} de junio, mi sendis depeso:

Longe vivu! ĉiu joun
plimultigu la idarou,
por la glori de la pesauro
- jen gratulo de

Fajfanto.

Kiel edon di Kapris iun pilolistou, Ivoa leugenian Purki.
Se mi ne ockas, Kelio ne konveas, mi lube lau laska
ripelus: „K.... do, K....“
Nu, pae' kem di!

Letero de Schulhof al Brunelo.

22 de junio.

Rara amiko!

Ne skvaute vian nebotan ekemplon mi respondes al vi le. la
dean hepu post la niceo de via letero. Nij opiniuj pri la Alunigo
de esp. Verkistoj miu lute ne luis, ĉar ili estas prokai la samaj
Kiel miuj. Man prezidantino mi tro dale, di estas tre agema,
cu ĉiuj okazoj tre kompleta kaj mi por ĉi persono mi ankai
aligis al di un Alunigo, krautau mi opinias, ke ĝi estas ankora

superflua. proksimi ankau unu Kiel elle plej multumulo partoprenis en la Kluvenoj kaj dediĉis ĉiun unuan liberan tempon al unuigaj amikoj, rilatoj: Komence mi intencis ĉi paroli en la Kluvenoj, sed Lingvino presidantino unu petis, Ke mi ĉi-tion ne faru. Mi volis paroli pri la Kritikado en unuigaj gazetoj (ĉi tiu objekto apartenanta en unuan Amuzigon) kaj Kiel ekzemploj unu intencis usuti la Kritikojn de L. W. Arnold Bekredt en Germana Esperantisto. Ĉi tiu Lingvino intencis Kerejas riproĉi vortojn. Kiel ekzemplo en unuigaj vortoj estas ĉi tiu laŭfundamente, denuncis mem en la sama recuro unu vortojn gravajke ne bone formitejn, ĉi nefundamentejn.

Ekzemple li riproĉis al mi en unuigaj unuigaj vortoj "dividi" en la verso: "Kvankam unu dividas vaste unu", plus vortoj "austalati" en la poemo Mario plibonigore aktula. Austalati estas fundamente, sed "austalatiĝi" ĉi unuigaj opinioj estas sentencej. Komence ĉi tiu malbonoj de la Kritikado unu intencis paroli, sed Lingvino presidantino verŝajne ĉi tiu Kiel petis unu, Ke mi ĉi ne faru. Iro aparte al unuigaj vortoj, ne unuigaj povas ankau konvitiĝi. Kun Georgo Deskin. Diskutis al unuigaj vortoj, dediĉis al unuigaj unuigaj unuigaj, ankau unuigaj preklari Kiel ĉi tiu belan; unuigaj Kiel kutime al li ĉi tiu respondis, sed de ĉi tiu tempo unuigaj unuigaj pri li ĉi tiu. Ĝustodiditaj unuigaj ĉi tiu

li an novan poeziagon en Danubo „ leu legoj de printemp“, kaj
ree unu devas diri, ke ĝi al mi tro plaĉas. La numero de
Munivero en RĤn estis publikigita via, al mi apetele dediĉita
poemo „ Nostro prelude“ mi bedaŭrinde ne ricevis kaj mi mem
la gazetow ne akonas. Sed la poemon mi pretkau postere
konas kaj tian mia opinio ĝi estas ĉoma; mi ne scias en io el
viaj antaŭaj poezioj kien ĝi povus esti komponata. La samow
un poemo din pri la dediĉita al mi poezio de Deŝkiv kaj mi
skribis jam al ĉi tiu loko, ke mi estas jeto pretkau preni!

Nun unu devas jam plui kaj mi desiras uoi: Ne estu tiel
maldiligente korekte la respondadon, precipe unu, kiam un
devas prepari mian Revueow en Krakovo. La legon kaj kon
de mia alveno mi auktoraŭ ne scias, ĉar devas mi tion auktoraŭ
prepari kun miaj kunvojgatoj. kel produktos sen ia ajn
propaganda partopreno minimume ĝi personoj, ells et al.
Mia opinias, ke la kompara estas grande, kvankam ĝis nun
unu ne matematikaj aliĝis. Mia ekzemple ankau ne.
Akceptu korajn salutojn de via

dr. H. Schulhof.

Levas aldono por mi.

Pardubice, 22 de junio.

Kare sinjoro Fajfardo.

Respondante kiam afallan leteron mi
be volonte volus plenumi viajn desirojn,
sed mi vere ne scias en ĝi detalo. Mi
havis efektive be maldolcejn spertojn, sed
mi'n preskaŭ venkis, kion, ke mi
de tiu tempo ĉeris sendi viajn poetojn
al la gazetoj kaj mi nun ne bezonas korektojn.
Ire volonte mi montris al vi kelkajn
dokumentojn (originalojn) en Krakovo.

sed nun al vi, ĉar tiu, ĉi ĉi letero, je kiaj intencoj okupas
via opinio estas, ke ne la malbono aŭ maldolcezo de la lingvo
esperanto, sed la ŝtango, aĉte neafale agas de viaj multaj re-
daktoroj kaj tiel nomitaj eminentuloj estas koro de la joko-
sado de via afero kaj ĉi de la eltrovado kaj elpensado de novaj
lingvaj sistemoj. Kion de ĉi mi nun volis en mia unua
tempo forlasi mian esperanton! Nun, de post mi ne oku-
piĝas je tiu vana gloriĉado, mi estas ree tute fankila
kaj kontenta.

Oui eble opinias, ke mi laŭ viaj poetoj estas perimisto
aŭ mizantropo. Nu, mi povas certigi vin, ke antaŭ al mi

Roumeis n'eti kem unaj garchoj mi lute ne kous la volecon
"Derpes". Roumeis estuj unaj bohemaj vorkoj estas laŭ opiniado
de aliaj hungarienaj kaj pro tio ofte en kelkaj garchoj represalaj.
"Derpes" mi lutas en esperanto.

Nuriam mi aŭtanteulis, ke esperanto paneso estas tiel
malprete atingita; elle mi Roumeis tro fine eĉ ne ekmonite
honi la lingvon kaj ne konfideble kem unaj deĵoj. Mi Roumeis
lami esperanto unu la 26^{an} de Julio 1910 kaj jam la 30. Augusto
mi keratis jani versoj "Verda stelo" kaj "Ho ve, koro disdinta"
kaj sendi ilin al la Revuo. La redaktoro almenaŭ al mi respondis.
Kelkaj eĉ tion ne fano, kvankam mi ne povis aldoni respond-
kuponon. Pri la kritikistoj mi pli volonte ne parolas.

Nun mi devas danki al vi por la ocuzitoj al mi fotografioj.
Vi elle ne kredo al mi, se mi skribas, ke mi ilin tre profunde kaj
grunde studis. Mi eĉ precis pligrandigan viron por ke mi
honi konatigu ne nur kem vi kaj blaki, sed eĉ kem unaj
ĉamaj esperantistinoj, al kiuj mi unu saluton, pli volonte
porone vales alportis.

Tamen, eĉ ĝi estas dum nede, mi Roumeis via kaj
J. von blaki jani tiu-ĉi aŭstataŭ mi kaj saluti pli sincere
ĉiujn membrojn de via sekcio, speciale tamen unaj esperant-
istinoj, kiuj, almenaŭ la fotografioj, estas onemo de via

197

Barbarulo.

Dedite al Fajfanto.

Mi atendas... ho, kiom longa atendado...
Horo kajnda senfina, sopiro turmentas...
Mi apogis min sola je la balustrado,
De naturo misterajn voĉojn mi atendas.

Siel bela vespero! Kvieto serena
Per karesaj ovaloj mondon ĉirkaŭprenas,
Je super konturoj de la mur' gardana
Arlekena lundeno trano nubo, mienas,

Steloj sian arĝentan amon palpebrumas,
De arvo mirure ŝatimas per la ondo,
Fajlingalo amikanton trilvoje plenumas,
Kaj arbaso la branĉojn ekas por respondo.

Mi atendas... ho, kiom longa atendado...
Jamen mi ne kolera - nervoj ne akcitu!
Besa sonĝo ja estas mia kamarado...
Kaj Fajfanto? ha - tiun hundo ĉi koitu.

W. G.

1912, 27da de junio 1912.

Sendante en Svedujo - ĝarde.

Eldonita de Centra Komercejo por Esperantujo
Johannes Heyn
Leipzig (Germanujo), Thomasring 6.

Oni korespondas en Esperanto.

POŝTA KARTO.
(Universala Poŝta Unio)

Al 3mo Aleksimiere Pfeiffer

Kriegartaria & Fisserer

Leipzig

ml. Plietkova N: 48.

Postkarto

kulumo de esperanto nro. Ĝi estas vere mirinda afero; ankau
 uicj perdubieĝ. Respetantindaj estas preskaŭ ĉiuj, la samaj
 mi spertis en prakto, Kulu ĉiokaze kaj alie - ĉiuj aĝer lute
 eke jam ne morko, ĉiam ĝi en uicj uicj pordeks liau ĵorskow.
 Kion signifas la porpuzantej ĵorskaj en uicj uicj Koulpore
 Kun uicj allitantej ĵorskaj?

Akceptu plej sinceraj salutoj de via amiko -
 Ono St. Schultze.

Leopold Staff.

Falango tragedia.

Jesu' kaj Ni: Konki gravada kaj kurajĝi filaj!
 Ni pluzas ĉiun uian laidiunde, sen lino,
 Fiere: ĉiuj estas bonaj ĉe pluzilaj.

Kaj se por ni, Kurajĝi, ĉi ekziste lino,
 Do unu lial, por trauz ĝi pasi kun fervoro,
 Fluzante super steloj en souĝ' de amikro:

Por kome bela Rej pure balat' - ne por gloro,
Kies ĉam' limehulojn eĉ - al ago diras.
Pri ni en estouleco neniam memos.

gloru ni mem, en propras Koro, nur aktive,
malsakente anidon de jeno, apale,
be' nomoj niaj buse ni neniam diras. -

N'okle n'ipovas ilin nur ekde sur sablo.

traducis Jul. Tuvim.

prezinta en „Pala Esperantisto“, junio 1912.

Letero de Brumlo al G. Kozłowski en Kijow.

30 | vi (1 de julio.)

Estimata Janideano!

Aŭkaj ses semajnoj mi ricevis katon de L-ro Malyeldorf,
redaktoro de Ĝener. Esp.-Gazeto, el Kio mi eksciis la nomojn de
postopreuzitoj en la venko de Kolektiva ~~sen~~ sakulo (propono de
Krawčenko). Ĉar inter tiuj-ĉi nomoj troviĝas aŭkaj la nra - mi
do tamen min al vi por sciigi, ion pri la propono aĝoro, kaj ĉefe

por Koualigi. Kun ti, Kvankam nur letero, kio estas mia desiro
jam de pli longe tempo.

De kelka tempo mi legas viajn Kritikaĵojn en „Le Monde Espé-
antiste“, kio estas al mi, Ke mi tamen ĉiŝ rutererigas pri esp.
literaturo kaj ankau - Ke mi estas fidele esperantisto, eskante Kun-
laboranto de supra gazeto. Tu la leteroj de „Dankulo“ Kun
granda intereso mi balojis vian Kritikon pri poezioj de Deskin,
kio jam tute finigis vian intereson kaj simpatio al ti.
Tamen, „finforan balon“ jam la anonco en „Le Monde“
pri la apero de via „Petaloj“ - kaj ... mi skribas jen ĉi tiun
leteron. Ĉeĉo vin minigos la kaŭzoj, kaj min alii kondukas?
Nu, mi ankau „faras“... versajoj, Vi certe legis „Munijn
Agordojn“ - mi estas unu el du aŭtoroj, la tii pli juna, pli
lirika, unuokte pli mestrifa - balke! Ne linu kien!
mi jam estas je du jaroj pli maljuna kaj dum tiu-ĉi tempo
multe saŭgigis. Tu min letero mi ne klarigos alii ĉi tiun
pli vante - tamen mi volus fari la cerceon vian interpretacion
kaj unu parte fari diversajn Konferencojn. Bouvolen do ankau ĉiŝ
esprimi vian konsenton, ĉeĉo konvinki alii ion pri via
penoso kaj ankau - sen sciarion - pri la sorto de Pravdicko's
projekto. Tene mi scidas do kop. postvante, porke'w sumo bouvolen
scidi de via de via „Petaloj“.

Mu mi finas. Responde baldan.
Korajn salutajn sendes

via
St. Braun.

Karto al Vera.

30 de junio.

Adorata!

Mele Verdejo mi kien Brunulo havas duoblon (seu abstantojn)
kejde de horoj jam seurestete pafas per rememoroj pri Vi.
Kiel memoro de postduda "libto" mi sendas al iĉi - kien katon
kien ledi de i almorikej vortoj: Lararo levigis!!!

Mi jam "rescedem" weraie" - letro sekvas.

de Braun von Rif.

Letro al Vera.

30 de junio.

Granda barto!

Mi pensas al i koresideni kien ĉi ŝuinejon Kiel daŭrigon
de ankai duoblon en letro kiel "memoro". Kia ĉi ĝin la
l'urmo momento touts, ĉu dula, ĉu uara - por mi kiel ego,
per same indiferebles riporas memoro ankai ĉi daŭrigon, aŭ pli

juste devant - j'ignore de quel Roi Roumain de 1840.

J'ai de plus les trois mi sides King Dumas en Verdejo.
 En un temps et respondre un autre lettré (le un des grands
 auteurs) Roi mi lettré super le deux volumes de ma "Kronika".
 Velibouche et Krakow, elle mi j'in presser par moi-même. Ne
 attendez mi de si loin l'indou, au Malindou, en malou, - c'est
 de si facile à recevoir. Si est récompenser par nous les
 ion de matériaux pour ma Kronika papier, qui ne s'ajoute
 ho. Roi j'ai ne, ce n'est pas Roumaine n'est pas au - Grandjeu.
 Si j'a cette lettre de diable de divergence nebezahj (alors est
 in temps) papieraj, documents, Roi, Roi. C'est de valeur est
 tout malheur Roi, n'est pas au mi? Si ne s'ajoute.
 C'est, en est une autre, mi tous n'est pas par la thèse - mi
 s'il est il n'est! Riam de mi vers Krakow, garde un bon, i.e.
 un travail.

Parlant de Krakow, mi velle si de venir par un autre:
 En se mi Roi Dumas venus lieu, en mi ne peut être King King
 si? Ne s'il mi velle King Roi, parce est est est par la ion
 malpi de nous, sed n'est pas par est l'indou temps, se n'est pas,
 de al moins d'un vespère, King. Roi si j'a s'est, la vespère
 est est spécial, mi balles, se n'est pas malheur temps...
 opportunité mi ne bezoues, pour est est est froule - Kavalre.

Koumprenelles, mi ne volas vin al ti tundi, mi uer vin demando.
Un akaso do, se estas kune nede, dim en kousilinde estas
jam un rezervi al si cambon, ai far lion kum des helpo.
Lio signifas verè lo ĝojon por akaso lieu. Mi nicero forpasa-
son la 4 de agosto, sed kum ĝojn mi forvelas, mi ankoraŭ
ne scias. Mi plivalas jam kelkaj ĝojj, antaŭe estis - afero
neemkoumprenelle. Djalaj! se i scias, kiel malpaciente
mi atendas tiuj ĝojj de via verdo!

Mi nun sidas sola, Brunno iris en Irlando. Kio estas
"Irlando", vian ekseco el miuj rememoroj, kiuj, pli ol estis,
mi neviam eldonis. Nu, ne grave. Mi do preciz pluŝon en
la manoj Kej terure surpris.

Se min la mensuro ne trovas, mi ŝuldas al ti du daŭkaj:
unue por via prefato pia pro la granda pekulo Kej malpinto
Kio mi estas, en prefato de maldicite (estante kumen homo
antaŭroge, mi pelus prezenti al mi pastan kuzinon, ke
liaj prefaj al Dio en ĉielj efektive estis sciditej), Kej due
pro la avareigo de la pigno, kio mi estas, al fraudegulo.
Nunu! de kiam vobis sekurege ĝelo per tiuj trogandigaj?!
Memorante kumen la lecionon de i donitan al Malido -
mi scias, kio mi nun ĝi estas! Kej la krokodilej lanoj, si bowou
Kasun por pli apokure akaso, est. Kiam miŝon la kodo

histori-ĉifanto. Tiam per korektoj ili pluu, sed nun, Kiaj mi
 aŭtoran inter la vivantaj promesoj - for, for Kun ili!!

Kia masfeliĉo, ke mi ne estas efektive nigra deulo, giganto!
 Alie tiam sous mia kaulo! Ĉu por lia ĉi ĵariza unu dekses
 ekz. Vne merite klasikan bastonadon!? Konfesu mem!
 Ĉu vi ne iudas?! Ke sigojso Pappanto en la lastaj kelujaj ĵariz
 je leteroj, Lia Barde Moŝto ŝtenizlaro la tuta tute konkludas
 Ke tio estas tiu de mendoj!!

Donde, Kei ne vidis la esprimon de mia vizaĝo: ĉu ĉi Kvin
 antaŭ mi sur laŭ Kej pardonon vi almozus! Malpenuigu do
 via kluso, ekson do via pia likavo! Kaj estu certe, ke
 mi ĉion plenumu, kundiĉe, ke ne estas ne ĉi ĵ. "horridoj".

Kaj nun por via bankuligo mi aŭtoran aldonu, ke Dumlo
 fine jam plenumu rian devon kontraŭ Ds Schulz; antaŭ
 la ĉi ĵ. li respondu al li kaj jam li havas novan materialon
 por respondu.

Antaŭ momento ne veis Dumlo Kej videble min al li
 iurante - faru la samon.

Lian leteron mi poste aldonu.

Dume vivu!

Pappanto.

Letras de Brumido al leste.

30 de Junio.

Saukte emilo! vi, Kiu poroles kun naturo, vi,
Kiu cuspores frejan aeron de kamparo, vi, Kiu elektre lumigas
polajn preĝejojn - penson al malpacia kaj kompatinda
urbano, Kiu, aŭstalan ĉiuj supraj dolĉaĵoj, amindunas
kun fumpustantaj kanceruloj, cuspores per halado satanta
aeron. Kaj en gasejo malbevas le lumon, Kiu lin vivtenas
sur la mondo - penson al lin mizendo skiti al i kelkaj
vorkoj.

Fajfo en unu momento ŝmiras - unu lin imitas - do ŝe
duras.

Kio akoras kun mi - vob demando. Nu, unuio kvinteras.
Mi laboras en gasejo, kaj mallabors en Verdejo. Unu lesto
tempo unu mi ion enpatis: Komercinte Korrespondado
kun Kelkaj gravuloj, unu devas unu skiti leteroj. Tuj,
Kia skandalo!

Unu lesto tempo unu abostemo unu denigis kaj Fajfo anke
estas lute malespero. Tamen ion post ion unu starkiis
plenkias kaj eble post nova jaro unu poro elloni sur la per-
antujon volumon da vorkoj. Jen esta grande lejo!
Mi antaŭinde jam Kion eniprovis al mi divenigi plonji,

Ries epokforaulem signifon uenim seipovo pribakri. Tamen mi
ne timis ... kundo riliw ...!

Krow ni, elektra meenato, pers? Bileti povur ion privaste
Kommuniki al mi? Tajnes, ke dank' al via elektrao gi nedivas
ho louye. En via katele peuris ne plu jam streigis al via
caste matcastigatino - lesperante povio-ho? En via eble
en Kaupano truis iun parohetran, mastriwon kaj pezidiso unan
„mondumen“ suron? Skribu kundo!

Akceptu Korejan salubecon de via

Brunno.

Letras al M. Brenniski en Varsovia.

3 de julio.

Estimato Samideero!

Mi havas la bonuron sendi al vi melpaŭdan Korespondejon, kiu
mi esperas traleji en plej proksima n-ro de „Pala Esperantisto“.

Sanktepe mi sendas al vi n-ro de „Jezelo Fodoka“ (181), en
kiu vi trovas arene-stulan abordejon de la sinjoro Kazimierzek.
Ĉar en tiu-ĉi artikolo la aŭtoro abelas ankau laŭnan gazetlon,
prestantu persone, elli vi spicivis berone respondi gin. Mi aldonas,
ke la nomo de laŭnan esperantistoj respondi laŭn Stefan Kazimierzek.
Ries artikolo ne estas ankoraŭ presite. Post gin aŭtero mi ankau

Vespere.

Paco rojos en Kamparo
 Dum sdekiga l'w koro,
 Per purpura la koloro
 Jen sin verdis la abano,

Horizonto kaj nes plenus,
 Kvankam nuboj suron kelas ...
 Le vespero jen elpasas
 per krepuskoj mildokonus.

Kaj al lin - ĉi purpuro,
 Allogente sen komparo,
 Ĝa korus sin birdano
 per la loze, loze ĉiuro.

Kaj, birdano vi libera,
 Le plujloj al mi donu!
 Ĉi ĉi ĝoŭ mi ekonus
 ku le freza spaci aere.

Ĉieluigron mi ekkonu,
Lupet nuboj mi levigu,
Kiel la suno mi subigu,
Al krepuskoj mi ordonu.

Paco regas en Kaŭkazo
Dum subiza tiu homo,
Kiu purpura la ruĝo
Malaperis la besto.

Viktor Ulaki.

3 julio.

Al Suno.

Al suno! al suno! la brilaj aŭroroj
per krono kuŝiĝis sur la horizonto, ..

Al suno!

Le staco de baroj paleca la monto,
Ĝed lumen en stupoj leĝitaj koloroj,
Giganta keĵ luno de diaj trobuloj -

Al suno!

Al suno! al suno! tra vastej le maroj,
 Tra vojoj stouplemaj, tradukoj, doloro -
 Al suno!

Grandiĝu spirito, leniĝu la koro,
 Ĉar vojo ĉi-tie kin unulej la baroj
 Ĉielon traketes kin for de karpuris -
 Al suno!

Kej kiam signante purpuran mbandon,
 Al fine alvelo rivelas ĉi-cielon -
 Al suno,

Malsupre herante antaŭan ĉielon,
 Okuloj mi for spacen le raŭdon
 Kej vales, sekosn ĉi premo aidens -
 Al suno!

3 julio.

Semantaj.

M' eliras jemateu horo,
 Kiam briles ore horizonto,
 Plej kanyon, plej pot estulo,
 Kio estas mi'a pen' - laboro.

Mi eling je mateu horo
Rej kem spini Kliuila Kaupou siras,
Sub piedoj les' libere spiras
Rej nideles al ni le airon.

Poste seues, seues ni sentees,
Ku la nigra leron seuw jelo -
La cicon poste ni preppes,
Re le Kaupo ni's krosku pace.

Kiam veus de ni'koll' momente,
Novan seuw havos ni en domo
Rej aleudo gis niras homo
Por kem freis gin ekseui seulo.

Mi eling je mateu horo,
Kiam rose vulo horizonto,
Pleji Kaupou, pleji por estulo,
Kio estas ni'a jen' - lehor.

Miklos Utki.

3 de Julio.

Ĉu Esperanto.

(Tri sonetoj)

I

Ĉu surprizoj ajroj, kie la spirito
 ŝulminojn trankvas por fulma rigardo -
 Ĉi koron venis ... Kiel luma saĝo
 Vi - pure sentu ĉi pure eskulto.

Ĉi luma via ne sur la grando
 ĉielis la senon, ĉar venis la kazo,
 Ĉiam el domo verigis incago
 Ĉi sur la gaulo aperis medito ...

Ĉar venis ĉi Ĉiam en animo
 Ĉi ĉi verigis al spaciĝi sen limo,
 Ĉiam al suno levigis pupilo ...

Ĉiam ĉi ĉi de ĉi ĉi ĉi ĉi,
 Ĉi ĉi ĉi de ĉi ĉi ĉi ĉi
 Ĉi ĉi ĉi, ĉi ĉi ĉi.

Miklos Ulski

Estu beute ni lingro homara,
Beute estu v' est' onkorda,
Vi - Kin soue de sude g'is uorde
Raudoj de l' mundo per l'oudo jeufar!...

Vi - Kin estas Kiel voj seubar,
Voj, Roudukaute al spaco seubarde,
Vi - Kin estas luna arko porde
de malpravina frato hejmo kara,

Vi - Kin Ronu malfermes por mundo,
por lukloman feul'ia roudo,
Vi - en la revuj' l'ouye unu soujite ...

Vi - Kin ŝakas la hejman kebaron,
Kin Roupreni petulas moudonon,
Kin voligis unu - estu beute!

III

Nun mi en multo heus lian linon,
 Flupoj le oran Kordaron Kareras ...
 Ni al la mondo ekkaŭti permesas
 Revon mi'an kaj mi'an sopiron:

Do de patrujo subpremita spiro,
 Kiun eĉ domo mi aŭdi ne eĉas,
 pri kio mondo jam preskaŭ forgesas -
 de niĝ' frat'j ribelan aspiron.

Kio en busto frapas maltraŭkile,
 Kio tra spacoj aŭ heus ekzile,
 Kiel sopira, forgesita kanto ...

Kaj Rio foje, Kiel urajeno,
 Rivas tra l' mondo de Kebano al Kebano ...
 - Ĉion ekkaŭto mi en Esperanto.

Mikloso Usteri.

3 de Julio.

Karto de Brumulo al Idulhof.

3 de Julio.

Kora saamidesus!

Pardonu, ke ĝis nun mi ne skribis alkoran vian iutilindan ekscipton ... mi volus tamen skribi leteron kaj tial "ne iras". Tamen ĝi nepre estas. Vi elle legis jam anoncon (en "le monde esperantiste") pri la nova kolekto de originalaj versajoj de Kristas Rozdowski el Rujow (Kiev)? Mi meudas jam ĝin, sed ne alkoran necis. Tamen mi meudas la versajojn de Deskin. Mi intencas pri la ambar skribo kritikon por "Universo". Ĉu vi rimarkis Kian "poreto" necis ant. Grabowski en "Jouana esp. - gazeto" de Mayelsdorf por lia traduko de "Marepa"? Kial du hej' estas ĉe mi Grabowski kaj rakulis ke "Nederlanda Kolekto" alkoran pri kredo atakis lin. Tamen ili ĉi' estas malpravaj. Ĉu vi necis "Universo"? Sen, mi scias alian ekscipton.

Respondu kelkajn vortojn!

Brumulo.

P.S. Rigis esp. gazetojn vi legas?

Z powodu artykułu „Z esperantyzmu“.

Obowiązek obywatelski nakazuje mi ostrzedz tych, którzy chcą się uczyć i którzy się uczą esperanta, aby czasu drogiego daremnie nie tracili, lecz obrócili go na inne pożyteczniejsze nauki, żadnego bowiem pożytku z esperanta nie wyniosą, a tylko narażą się na straty i zawody.

Piszę to na podstawie własnego doświadczenia, ponieważ od lat młodzieńczych wskutek czytania różnych „Robinsonów“ nabrałem takiego zapалу do podróży, że będąc jeszcze w szkołach, posłyszawszy o esperancie i jego wszechświatowem znaczeniu, rzuciłem się z całą młodzieńczą energją do nauki tegoż i w krótkim czasie wyuczyłem się go, lecz gdy moje marzenia zostały uwieńczone, to zwiędziwszy cztery części świata (prócz Azji) nigdzie esperantysty znaleźć nie mogłem, pomimo widocznego noszenia znaku esperanckiego.

Natomiast spotykałem w drodze Niemców, Francuzów, którzy uważając się za esperantystów a właściwie w mowie zachowując swój akcent i wyrazy, a tylko łącząc je z esperanckimi końcówkami, jechali do Warszawy jako stolicy esperanta w nadziei łatwych zarobków, i zdobycia korzystnych posad i ci przekonali się osobiście, że ich ojczyste języki zupełnie im u nas wystarczają. Wynika z tego, że esperanto przyczynia się znacznie do zwiększenia zalewu naszego kraju przez błąd żywioły, wyganając jednocześnie Polaków z ziemi ojczystej, aby z „zielonemi gwiazdkami“ w klapie surduta szukali chleba na obczyźnie.

Powróciwszy do kraju przekonałem się, że znów grasuje u nas agitacja na rzecz nowego sztucznego języka „Ido“, który dla nas jest o tyle sympatyczniejszy, że wynalazca jego Francuz Beaufront nie używał przy jego budowie judaizmów, jak to czynił p. dr. Leon Zamenhof, lecz doświadczeni twierdzą, że i ten nie osiągnie wielkiego sukcesu w świecie.

Agitatorzy esperanta w „swoim zielonym piśmku“ posuwają się do granic fantastycznych, twierdząc, że esperanto owdładną całym globem ziemskim, miliony ludzi posilkuje się nim, przemysł i handel nauka i

sztuka mają licznych szermierzy w szeregach esperantystów a pomimo tego do swych dzieci sprowadzają rodowitych Niemców, Francuzów, na gwałt ucząc je języków żywych.

Te tendencyjne kłamstwa zachęciły jednego do aanki esperanta, który jest zlepkiem wszystkich języków europejskich.

Działacze warszawscy nie posiadają się ze złości na przeciwników esperanta, dowodem czego jest że warszawskie pismo esperanckie p. t. „Poła Esperantisto“ w jednym ze swoich numerów nazwało „Głos Warszawski“ „Piśmidłem“.

Nie wiem co pana W. C. tak zachwyca w esperancie, przypuszczam, iż nie nabył doświadczenia na polu esperanckim, lecz miejmy nadzieję, że pan W. C., o ile zechce być w Krakowie na zapowiedzianym w sierpniu kongresie esperanckim, zbadawszy bliżej i dokładniej ten „język“, przyzna mi słusność, gdyż błaga tylko na krótką metę zwycięża.

Stanisław Kaźmierczak.

Supra „azene skulla abonejo“
aperis en la Verda n-ro (1921)
de „Janere Łódzka“.

Respondon ja ĝi aldis
draxos. Aperi en la sama
gazeto en # 125 de 4 juro.
Tajno, ke ĉi ĉi porcio“ al
dixos Stanislaw K. plene
supi eos.

Bonen digeron!

Jeszcze z powodu artykułu „Z esperantyzmu“.

W № 121 „Gazety Łódzkiej“ w rubryce „Wolna Trybuna“ przeczytałem dziwny elaboracik, którego autor w imię rzekomego obowiązku obywatelskiego uważa za właściwe ostrzedz tych, którzy chcą się uczyć esperanta, aby czasu drogiego daremnie nie tracili lecz obrócili go na inne pożyteczniejsze nauki, żadnego bowiem pożytku z esperanta nie wniosą, a tylko narażą się na straty i zawody.

Wyznaję, że zacytowany wyżej wstęp owego artykułiku zaciekał mi do tego stopnia, iż pomimo znanej ignorancji wszelkiego gatunku „krytyków“ esperanta, postanowiłem przeczytać go do końca w nadziei, że może choć tym razem spotkam się z rzeczową krytyką opartą na ścisłej analizie nieznanych mi zjawisk i faktów.

W prostocie ducha sądziłem, że autor szafujący tak hojnie przestrogi na temat „daremnej straty czasu“, daleki jest od wyrządzania podobnej krzywdy czytelnikom, lecz niestety zawiodłem się srodze albowiem w całym tym „artykule“ nie znalazłem nic prócz steku bądź bałamutnych, bądź też zupełnie fałszywych informacji.

To też jestem zmuszony zaprotestować przeciwko podobnej elukubracji.

Pan Stanisław Kaźmierczak zabierając głos w sprawie zupełnie mi nieznannej, (co postaram się dowieść niżej) zapomniał że popelnia ciężkie przestępstwo właśnie przeciwko obowiązkowi obywatelskiemu, na który tak uroczyście na wstępie swojej „pracy“ się powoływał. Według mego bowiem mniemania pierwszym obowiązkiem obywatelskim jest: nie wydawać sądu o rzeczy, której się nie zna.

Spróbujmy rozpatrzyć szczegółowo, co pisze autor na podstawie „własnego doświadczenia“: Pierwszy zarzut polega na tym, że autor otumaniony wszechświatowym znaczeniem esperanta wybrał się w podróż i pomimo iż zwiedził aż cztery części świata nigdzie esperantysty znaleźć nie mógł.

Szkoda, że sz. autor zapomniał dodać, kiedy tę podróż odbywał, a to jest bardzo ważne ze względu na to, że esperanto powstał stosunkowo niedawno, bo zaledwie przed 25 laty, a okres ożywionego rozwoju ruchu esperanckiego datuje się co najwyżej od roku 1900.

Jeżeli więc podróż „Polskiego Robinsona“ miało miejsce w początkach ruchu esperanckiego, to znaczy przed 15 lub 20 laty, to możnaby tragikomiczny rezultat tej podróży naokoło świata uważać za prawdopodobny, co jednak w żadnym razie nie mogłoby upoważniać autora do jakichkolwiek wniosków w tej sprawie bez narażania się na zarzuty.

Nie mogę jednak przypuścić, aby „obowiązek obywatelski“ pozwolił sz. autorowi czekać lat 15 lub 20 z opublikowaniem tak ważnego „ostrzeżenia“ pod adresem ogółu. A więc ta sławna podróż odbyła się niedawno.

W takim razie ratujcie mnie, drodzy moi czytelnicy, bo umrę od śmiechu. To szczere orzyznanie rozbraja pobrostu swoją

naiwnością! Naprawdę bardzo trudno mi uwierzyć że w okresie, kiedy każde niemal większe miasteczko posiada ognisko ruchu esperanckiego, kiedy istnieją stowarzyszenia esperanckie liczące tysiące członków, kiedy we wszystkich niemal krajach wychodzą czasopisma esperanckie (w ogólnej liczbie stu z górą), kiedy odbywające się corocznie międzynarodowe kongresy esperanckie liczą tysiące uczestników reprezentujących wszystkie cywilizowane zakątki ziemi, wreszcie kiedy istnieje specjalny związek esperancki, t. zw. „Universala Esperanto-Asocio“, liczący około 10 tysięcy członków rozsiansych po całej kuli ziemskiej, a którego jednym z zadań jest dostarczanie wszelkiego rodzaju informacji podróżującym esperantystom, otóż powiadam trudno uwierzyć, aby w takich warunkach można było nie spotkać na wielkim szerokim świecie nawet jednego esperantysty choćby na lekarstwo i to pomimo że się nosiło znaczek esperancki! Najwi-

doczniej zawiedziony podróżnik prócz gwiazdki esperanckiej, nosił także na głowie czapkę—niewidkę!

W każdym razie opowiedziana przez niefortunego Robinsona historia świadczy niezbicie o jednym: że esperantystą nigdy nie był; w przeciwnym razie nie przyznałby się z tak rozbijającą naiwnością do swojej niewiedomości o rzeczach wiadomych każdemu esperantystcie, a mianowicie że przed podróżą należy się zaopatrzyć w kartę legitymacyjną U. E. A. oraz w spis adresów wszystkich delegatów tego związku, przyczem można być zupełnie pewnym, że wszędzie, gdziekolwiek się zajędzie miejscowy delegat udzieli wszelkich informacji zupełnie bezinteresownie. Karta członkowska kosztuje 60 kop. rocznie.

W dalszym ciągu, autor zapominając o tem, co mówił poprzednio, przyznaje się że spotykał cudzoziemców esperantystów, którzy jednak zachowywali swój akcent i wyrazy, dodając tylko końcówki esperanckie (sic!) Zapewne byli to esperantysty tego samego rodzaju co i Sz. autor? Piszącemu słowa pomimo dość licznych stosunków wśród świata esperanckiego, nie udało się spotkać podobnego „samidano.”

Muszę także stwierdzić, że z zupełną swobodą porozumiewałem się po esperancku z cudzoziemcami, nie znającymi języka polskiego. Jeżeli jednak Sz. „krytykowi” esperanta to zapewnienie wyda się niewystarczającym, to pozwolę sobie powołać się na kongresy międzynarodowe, gdzie setki delegatów ze wszystkich części świata posługują się z całą swobodą esperanckiem. Z całego serca radzę Sz. krytykowi udać się na kongres, który odbędzie się za kilka tygodni w Krakowie.

Zarezumiały „krytyk” esperanta nie poprzestał jednak na tem, tworzy wprost bajki o przyczynianiu się esperanta do zalewu naszego kraju przez żywoły obce.

Szanowny krytyku, istnieje u nas w Polsce inny zalew, bardzo groźny bo naprawdę istniejący — to jest zalew niepowołanych „obrońców narodu”, zatruwających, i to w imię obywatelskiego obowiązku (o ironjo!), do reszty naszą atmosferę naszego życia społecznego.

Na zakończenie garść sprostowań faktycznych.

Wbrew pańskiemu zapewnieniu „Ido” w kraju naszym nie grasuje, dowodem chociażby brak podręcznika do nauki tego suregatu Esperanta.

Nieprawdą jest, że język esperanto zawiera judaizmy: w skład słownika esperanckiego wchodzi pierwiastki języków słowiańskich, germańskich i romańskich.

Podjęznaną wydaje się sympatja Sz. „obrońcy narodu” do Ida, który jest tylko nieudolną przeróbką tego zniechęconego esperanta, zresztą nie cieszącą się powodzeniem.

Twórcą esperanta, Szanowny Panie, jest nie Leon lecz Ludwik Zamenhof.

Na zakończenie jeszcze jedna uwaga.

Pan Stanisław Kaźmierczak mimochodem zaznacza, że francuzom i niemcom w naszym kraju najzupełniej wystarczają do porozumiewania się ich ojczyście języki. Jeżeli to jest prawdą, to czy nie należałoby Ci, o Panie, uderzyć na alarm przed tym niebezpiecznym zalewem? Kąsas Pan ideę, która na polskiej ziemi, tylko na jej chwałę żyje i rozwija się, mogąc być jednocześnie tarczą przeciwko panoszeniu się w naszym kraju obcych języków, a milczyz o tem, co mogłoby naprawdę być groźne, gdyby było prawdziwe?

Stefan Kaźmierczak.

Kiel mi farigis esperantisto.

Ĝis jaro 1909 mi eĉ ne sciis sencore de tiu mistera vorto "esperanto", kiam mi ĝin akiris supoze ofte. Alunfoje mi ekvidis en libroj malgrandetan broŝuron de miĝa Koloso, kies preslo estis nur kvin kopoj. Sur la bildopapero estis presitej vortoj "Kiel mi", "esperanto" kaj ankoraŭ io, kiam mi unu jaron ne memoris. Ŝiĉinte tiun broŝuron mi estis unuigita, ke vorto "esperanto" estas nomo de lingvo, kaj mi akiris apogon, kiam mi eklegis vortojn "jedynk unidynowosoj". Tiu-ĉi libro de Koniĝo miu kun mia lingvo. Gramatiko mi ellernis tre rapide. Post unu scuejo mi akiris leteron de unu onklo, ankam esperantisto, poste mi havis gramatikon de Adam Zakmewski, kaj mi komencis legi librojn ("Fundo de unu", "Krestomatio", "Revizor" ekde la unuej). Post kelkaj monatoj mi provis traduki (novelojn de Pons kaj versojn de Rydzki). En septembro mi Koniĝo unufoje kun esperanto kaj en januaro mi lute lerne parolis, akiris kaj legis. - Historio lute simple.

"De "unuej paroj en mia esperanto "kanoro" miu farigis ne la praktike uzado de mia kio lingvo, sed la belej ideo de unuejo, homonio, kiojn nekto kuniĝo kun la lingvo kaj kun

celoj de esperantismo. Tio ne signifas, kompreneble, ke mi neas
 la praktikadon de esperanto: tute ne. Mi'a celo en mia "esper-
 antista vivo" estas ĉiam: korigi la mondon kun la belga, ni'ca pola
 poezio. Mi volis nur diri, ke esperanto, krom praktikaj celoj
 havas belegajn ideon - abstrakton.

Juljan Tuvim.

Letero de Brunelo al M. Ceswinski.

9 de Julio.

Kara Samideano!

Mutau kelkaj legoj L-ro Pfeiffer scelis al mi unu de "Jede
 Łódzki" en kiu troviĝis artikolo de in Stanislas Kazimierczak
 kontraŭ esperanto. De mi'a flanko respondis L-ro Stefan Kazimier-
 czak, refutante la arĝentajn argumentojn de sia samnomo.
 Nun L-ro Stanislas K. devos respondi per ankoraŭ pli multe
 artikolo, por kio li ricevos merititan poezion. Tamen mi volas
 sciigi ion pri tiu ĉi homo. Mi'a ankoraŭ ekde, ke li tiam
 estis membro de Esp. Rondo en Varsojo ĉe stato Zgodzki Wo,
 junaŭte liaj verkaj tekstoj antaŭ 1905 jaro. Ili estis povas
 ion sciigi pri li - krom la lia sejprokrato komuniti al mi,
 por kio mi antaŭe plej kore dankas. Samideajn salutojn
 M. Bralin.

Wolna trybuna.

— 0 —

Odpowiedź p. Stefanowi Kaźmierczakowi z powodu artykułu „z esperantyzmu“.

Pan Stefan Kaźmierczak w nr 125 „Gazety Łódzkiej“ poddał moje wystąpienie przeciwko esperantowi sążnistej „krytyce“ w której zaciekleść pewnej garstki esperantystów, aż nadto wybija się, jak sztyło z worka.

Pan Stefan Kaźmierczak chciałby wiedzieć, w jakim czasie wspomnianą podróż odbywałem, otóż dla zaspokojenia Jego ciekawości, zaznaczam iż odbywałem ją w latach 1905—1908.

Nie wiem, czy p. Stefan Kaźmierczak ma pojęcie o geografji, ale sędzę że nie, z wyrażenia że „każde niemal większe miasteczko posiada ogniska ruchu esperanckiego“, a wszystkich stowarzyszonych esperantystów pan Stefan Kaźmierczak naliczył „aż“ 10 tysięcy i to „rozsianych po całej kuli ziemskiej“, więc może szanowni czytelnicy pomogą mi obliczyć, ilu stowarzyszonych esperantystów posiada przeciętne większe miasteczko, bo ja, pomimo dokładnej znajomości matematyki, uczynić tego nie potrafię, więc który z sz. czytelników zechce się, że objeżdżawszy cztery części świata nie spotkałem ani jednego z tych 10 tysięcy „rozsianych“, któryby mi udzielił porad i wskazówek, przytem zaznaczę, że wyjeżdżając z Warszawy w 1905 r. nie słyszałem nic o związku „Universala Esperanto Asocio“, a tembardziej o kartach legitymacyjnych tegoż związku, pomimo że miałem „szczęście“ zaliczać się do członków koła esperanckiego, mającego siedzibę na ulicy Zgoda w Warszawie.

Nawet przybywszy do Łodzi, myślałem, że nie znajdę również żadnego esperantysty, aż nareszcie na publiczne poruszenie kwestji esperanckiej, jak światło księżycy, wyłonił się z „dusznej atmosfery łódzkiego życia społecznego“ obawiam się czy nie „jedyny“ esperantysta pan Stefan Kaźmierczak.

Panu Stefanowi wydaje się, że każdy prawdziwy esperantysta mówi płynnie i grammatycznie po esperancku więc rozmowa w tym języku z cudzoziemcami nie stanowi żadnej różnicy, otóż to jest myślenie błędne, a dlaczego zaraz to wyjaśnię.

Wiadomo powszechnie, że chcąc się nauczyć mówić jakimś językiem żywym musimy wzywać do konwersacji „rodowitych“ nauczycieli tegoż języka, gdyż z żadnych podręczników tego nie osiągniemy, dlaczego więc esperanto ma stanowić wyjątek, który nie potrzebuje rodowitego nauczyciela?

A ponieważ „rodowitych“ esperantystów na całej kuli ziemskiej niema, więc żaden „esperantysta“ językiem tym nie włada tak, jak wskazuje idea tegoż języka, dlatego twierdzenie p. Stefana jest przesadzone jakoby płynnie się porozumiewał z cudzoziemcami nie znającymi języka polskiego.

Każdy z języków żywych jest uświęcony wiekami przez które przechodził rozmaite koleje, stale ulepszając się i zdobywając sobie kult piękna poezji i literatury, o esperancie tego nie można powiedzieć, nawet gdyby miał istnieć wieki (w co bardzo wątpię), to tego nigdy nie osiągnie, ponieważ jest on językiem sztucznie skleconym i zbyt mechanicznym, nie zdolnym do zawarcia w sobie „ducha“ poezji.

Nadmieniam przytem, że zamieszkały w Warszawie kryjący się pod skromnym pseudonimem p. Kabe przełożył na esperanto cały szereg utworów beletrystycznych polskich, z większych zanotuję „Faraona“ Bolesława Prusa ułożył on też między innymi „czytanki dla początkujących“; jego słownik etymologiczny jest sumiennie opracowany dla rozrywki tych co się zabawiają esperantem.

Taki p. Kabe, chociaż zdolności swoje mógłby pożyteczniejszym i użytecznym dla ogółu polskiego, przekładając wykwiśniętą literaturę prozaiyczną z języków żywych na polski woli pracować dla szczupłej garstki obalamuconych esperantystów, jednak dla ścisłości muszę dodać, że p. Kabe nie jest w esperancie dosłownym kopistą oryginałów.

Esperanto poza paroma oryginalnymi wierszami swoich poetów nie posiada, posiada jednak tłumaczy.

A ich przekłady? Boże, zmituj się!

Po esperancku myśleć i czuć niepodobna. Bezmyślne, czysto mechaniczne tłumaczenie wyrazu za wyrazem, z poematu polskiego i dopasowywanie końcówek esperanckich — to nie poezja. To nawet nie surogat poezji.

Trudno pojąć dla kogo tłumaczy się np. „W Szwajcarii“, lub „Mazepę“ a choćby libretto do „Halki“ i „Strasznego dworu“.

Każdy nawet polak-esperantysta z uśmiechem pobłażania odsunie te „twórcze“ tabrykaty. Cudzoziemski zaś esperantysta po przeczytaniu paru ustępów, odrzuci książkę ze wzruszeniem ramion, nie a nie nie rozumiejąc, bo co nie ma „ducha“, nie ma i treści.

Ciekawy jestem, z jakim zapalem garstka kongresowiczów, będzie słuchała ze sceny krakowskiej „Mazepę“ i śpiewów z opery „Halka“ w tym „żargonie“.

O rozpowszechnieniu tego języka w całym świecie nie może być mowy, gdyż Anglja jest zbyt potężną, aby pozwoliła wszechwładnie panujący w całym świecie, język angielski, wyrugować przez „żargon“ „majstra“ warszawskiego, którego imienia, wybaczcie mi czytelnicy zapominałem.

Nadmieniam także, że w wiekach ubiegłych, gdy państwo rzymskie, stanęło na szczycie potęgi, narzucało łacinę zwaną pysznie językiem rzymskim, swoim podbitym krajom

i z tego powoli stała się łacina językiem międzynarodowym, a jednak dotąd się nie utrzymała, a pozostały tylko ślady jej „międzynarodowości“ w medycynie, farmacji, i wogóle w naukach wyzwolonych.

Pan Stefan Kaźmierczak twierdzi, że kłamię ideę na polskiej „ziemicy“ srodzoną.

Widocznie p. Stefan Kaźmierczak i garstka jemu podobnych chce zamienić swój ojczysty język na żargon esperancki, jak żydzi zamienili język hebrajski na żargon żydowski.

Sz. p. Stefanie! twierdzisz pan, że „Ido“ u nas nie grasuje, gdyż nawet brak jest jego podręcznika, a zarazem dodajesz, „że nie cieszy się powodzeniem“. Jak to pogodzić jedno

z drugim? Jeżeli nie grasuje i brak jego podręcznika, to skąd pan oceniasz jego wartość i wnioskujez o jego powodzeniu?

Przytem pan Stefan Kaźmierczak śmie wątpić o prawdziwości mych słów, że u nas w kraju są cudzoziemcy, którym ich język ojczysty, najzupełniej wystarcza, widocznie p. Stefan siedząc, że się tak wyrażę „jak mysz pod młotą“ nie spotykał Niemców w Łodzi nie rozumiejących ani słowa po polsku ani po rosyjsku, lub takichże Francuzów w Częstochowie, w Dąbrowie i Sosnowcu. Dla przykładu przytoczę, że u nas w Łodzi w fabryce J. Johna pracuje inżynier p. P., który ani słowa nie rozumie po polsku, że kierująca robotami przy budowie Banku handlowego w Łodzi jest inż. budowlany p. Schwandt, który nie zna żadnego języka prócz swego ojczystego; takich jegomościów są w Łodzi setki, w Częstochowie zaś w fabryce „Société Textile la Czenstochovienne“ jest dyrektorem p. Marchal i inżynierem p. Erliss i obaj ci panowie nie znają żadnego języka prócz francuskiego i pomimo tego wszystkiego tym panom ze swoim ojczystym językiem na obcej ziemi lepiej się dzieje, niż nam, co znamy coś więcej, niż swój ojczysty język, na własnej ziemi i takich panów napewno jest więcej w naszym kraju, niż niefortunnych esperantystów.

Wobec tego jakież p. Stefan Kaźmierczak może mieć wyobrażenie o stosunkach zagranicą, kiedy nawet, nie mówiąc o kraju naszym, nawet stosunków łódzkich nie zna? Na jakiej więc podstawie wyrażasz p. Stefanie opinię o rozwoju esperanta na całej kuli ziemskiej?

Przytoczę także kilka słów znanego publicysty francuskiego p. Bertaut, byłego prezesa kółka paryskich esperantystów, który wygłosił na ódczycie w Paryżu w kwietniu 1908 r. co następuje:

...„Oui, l'Esperanto ne progresse pas d'une façon étonnante, a mon idéé on fait trop de bluff, on trompe les gens qui ensuite ne veulent plus rien savoir...“

(Tak, język esperanto nie czyni postępu z zawrotną szybkością; zdaniem mojem bluguje o zanadto, okpiwa się ludzi, którzy poza tem nie chcą nic wiedzieć).

Na zakończenie nadmieniam, że więcej

z panem Stefanem Kaźmierczakiem w tej kwestji polemizował nie myślę, gdyż czas

wykaże, kto z nas obu miał słuszność, tymczasem daję p. Stefanowi Kaźmierczakowi radę jego własnymi słowami, skierowanemi do mnie, że „niech nie wydaje sądu o tem czego nie zna“, a od siebie dodaję, że niech się nie wrywa jak „Filip z Konopi“ wobec doświadczeńszych od siebie, gdyż zawsze narażę się na śmieszność.

Stanisław Kaźmierczak.

„Gazeta Łódzka“ № 129.

9 de Julio.

W sprawie
„Wolnej trybuny“
w „Gazecie Łódzkiej“.

Szanowny Panie Redaktorze!

W Nr. 121 „Gazety Łódzkiej“ ukazał się artykuł p. t. „Z powodu artykułu z esperantyzmu“ pełen najnieodrzeczniejszych napaści na język esperanto i jego zwolenników. W odpowiedzi na to wysłałem do redakcji wzmiankowanej gazety artykuł z zasłużoną odprawą pod adresem niefortunnego „krytyka“ Esperanta. Niestety redakcja „G. Ł.“ drukując w numerze 125 mój artykuł dla nieznanym mi powodów bądź opuściła, bądź poprzekreślała szereg ustępów bez uprzedniego porozumienia się ze mną i pokaleczony w ten sposób artykuł wydrukowała.

Protestując z całą stanowczością przeciwko podobnemu brakowi poszanowania dla cudzych myśli, proszę Cię Szanowny Redaktorze celem wyjaśnienia prawdy jak również w interesie mogącej wyniknąć polemiki o łaskawe umieszcze-

„Kurier Łódzki“, 10^a de Julio.

nie wspomnianego artykułu w całości na łamach Twego poczytnego pisma. Łączę wyrazy głębokiego szacunku

Stefan Kaźmierczak.

Łódź, d. 8 lipca 1912 r.

Jeszcze z powodu artykułu
„Z esperantyzmu“.

W Nr. 121 „Gazety Łódzkiej“ w rubryce „Wolna Trybuna“ przeczytałem dziwny elaboracik, którego autor w imię urojonego obowiązku obywatelskiego uważa za właściwe ostrzedz tych, którzy chcą się uczyć esperanta, aby czasu drogiego daremnie nie tracili lecz obrócili go na inne pożyteczniejsze nauki, żadnego bowiem pożytku z esperanta nie wyniosą, a tylko narażą się na straty i zawody.

Wyznaje, że zacytowany wyżej wstęp owego artykułu zaciekał mi do tego stopnia, iż pomimo znanej ignorancji wszelkiego gatunku „krytyków“ esperanta, postanowiłem przeczytać go do końca w nadziei, że może choć tym razem spotkam się z rzeczową krytyką opartą

na ścisłej analizie nieznanymi mi zjawiskami i faktów.

W prostocie ducha sądziłem, że autor szafujący tak hojnie przestrożami na temat „doremnej straty czasu“, daleki jest od wyrządzenia podobnej krzywdy czytelnikom, lecz niestety zawiodłem się srodze albowiem w całym tym pretensjonalnym „artykule“ nie znalazłem nic prócz steku bądź bałamutnych, bądź też zupełnie fałszywych informacji, w których zła wola walczy o lepsze z nieświadomością.

To też w imię tak haniebne sponiewierania przez Sz. autora obowiązku obywatelskiego jestem zmuszony za roztępować przeciwko tak lekkomyślnemu zabieraniu czytelnikom drogiego czasu na czytanie podobnie bezsensownych eukubacji.

Pan Stanisław Kaźmierczak zabierając głos w sprawie zupełnie mu nieznaney, (co postaram się dowieść niżej) zapomniał, że popełnia ciężkie przestępstwo właśnie przeciwko obowiązkowi obywatelskiemu, na który tak uroczyście na wstępie swojej „pracy“ się powoływał. Według mego bowiem mniemania pierwszym obowiązkiem obywatelskim jest: nie wydawać sądu o rzeczy, której się nie zna. Nieprzestrzeżenie tej zasady naraża innych na „stąty i zawody“ a autora — co najmniej na śmieszność.

Spróbujmy rozpatrzyć szczegółowo, co pisze autor na podstawie „własnego doświadczenia“: Pierwszy zarzut polega na tem, że autor otumaniony wszechświatowem znaczeniem esperanta wybrał się w podróż i pomimo iż zwiędził aż cztery części świata nigdzie esperantysty znaleźć nie mógł (!?)

Szkoda, że sz. autor zapomniał dodać, kiedy tę podróż odbywał, a to jest bardzo ważne ze względu na to, że

esperanto powstał stosunkowo niedawno, bo zaledwie przed 25 laty, a okres ożywionego rozwoju ruchu esperanckiego datuje się co najwyżej od roku 1900.

„Jeżeli więc podróż „Polskiego Robinsona“ miała miejsce w początkach ruchu esperanckiego, to znaczy przed 15 lub 20 laty, to możnaby tragicomiczny rezultat tej podróży naokoło świata uważać za prawdopodobny, co jednak w żadnym razie nie mogłoby upoważniać autora do jakichkolwiek wniosków w tej sprawie bez narażania się na zarzut ograniczoności.

Nie mogę jednak przypuścić, aby „obowiązek obywatelski“ pozwolił sz. autorowi czekać lat 15 lub 20 z opublikowaniem tak ważnego „ostrzeżenia“ pod adresem ogółu. A więc ta sławna podróż odbyła się niedawno?

W takim razie ratujcie mnie, drodzy moi czytelnicy, bo umrę od śmiechu. To dość szczerze przyznanie rozbija poprostu swoją naiwnością! Naprawdę bardzo trudno mi uwierzyć, że w okresie, kiedy każde niemal większe miasteczko posiada ognisko ruchu esperanckiego, kiedy istnieją stowarzyszenia esperanckie liczące tysiące członków, kiedy we wszystkich niemal krajach wychodzą czasopisma esperanckie (w ogólnej liczbie stu z górą), kiedy odbywające się corocznie międzynarodowe kongresy esperanckie, liczą tysiące uczestników reprezentujących wszystkie cywilizowane zakątki ziemi, wreszcie kiedy istnieje specjalny związek esperancki, t. zw. „Universala Esperanto-Asocio“, liczący około 10 tysięcy członków rozsiąanych po całej kuli ziemskiej, a którego jednym z zadań jest dostarczanie wszelkiego rodzaju informacji podróżującym esperantystom, otóż powiadam trudno uwierzyć, aby w takich warunkach można było nie spotkać na wielkim szerokim świecie nawet jednego esperantysty choćby na lekarstwo i to pomimo że się nosiło znaczek esperancki! Najwidoczniej zawiedziony pod-

różnik prócz gwiazdki esperanckiej, no-
sił także na głowie czapkę—niewidkę!

W każdym razie opowiedziana przez
niefortunnego Robinsona historia świad-
czy niezbicie o jednym: że esperantystą
nigdy nie był; w przeciwnym razie nie
przyznawałby się z tak rozbijającą
naiwnością do swojej niewiedomości o
rzeczach wiadomych każdemu esperan-
tyście, a mianowicie że przed podróżą
należy się zaopatrzyć w kartę legityma-
cyjną U. E. A. oraz w spis adresów

wszystkich delegatów tego związku,
przyczem można być zupełnie pewnym
że wszędzie, gdziekolwiek się zajdzie,
miejscowy delegat udzieli wszelkich in-
formacji zupełnie bezinteresownie. Karta
członkowska kosztuje 50 kop. rocznie.

W dalszym ciągu, autor zapomina-
jąc o tem co mówił poprzednio, przy-
znaje się że spotykał cudzoziemców
esperantystów, którzy jednak zachowy-
wali swój akcent i wyrazy, dodając tylko
końcówki esperanckie (sic!). Zapewne
byli to esperantysty tego samego ro-
dzaju co i Sz. autor? Piszącemu te
słowa pomimo dość licznych stosunków
wśród świata esperanckiego, nie udało
się spotkać podobnego „samideano”.

Muszę także stwierdzić, że z zupeł-
ną swobodą porozumiewałem się po
esperancku z cudzoziemcami, nie znają-
cymi języka polskiego. Jeżeli jednak
Szanownemu „krytykowi” esperanta to za-
pewnienie wyda się niewystarczającym,
to pozwolę sobie powołać się na kon-
gresy międzynarodowe, gdzie setki de-
legatów ze wszystkich części świata po-
stępują się z całą swobodą esperanckim.
Z całego serca radzę Sz. krytykowi u-
dać się na kongres, który odbędzie się
za kilka tygodni w Krakowie dla prze-
konania się o swojej bezdennej igno-
racji i — arogancji.

Zarozumiał „krytyk” esperanta nie
poprzestał jednak na wystawieniu sobie

świadectwa ciasnoty umysłowej i me-
dycy; w celu „skuteczniejszego” zwal-
czenia zniechęconej idei uważał on za
sposobne uciec się do środka bardziej
wyrobionego — insynuacji.

Taką insynuacją jest bajka o przy-
czynianiu się esperanta do zalewu nasze-
go kraju przez żywioły obce.

Szanowny krytyku, istnieje u nas w
Polsce inny zalew, bardzo groźny bo
naprawdę istniejący — to jest zalew nie-
powołanych „obronców narodu”, zatu-
wiających, i to w imię obywatelskiego obo-
wiązku (o ironjo!), do reszty duszną at-
mosferę naszego życia społecznego.

Na zakończenie garść sprostowań
faktycznych.

Wbrew pańskiemu zapewnieniu „Ido”
w kraju naszym nie grasuje, dowodem
choćby brak podręcznika do nauki
tego surogatu Esperanta.

Kłamstwem jest, że język espe-
ranta zawiera judaizmy; w skład słow-
nika esperanckiego wchodzi pierwiastki
języków słowiańskich, germańskich i ro-
mańskich.

Podjejrzaną wydaje się sympatja Sz.
„obroncy narodu” do Ida, który jest
tylko nieudolną przeróbką tego zniechę-
conego esperanta, zresztą nie cieszą-
cą się powodzeniem.

Twórcą esperanta, Szanowny Pa-
nie, jest nie Leon lecz Ludwik Zamen-
hoff.

Nie wiem czy nazwanie „Głosu
Warszawskiego” piśmiem świadczy o
ziłości warszawskich esperantystów z
„zielonego diemka” — skłonny jednak
jestem przypuszczać, że jest to wyrazem
powądy pod adresem „niepowołanych
obronców” narodu, postępujących się w
zaciętości swojej jako jedyną bronią in-
synuacjami i oszczerstwami.

Na zakończenie jeszcze jedna u-
waga.

Pan Stanisław Kaźmierczak mimochodem zaznacza, że francuzom i niemcom w naszym kraju najzupełniej wystarczają do porozumienia się ich ojczyste języki.

Jeżeli to jest prawdą, to czy nie należałoby Ci, o Panie, uderzyć na alarm przed tym niebezpiecznym załamem?

Kąsasz Pan idee, która na polskiej zrodzona ziemi, tylko na jej chwałę żyje i rozwija się, mogąc być jednocześnie tarczą przeciwko panoszeniu się w naszym kraju obcych języków, a milczysz o tem, co mogłoby naprawdę być groźne, gdyby było prawdziwe?

Stefan Kaźmierczak

Przyp. Red. Okresy i zdania zmienione lub opuszczone przez redakcję „Gazety Łódzkiej”, podkreśliliśmy.

Letero de Drumulo al Schulhof.

9 de Julio.

Kare bardo!

ku grava emboraso mi estas, kiel
Romulo ĉi-tiam leteron ... via
laŭdiada ekscuzo, venultow
helpis keĵ nec mi respondas malfine.
Ha, kion for! videte ho stultan
Kauaradon ni havas, ho „Kleziko”
maldiligentan, kiel estas indolgeca
journig „difekta” keĵ pardonu min!

Certo minigis vin ion la homo de mia letro: mi estas
tie in via keĵ ĉe eble ho maldokato. Dio-ĉi estas mia kutimo.
Malgraŭ, ke mi amas bezesarkon keĵ esp. literaturo, kien
foje mi sentas beronon iduamiero „elveni gelon”, ĉo ni man
konferos. Ke unuaj literaturoj ne povas variigi multajn postu-
eman literaturantojn. Koncerne viajn personojn mi estas
aŭtoran multe modesta, ĉar se in „grava” homo tralejas eks.
unajn letrojn skribitejn al leteroj — ekus vere „europaskeudo”,
tie mi estas sendube satisfakto keĵ in kolektanto de ĉiuj
vorkoj povus el ĉi ĉi per plenmetoj. Dio mi estas. Mi ĉi
forde timas, ke en Krakovo fajfante certe peridos min

Kej modeloj alvi Kelkejn plej modelojn „jorokojn“.

Post lia klarigo vane „miksi-supre“ (vorto traskalko!) miigaj vortoj pri la virgo „du kvo“ - mi neniam kritikos ĝin, ĉe, se in demandoj mian opinion - konsilas al „si“ almenstrigi, melgrati, ke mi mem tion ne faros. Tieska nomis min iam „ĉiunko“ - do nenimudo.

Mi estas homo modesta. Kej mi unu trables al mi levon. Por liaj estas tempo ankoraŭ, ĉoke - mi ripetu la vortojn de tiu - „post la komba alle iam“. Vi elle ne kredos, ke la melbeniteji „Agordoj“ mi sen miigaj ne povas nigasi Kej ili kuras ĉe mi reinte suberonej paperaĵoj, sed efektive hontas pro ili. Nun mi jam skribas alie Kej Kraukam (Kion vi elle iam konstatos) unu linjo estas tro lombarka, mi tamen jam plivales tion kun melgrava Kraukam estas, al liaj plure ĝenujaj fusajoj pri amo, Klajj, vtroves en la „Agordoj“.

Nun mi faras poezion, ĉar ĝi efektive ne ankoraŭ ekzistas Kej, se dio peumos - mi „elle iam“ estas klerikoj esperantaj. Mi ne estas ankoraŭ efektiva modeloj Kej Lia ĉi devas serĉi propran vojon. Kion elidj „necistoj“ kion-ĉi ankoraŭ ne konsilas, ĉi certe pli anu helpi melveus al la konstato. Kej Liaj ekrempo, se mi komparas liaj poezion

Kun linj de aliaj aŭtoroj - frapas min via libro kaj via tute
 individuaj stilo. (Tio ŝi ne bezonas saŭji, ŝi povas esti tiu).
 Ĝi estas bela, kiel poezio, sed samtempe mininde simple.
 Ŝi ŝi ne bezonas saŭji, ŝi povas esti tiu pli perfektigata kaj certe
 sur tiu vojo ŝi atingos iam la apogeon de majstro. Pardonu, ke
 mi krasde parolas al ŝi konsiliojn - tiel ne estas; ĝi estas nur
 la opinio de homo, kiu supozas almenaŭ observas la unuajn ĝermsjn
 de via originale literaturaj kaj speciale la poezio.

La menditajn poeziojn de Deskin kaj Kozioŝki mi ankoraŭ
 ne ricevis, pro kio mi lertus "hundsaŭĝas" (polonizmo - pardon!)
 Ĉar mi estas tre sekvale ilia ekvidi.

Nur ion pri la Krakova pilgrimado. Mi kaj Ludovik samidenoj
 ne veturas kune, ĉar la deloj ili havas diferencojn. Kune veturas
 tri samidenoj certe - nome Fajfanto, Mikotajczyk kaj mi.
 Mi povetras la 1^{an} al Ĉenŝtoŝovo, por ricevi la t. h. duoblas-
 postojn, kie mi restos ankoraŭ dum sekvanta tago t. e. vendos
 kaj sabate mi povetras al Krakovo, kie mi restos la saman
 tagon antaŭvespere. Ĝi venos la saman tagon, do jam sabate
 mi povos persone konvitiĝi.

Apude mi trankvilas al ŝi du sonetojn, kiuj apartenas al
 tute ekle de similaj. Mi estas tre sekvale, kio ŝi diras
 pri ĉi-ĉi provajo.

Dume ni jam pins Kej alev deute nian respoudow
Kore preus la l'istlan mekou.

Dute n'a

Dume.

P.S. Dume soueto este le Roumeo de eiklo ("Vojo seroasui")
la dua - pins ("di grant").

Letero de l'ista.

8^{an} de Julio.

Grande Historisto!

Autau êto voleu apelle pardoné, Ke mi j'ai jure ne l'istlan
ni pet l'u-ci entule Roumeo nouo, une grs K'ian ni Kelk.
p'je laudis jam n'iji lehouji - mi heves la Roumeo
Roumeo di l'etero petto. K'ow ni loye alevdis jam - les
estes - noui, au pléjante nipeli la i - Grande Historisto.

Ale - Grande Historisto! - Kreinto de le palpelle
materialo de lute n'a estinte grs al le kodiana legs,
Krouigouto de le estoute soe's esperantiste, Kej presidente
de n'a estoute parlamento (mi done porvi un an voëw) -
Keu vere bedaino mi devas seigi, Ke, Kraukam n'a propos
por seudi al i idaw Krouikejon multe honoriges mi, leme.

mi devas mferi, ĉar verdire mi ne povas tiam posedes por
 lia epokgorda verko - meĵtrajo. De ti, homo grande, jam ne
 bezonas, ke mi fine palpelle montu al ĉi mian dankembo,
 do postulu ĉion ajn. Kaj Rio estas unu en porlo kaj poro de la
 homo - mi ĉion faras, krom unu kunkaloro en liaj kronikoj,
 ĉar tio estas la grande postulo, al kiu mi ankoraŭ ne
 materialigis.

Muala! Mi ne pensu, ke kranian liaj vortoj estas skribitaj.
 Ĥemore ili estas ne sinceraj; tute mi rifetas ven de vortoj!
 Ke la plenum mi kompzigis; se vi ekrigardu mian versajon
 iam senditan al ĉi ("Finaj" pale) - ĉi ekde unu unu ĉi
 komprens, ĉar certane kornika estas per kelato de diversaj
 "ĉinaj" per kioj mi reciproke reglatis unu la alian.

La ĉirkaŭstancoj de ĉi vivo ne pensuris al unu al ekamita
 celo, estis jam momentoj, ke mi estis plene je espero,
 tamen la oblativa vivo - giteco per miloj de diversaj en ĉi kranis
 mian animon kaj praktajn eluon, la lasta saĝulo el
 mia koro. Dum rapide tempo, resanĝulo, mi klare ekvidis
 ke vojo sur kiu mi pasis ne alkondukis min tien, kien
 mi volus aliri - restis do unu elekta alian direkton al celo
 alia kaj kiel videri, liu mi ĝanis jam.

Prare aliru grande germana poeto: Was den Dichter will

vestelen, muss in dieter Laude gden - mi do lute ne
miras, ke i ne bone Komprens le versajow, Kien mi publice
skribis al vi, ke al le - ekspres - mi plu jam le fides, Jes,
mi Kredits, Had la besero malgran, ke hano mi vidis le
estoulow, ke eian, mi metabis al mi ke iel lo panjos.

Ne peurs, ke mi saigas la principoj, Kiel frankino le
gantoj - mi nulle transferis ke lastajo kijsi sentoj
mi suspaperigis. Komencis mi skribis en i versajo, ke:

Doldi per akraj dentoj Korow mian morles,

Kej mi estas simils al le soumenbulo,

Malgravo le sentaj, Kvaran le postulo,

ku abeo humils en nodow sin bordes.

Por le evales de l' doloro saugigis en melankali an
sentenow:

Sciense la supris dres mian korow,

Rememowj bouore la kapo al flus -

Kej en pensaj monowoj, mi plu kontines,

Kijsi van mi vidis kvaran melowow.

Vent plumele; le sentenow ventis le valo:

Ho, Kiel dolis sento estis le dolorow

Kej de l' propri miseroj erli vent-rejanto,

Al le gemaj aperoj de monti farow,

Nek pot unu momento malstreĉi rigoru,
 Ten Kouscia prudento, per post de' giganto -
 Kouban' ĉiuj superj petuli rian Korus...
 de minces deŝiraj, cedes nur timanto -
 Kej pri sia lamento kautes nur pedanto.

Bel ĉi tiuj ne multaj fragmentaj ripova Koruseni, ke multe
 Korus' unu postesi la ideon de mia "estl" Kej janz: rulas la
 Kirusj unue mi he post, Kiel la al'ej.

Tiu anims mia transpomiĝo Koruseniĝis deun mi ekhois
 Sullopon, sajes poste mi atingis liou; mi rememoris al l'elki
 pri la kristo, sekve li sendis al mi multaj liaj bonaj
 verceloj. Intere mi gajis pro tio, ĉar mi sekus sciporos alle
 kei mian standardon, fakte do liaj grandiozaj pasajo -
 mi sube deire jels mian mellowandatan liru toul plekton.
 Kej lastfoje sopire ekĝemante, ĝi ruziĝis supereloj jam ne
 Kanklelloj...

Adiaŭ, baldau mi respondos al al'ej iuj demandaj
 brke!

Letero al Dumilo.

Vi akribas unu foje deun lute jaro, sed kiam mi unu ricas
 maloftan de ti leteron, ĝi Kutiligis min. Ĉas ridas mi le sauen

entuziasman expectantatōw kaj ĉiam pli rapide kaj ĝenera ver-
kalkuloj mejskwa. Ke ni kun lin bone fazo de ofte reue-
moras. Kaj kontinuas uigi, bejaj, kempoj, unu de gajas kaj
deziras al ni okaze de via nombro (indolige parinta) ĵanĝi
sekretario en expectantiste potlanto, ĉar lin via korepondeco
kun multaj „graveduloj” jernuro kaj eligos al ni neniel
altan portemon petilia projekto. Tie ni havas okazon konfidi
aŭtoran kun lin de ĝenera karikaturisto kaj aliaj karikaturoj
ni atribuas gravedoj vesajoj kinj, pli al estu, plibone dispartigo
via al viaj unuaj verkoj, ĉar expectantuloj al seriozo aŭtoro
ne atendas kaj ni havigas tio fine.

Ohle Ke ni intencas unu post via morto esti fano unu, tiam
ni serakas viajn desirojn, ĉar lin vi aligos.

Leuboutulo! Ni demandas min ĉu via laktulo pensas ne
pleu jam akteigis? Bestu frankule, difaŭto, nija serio Ke ni
estas aŭtoran juno (22-jara) kaj lia okazo unu de serdekjaraj
nia pensas akteigis do tro ofte, ĉe tro ofte kaj serio ni por
lia kontinua nureco, laktulo ĉu en formo de in postresta
nestino, ĉu simple pullikulino. Ĝi devas unu esti saue,
bela kaj tre voluptema ĉar por denigi ĝin postresta nekonfido
ni povas uzi la puzon kiel feru aliaj ĉu ĵanĝoj, ĝin
kriĉigis unu, kiel ni diris, voluptema ĝin fremdas vinis.

estas jarkulo, ke mi pri liaj (aperoj) kuroj skribas al vi sed,
 mia Dio, nia komencis do mi deni respondi. Veru mi l'el
 boue, ne montris ĉi atribaĉon al Faŝo ĉar eĉli ekbalus le
 saĉjo ke ĵ povus perdi ĉe nian uŝpeon, pro keo havus ĝis l'oulo
 riproĉojn de nia estoute edrino, se ĉi estus aŭtoraŭ nija.

Se mi farigos sekretario ke Ĵaŝo prezidanto de nia par-
 lamento, h'ouale do memori pri mi ĉar en podementu
 Kousbrujo mi intenes ĵari elektran kumigov, u' do ne plu
 devos melkonigadi nian vidcenton de ĵero; l'ioe mi sci povos
 ĵari meĵtro, ke ĵofedu do nian oĵetov ĉi se ĝi estus plikon
 ol la alig. Mi pensas, ke per la unu l'elou mi ĵeris pli grande
 servov al rovo ke ĵ estas al ĝi pl'utile al se mi plu skribus
 de unu'w leĵhapi versajojn.

Fine volu mi „miskobypeni“ liun samtemu skribaĉon
 ke ĵ baloĵ liun al Faŝo skribitan, estas pl'iaĵa.
 Leska.

Bravo, Herr Stanislaus Kazmierschepal

Pana Stanislawu przejmuję dumą i prze-
 pełnia rozradowaniem serce jego fakt, że w
 „polskiej” chodzi każdy cudzoziemski przybłą-
 da, który raczy łaskawie odwiedzić nasz dzi-
 ki kraj, nie „potrzebuje” nawet zniżać się do
 znamięcania swego drogiego mózgu barbarzyń-
 skimi dźwiękami naszej gwary i „ze swoim
 ojczystym językiem dzieje się im lepiej na
 obcej ziemi, niż nam, co znamy coś więcej,
 niż ojczysty język na własnej ziemi i takich
 panów napewno jest więcej, niż niefortunnych
 esperantystów.

Uważa H. Stanislaus za zjawisko niezwy-
 kle pomysłowe, że nie tylko ci z nas, których
 los pędzi w obce kraje za kawałkiem chleba,
 lecz i ci, co na własnej ziemi osiedli, maszą
 się uczyć kilku języków, by móc służyć i
 bogacie wspaniałomyślnych najeźdźców, peł-
 nych zapamiętania i poświęcenia siewców kultury
 w stylu państwa dobrych obyczajów.

Bravo, Herr Stanislaus! Z całej duszy
 muszę przyklasnąć twym słowom, zwiastują-
 że zaobserwowałem, iż synowie Germanji, tak
 dalece czują się tu „w domu”, że nawet na
 znakach sklepowych nie uważają za potrze-
 bne wywieszanie napisów polskich, przez co

taka np. Petrikauerstr. ma wygląd wcale kulturalny.

Bo i po co? — „Die polnische Schweine“, jeśli chcą mieć szczęście kupienia za swoje brudne pieniądze doskonałej tandety niemieckiej, to muszą się nauczyć pięknej mowy poetów i kulturtraegerów. Wprowadźmy, panie Stanislaus, zwyczaj, aby „aus deutsche Geschäfte“ wyrzućano bez wszelkich komentarzy niechlujne chłopstwo polskie, skoro ośmieli się szwargotać po polsku w takim przybytku kultury. — będzie to naszym etapem na drodze do doskonałości.

Naprzód panie Stanislaus, w dobrej sprawie walczysz! Oszczędzajmy kulturalnym przybyszom przykrości, wynikających ze słuchania dzikiej gwary, która torturuje ich nawykłe do nieakceptowalnej harmonji uszy. Pracujmy.

Uczmy się wszystkich języków, zamiast naszego szwargota, stworzymy nowy, doskonały język, który będzie zrozumiały dla wszystkich, a przede wszystkim dla wspaniałomyślnych nosicieli światła z nad Sprewy...

Niech nam doda wytrwałości pomysły skutek, osiągnięty dotychczas: wszak nasza gwara powoli ale stale nasiąka naleciałościami — romanizm ustępuje miejsca germanizmowi, przez co zatracą nazawsze swój dziki, rażący koloryt. Wszak każdy z nas, kto pożąda opinji wymownego i ukształconego, stara się przeplatać barbaryzmami swój szwargot (jeszcze niestety!), co tak przyozdabia i pogłębia naszą mowę.

Nie ma obawy, by angielszczyzna, panosząca się gdzieś w Azji, lub francuszczyzna afrykańska robiła konkurencję cudzej mowie niemieckiej, skoro opiekuńczy los postawił nas w zaszczytnem sąsiedztwie z ziemią bojaźni bożej i eulenburskich obyczajów, skoro z racji swego położenia geograficznego jesteśmy skazani na stosunki z potężnym sąsiadem. Wszak coraz częściej daje się słyszeć zdanie: dziś, panie, bez niemieckiego, to człowiek, panie, głupi, jak polak, dziś świat do Niemców należy, z ich, panie, językiem w całym świecie dasz sobie radę. Czy nie złote plony!

Uznanie dla języka pociąga za sobą uznanie dla oświaty, kultury, sztuki, organizacji społecznej i... towarów.

W górę czoła! Uprawiamy niewdzięczne polskie pole pod złote ziarno berlińskiej kultury.

Prez z esperantem! Przywołajmy naszych oświecicieli i społem twórzmy wielki czyn. Wznoszę okrzyk: Przyzywajcie do nas, wy, doskonali, mądry, bogaci, wy genjalni, potężni przyzywajcie!

Nietylko złoto wam oddamy i pracę naszą, nietylko tysiące polskiego bydła roboczego wpręgniemy w wasze jarzma, ale będziemy uważać sobie za szczęście najwyższe poznać wasz język półbogów i zaszczyt nam zrobicie, jeśli racycie muzyką przodującą mowy waszej słuch nasz nieokrzesany pieścić.

Przyzywajcie, czyńcie wielkie dzieło podboju pokojowego naszej ziemi, a my uczynimy wszystko, co w naszej mocy, aby ułatwić wam niewdzięczny trud (bo to dla naszego dobra poświęćcie się, bezinteresownie), aby w chwili, kiedy wasz wszechobejmujący, wszechpotężny, wszechdoskonały, wszechomany pan, Włódź der II-ty, raczy oszczędzić nasz ciemny, cuchnący kraj przyłączeniem do swych bogobojnych posiadłości — wszystko było gotowe.

Będziecie tu we własnym Ojcostwie, szlachetni rycerze wielkiej germańskiej idei „Drang nach Osten“ — wasi żandarmi i sławni nauczyciele ludowi, uzbrojeni w bat na polskie prosieta — nie napotkali na żadne przeszkody. Hoch! Hoch! Hoch!

Herr Stanislaus, postarajmy się narazie wyjednać przez petersburską delegację samorządową zakaz przemawiania w Łodzi po polsku, przynajmniej publicznie i postarajmy się by polskie „Schweinkinder“ uczyły się w budach polskich swej gwary, historii i religji po niemiecku. Zgoda, H. Stanislaus?

Hoch Deutschland! Prez z esperantem!

Waldemar v. Wojciechsohn
geb. Włodzimierz Wojciechowicz.

„Gazeta Łódzka“ # 131, 11° julio.

Letero de Petalo al Brumilo.

Olzavica, 8 de julio.

Kara Linjoro.

Jen mi sendas al vi unuan leteron, kaj jam mi devas pardonpeti vin pro 2 aferoj: 1° pro le tro familiara 1^a vorto de ĉi letro; 2° pro longa nerespondado. Nu, kin estas altesas, ĉar mi ne plu estas en Kievo, sed en alia urbo: prusj - viljelo. Do mi ricevas kvin leteron iom malfrue. - Aliaĵo ĉi, kin mi ĉiam kutimis, mi respondado ĉiunkvle unu leteron. Jes, samdeano, mi proponis al mi Kravčenko'an verkadon, mi akceptis sed pli pro ĝi mi scias neion. Ĉu mi legu „Meneji apoloĝi“? Ĉu mi estas iude jen nomo de bezperantista bibliografisto? Ĉu mi ne estas ilin leginta. Mi estas homo tro nesentimentala (mi tute ne diras: neventema) por povi alii deĉe esprimi, kin plezurejon fari al mi Koualiĝi Kun el alikonj de lin beleza kolekto. Ĝi nomas vin „kin pli juna, pli hinka, unuvorta pli malsaja“. Nu, „УННЧИ ЖЭННЭ ПДЧЭ ГОРДОСТИ“ РГЧЭ ДАНИЛЪ ЗЭМИ РУСЬКЫЯ ... Sed... Kial do malrajeto ekŝajnos al vi mia morko, kies tuta versajao estas plene linka... Kaj al kin ŝajnos, ke ĉiĉe ĉiam de „N.A.“ konvinkas el linkaj versajoj de Velki. Apogoj, kial vi prenis pseudonimon?

Li scendas al i 2 eks. de "Peteloj" kaj dankas nin por la
meudo. En i scias, ke Peteloj aperis nur de 6 lejoj, kaj ke
dume nur unu mezareoj meudadis (progrando), sed de provaluto
la meudo estas la unua... Agrable komencas!

Nun pri mi?

Li estas homo juna; polo kaj katoliko laŭ deveno, abso-
lute senreligiulo, kosmopolito, senreligiulo laŭ konvinkoj;
tamen mi trovas diferencas de i unu lejo; sentredaj
junoj. Li havas iun elikan sculon, kaj min detenas de
ĉiuj homoj; mi ĉiam labores pri plifortikegado de volo. Li
ne fumas, ne drinkas, ĝis nun min detenas kaj estante
detenas de seksaj ĝuoj. Li ankau penas venian plezi.

Li havas iun intelekteman kredon, plej proksimen elle
al "Vojo al Ver" de Skete. Li sukceris igi en ĉesto de
homoj, iuan humuron ĉiam lute egale, kaj al plej multaj
mi rajnas homo melvama kaj sarkasma. Sed mi estas
trankvila, kaj ĉiuj sentoj de mi lute senpene elvenjas
en versojn. Poesio estas mia plej konstanta lamo, plej granda
gajo de mia vivo. Laji belejn versojn faras al mi gudu kaj
emverion, kiam mi ne povas esprimi. Sed min neespindable
ofendas kaj dolorigas en versojn (eĉere ankau aliloke)
afektado kaj malintencas... kaj lijn lastajn mi rekones honoro.

be polaj pochoj mi plej datas Slovacki (Kies Balledeya'n mi
 jus fruis traduki), el usaj - Luckemil Morciani, el esp-
 erantaj - viv; el ĉiuj lastatempaj aperitaj libroj - „Na monejo
 glohe - Zwyciesce - Hora Zienis“ de Lutawski. - Kredu,
 ke ĉiuj unuaj vencaj estas absolute zineeraj (N.B. por no poyeri:
 sur pogo ja de „peteloj“ la 11^a vorko devas esti lumo, ne:
kaltas).

Krom „peteloj“ mi verkis ankoraŭ unu plej ampleksan ko-
 lektov, sub koluma titolo „Sorajaj floroj“. Mi timas ke
 (Kej v'espero-ke) ĉi neŭiam vidos legu lumov

Kiow vi pensas pri vencaj de Deskin? Kiow pri liaj de
 Schulhof?

Antaŭ kelke tempo mi meedis ĉiuj al mi konatej vencaj
 por verki studov pri esp. literaturo. Ĝis nun mi ne poredis
 „Unuejo Ajordaj“, unu mi ilin bezonas. Ki'o kaj ja ki'o prozo
 oni ilin akiras? Ĉu ĉekbanko transpagos laŭge?

A, mi ankoraŭ poyeris diri, ke mi estas polologo. Mi konas
 lingvoj: esperantov, Idov, Kej aliaj orkefaraj; polav,
 usav, ĉĉav, ukrainav, serav, bulgarav, aŭlikran slavav; la-
 tinav, francaav, italav, portuglav, hispanav; anglav, germanav.

„O, gadyhym kiedy dozyt kej poyedy, ehy“ ... unuaj Peteloj
 estu lile kouscie Kej subeligitaj preparitaj kiel vic „N.B.“

en „Universo”, de Baroko! Ĉu vi ne scias, kiŭ li estas? Ĉu
ne vero, kia bonaĵo scias? — Ĉu vi finas, pardonu
pro tro letas. Scipacienas vi atendas shamen de vi.

Koreja

Ca. Rozdowski

pt. Ĉu vi interas eldoni pluajn Kolektojn de naj venjaj?

Wolna trybuna.

—o—

Waldemar—Władimir—Włodzimierz—
v. Wojciechsohn-Wojciechowicz,

Zapewne Redakcja „Gazety Łódzkiej”
była zbyt tolerancyjna i chciała zabawić
czytelników, pomieszczając elukubracje p.
Waldemara - Władimira - Włodzimierza v.
Wojciechsohn - Wojciechowicza, daruje mi
jednak Szanowna Redakcja że zaprotestuję
przeciw wystąpieniu p. Wojciechsohn-Woj-
ciechowicza.

Każda trupa cyrkowa posiada wesół-
ka, który udając przygłupka, kręci się po
arenie, wtrąca do wszystkiego i śmieczy
niewybredną publiczność kawałami naj-
niższego gatunku.

Podobną rolę w sporze o esperanto
odegrać zapragnął p. Waldemar - Władim-
ir - Włodzimierz v. Wojciechsohn - Wojcio-
chowicz, atakując w sposób zupełnie nie-
kulturalny p. Stanisława Kaźmierczaka.

Sledzę uważnie całą polemikę o espe-
ranto, gdyż gwara ta interesuje mnie, ja-
ko amatora-filologa a międzynarodowość
jej niepokoi jako polaka, nie spostrzegłem
jednak dotychczas nic, co by uzasadniało
występ pana Wojciechsohn - Wojciecho-
wicza.

Być może, że międzynarodowość wy-
gadza bardzo p. Waldemarowi - Władimi-
rowi - Włodzimierzowi v. Wojciechsohn-
Wojciechowiczowi, jak wygadza wielu in-
nym kosmopolitom, którzy pod pokrywką
wszechludzkości mogą się uchylać od obo-
wiązków względem własnego języka i
własnego kraju.

Być może że gwara esperancka ułat-
wia różnym panom Wojciechsohn - Woj-
ciechowiczom zdobywanie „kultury”, z tonu
jednak wystąpienia p. Waldemara - Władimira -
Włodzimierza v. Wojciechsohn-
Wojciechowicza wnoszę, że kultura jego
płynie bezpośrednio z tych samych źródeł,

co kultura Pariszkiewiczza, Markowa i wie-
lu innych.

Nie, p. v. Wojciechsohu - Wojciecho-
wlezu, można kpić z ludzi, można bawić
się cudzym kosztem, można nawet udawać
że się nie rozumie zasadniczego sporu, ale
nie wolno być, passez moi le mot, — cha-
mem, zwłaszcza, gdy się przemawia pu-
blicznie.

Jan Rzecki.

„Gazeta Łódzka” 132, 12 julio.

Gdzie Rzym, gdzie Krym, a gdzie karczmy babińskie.

—00—

Odpowiedź p. Stanisławowi Kaźmierczakowi z powodu art. „Z esperantyzmu“.

Pan Stanisław Kaźmierczak w swojej trzykolumnowej odpowiedzi (nr. 129 „Gaz. Łódzk.) na moją rzeczową krytykę jego wywodów stwierdził na sobie — raz jeszcze, w sposób niezwykle dobitny — prawdziwość sentencji, że **ignorancja i arogancja — to siostry bliźniacze nieuctwa**.

Z czelnością, właściwą ludziom ograniczonym, niewybredny pan Stanisław, miał po kolei zbić moje argumenty i obalić przytoczone przezemnie fakty, druzgoczące niemiłosiernie jego stanowisko w sprawie Esperanta, chwycił się swojej wypróbowanej i jedynej zresztą metody na jaką go stać, a mianowicie: metody wymysłów, fałszów i insynuacji zaprawionej zjełczałymi frazesami z bruku w rodzaju takich jak: „Filip z konopi“, „mysz pod miotłą“ etc.

Nie zapomniał przy tej okazji, pretenjonalny pan Stanisław, ogłosić wszem wobec, że „dokładnie zna mate-

matykę (sic!), że jest „doświadczeńszy“ (i) odemnie, że „objechał“ (co za wyrażenie) cztery części świata itd.

A już zgoła nie pojmuje, w jakim stosunku do tematu znajduje się wykaz różnych cudzoziemskich inżynierów Schwandtów, dyrektorów Marchallów i Erlissów?

Pytam się, gdzie Rzym, gdzie Krym, a gdzie karczmy babińskie?

Wszak mieliśmy mówić o Esperancie, o jego szkodliwości, o „błędzie“ esperanckiej!..

Nie dziwię się, że rozmiłowany bałwochwalczo w swojej osobie „bezkrytyczny krytyk“ stracił, pod wpływem zasłużonej chłosty, reszki poczytalności — ale podziwiam szczerze jego odwagę, że to sromotne świadectwo kołtuństwa, ku własnej kompromitacji, utrwalił na cierpliwym papierze drukiem!

Rozpatrzmy się szczegółowo w wywodach „doświadczeńszego“ odemnie p. Stanisława:

Zarzuca mi Szan. Pan, że krytyka moja świadczy o zaciekleści? Gdzie są dowody?

Niefortunny Robinson wstydliwie przyznaje się (teraz dopiero), że podróż odbywał w latach 1905—1908. To znaaczy, że w przeciągu czterech lat spał spokojnie ze swoim „obowiązkiem obywatelskim“, Zechciej pan zrozumieć, że świat w ciągu tych czterech lat **nie spał — nie spalił też esperantystyści**. I oto po czteroletnim śnie ogłasza pan publicznie „ostrzeżenie“, notabene, zupełnie ignorując fakty doby ostatnie?

W dalszym ciągu „doskonały matematyk“ (według własnego określenia) ucieka się do najwykolejszego fałszu. Oto z całego okresu, w którym wymieniłem szereg form ruchu esperanckiego, jako to: stowarzyszenia, czasopisma, kongresy, a między innymi i specjalny związek esperancki (U. E. A.), którego jednym z zadań jest dostarczanie informacji podróżującym esperantystom — otóż, powiaram, z całego tego okresu znaczny „krytyk“ esperanta ihminuje związek U. E. A., i z tryumfem ogłasza, jakoby m twierdził, że wszystkich esperantystów, rozsianych na całym świecie, jest 10 tysięcy.

Widocznie nieszczęsny pan Stanisław w podróży naokoło świata zgubił gdzieś na Atlantyku jedną ze swoich nieszczęśliwych klepek, skoro nie umie (a może niechce?) odróżnić liczby członków jednego stowarzyszenia od liczby wszystkich Esperantystów*).

„Znawca stosunków esperanckich „mystat“, że w Łodzi niema zupełnie esperantystów, a obecnie widzi tylko jednego w mojej osobie. Miło mi zaprosić go do lokalu miejscowego tow esperantystów dla przekonania się, że wydaje on sąd o rzeczach mu nieznanych.

„Doświadczony eksepertysta“ z miną wielkiego lingwisty poucza mnie, że nie można wyuczyć się języka z podręczników, że nauka każdego języka potrzebuje rodowitego nauczyciela: dalej, mówi, że Esperanto jest językiem sztucznie skleconym, „niechamicznym“, „żargonem“ bez ducha“.

Otóż Esperanto jest tak zbudowane, że przy nauce nie wymaga „rodowitych“ nauczycieli. Na pańskie, niczem niepoparte twierdzenia że język sztuczny żyć i rozwijać się nie może, mogę odpowiedzieć radą: Nauż się go p. Stanisławie, poznaj jego dorobek literacki, i wówczas osądz!

Przy tej okazji pozwoję sobie przypomnieć o urządzonym niedawno konkursie języków, z którego Esperanto wyszedł zwycięzko. Konkurs polegał na tem, że specjalnie napisany trudny tekst francuski poddyktowano sześciu biegłym tłumaczom: angielskiemu, włoskiemu, hiszpańskiemu, niemieckiemu, rosyjskiemu i esperanckiemu.

Po przełożeniu tych tłumaczeń z powrotem na język francuski przez innych sześciu tłumaczy okazało się, że tłumaczenie z Esperanta było nieomal identyczne z pierwotnym tekstem, podczas gdy wszystkie inne były znacznie gorsze. Dodaję że w skład sędziów konkursu wchodził słynny dramaturg Tristan Bernard. Jak wobec tego fakt wygląda „teoria lingwistyczna pana Stanisława Kaźmierczaka“

*) Po szczegółowe dane statystyczne, dotyczące ruchu esperanckiego do r. 1909 odsyłam do 106 numeru „Kurjera Łódzkiego“ z roku poszłego.

Wyobrażam sobie jakie sążniste artykuły ostrzegawcze „w imię obowiązku obywatelskiego“ (!) pisałby pan Stanisław w epoce Stephensona, kiedy to sztuczny potwór żelazny poraz pierwszy zamienił naturalne zwierzę pociągowe!

Chciałbym też wiedzieć, czy nie ostrzegali Sz. p. Stanisław ogółu przed „sztucznymi maszynami, unoszącymi się w powietrzu wbrew prawu powszechnego ciężenia? Przecież do niedawna była to utopja, jak dzisiaj Esperanto wydaje się mu utopją.

Szanowny „krytyk“ jednym zamachem plóra odmawia literaturze esperanckiej wszelkiej wartości. Sądję, że sprawia mu wielką rozkosz, jeżeli zapożyczę od niego sposobu polemizowania i przypomnę znaną bajką „o Ośle i słowiku“, przyczem zaznaczę, że osioł z bajki był jednak na tyle rozsądny, że po pierwsze: raczył zapoznać się ze śpiewem słowika, a powtóre: nie potępił go zupełnie bezapelacyjnie.

Spróbujmy teraz porównać bezapelacyjny wyrok „krytyka“ z „Gazety Łódzkiej“ ze zdaniem niektórych powag w świecie naukowym, literackim i społecznym:

Filozof i pisarz Leon Frapié mówi:

„Z mego punktu widzenia, jako filozofa i autora muszę przyznać, że najwięcej zdziwiła mnie literacka a co zatem i społeczna wartość esperanta. To jest według mojej opinii, najpewniejszą gwarancją jego powodzenia“...

„Z prawdziwą przyjemnością stwierdzam, że przekłady esperanckie kilku klasycznych arcydzieł: Hamleta, Zbójców Ifigenji, są lepsze niż przekłady tych dzieł na inne języki“.

Wspomniany wyżej dramaturg Tristan Bernard, mówiąc o znaczeniu esperanta w stosunkach handlowych i naukowych z naciskiem podkreśla jego wartość literacką.

E. Boirac, rektor uniwersytetu w Dijon:

„Dla korzyści naszego geniusza, dla korzyści ogólnej całej ludzkości pracujemy nad przyśpieszeniem tryumfu Esperanta, jako międzynarodowego języka przyszłości“.

Justyn Godart, deputowany z Rodanu:

„Przeciwnicy Esperanta w celu dyskredytowania nazywają go karykaturą innych języków, zlepkiem rozmaitych narzeczy. Ci którzy tak utrzymują nie znają Esperanta. Język ten przyswoił sobie pierwiastki od różnych plemion cywilizowanych, zapożyczył od nich logiczne terminy, określające pewne pojęcia, idee, które są, ze tak powiem wyciągiem myśli. Esperanto powstał więc za współpracy i z pomocą wszystkich języków“.

Przypominam też uchwałę niedawno odbytego w Londynie pierwszego międzynarodowego kongresu ras, zalecającą naukę Esperanta, jako środka mogącego się przyczynić skutecznie do usunięcia odwiecznej wadliwości i ras.

Brak miejsca nie pozwala na cyto-

wanie opinii wielu innych myślicieli, że wspomnę choćby Tołstoja, prof. Forela, Reclusa i in.

Oczywista „mądry“ pan Stanisław gotów powiedzieć, że wszyscy wymienieni wyrwywają się „jak Filip z konopi“, a to dlatego że zdania ich nie zgadzają się z „wywodami jego ciasnych pojęć“.

Dalej sir Stanisław w imieniu Anglii stanowczo oświadcza, że nie zgodzi się ona nigdy na wyrugowanie wszechwładnie panującego języka angielskiego przez „żargon majstra warszawskiego“.

Postępujemy więc jakimi słowy powitał III kongres esperancki w Guild-

hall w Cambridge jeden z najpopularniejszych mężów w Anglii lord-majork Londynu sir Th. Vezezy-Strong:

„Oby ta halla, która widziała już niejedno zapoczątkowanie wielkich dzieł, była również kolebką tego nowego, młodzieńczego tworu dla dobra ludzkości“...

Zaznaczyć jeszcze muszę, że ta wroga jakoby dla Esperanta Anglja posiada jedno z najpotężniejszych stowarzyszeń esperanckich, liczące 200 grup lokalnych. Sir Stanisław insynuuje, że chce wraz z grupką podobnych do mnie zamienić język polski na „żargon esperancki“. Czyż potrzeba mi tutaj przypominać, że esperanto jest tylko językiem pomocniczym dla ułatwiania stosunków międzynarodowych?

Napotykam też w „artykule“ doskonałego matematyka nieudolną próbę przyłapania mnie na sprzeczności, której niema: Twierdzę Sz. Panie raz jeszcze, że „ldo“ wogóle nie cieszy się powodzeniem i że u nas w Polsce, zupełnie nie grasuje, dowodem brak podręcznika w naszym języku. Sprzeczności między temi dwoma zdaniem mógł się dopatrzeć tylko bystry umysł sz. matematyka, utozsamiający Polskę z Europą. Tak, szwankuje pan nieco na punkcie logiki, a to jest fatalnym symptomem dla matematyka.

Wreszcie dobrze obeznany ze stosunkami w kraju sir Stanisław usiłuje drogą wykretnych tłumaczeń dowieść, że jakoby zaprzeczal istnieniu w naszym kraju cudzoziemców, nie znających języka polskiego. Ja tylko dziwiłem się, dlaczego „obywatelski obowiązek“ nie nakazuje „obroncy narodu“ uderzyć na alarm przed tym zalewem—i dziwię się tembardziej, że z powodu „jedyngo“ (w jego pojęciu) esperantysty tyle hałasu narobił.

Został pominięty milczeniem argument, którym zadałem kłam twierdzeniu, że Esperanto zawiera judaizmy. Jest to milczące przyznanie mi słuszności.

sci. I oto człowiek, który niema pojęcia o budowie esperanta rości pretensje do oceny jego literatury!

"Krytyk" z "Gazety Łódzkiej" u-
parcie "dowodzi", że esperantyści róż-
nych narodowości nie mogą się poroz-
umiewać "sztucznym językiem", po-
mimo świadectwa kongresów między-
narodowych.

Fakt, że p. Stanisław "miał szczę-
ście" uczęszczać do siedziby esperanc-
kiej przy ul. Zgoda w Warszawie nie
dowodzi niczego. Jego dwa artykuły
są wymownym świadectwem, że espe-
rantystą nie był—nie mógłby bowiem
kompromitować się tak bezsensowną i
beznysną "krytyką".

Skłonny jestem przypuszczać, że do
siedziby esperanckiej uczęszczał raczej
dla handlu zapalkami albo innym nie-
mniej pożytecznym towarem, inaczej
wiedziałby coś więcej o Esperancie.

Tak, mój "doświadczony" p. Stani-
sławie, Esperanto posiada sam w sobie
taką siłę propagandy, że żadne zarzuty
nie są w stanie jej powstrzymać. Z pew-
nością też nie powstrzyma rozwoju E-
speranta "skomlenie" "Nie-Filipa z "Ga-
zety Łódzkiej".

Stefa: Kaźmierzak.

"Nowy Kurjer Łódzki" 15j, 12 jułio.

Letens de Kremiński.

10 de jułio.

Kon Sauiderus,

Posyłam wam jednorésurte 3 uny Wiadomości Codziennych
z Kwidzina, gdzie ten sam rubrykowie drukował le saun
(dozoburue) artykułiki. Podpisuje się, on już to Siguor, już to
Piarkowski albo Kaźmierzak Stanisław. Owa Kwidzina = to Fran-
ciszek Saudecki (najprawdopodobniej, b. ciotonek Wars. Tow.,
ciotonek (a raczej jego poródz) z degenesowanym idole o Kon-
erony. Pisał on kilka rozprawy "dowcipy" w Kwidzina. Ostrze-
żeliszony przed nim esperantystois w jedynym z resztorerony
nieis esperantysty. Nie chce, wierzycie sprawy nie odpo-

uadelişuy ne jep nepaci w Wiadomiciach. Organizere ze
 heloży sw. serdecnie podziękować p. Stefanowi K. ze dai odpow.
 temu Tokierowi.

Serdecnie dzięki za zaprosz.; dałem go do lipcowego u.m., choi
 już mi było niejedno.

Proszę mi dać wai bezpłoty - ale wchody uam powzięj uszu.
 Sam jeden prowadzę sprawy Kongresu w Warszawie, wyjeżdżę
 bezprawnie, etc. etc. -

Przesyłam serdecnie podziękować

na M. Czerwiński.

Lettero al Mier. Czerwiński.

13 de Julio.

Kon Sami deino!

Hodi'an deino mi powarsendi al ni 3 u. rozi de lodrej gesehoj,
 Kiej Roubinues le Komencitan aponu. Mi d'ini Roubinues,
 eor le p'ionu mi ne baldeu hewo. K'iel ni wdes de "J. L."
 al liw asens respondis aukoran saw. Wajewehowies. Al liw
 respondis in I-o Rzeki. Qui devas Koufchi, le saw. W. ion
 b'ois eu ni's orkolo, tamen p'incipe li'wosk prava. M'entkon
 pruelle, le I-o Rz. nicos de saw. W. refubon. Danki al ni
 afelles saw. Stefan K. profito le absenditan materialow Kiej

prepara autoran un, sed jani „plus foran“ artikolow, di
devas dautki liun skauklaron pro li' eldeto, car li'nei un'a
polemikado. fari sup'ee grandan buvon, Montigas, 120 folo-
mitkej artikolaj unte pli interesas le publikow al pure
propagandaj. - Kiam apens le julia „Poli“?
Kis Mi. Pfeiffer.

Letras de Buenos al Esko.

14^{an} de julio.

Kamelo!

Okases jaje, ke cê plij neelkuracelle melleboreculo venkes
aiw ke j. jans movow ... okases jaje.

Mustalan Fajfanto, por amban nij letroj - mi respondes.
Kial? - Facile Koujkti: ni ho scubule ŝajriges perfidow
de nij idealoj, ke ni povu tiow persistenti, ni ho ofte kaj jam
ho cinike ŝpries sur niw personto ke j. sokesuro, spieikej
per malspuro ke j. apatis ... ni plue ho proksime un' amban
interesas, ke ni ne scudu un' en des krautem esprimi
ni'as domejon se j. an ne i' amenciere inflii niw. Car melfe-
cile diveri, ke j. f'niigas sero ke j. ke komencas le von.

Ne koutente ni erles je le sero ke j. gi ŝajne rouspas niw. Ni
ne pleudas, sed ni'a scubule subunigo al le cin'urbarej

pro melforto - piedpremi žiw, fratkesi je makaj, bwozien suno,
drougi en oceanoj de peuro - žis ži ekjeend kej!.. ekbedos.
Kiel ni devas pleudi Routrañ le soko? Ĉi ži muenion
douis al ni?

Mi peuras, ke Routrañ: ži douis al ni k'ow, kion unelaj,
unelaj homoj ne porides,

- ži douis al ni le mabelon, per kiu ni fojz poras agji
ni'aj,

- ži douis al ni le plejiloj, k'ij leni niw poras super
di lin fava mueda shokijo,

- ži douis al ni le pokiesow de l'Orko,

- Kej le melfortan, melankolian vaènde sojtrante kej le
kosmen, per fulurokoudoj amitan - megow de uregany,

- le amon parlow de ni graude borto, le lajan, kiel
oceano, rakouow de raprodo, le pieran pleudon de salica pil-
grimo i' sew alte soko i' uterpanstade kem spaej,

- le blankaj, kiel lilipcheloj, seroj de l'urue amon kej
le purpuraj, kiel brul pleudoj, fun'okej kauloj de melfelion
amanko,

- le subkeraj unijaj de ribelante amero kej le izolaj
eksteraj kintuoj de alaj pensuloj de l'her - -

- ži douis al ni felidon de gajj, ži douis al ni le cymen

de alta Kreda al Ver, ĝi donis al ni spiriton ...

Spirito ĝi donis al ni kaj hordi ĝin estas via devo!

Ne ĝeni, ne malĝeni - sed babei kaj abeli!

De la spirito malfora estas - oni devas forlasi ĝin.

In sur la kromaj de palej reĝaj, in Warsaw - tie en
purpur meĝeto Rusas la bafado de palej - poste rigardu
supren: tie vi ekvidas la baflegajn spiritojn de viaj bordoj,
vi tie ekvidas la grandan sajan krukon kiel ĉirkaŭskriba
„por libere via kaj via“ - prenu viajn spiritojn kaj bapiku ĝin je
la moŝtraj kaj priŝaj bajonetoj, ĉirkaŭhaladu ĝin en la fumaj
fabrikejoj kie hestigas nova domo, vi prenu ĝin ke la vojo,
kie ŝtone Rusas ĉiuj doloroj de homeno, ĉiuj rompiĝoj bezonoj
de revolucioj -

- poste surprizema ĝin al suno! ĝi brulu! - kaj kiam
spirito via, la ĉifono, kiel inteno havas oceano de doloroj,
komencas brogi kaj manoj - ĝenu ĝin en la melvomej
akvaroj de penso. Ĝi falu!

Kaj vi mal surprizi ĝin - serĉu vian! vi serĉu viajn spiritojn!

Fine vi trovu ĝin.

Vi trovu ĝin kaj, elmetu sur altan graniton - fornu, fornu
l'el, ke ĝi spindlu ĉirkaŭen per diamantoj de kordikaj lamoj -
- sprenu kaj kardu!

Kaulu, Ke "Ii" ne percis, Ke ne percis auso, justeco Kej
idealaj -

Ke spiritoj estas senpintoj, Ke la celoj estas nur vajmuntitaj,
Kinj diras pri la direkto de fluiso, Ke la idealoj estas nur
ĉervoj kaj kabanaj al Kinj lae pilgrimoj supiras por tie ripozaj,
Ke unu vojo ne havas finon, ĉar komencas ĝia estas super alisung
Forĵu Kej Kaulu!

Kej Kiam la spirito estas jam elprenita, Kiam ĝi brilo
Kiel suno - ĉiam ĝin albe Kej porke tre la mondo!

Kin estas mi apa - blindaĵo, Kin estas lauro - rompo al
si aŭbari kuroj, Kin havas ĉu melposteja pulmoj por
oktri viv - ĝelu ilin al la kuroj...

Vi iru Kej iru ...

Pelu viv unuagaloj tra ĉervoj, Kvasan jolion aŭtunon ...
eble ni, Kvasante Kin la vento, ekprenas ies kabanon Kej veki
Homon, Kvasante unu homon ... eble ni Kej Kauloj, disjeli kej
tre la tuta mondo, levo ies okulon al la ĉelo, eble ni Kej ekvoki
enivelo en ies manon la Agon, eble ni Kej Kauloj, disjeli kej
poste kej vortoj Repro iru je la ĉielo Kej ti elvomb le ĉielojon.
Kej ekiri al suno.

Oui devas epi. Ĉar ... "ĉioniek pemeja, aeryn jeps tra,
jako opake".

Kun deklaras un plus... di presku estas certe, ke ni
 respudas Kiel ordinare h.e. route. Tio ĉi tamen konvinkas
 nek nin, nek le fajfaulo. Ni konvinkigos nur, ke la sin-
 cercos ni dem vagejaj deperdis, Kiel est. Kestojn librojn.
 Ki's memoro ??

di Kore nin Kios.

ki's Buroj.

P.S. Fajfaulo estis tiom bona, ke li konvinkis kelkajn ĉielajn
 leterojn, kiuj nin diktis al di.

„Gazeta Łódzka” 134, 15 julio.

Wolna trybuna.

—X—

Odpowiedź

P. Włodzimierzowi Wojciechowiczowi.

W № 131 „Gazety Łódzkiej” zamie-
 ściłeś Sz. panie „Waldemarze” swój li-
 ścik, skierowany przeciwko mnie, jakobym
 ja był przyjacielem Niemców, a przez to
 samo wrogiem Polaków.

Pańskie mniemanie Sz. panie „Walde-
 marze” jest niesłuszne, gdyż ja uważam
 się bynajmniej nie za gorszego Polaka,
 niż pan jesteś, a gdybyś Sz. panie zech-
 ciał zgłębić moją myśl, wyrażoną słowami
 „ze swoim ojczystym językiem dzieje się
 im (cudzoziemcom) lepiej na obcej ziemi,
 niż nam, co znamy coś więcej, niż ojczy-
 sty język na własnej ziemi, i takich panów
 napewno jest więcej niż niefortunnych e-
 sperantystów”, tobyś wyczuł ból serca, a
 nie „dumą i rozradowanie”.

Ze walcę z językiem esperanto, to
 nie dla przypodobania się Niemcom, tylko
 dlatego, że język ten dla nas nie przynie-
 sie żadnej korzyści. Choć ma on szczyt-
 ną ideję związania jakby bratnim węzłem
 wszystkich narodów, lecz, niestety, jak
 idea „perpetuum mobile” jest niedość-
 gniona, tak i idea esperanta, ponieważ
 esperanto jako język sztuczny mechanicz-
 ny, nie ma żadnej racji bytu.

Czy może Sz. Pan sądzi, że esperan-
 to przyczyni chwały naszej ojczyźnie?

Ja sądzę że nie, a nawet wręcz prze-
 ciwnie, przyniesie szkodę.

Wiadomo przecież prawie każdemu
 Polakowi, w jakiej potędze była nasza oj-
 czyzna za czasów Chrobrych, Krzywou-
 stych Batorych, to jest wtedy, kiedy Pola-
 cy używali tylko swego języka, a w pa-
 lestrze łacinę, lecz kiedy nastąpiły czasy
 przyjaźni serdecznej z państwami sąsied-
 niemi, kiedy mówić po francusku należało
 do dobrego tonu, kiedy Polacy, jeżdżąc za-
 granicę, wracali do Polski, przynosząc z
 sobą obcą mowę, wtedy Polska, wskutek
 zaniku swych obyczajów, upadła.

Czyż zdobyte poważanie i przyjaźń obcych narodów za pośrednictwem esperanta, przyniesie jakikolwiek pożytek nam? Czy za pośrednictwem esperanta odzyskamy to, co straciliśmy.

Dzisiaj czasy się zmieniły i dlatego Sz. pane „Waldemarze”, chociaż nie ze wszystkim, ale w części zgadłeś, że serce me przepełnia duma, że Polacy powszechnie znają język niemiecki, ponieważ Niemcy są odwiecznymi wrogami naszymi, to znajomość języka wrogów, choćby ze względów strategicznych, jest nam nadzwyczaj pożyteczna, bo przecież nie możemy przypuścić, aby wrogowie nasi knuli spisek przeciwko nam w języku esperanckim.

Więc jaki pożytek będziemy mieli z esperanta?

Z poważaniem

Stanisław Kaźmierczak

Wolna trybuna.

—X—

Szanowny Panie Redaktorze!

Mam nadzieję, że w imię obowiązku, bezstronnego potępienia złego, Sz. Redaktor „Gazety Łódzkiej” nie odmówi mi miejsca w swym poczytnym piśmie.

Tym razem odwołuję się do opinii publicznej, prosząc o uważne przejrzenie mej polemiki o esperancie w dziale „Wolna Trybuna” w nr. nr. 121, 129 i 134 „Gazety Łódzkiej” i odpowiedzi p. Stefana Kaźmierczaka w nr. nr. 155 i 157 „Nowego Kurjera Łódzkiego” w których pan Stefan Kaźmierczak, uważając siebie za znającego rzecz, nazywa mnie „ignorantem” i pisze o „ciasnocie umysłowej” o „bezdennej ignorancji”, o „mejej poczytalności”, o „świadczeniu kultuństwa” o „zgubieniu kłębki z głowy” o „osle, który był rozsądniejszy odemnie” i nareszcie o „mojem skomleniu”, tem samem porównując mnie z nsem i wśród tych wszystkich wy-

myśłów i obelg pyta się, gdzie są dowody jego zaciekleści?

Jeżeli te wszystkie wymysły i obelgi p. Stefana Kaźmierczaka jeszcze nie są dowodem zaciekleści, to jakież jeszcze wyrażenia p. Stefan Kaźmierczak zachowuje w swej głowie, nie pozbawionej kłębki, na wypadek doprowadzenia jego do zaciekleści?

Wreszcie ten sam pan Stefan Kaźmierczak nazywa moje wyrażenia o niewinnej „myszy pod miotłą” i o „Filipie z Konopi” brukowem.

Czy autor „Pana Filipa z Konopi” czerpał temat z bruku?

Czy człowiek kulturalny w ten sposób wyraża swoje poglądy, podnosi swoje ideały? czy w ten sposób przekonywa się swoich przeciwników polemicznymi?

Czy „Nowy Kurjer Łódzki”, zamiast być przyjacielem swoich czytelników, zamiast dawać im zdrową strawę, szerzyć oświatę, świecić przykładem zamilowania prawdy i sprawiedliwości, czyż pismo to powinno stawać się rynsztokiem, w który każdemu wolno swoją złość wlewać bezkarnie, karząc swoich czytelników czytaniem podobnych „polemik” i zabierając im „drogi czas”.

Czy „N. K. Ł.” pod pokrywką walki z „Gazetą Łódzką” powinien podkreślać obelżywe wyrażenia p. Stefana Kaźmierczaka, jak to miało miejsce w nr. 155 „N. K. Ł.” i które to „Gazeta Łódzka” ze względów kulturalnych opuściła?

Co do „polemiki” p. Stefana Kaźmierczaka, to p. St. Kaźmierczak w nr. 155 „N. K. Ł.” protestuje „przeciw lekkomyślnemu zabieraniu czytelnikom drogiego czasu na czytanie podobnie bezsensownych elukubracji” a sam natomiast zamiast postawić pewne niezbita dowody, pożytku esperanta i szerzej je określić, to sam p. St. Kaźmierczak w 8-mio kolumnowych odpowiedziach wykazał pożytek esperanta w następujących wyrazach: że esperanto „może” być „tarczą przeciwko panoszeniu się w naszym kraju obcych języków i że esperanto „może” się przyczy-

no - kaj aĵi usituaĵoj bone uzatas. Certe unu delojn mi aŭtoran
ne havas, sed de ĉi ti prozoj de Drs L.L. deventoj estas vere
kuriozaj modeloj, bedaŭrinde nur tre malmultaj ili estas.

Ĉi mi ne bonas esti malpacience. Se mi trankvile lernas,
kiam en 2-5 jaroj mi havos la ĝustan vojon, kiam same
kiel mi aŭtan mi devas resti.

Mi komprenas ne devas rapidi; same Kiel ti mi aŭtan
unu ne devas leji kelkajn el mi'j provoj, speciale en la
kolombo "per despero al despero", sed ĝi estas apena tute kom-
prenas kaj pardone. Speciale mi estas maltrankvile.
Ne sciante aŭtoran skribi prozojn, ne sciante aŭtoran ĉi
paroli, mi huj post kiam mi trakejis gramatikon, post unu
monato skribis mian "Verdan Helon". Ĉu estas mirinde ke
mi unu kontas?

Jena nova ekklo mi estas tre seivata. Mi unu aŭtan jam
provis skribi sonetojn, sed la provoj tute ne sukcesis. Tamen
al mi, ke la fonda estas povita lingvo tre malfacila. Ĉi
lingvo pro sia reguleco estas tre maltrankvile je ni. Tamen al
mi, ke vi posedas multe pli grandan prononco da ili al mi.
Tute certe ni'j kaj mi'j ni'j estas grande progress en ĉi-
lin senso, ĉar se mi (aŭtoran hodiaŭ) havas ni'jojn Kiel
ĝi, si, mi, ni, kiam mi kiu devas rim delojn de

simile poezio. Similej poeziaj mi trovi ankaŭ en la Kolekto de Deŝkribo, sed feliĉe nur malmultaj, alie en ĉi tiu senso estas senproĉaj.

Li skribas, ke li uzas kombastan stilon. Tio mi tute ne opinias. Li havas simple alian stilon ol mi; multaj homoj pro fero stilon tian, ĉar la unu por la samaj saĝos neproba, malriĉa kaj simple.

Tutute poezio estas bedaŭrinda, kaj sendaŭro vojo. Kiom mi esperis kaj kiom mi sparis! Mi estis disvendi supren nombron de ekzemplaroj, sed se mi nun post pli ol unu jaro demendas ĉe la librovendistoj, kiuj ilin vendas, an' al kiuj mi ilin venis vendi, tiam mi ricevas ĉiam stereotipan respondon: Oni ilin ne aĉetas.

Pro tio mi donete atentas kaj la tian volumeton ne eldonas, kvankam ĝi estas jam pli ol du jaroj. Mi intencis ĝin eldoni ankoraŭ antaŭ la kongreso, sed mi legis ĝin pli malfrue intencis.

Ja, se mi estus en Pariso, an' almenaŭ en Genuo. Tiam la afero estus tute alia. Sed estas ankoraŭ sufiĉe da tempo, ĉu ne estas granda sukceso se mi per kelkaj paĝoj poras paroli vere mondkonate. Tio estas certe do minimumo kaj mi elda en mia bezono. Kiom da paĝoj ekzemple mi jam skribis en lasta

lingvo kaj k'om da k'omaj estas viaj laud'oj kaj mia
nomon? Mi estas certe, ke neniu kaj e' en via libro la un-
mero estas tre modesta; kompreneble ank' la monarkonates
estas senaigite vendo. Qui ne devas ho sentore pensi pri la kaj
pro la via humoro, e' via trovio estas e'v'indaj.

Don pri la Kompens.

K'iam via alveto, k'om via precize ank'oran ne scias, via
opinias, ke via le 11^e t.e. dimancie ank'oran k'om, sed elle estas,
ke e' sabate vespere. pro la i'ari via honor jam precize sek,
ank'oran al via, ke via povus via sabate vespere kaj dimancie
ank'oran k'om. Le k'om povus elle pl' k'om araji
-ro k'om, k'om fari'is via grande malfidelulo, kaj al via
suedes via respondon.

akceptu d'ur pl' sinceraj salutaj

de via

Dr St. Schulz.

Santeuze via sendes al via via gazetow "Osveta Lidu"
cu k'om via skribas felic'ojn "I." kaj g'ides t.e. via mem
skribas regular'is d'ur k'om exp. m'rikow! Osveta Lidu estas
pl' grand'is progresiva gazeto en Bohemio, k'om la gazeto
"Eds" apesante en Prato.

Le gazetow via elle nicers du k'om pl' malfino, d'ur m'lojas

un ne en Poduhice, sed en mia oomstojego apud la belga Kij
 ĉama Kubelica ludo. La 8^{an} de septembro mi loĝos hee en
 Poduhice, sed ĝi adven ĉiam en Poduhice. Mia asistento
 ocules al mi ĉirkaŭ la poston.

Respondo de Dummo al Skauislen la Triu.

16 de julio.

Kara doktoro!

Koran dankon por la leter! Memulton mi skribas hodiaŭ
 al vi proksstante ĉion ĝis Krakova reaktulo. Suban kelkaj
 letoj mi mencias la poezion de G. Rozowski. Ĝi estas scyprade
 meksonej Kiel li kaj "Mjodaj", ĉiuj. Mi intencas skribi
 pri ili neuzon, sed, bedaŭrinde, mi konstatis ke lia ele-
 gistan talenton, kiam posedas Baroko - mi ne havas. La
 poezion de R. ĉiuj ne mencias, ĉe unu lenda mecion
 kiu celas certe ĝi aliaj "Kritikistoj". I. Rozowski
 skribis ankau al mi leteron, kiu estas la komenco de inter-
 korespondado. Unu afero laŭen melvoniĝis mi pro lia kom-
 ĝi estas la plena komo politizmo, kio li plej ĉiuj komfeso.
 Ĝi ĉi estas lute kontraŭ al mi ĝi komi kaj, lenu ĉi restu kio
 li estas. Un Krakovo ĝi ĉiaskoro ĉiuj de mi komuni kaj en "Akepraj"
 ĉi poste fako. Duhuloj.

Wolna trybuna.

W sprawie sporu o esperanto.

Przywiązując nieco wagi do publicznej wymiany myśli, jako najpewniejszego środka wytwarzania się w społeczeństwie bezstronnych, jasnych sądów w kwestjach ogólnego znaczenia, zmuszony jestem zaprotestować zjawisku, które stało się do pewnego stopnia utartym zwyczajem t. j. tendencji sprowadzenia na grunt czysto osobisty wszelkiego sporu, jak tylko rzeczowe argumenty zostaną mniej lub więcej wyczerpane.

Do tego rodzaju wystąpień bezwątpienia należy wtrącenie się p. Jana Rzeckiego do sporu o esperanto. W odpowiedzi na mocno szarżowany i z rozmysłem doprowadzony do parodji w formie artykuł p. Wojciechowicza, p. Rzecki, nie zrozumiałwszy widocznie zupełnie przejrzystej tendencji tej oryginalnej satyry, zaatakował p. W. w sposób wysoce nietaktowny.

Bez względu na moje osobiste zdanie w tej kwestji, muszę stanowczo potępić tego rodzaju taktykę. P. Wojciechowicz, aczkolwiek dał się ponieść młodzieńczemu zamilowaniu frazesu, co można przypisać brakowi rutyny, to jednak w wystąpieniu swym był zupełnie poprawny i w niezem p. Stanisława Kaźmierczaka nie dotknął osobiście — a więc na podobne epitetki ze strony p. Rzeckiego w żadnym razie nie zasłużył.

Czytelnik.

Odpowiedź p. Stan. Kaźmierczakowi.

Z prawdziwym zadowoleniem powitałem ukazanie się listu Pańskiego w nr. 134 „Gazety“ a to z dwóch powodów.

Przedewszystkiem jest to dowód bardzo dla mnie cenny, że nie odczytałeś Pan owej „chemskiej“ napaści w moim wystąpieniu, jaką usiłował wzmówić w naiwnych niefortunny „obronca“ dobrych obyczajów polemicznych p. Jan Rzecki i, że przewodnią myśl moja została przez Sz. Pana w znacznym stopniu należycie pojęta.

Niestosownym natomiast jest zarzut, jakoby pomawiał Pana o świadome sprzyjanie Niemcom i wrogosć względem własnego narodu.

Nie, Panie Stanisławie, tego nie powiedziałem. Wyrzuciłem tylko zdanie, że przeciwnicy esperanta wyświadczyli olbrzymią przysługę Niemcom, którzy zdają się mieć względem naszego kraju daleko idące zamiary. Jest to narazie moje osobiste zdanie i moich współideowców, lecz w najbliższych dniach, odpowiadając na Pańskie pytania, postaram się uzasadnić nasze stanowisko.

Drugim powodem zadowolenia jest fakt, że udało mi się sprowadzić dyskusję na tory, które uważam za jedyne, prowadzące do celu t. j. rozważanie tej kwestji przedewszystkiem ze stanowiska naszych interesów narodowych i wyjaśnienie naszego stosunku do idei sztucznego języka międzynarodowego, a dopiero wówczas zastanowimy się nad wartością esperanta, jako jednej z licznych prób jej urzeczywistnienia, kiedy poznamy jego celowość.

Wymiana myśli w tej ważnej sprawie byłaby zawsze na czasie, lecz teraz w przededniu dorocznego zjazdu esperantystów, któ-

ry tymczasem odbędzie się w sercu Polski — w Krakowie, nabiera szczególnej doniosłości. Nie ulega wątpliwości, że z Krakowa po całym kraju rozbiegną się wieści i echo ich dotrze do najbardziej zapadłych zakątków, niosąc zwycięstwo lub klęskę esperanta. Naszym obowiązkiem jest w miarę sił przyłożyć się do wszechstronnego wyjaśnienia sytuacji.

Jeśli język esperanto zwycięży, lecz idea okaże się w założeniu swym szkodliwą dla nas narodowo, naszym obowiązkiem jest wszelkimi siłami zwalczać ją w imię dobra kraju — jeśli przeciwnie — język zrobi fiasko, lecz ideę uznamy za korzystną — tedy postaramy się ją ocalić, grzebiąc język.

List Pański, Panie Stanisławie, jest dla mnie zapowiedzią poważnej, rzeczowej opozycji, czego pragnę z całego serca, nie upieram się bowiem wcale przy pokonaniu bezwzględnych przeciwników. Chcę być użytecznym, a już zgoda nie wchodzi w moje zamiary działać na niekorzyść kraju, przez propagandę

idei szkodliwej, lub choćby tylko bezużytecznej.

Obszerną odpowiedź na Pańskie pytania odkładam na pewien czas, przedewszystkiem dlatego, że czeka mnie trudne zadanie streszczenia w krótkim zarysie znacznego materiału, powtóre — pragnę przeczekać orgję osobistych docinków, jaka rozhukala się wbrew pierwotnym intencjom przeciwników, obecnie bowiem, kiedy ambicyjki są podrażnione do najwyższego stopnia a mózgi wysilają się w współzawodnictwie o rekord złośliwości, o poważnem skupieniu myśli nie może być mowy.

Do widzenia w jednym z najbliższych numerów „Gazety”.

Wł. Wojciechowicz.

Łódź, d. 16/VII 1912 r.

„Gazeta Łódzka” 136, 17 julio.

Szanowny Panie Redaktorze!

W № 132 „Gazety” w odpowiedzi na mój list w sprawie esperanta, jakiś p. Jan Rzecki (mam poważne dane, że pod tym nazwiskiem kryje się pewien nie tyle sławny, co osławiony „publicysta”) bez najmniejszego powodu obrzuca mnie obelgami, dając tem dobitny wyraz swej kultury i etyki „polemicznej.”

Trudno uwierzyć, aby pan R-cki nie dojrzał moich intencji i poza formą karykaturalną nie widział istotnej myśli wystąpienia, lecz nawet nie rozstrząsając kwestji, czy p. R-cki jest prestidigatorem, czy tylko cierpi na zupełny zanik logiki i surowego rozsądku, każdy nieuprzedzony czytelnik uzna bezzasadność ataku i niemającą sobie równej, prawdziwie chamską (darujcie użycie wyrazu, wypożyczonego ze zbioru „lingwisty — amatora”, p. nido — Rzeckiego) brutalność tej ordynarnej kreatury.

Przy pobieżnem czytaniu paskwili rzucały mi się w oczy przedewszystkiem obelgi, jako najwybitniejsze punkty „artykułu”, co oburzyło mnie do żywego i w rozdrażnieniu napisałem swój sobotni list który tegoż dnia doręczyłem „Gazecie”, lecz obecnie, po uważniejszym wczycaniu się w elaboracik, ujrzałem w całej okazałości lichotę meralną i umysłową p. R-ckiego, lichotę, kryjącą się pod osłoną dość zręcznej, choć bardzo banalnej i oklepanej formy artykułika, pełnego steranych, ordynarnych porównań, a „ozdobionego” pięknym (?) frazesem francuskim (podziwiającie!!!), po którym bezpośrednio następuje brudna obelga, zaczerpnięta ze słownika bohaterów rysztoła.

Jest tam jeszcze kilka przejrzystych aluzji, stwierdzających nieprawdopodobną tępotę umysłową, niemocną rozróżn

najprostszycy pojęć narodowości i religji.

Widok takiej nędzy umysłowo-moralnej budzi we mnie szczerze politowanie i odrazę. Doprawdy, p. R-cki niewart jest uniesienia, jakie niezawodnie przebija się z mego pierwszego listu i szkoda tym kilku poważniejszym replik, jakie tam zamieściłem.

Z należnym poważaniem pozostaję

Wł. Wojciechowicz.

P. S. Zaznaczam, że na zaczepki osobiste wogóle, a na obelgi p. Rzeckiego w szczególności odpowiadać nie będę, ponieważ tego rodzaju wystąpienia do takiego stopnia kompromitują pp. „autorów”, że wszelkie reagowanie jest zgoła zbyteczne.

Przywiązuję wielką wagę do sporów w kwestjach społecznych, lecz w umiejętności wymyślania nie celuję i zgóry jestem skazany na porażkę w „walce” z pp. R-ckimi.

„Gazeta Łódzka” 137, 18 julio.

Karto de Hanielow le Tria al Brumulo.

19 de julio.

Bon amiko.

Jus mi niceis vian karkelow kaj mi rapidas peli vin: Bouvden
aknial Lujow Roznowski ke li seuden al mi levetkelow kaj
mi lej seuden al li rekompence miigi aubau (vestetoj) volumoj.
Mi opinias, ke mi auktu dum le kourno konatiĝo kaj kom-
preneble pri tio mi vales aubeie konatiĝi: Kumu la verko! Tute
certe ĝi estas io stranga kaj m'nekonide, ke leske ĝi jany via
poete aro poete krete, sekompore pli al en eblaj ĝis jany
de via movado. Kiou ĉi ĉi signifas?

Hani' mako pri Rosuo politizmo estas tute prava. Homa
kejus ne povas sin trovi en tute mondo, sed nur sur unu
malgranda loko, kiu mi se mi povas nur Korow,
multe pli amas al ĉiuj al'ĉi lokoj. Komprenite anso al
sia patolando kaj ne'ĉi ne devas signifigi ulemow al al'ĉi
lalej kaj al'ĉi me'ĉi. Anso al tute mondo kaj al homow
mi devas (kaj an'ĉi mi povas) mouti pres anso kaj aĝoj
koncerne siaj propran mondow, ^{tra} propran generacion. Ĝi estas
le medio, sed kiu mi devas prui ke mi povas homow seculow
kaj Korow. Parli pri anso al homow kaj sauteye multaj
al'ĉi familion, vian landow kaj ne'ĉi, ĉi estas certe

oencuej. Mi unu en ĉi tiu seruo estas komponpinto.

Roma

Dr. Schulhof.

Letras de Brumido al Petalo.

2 de julio.

Kor Samidano!

Letron nian kaj la Petalojn mi kun granda plenkam neni-
 ĵajges min fakto, kiam duobu melodia komponistis antaŭ Dr.
 Schulhof, ke duon lastaj duonoj mi povis (originala) tiel
 nombro plinirigis: post kiam kaj blaki skris Schulhof, poste
 Deskin - ni kronas la "triumfan procesion" de estontaj "mi-
 ucukuloj".

Naj "Petaloj" pleis al mi - mi tamen ne laidas ilin, ĉar
 povas konsideri tion kiel gentilecon de ĉi platon. Mi do diris
 unu al i, ke pleje pleis al mi "Cigno Kanto", "Morto" kaj
 "Verdas Ĝardeno" kiu lasta estas la plej melodia en tiu kolekto.
 La aldo estas bone, ni ne plu ... tamen ni neoj mi Kerajas
 riproĉi al i. Mi pensu tiu ne sales en esperanto t. u.
 iaj neoj ni neoj, de kaj en naj Petaloj estas abunde. Prostant
 ĉi povas ilin povas. Esperanto estas lingvo serena fonetika
 kaj tiel mi pensas, li amencas kunmette ĵinĵaj lito ne

estes n'usj. di cilo el ia kolekto: paĵo 5^a - pale - najlingelo,
Koro - moko, - paĵo 6^a - meĥo - abomeno, kono - plumb.
- paĵo 15^a - minuto - lila, fluta, abaro - kler, adunon -
refiro - K. d. p.

Ne opendu vin ĉi lin nuarko. Mello liamemore n'usj
lute kousere keĵ ne pro li'o, ke viale ne povus. ke lin okeso
uheras nur ien melsaŭj opinionoj. ke lepariute jaro apen
en „pale lespet autisto“ versjo de St. Ruhl (li estas Baroko,
pri kio ni devas audis unu) - „Pilgrimoj“, ke lin ĉi ni mi-
morkis lute novan melodon de rimbudo - ke lin radikoj, mal-
abek laute le gramatikoj ĵinĵoj. Telo originala ĝi estas,
lameu ke lin n'usj kousere en lespetanto me apri kelle
keĵ ne apri kunda.

Ni videlo, ke sur lin keĵo estas diversaj opinionoj. ke l'amen
apoges unu, krom sur unu opinionoj, ankeŭ sur eksemploj
de n'usj mejsto, ke lin n'usj severe jouslike.

Deŝki n'usj mi kousere el keĵo k'iam li estas ankoraŭ Ro-
menesko keĵ scedis iam al li, d. c. keke keĵ mi - z'aj
unuj versajoj. de post lin keĵo li fari granda progreson
tamen same keke ankoraŭ li lute ignora le okulo „la“
keĵ ofte sur sajnaj opinionoj.

Ni ne porokendu tro multe postuli. keĵ. povus estas

ankoran en lulo, ĝi trovas al si levojn kaj ni estas bonaj
 kaj ĝian triumfon proksimigos. Tre belle et ke neniam
 ni estas "klasikaj" - ĉiam ni estas iustigilo kaj ni estas
 por estonte gencio de postoj ĝi estas por ni lube konte-
 niga sekompenco.

Ĉiuj plej bonaj iustigiloj ni ddoni la prestigieci jam "Sovajji
 floroj" - de presis ni havas tre multo, plenkvalita
 diversaj abortitejoj financaj, amere aperante en ni ĝe-
 setaro. Tamen la tradukoj de "Ballesimo" ni ne proksim-
 tiomacki estas ankoran tre multo (bona) reprezentata
 en kaperante: "ni Suisujo" kaj "patro de postuloj" (aĉe
 tradukite) poras doni neniam ĉiujn pri li.

Malgraŭdum prezentigante ni ŝvedas al ni. Mi klini al la
 klaso de pale ĝiunero en Ĉestodona kaj ni porante dionji
 la lenadow, ni laboro nun kiel librokanto. Tamen ĉi
 lube ni nielpas kaj ni pluen lenu. Tamen kiel ni ni
 estas registita en katolika elleno, ĉiam pale ni estas
 ni nos ĉiunous, ĉar ni poras kiel ke pale ni poras anu-
 stin je kssunpolitismo. Ni apero estas ĉiam de homaro
 kaj anu nielpas de propra tradicio, ĉiam heros kaj sauz,
 kiel ĉi ni. Ja pale mexianismo, plej homaro ideo- estas
 bazita sur reneksente amo de patrijo.

Uzper autisto mi estas de 1905 jaro. Mi tamen ne multe
mi posedas super grandan provizon de materialo, tamen mi
atendos ion ĝis kolektigos super nombro por eldoni volumon.

Mi scudo al vi la „Almugji kordoj“ kiujn vi bonvolas
akcepti Kiel kolegan donacon. Mi ŝatuloj petis min
tamen al vi kun propono de interaŭgo de „Pehelji“ Kouban
liaj presitaj. Mi esperas, ke vi tion akceptos.

Korege mi

H. Braun.

Karto de Brunno al Skuisler la 2na.

21 de Julio.

Kara doktoro!

Scyus kraste mi respondas viajn kartojn: Kia senekzepla
miraklo! Mi neniam tias iĝi kromi por kiuj mi devas
respondi, videlo i tiam miajn mallekoremon! Neble ĉi tie
Karto Kurajigos mi? Al K. mi skribas hodiaŭ leteron, mi
do plenumi ankoraŭ komisiitan al mi peton. Ni do atendas
la malsuprapeton de Kievej peltaj. Besta, scilicet de mi
apreata - akcento, mi skribis val li grandan presit- rezulton
leteron. Neble ĉi tie komisiono.

Korege mi

Brunno

Bouistonejo, Talo N° 3, du e ambro.

Supes „nigra“ ni sides: Fajf, Brundo, Meneio,
 Kej spiritejoj elportas malsprikejn,
 Iu medites - Kej ili kun la ekspozio
 Kludas stromojn en ombi malkontrajn.

Fajf sopire gemetas, la Meneio silentas,
 Iu ŝiliga sur supes ĉi-karto ...
 Ho, ne scias ni certe de kia blor' ventas -
 Kiu estas la nia ninaro.

Multon skribas al ni en tiu momento,
 Sed ne ligu ni nia sineso -
 Krankam estas volonte, venemaj leterulo,
 Sed jam mankas, ho mankas ... papero.

Fajfaulelon Korleias la uia iuzpino,
Mi lokes do lian iuzligow,
Kej sangiute la Kordeji Jus uia le lino
Do la Kaulo mi Suintes deingow.

Auluu eio do Kore elekto - uenenato
Ploran plensow al uia mi presents,
Ne imejis mi co, ke en uoud' ekspluato
Dian Leras alistolow ... pro keo mi peules.

Est i' uajo di-lin sentoute Fajfaulo
Eiuleyo miw iges al mine aloke,
Ne edesow li toales, sed sale ues Kwanto
Koulenhiges liw. Kial le sorlo

Dien homow shangis sur uia uivojo?
Kial luya eci apelito?
Nun por mi ne eksiste felico nek gojo,
Eor zimites mi al le dengito.

leskes vero, ke liw anle stelisto
Du vokemji herigis al mi por uuedo -

sed pro ho janzas unisole ninislo,
 Majstro, elle, ce gloro, en nin' - kunglardo.

Nun li ceste hominoj, ke mi ne herante
 la Rhodasan vortaroj niniformo skribatas,
 sed unio univudo, mi prezenti Konstante
 lezginides, gimnecias, kaj cian reunecias.

Muna kanto, sentencio rezultas el ho:
 li ne pleudu, sed danku jelojovoj,
 li inspiru un vortoj mi sen emocio,
 ne povante forteni Krakovoj.

Amuzoj.

Le 21^{an} de julio.

(pato 1ª sur postkarto, pato 2ª sur paperojelo).

Wolna trybuna.

—o—

Esperanto wobec najogólniejszych
 zagadnień narodowych.

Wiadomo przecież prawie każdemu Polakowi, w jakiej potędze była nasza ojczyzna za czasów Chrobrych, Krzywoustych, Batorych, to jest wtedy, kiedy Polacy używali tylko

swego języka, a w palestrze łacine, lecz kiedy nastaly czasy przyjazni serdecznej z państwami sąsiednimi, kiedy mówić po francusku należało do dobrego tonu, kiedy Polacy, jeżdżąc zagranicę, wracali do Polski, przynosząc z sobą obcą mowę, wtedy Polska, wskutek zaniku swych obyczajów, upadła.

Fragment powyższy z listu p. Stanisława Kaźmierczaka, mego przeciwnika ideowego, (patrz. 134 nr „Gazety“) przy-

taezam, jako punkt styyczny naszych poglądów na zagadnienia narodowe.

Wprawdzie, wychodząc z jednakowych założeń, wysnuwamy wręcz odmienne wnioski, to jednak sam fakt, że znaleźliśmy wspólną podstawę ideową, ma bardzo wielką wartość i ułatwia znacznie porozumienie się, ustalając dwa punkty, na którym będziemy się w przyszłości opierać. Proponuję następujące sformułowanie tych przesłanek: uznajemy języki obce za główne koryta, któremi płyną do nas wszelkie naleciałości t. „wewnętrzne“ zewnątrz.

Drugi pewnik przyjmuję z małym zastrzeżeniem*) i ze względu na wielką jego doniosłość poświęcę więcej miejsca tej kwestji.

Opiaramy się na przeświadczeniu, że: tylko narody o silnem poczuciu swej odrębności plemiennnej i duchowej o nawskroś samorządnej sile twórczej, mają pewność trwałego bytu i mogą współzawodniczyć z innymi o wpływy na dzieje ludzkości. Postęp, to ciągle doskonalenie pierwiastków, które natura w łono każdego narodu rzuciła. Rozwój, oparty na subtelnem wyczuwaniu ducha narodu, na głębokiem zrozumieniu jego przeszłości, potrzeb i wrodzonych cech charakteru, przy dokładnej znajomości warunków zewnętrznych, celów i dróg, jakimi dążyć należy — jest jedyną gwarancją trwania i pomyślnej przyszłości ludów.

Naród, który zapomni o tej prawdzie, staje się potwornym zlepkiem różnych substancji, bez jedni wewnętrznej, bez siły trwania — jest zjawiskiem nielogicznym i jako takie, — musi zginąć.

Jeśli ciągłość i samorządność rozwoju jest warunkiem nieodzownym mocy twórczej i życiowej każdego narodu, choćby stał on u szczytu potęgi, jako samodzielna organizacja państwowa i miał olbrzymią siłę militarną, zapewniającą mu swobodę ruchów wewnątrz; to dla nas, dla narodu podbitego i rozczłonkowanego — staje się wręcz kwestją życia i śmierci tragicznem pytaniem: być, żyć, rozwijać się, czy zniknąć bez śladu z oblicza ziemi.

Z założeń powyższych mógłby ktoś wysnuć niebaczny wniosek, iż każdy naród może zapewnić sobie wiekującą szczodrość, zgola bez wielkiego zachodu, wzorując się na Chinach. Jest to oczywiście paradoks, a praktyczną wartość wszelkiego odosobnienia wykazały dzieje i losy państwa niebieskiego.

Nie mówiąc już o tem, że w dobru zrozumianym interesie każdego narodu leży nawiązanie jaknajszerszych stosunków poza granicami własnej ziemi, dla nas, wszelkie odosobnienie, nawet drobne, jest wręcz niemożliwe. Żyjemy w samem centrum Europy, na pograniczu dwóch wielkich światów: Zachodu — ogniska wytwórczości, nauki i cywilizacji i olbrzymich obszarów Rosji europejskiej i azjatyckiej, oraz niezliczonych plemion mongolskich — nienasyconych spożywców tego, co zachód produkuje.

Odnosi się to zwłaszcza do Królestwa, które nie bez słuszności uważano jest, jako filja i skład generalny dla Wschodu potężnego przemysłu europejskiego.

Widzimy więc, że załzw cudzoziemski naszego kraju, który notuje się od chwili zniszczenia komory celnej pomiędzy Rosją a Królestwem, nie jest zjawiskiem chwilowem, lecz ma głębokie przyczyny i trwać będzie długie lata, wzmagając się coraz bardziej, aż do czasu, kiedy Królestwo przestanie być najdogodniejszą placówką przemysłu zagranicznego, t. j. wówczas kiedy Rosja rozwinie tak dalece swoją wytwórczość, że będzie mogła obejść się bez produktów zagranicznych, co jeśli nawet nastąpi kiedykolwiek, to w każdym razie bardzo, bardzo nieprędko.

Alę nietylko linje kolejowe ogniskują się w naszym kraju, nietylko transporty surowca i gotowych materiałów przewalają się przez naszą ziemię — każda nowa myśl, każda idea humanitarna, polityczna, czy kulturalna, każdy silniejszy prąd naukowy czy artystyczny z natury rzeczy najsilniej i najpierw w naszym kraju się odbija, w wędrówce swej na wszechpochłaniający Wschód — jesteśmy także łącznikiem cywilizacyjnym dwóch światów europejskich.

Tak p. Stanisławie, czasy się zmieniały... bardzo — do niepoznania. W epoce której wspomnienie pan wywołał, podróżowano dla przyjemności, żądziej dla nauki, częściej — gwoli nabycia ogłady i grzeczności kawalerskiej.

Podróż była bardzo trudna, niebezpieczna często, uciążliwa, a jeśli ktoś chciał podróżować wygodniej — bardzo kosztowne.

Dziś podróżuje się dla chleba, rzadziej dla nauki, częściej dla przyjemności.

Dziś podróż staje się z każdym dniem coraz wygodniejsza, łatwiejsza, bezpieczniejsza i za tania pieniądze dostępna, prztem prawie zawsze sownie się opłaca.

Dawniej Polska była silna państwowo. Podróżowali magnaci i wielcy panowie i tylko oni przesiąkali obczyzną, wyzbywali się mowy własnej i obyczajów. Zgubny prąd stoczył tylko „wyższe” warstwy, a tak oplakane tego skutki..

Dziś podróżuje każdy, czy chce, czy nie chce. Coraz szersze warstwy narodu polegają wpływowi obcym. Jesteśmy narodem, pozbawionym siły politycznej i pod wielu względami, samodzielności kulturalnej — czy niebezpieczeństwo nie jest stokroć większe?..

Niebezpieczeństwo? — Od nas zależy wyzyskać obecną naszą sytuację na korzyść narodu, wzmocnić go i rozwinąć, albo dać się zetrzeć na proch w szalonym wirze życia współczesnego.

Uamnąć się? — Byłoby to samobójstwem ekonomicznem i kulturalnem, jeżeli by nie było niemożliwością. A więc iść drogą, którą fatum dziejowe wytyczy, lecz iść z pełną świadomością ostrożnie i pewnym krokiem, by nie stracić tego, co skarbem jest naszym i dostojnością — swej samorodności narodowej.

I oto stanęliśmy wobec sprzeczności, z której pozornie niema wyjścia. Z jednej strony, troska o byt narodowy i zachowanie go w tak wyjątkowo trudnych warunkach, troska o zachowanie swojskich form życia i ducha narodu, nakazuje wobec wpływów obcych ostrożność, graniczącą z wrognością, z drugiej zaś, dbałość o byt ekonomiczny i rozwój społeczno-kulturalny — zaleca czerpanie pełną dłoń z skarbnicy

dobrobytu cywilizacyjnego ludzkości, bogatej w drogocenne nabytki i wielkie doświadczenie. Uspokójmy się! Sprzeczności te są tylko pozorne i wówczas jedynie niebezpieczne, kiedy brak nam samowiedzy i woli, by pogodzić je, a z chaosu wydobyć zasadniczy ton harmonii zupełnej. Ważę się na próbę dokonania analizy niektórych przejawów życia narodowego. Wiem, iż jest to zadanie niezmiernie ryzykowne, gdyż z konieczności muszę być bardzo powierzchowny, co nie licuje z doniosłością zagadnienia, muszę jednak przygotować grunt dla dalszych wniosków.

Podstawą materialną życia narodu, warunkiem jego egzystencji jest rozwój ekonomiczny — dla nas: rolnictwo, rzemiosła, przemysł i handel, nauki ścisłe i stosowa-

ne, wszelkie umiejętności praktyczne. Ta sfera z natury rzeczy nie tylko może lecz powinna z największym wysiłkiem dążyć za postępem zagranicy, w pierwszym bowiem razie upadnie, nie mogąc sprostać współzawodnictwu innych narodów. Każde udoskonalenie, każdy nowy pomysł i wynalazek, jeśli tylko okaże się w naszych warunkach praktycznym, musi być wnet tu zastosowany, bez oglądania się na to, z jakiego źródła pochodzi. Oczywiście, i ten odłam życia musi być zwłaszcza u nas, w znacznym stopniu przejęty myślą narodową, a przy pewnym uświadomieniu solidarności stać się może potężnym środkiem samoobrony (bojkot towarów obcych). Druga sfera, to zupełne przeciwstawienie pierwszej. Obejmuje ona wszystko, co jest twórczością duchową i estetyczną narodu a więc poezją, literaturą nadobną i wogóle wszelką sztuką czystą, wszystkie przejawy ducha narodowego. Wiemy wszyscy, jak wiele stanowi dla nas ten odłam naszego życia. Przywykliśmy widzieć w twórczości artystycznej najistotniejszy wyraz i syntezę bytu Polski, treść ducha naszego i najwyższy przejaw życia. Od czasu, kiedy możliwość rozwoju naszych sił narodowych, tak bardzo bogatych i różnorodnych, została ograniczona do minimum, wszystko, co pozostało nam po klęsce politycznej, stręściło się w słowie i pieśni.

Wszystkie prawie genialne głowy i

wielkie serca, jakie w czasach porozbitowanych matka polska na świat wydała, a które w odmiennych warunkach, idąc za popędem wrodzonym zdolności i upodobani, zgoła w innych dziedzinach życia by zająśnily, u nas przelewały nadmiar sił twórczych w literaturze, w sztuce szukały ujęcia dla swoich tęsknot i pragnień. Literaci nasi i poeci, to nie artyści tylko szacowna galerja wielkich mężów stanu, bohaterów, działaczy społecznych i politycznych, świadcząca o wielkiej sile i nieprzebranem bogactwie uzdolnień ciężko doświadczonego narodu, to nadzieja nasza i otucha lepszej przyszłości. Duch nasz, którego żadne więzy nie skują i język, to dwie rękojmie bytu, bróńmy ich czystości, kształcemy, rozwijajmy, a choć organizacji państwowej nie odzyskamy, jako naród — wiecznle trwać będziemy.

Do tego sanktuarjum żaden wpływ obcy i żadna naleciałość wstępu mieć nie może, dopóki nie wejdzie w mózg i krew narodu, póki nie przetopi się w tygłu uczynić na zupełnie samorodny pierwiastek.

Trzecia sfera zajmuje miejsce pośrednie.

Składają się na nią takie przejawy życia, które muszą być nawskroś przejęte duchem narodowym, a jednak korzystają ze zdobyczy naukowych innych ludów i uzupełniają się ich doświadczeniem. Tu zaliczam wychowanie szkolne, domowe, nauki wyzwolone i sztuki stosowane urządzenia społeczne i publiczne i wogóle

wszystko, co jest przejawem życia zbiorowego.

Tu krzyżują się wpływy narodowe i ogólnoludzkie pod hasłem: przez naród własny, spółem z ludzkością. W drugiej części zajmujemy się określeniem naszego stosunku do idei języka międzynarodowego i jego, najdoskonalszej dotychczas, formy — esperanta.

Wł. Wojciechowicz.

*) Daleki jestem od myśli; sprowadzenia wszystkich przyczyn upadku Polski państwowej do jednego zjawiska zniknięcia obywateli, choć uznanie tego w całej rozciągłości tylko wzmocniłoby moje stanowisko.

"Gazeta Łódzka" 140, 22 julio.

Letero de Burulo al Petalo.

23 de julio.

Kara Samideano!

Samyoste mi scudas al ni unu
 eks. de, korunkoj de ni "Unuaj
 Agordoj", konsultu ilin akcept.
 Skribante al ni listen letoron
 mi forgeris demandoj uiv pri
 Kelkaj aferj - mi liou foras
 unu. Ĉu ni intereso veten Kro-
 kovon? Ni intereso anjz Kun-
 vercelon, lute intimen, idonj
 novaj postoj, estu ŝtudej, listoj
 kaj di. Ĉu ni Korso pabudades
 Kun Deskin? Kun Leveuron?
 Ĉu ili ankau veten Krokovon?

Ili estus tro gaja nicei dei Keltajis deteleja postluj ksevoj.
 Rio unu troiglas I-o Gicowazi? Ili troleja vial konch
 tradukajow cu lusa u. w. de „Pala lisper aulilo”. Cu i inten-
 ces lio pli unulle prez? Icupaciele uni atendo respasa.
 M. Klaki.

Wolna trybuna.

Esperanto wobec najogólniejszych zagadnień narodowych.

II.

Skoro doszliśmy do przeświadczenia, że życie narodowe, w znacznej części, nie tylko może, ale musi być poddane wpływowi kultury ogólnoludzkiej, z największą korzyścią dla narodu, to pozostaje nam tylko postarać się ująć te czynniki w nasze ręce, by móc nimi dowolnie kierować: odrzucić szkodliwe, łagodzić zbyt silne i tylko takim dawać dostępowe, które odpowiadają naszym rzeczywistym potrzebom i zgodne są z charakterem, przeszłością i duchem narodu. Pierwszym warunkiem tej władzy, jest unikanie wpływów zbyt jednostronnych i zbyt długotrwałych.

Niema nic zgubniejszego nad zapatrzenie się w jeden naród, zwinaszca ościenny, choćby nawet stojący na szczycie kultury i najprzyjaczniej dla nas usposobiony, epokrewiniony z nami przez przeszłość i wspólną kulturę. Zbyteczne są długie rozprawy, by pojąć fakt, tak prosty, że jeśli chcemy z korzyścią dla siebie czerpać ze skarbnicy ogólnoludzkiego dorobku, to musi być ona przed nami na siebie otwarta, a w wyborze powinniśmy się kierować jedynie własną potrzebą i upodobaniem, nie oglądając się na to, co inni za dobre dla siebie uznali. Że naród, który nam wzorem i sędzią najwyższym, jest bardzo kulturalny, oświecony i silny, że ma olbrzymią moc ekonomiczną i państwową, nie może być

usprawiedliwieniem, a raczej powinno odstraszać i tem nieufniej uspasabiać do niego, zachodzi bowiem obawa, że urzeczony jego doskonałością, nie dostrzeżemy różnic oraz odmiennych warunków istnienia i miał świadomość sobie nasze braki i dążyć w zgodzie z sobą do ich usunięcia—będziemy się wyzywać swoich cech wrodzonych, chcąc nabyć inne.

Może te cechy są lepsze, doskonalsze, praktyczniejsze, lecz nie w nas się zrodziły, nie nasze są i skoro się ich wyobędzimy, to przestaniemy być sobą, a przecie nie istnieje, kto sobą być przestał, lecz staje się igraszką w cudzych rękach, istotą najmurniejszą, najbardziej godną politowania. Nie znaczy to, bym zalecał czerpanie wzorów z życia narodów, które wskutek swej niezdarności życiowej spadły na najniższy szczebel niemoocy i szdżeczenia. Zwalczajmy wszelkie szukanie wzorów, wszelkie naśladownictwo, chodzi jedynie o poznanie jaknajwiększej ilości ludów, bo tylko poznanie innych wyrabia samowiedzę i uczy samodzielności.

Byłoby karygodnym brakiem ufności i wiary w siłę życiową narodu, gdyby ktoś wyraził obawę, że takie zawrotne szybowanie po wartkich falach życia ludzkości mogłoby tem łatwiej przyczynić się do zatracenia pierwiastku narodowego. Przypuszczenie takie jest wprost niedorzecznością nawet wówczas, kiedyśmy uważali się za naród, pozbawiony wszelkich samodzielnych cech. Tylko wpływy, działające stale na przestrzeń długich lat w jednym kierunku i z jednej strony, mogą grozić wynarodowieniem. Wrażenie najsilniejsze nawet, skoro je natychmiast inne zuciara, traci swą siłę i przestaje być szkodliwym, lecz wzbogaca i przysparza doświadczenia.

Organizm zatruty ratuje się zadaniem silnej dozy innej trójczyny t. zw. antidotum. Takim antidotum na zatrucie organizmu narodowego jadem obcych wpływów jest wpływ odmienny, równie silny. Można w pewnych warunkach stać się pod wpływem czynników germanizacyjnych—niemcem, lecz nie można być jednocześnie Niemcem, Francuzem, Portugalczykiem, Indianinem i Czechem, a wobec tego nie pozostaje nic innego jak wyzbyć się wszelkich naleciałości i zostać takim, jakim się urodziło, nawet wówczas, kiedy się nie ma tej mocy niezłomnej, którą nazywamy miłością ojczyzny. Zadajmy sobie teraz pytanie, czy jesteśmy niezależni, czy możemy powiedzieć śmiało, że żaden naród nas nie oparował?

Otóż nie, jesteśmy pod silnym, prawie wyłącznym urokiem narodu, który posiada wprawdzie wiele cech dodatnich, ma bogatą tradycję kulturalną, stoi u szczytów pomysłowości ekonomicznej, nauki, wiedzy i państwowości i jest jednym z najpierwszych pod względem racjonalnych urządzeń społecznych, lecz te wszystkie zalety dla nas są wprost niebezpieczne, wobec tego, że naród ów jest naszym bliskim sąsiadem i wrogiem. Wrogiem zaciętym, odwiecznym, bezwzględnym, bo naturalnym, bo wrogiem przede wszystkim z konieczności.

Może ktoś zechce zakwestjonować wyłączenie wpływów niemieckich. Zapewne zbyt bogatą mamy księgę dziejów, zbyt szeroką przeszłość kulturalną, by mogło nie pozostać żadnych śladów z owych czasów, kiedy Polska, stojąc u szczytu pomysłowości i siły, z całym cywilizowanym światem ówczesnym była w ścisłym kontakcie. Tak, kołczą się w nas atawizmy wszystkich czasów i epok. Przykład?—Proszę!

Czy nie zdarzało się wam spotkać gdzieś w zapadłej prowincji jakiego „pana konsyljara” lub „pana mecenasa”, który w rozmowie o polityce przy winie, wypie jak z worka cytaty łacińskie? Wprawdzie jaka się przytem łamie i, jeśli znacie łacinę, to szczerze

się ubawicie, ale czyż nie jest to wzruszającym przypomnieniem epoki, kiedy Rzeczpospolita kąpała się w słonecy cywilizacji klasycznej? A szkoda! Kto z was nie przeklinał złotoustych i złotomózgich medreów świata

antycznego. Kto nie pragnął zguby wszelkich pozostałości tej złotej epoki? Innego chcecie przykładu? Oto obrazek.

Anemiczna pauza na wydaniu, zerkając czule w stronę swej ofiary, nuci tęskną piosnkę włoską, a „starający się”, rozparty w wiedeńskim fotelu, ze spokojem skandynawczyka, piękny w swym angielskim smokingu, ęmi wonne cygare hawańskie, osadzone w krótkim holenderskim cybuszku i popijając chińską herbatę z filigranowej filiżaneczki japońskiej, rzuci francuskie wyrazy uznania, z akcentem nislewowskim. Gładzi krótką hiszpankę, spogląda dyskretnie na zegarek szwajcarski z amerykańskiego złota i rozstarganiem wejrzeniem błądzi po wzorzystym, perskim dywanie, po pięknej firance irlandzkiej i tureckiej tkaninie portjery.

Czyż mało jeszcze? Czy nie jest to dowód naszej wszechstronności? Dodam jeszcze, że, jak się przekonałem, owe wszystkie przedmioty wykwintne (za wyjątkiem oczywiście hiszpanki herbaty i frazesów francuskich), miały stempel berliński, dyskretnie ukryty i bardzo malutki, co będzie jeszcze wymowniej świadczyło o naszych stosunkach.

Smutne to, ale prawdziwe. Straciliśmy kontakt ze światem, a wszystko, co nas dojdzie z cywilizacji ogólnoeuropejskiej przedstawia się tylko *vis Berlin*. Nie mówię tu o garstce inteligencji, uposażonej wyjątkowo szczęśliwie, o kilkunastu artystach, kilkudziesięciu uczonych i dziennikarzach, którym warunki pozwalają na zapoznanie się wszechstronne z zagranicą, a wychowanie uposażyło w kilka języków, bo grupa ta jest b. nieliczna i decydującego wpływu wywierać nie może. Nie mówię o arystokracji, która i język polski toleruje tylko w kuchni i stajni a zna najlepiej Paryż i Monte Carlo — ten odłam arystokracji uległ zupełnemu rozkładowi, skazany jest na wymarcie i dawno przestał być czynnikiem, o którym się mówi. Mam na myśli szerokie warstwy narodu, stan średni, przemysłowców, kupców i rzemieślników, a ci, o ile czerpią ożywe powietrze zachodu, to tylko wyłącznie berlińskie.

Fakt to nie tylko smutny, ale wręcz niebezpieczny, choćby dlatego, że zgadza się najzupełniej z zamiarami naszych sąsiadów, a przecie mamy aż nadto powodów, by wszelkim ich zamiarom przeciwdziałać, nawet wów-

czas, jeśli odnosimy jakąś doraźną korzyść z chwilowego układu stosunków.

Pominowoli narzuca się pytanie, co jest owym niewidzialnym łącznikiem, którzy tak silnie nas do kraju kulturtraegerów przykuł? Błędne koło stosunków i brak szczerzej chęci wyrwania się z tej matni.

Nawiązujemy coraz nowe stosunki z Niemcami i bogacimy naszych wrogów, bo ze wszystkich narodów, Niemców najlepiej znamy. Język niemiecki jest u nas jednym z „miejscowych”, z Niemcami stykamy się w kraju

na każdym kroku, stają się nam bliżcy. Poznajemy ich ziemię, uczymy się ich języka i nie przeciwdziałamy panoszeniu się ich w naszym kraju, bo jesteśmy związani z nimi siecią stosunków bo są nam potrzebni i gdyby tak nagle zamknęli przed nami granicę swego bogobojnego państwa, stanęlibyśmy bezradni, bezsilni, słabi, śmieszni wprost w swej bezradności, wobec szerokich przestworzy życia ogólnoeuropejskiego.

Tym, którzy wątpią jeszcze, przypomnę pewną bolesną klęskę, jedną z największych, jakie ponieśliśmy w ostatnich czasach: niedoszły bojkot towarów niemieckich. Porażka to tem bolesniejsza, że przecie nie brakło ni chęci dobrych, ni zapatu. Ale cóż mieliśmy począć, my, co przez całe lata patrzyliśmy na świat tak, jak nam go Berlin pokazywał, my, co nie umiemy angielskiego, a nawet, często, francuskiego cennika przeczytać i sama myśl o podróży w inny świat, niż ten, który kamykają granice państwa niemieckiego, przejmują nas przerażeniem, wobec zupełnej nie-

Wszyscy myślimy o wyzwoleniu się z pod supremacji naszych miłych sąsiadów, wszyscy szukamy sposobów i radzibyśmy dużo uczynić, ale wiele czasu upłynie, wiele trudów trzeba ponieść, nie jedną jeszcze znieść klęskę i upokorzenie, zanim zdołamy zrzucić z siebie to jarzmo niewoli ekonomicznej. Niewola ta cięższa jest, niż każda inna i bardziej upokarzająca, bo zawdzięczamy ją, w znacznej mierze, własnej niezradności, nieprzewyciężonej odradzie do wszelkich stałych ciągłych wysiłków, na dłuższą obliczonych akcję.

Miejmy nadzieję, że praca w tym kierunku, zapoczątkowana już przez jednostki wyda

te owoce, lecz jedynym środkiem, któryby odradził przeciął matnię, rozwarł szeroko przed nami drzwi do Europy i świata całego, uniemożliwiając raz na zawsze wszelką zależność ekonomiczną i kulturalną, tak od Niemców, jak od każdego innego narodu, jest język międzynarodowy i nam właśnie, więcej niż komu innemu nie godzi się zwalczać go i pomawiać o szkodliwość, gdyż jesteśmy naturalnymi sprzymierzeńcami tej idei i nam przedewszystkiem zależy na jej urzeczywistnieniu.

Mówią, iż jest to niedościgłe marzenie, mizonku, utopja... Postaramy się dowieść, że nie jest utopją język międzynarodowy, iż jest nie tylko możliwy, lecz niezbędny, jest koniecznością dzisieją i będzie istniał, zrealizowany siłą faktów, lecz zanim przekonamy o tem swoich przeciwników możemy śmiało zapewnić, że my, esperantysty polscy, nie działamy na niekorzyść kraju i narodu, że pragniemy z całego sił jego dobra i jeśli idea nasza jest marzeniem, marzenie to jest piękne, ze szlachetnych pobudek wyrosłe—idea wielka, a dla nas — obowiązująca, jako polaków.

Gdzież jest wobec tego owo niebezpieczeństwo, gdzież czai się zagłada, jakimi grożą nam przeciwnicy esperanta, gdzie ta szkodliwość, o której wspomina p. Stan. Kaźmierczak, bo na pytanie „jakie korzyści da nam esperanto” mam dotychczas jedną tylko odpowiedź — korzyści niezmiernie różnorodne, ołbrzymie.

Wł. Wojciechowicz.

„Janeta Łódzka”

W 142

de 24 Julio 1912.

Samuelo edriĝas.

La 24^{an} de julio mi ricevis sekvaŭtan sciigilon:

Feliceja Gelbard
Samuelo Bruck

edriĝintaj

Ĝodi, en julio 1912j.

Post deĉe - dua vikkino. Kiu estos la sekvaŭta?

Letero de Vera.

20 de julio.

Munkaj!

Trepiure viaŭ leteron, en unue momento mi ŝulcoŝ
culture ne responde ĝin ĉar, se i ne kredas miajn vorkojn
Kaj opinias ĉien aŭtesan konfeson de mi, flanko, kiel
ŝajniĝu - do efektive melfrekte estas por mi ŝulcoŝkonpre-
riĝi; tamen, konfidante, ke, antaŭe mi reglatis ilin
reciproke per diversaj "pecoj", mi konfesas ke i havis viaŭ
baron por dubi.

Viaŭ bele verkitan leteron mi tralejis kun vera ŝulcoŝ.
admirante viajn astufegajn pensojn, viajn kredojn en ideo
lojn kaj revojn ne aŭ plerumecajn.

de preskriboj forgeris jam pri mia tuta pasinto kune tra-
vivita, pri liaj komencaj sentoj kaj pensoj, pri liaj veroj
frenezaj kaj fieraj, tute malsanaj per radikaj veroj ĉiokien-
plektante kaj ĉiuj ne religiaj.

Ho, Kiel bone tiam mi komprenis unu la alian, mi
kredis ĉion kio estis bone kredita, mi kredis fortoj proprajn
kaj homan bonecon, kaj establon, la helan, la sincedan,
radikantan d'amaube bonecon antaŭ mi. Kaj estis al mi
kiel bone, Kiel apostolo kaj bele en lia laudo elverita,
fantasia reĝo de idoloj.

Ĝa inspiro Peters igis min reveni penso en ĉi-pasinteco
kaj, enigardante hien profunde, mi ekvidis en mia koro,
kion mi transportis tien, nur malplena.

Ja, elto jam laste fajro de lia transigo plej asanta kaj
aŭtorita ne plene estingiĝinta, ekplamis kaj pikis min dolore
per sia varmo kaj, eksentis min superon, kvazaŭ mi estus
perdinta ian koran, longe eldrolitan tronon.

Vi riproĉas min ke, vazaŭte intet nur freudaj personoj, mi
perdis la sincesecon - sed karuloj, se estus ĉi-riproĉo veru,
Kial do mi akntus al ti preskribo detele pri daŭroj en mia
spinto vivo? Mi sciigis vin antaŭe pri ĉiuj bezakatoj ĉiutagaj,
pri ekupoj, kiuj mi prenis sur min dum mia ne tro

distanca p'lejnado.

Ke Kamleĵ, la sinececon ni ne perdis, sed ni konfiras.
Ke ni perdis la Kredon!... la Kredon en idealoj, en eston-
lou pli suran, en veraj subŝteloj kaj en la malproksimaj
celoj pli helaj.

Ni perdis ĉi la Kredon en tiun homon, homon novan,
kiu ne sciigas en ĵurnaj febriletoj, Kiel ni diris; por tiu
homo nova ni sentas nun nur la Kompaton, ĉar sole ni
ne povas diri al li la veron - kaj la vero, kiun li kredas, estas
Kripligita de kelkaj individuoj, kiuj jam por ti reklamu
la Koro.

Se ni tamen povas trovi ĉi-Kredon perditan, ĉi ni
utila estas por ĝi, kaj ekplenus denovo la Koro por ĝi granda,
kiu nunne sciigas en ĉiujn ĝis ĝi. Jes, se ni ne havas
inter homoj fremdaj, sed ĝis nun kiun ni en tiu ĵurnalo
sane pensante sendis, ni veraj ne ekvidas tiun vivan
medalon de ĝia kontraŭa flanko, ni ne havas nun ankoraŭ
per iluzioj, esperoj kaj veraj, kiun kiuj ni estas tiel apalt...
sed ĵus nur esperante en diversaj formoj de l' vivo, en
ĵurnaloj indiferentaj kaj ĉi kontraŭe plus estas tre malpele.

Homo nur kiun superhoma ĵuro povas kontraŭstari diversaj
malpele kaj ĝi ne veninte ĝi duono de l' vojo markas ĝi

ptino aŭ zifilizo, malsanoj de ĉiuj generuloj.

Paroli aŭ skribi pri diversaj akceloj, ĉi ĉi bele kaj inspire aŭi povas facile, posedante ioude fantazio, sed altnisi al iu zian propran vidangulon, denigi iun pensi alimaniere kaj kredigi la veron, muntiĝas multe pli malferde ol sajn.

Jes, mi perdis la kredon en ĉiow k'ow mi iam kore amis, la efektives de l'ivo montis al mi ziaj malsage rigardantejn okulojn, el kiuj mi traidis, ke ĉio estas nur vana. Ili ludo ne plekas kontraŭ la sorto, kvankam ĝi ne donis al mi tiun gigantan markolon, per kiu mi povus fraktasi ĉiow, k'io staris sur mia vojo al celo.

Ne ekkois mi feliĉon ĝis unue,
 domon unian ĝojo ĉiam eritis,
 junaj jaroj partu prekaŭ aŭtume ...
 Kaj se ia unu akoro ekcelis,
 ĉio estis certe de l'kot'supero,
 aŭ doloro ĝerman k'ow recitis ...
 Ne konis al mi eritis ankoro,
 ĉiam iris mi bal'ivow nes sola
 kaj se ia unu minacis danĝero,
 malgraŭ, ke mi ĉiam eritis izole -
 unu ne kaptis senespero l'konceto,

mi ne aŭdis pri la vorto Rousale.
Tamen estas mi de l' vivo Rouleale,
ĉar ĝi donis al mi jorkow meĝian,
Ke mi povas en Rielo zileala
superreji Rordolow la unian
Kaj rigardi ĝin sur Kvaran fiklivan;
Lors' ne donis al mi limon' johan

Kej pro tio Kore dankes mi vivon!

(Vieno, 4/II 12).

Morgaŭ estas dimanĉo, profitaŭle de la tempow, mi vros
Wassel'ow, Riel i Rousiles, Kraankam tie estas mi l'el unel-
foje kaj krom la hombeĝi estintaj, kiuj ne Kuracs, estas
neno el unu tempo kaj la homo nova, al kiuj mi ankau
apartenas, ne vivas por la estinto sed estulo.

Adiaŭ amikaj

via besta.

Letero de Pchelo al Drumulo.

Prusy, 24 de julio.

Kara sinjoro,

Tuj post ricevo de via aminda letero mi vaste respondis al

vi kaj scudi la necesitejn de vi. Sed malgraŭ via propono
Korespondenci - mi ne plu povu ricevi de vi. Kaj tiom mi
trucege bedaŭras, ĉar vi ŝajnas al mi homa uslaŭ kaj interesege.
Mi petas, skribu al mi nepre !!!

L. Rozdowski.

Letro de Petelo al Brumulo.

Prusy, 26 julio.

Kara niŝoro,

Kun vere plerumo mi ricevis vian apelan letron. - pri la
niŝoj ĝen kio ĝi estis aperturas. por ke niŝoj de vortoj perfekte
ici devas de sia akcento akto ĝis la fino esti dule identaj:
spi-o - s-o ; k-o - a-o . Ĉu esperanto, en vortoj
derivatej, ĉiam havas akcenton sur la unua silabo de radiklo (aŭ ĉi
radiklo), do la fino de niŝoj estas ĉiam gramatike ĝusta. Tio
signifas, ke, se oni volas fari perfektejn niŝojn, oni devas
niŝigi nur substantivojn kun substant., adjektivojn kun adjekt.
NB. en sama kazo, NB. en sama nombro. pri la ideo de
niŝoj (aĵo ekstera), mi devas elstremi malriĉecon kaj mono-
tonecon de seno de verifinaj vortoj (aĵo interna)... ĉar ĝi
ne valoras atenti kiel malafektaĵoj ataraj de niŝado kun la
(en esp-ko ĉe multaj nederivatej vortoj: patroj'- kaj, buketo'-

sed; nek la akrobatejoj en speco de: bardo - komas'ao, morgaŭ -
 zorg'ali ... Tial mi opinias, ke, en esperanto oni devas iri
 al nivelo supro de libereco: perfekte nuna la akcentoj rilatejoj;
 la cetero nur ne ŝoku ordon per troa malsimileco (mia: pala-
 najlinguloj estas scende nuna aprobebla nur de hipopotamo).
 Sed kion mi troe malaprobas, estas la supikso (adrisista -
 Kiel diras Gaborzki) nuna. Ĝi estas simpla nperado de sama
 lekzilkono demento! (Rimarko, ke en „pelejo” troviĝas nur:
 birdela - nepelo (p. 5), linioj -, alioj - anta (p. 6), mudi -, ad'eco,
 (p. 12). - plumb komo, kompreneble, neniel nuna: li
 etarĝis franca plomb kaj en manuskripto mi skribis plomb.
 Nur en presprovaĵo mi ŝanĝis je - u ---

Korad dankon por la iustigo de mi „lovajaj floroj” (li
 sendas al mi samposte lia manuskripto; ĉi ĝi sukcesos komi ek-
 tutezi viv) kaj Balladynon; ĉi estas mia nova plejorda ... sed...
 mi estas homo tre verica, kaj mi ne scias, ĉu mia nova ŝanĝo plu-
 unigo. - „ojice redimiroj” „U hujajaj” estas, efektive,
 tradukitej alomenege. -

Kara kintoro, mi diras, ke „en nuna momento mi jam havas
 supro multe da materialo”. Mi petegas vin, ke vi sendu al mi
 almenaŭ kelkajn versojn! Ne opinio ĝin flato: mi sciparico
 akcento apertu de via volumo. Kiam, kaj de kiu eldono, ĝi

apert? Ĉu ĉi-ro laska kunkloros? Kin li estas? Ĉu li auktoraŭ
 veritades lisp-c? - Korjan dankow por le promeso sendi "Almyj
 Agordoj". Li ankau ĉedankas por le sciigo pri desiro de ĉi-ro
 Schullhof. Li, kompreneble, plasure akceptas kaj jam sendis al
 li ekscuzleron.

Ĉu vi legis en "Le verde standardo" uniajn noveltojn kaj versajojn?
 Kiacjn lispes, gazetojn vi abonas?

(Danigo ockras)

Jus, finante unian 1^{an} postkaton mi ricevis unan karton
 kaj rapidas respondi ĝin. 1) Ĥu Krakovan mi, plej kredite,
 ne iris - malgrau desiroj, - ĉar mi estas home melanc: mi
 fatis de alle kaj dolejis al mi braton kaj kolon. Mi auktoraŭ
 ne tute resanigis, kaj le melfinuro de mia ĉi-malicio ĵesus
 mis en popalanco - procepe bedaŭregas mi tiow ĉar mi ne
 povas vidi le (por ^{mi} seupine subteran!) kurveron de "unaj
 novaj poetoj". Ĉu deskin ĉestas? Ĉu mi povas alirenu
 spirite ĝin ĉesti? Ĉu vi konsultas dani al mi pri ĝi sciigoj?
 2) No, Ĥu deskin mi ne korespondas; Ĥu levencan jes,
 celere mi lin lauce kaus persono. Li havas ankau 26-27 jar.
 estas tre melancu, nepolite. Tro subtile kaj impresable.
 Nesupetelle baduanto niscu. Originele lisp-c li preskau tute
 ne veritas. - So Ficovski (de kin vi sciigos pri li??!) loĝante

3 janyj èe mi, porvelun, ne dirute ei um adianaw voston al
in el Koualulaj (èe ne al mi) Kej um ne doue signow de
vivo. - Li este be raja homo Kej houe lesperantisto sed tute
ne poeto.

Li havas unulej esp.-ajn tradukojn el polej poetoj, precipe
el Liowaeki. Èn vi Kourile ilin sendesi al „pole lesperantisto“
li dubas, èn ĝi valoute akceptos. Èn vi ninaskis, Ke mi èiu,
originelaj esp. poetoj, estas slavaj?

Responde, responde balde!

Es. Kozlovski.

Letero de usko.

28 julio.

Revenante ĵus hejme, mi enketis al i leteron, kiu mi
pulis en poŝto (postkasto) de sabato ke ĵune mi trovis van
duan. Koncerne la Kongreso, do ĝi um aliĝis iĝ 500 per-
sonoj. Ĝi malfermus poras aliĝi ankoraŭ 500 - do plej granda
numero verŝajne estos mil personoj. Kio estas kiu loĝejo,
mi skribis en la letero: revenos ankoraŭ Keriko un, in desos
ion tro pli, donejo ke vi ne sciis lian plifne, mi havas
por dispozicio un kvar litoj, kunejante ke ĉi okupas de,
vi kiu dormulo aliĝi du, sed por ĉi tempo mi nekturo

ĉe Konvulsoj Keĵi povos esti Reme. Ĝova opero dano dufoje
 „Kalka” kubo plekte de Koyreso, je propra ĉielialto, Krom
 li'o aperado ĉiube ĝerelo Koyreso, redaktale de Leono Lemery,
 en formelo de simple ĝubelo, simile al aliaj Krakovaj
 ĝereloj. - Koncerne Schullof'on, estas mesaĝo apers ĉar jam de
 du monatoj ni ne respondedi li'ajn (verojajn) skribojn, ĉar
 ni nun kurejas skribi al li. - Nur kun li'aj duoj pasportoj
 estu signos de mi Keĵ pligme permi lin havi, ĉar en laste
 tempo ni povos ne ricevi ilin Keĵ veros keĵme por via nei-
 mezelle ĉapero. - Ke la Koyreso akros jam venontan mone-
 ton, ni ekscis nur dimante, certe ni estis, ke ĝi akros
 nur en Septembro. Nur ni ricevi pro li'o Kapdoloron, ĉar
 li'on malmulte de tempo, Keĵ multe por jam restis al ni.
 prenu nur ĉi'aj plejmulte da nura labako, sen ĝi ne kureju
 usubnigi antaŭ mi'aj okuloj.

leska.

Wolna trybuna.

Esperanto wobec najogólniejszych za-
 gadnień narodowych.

Ta perspektywa, t. j. wyzwolenie się
 ekonomiczne i kulturalne od Niemców o-
 raz rekojmia, że na przyszłość podobne
 zjawisko nigdy się nie powtórzy, jest tak
 ponętną, że sama powinna uczynić każ-
 dego Polaka — serdecznym przyjacielem

idei esperanckiej, lecz nawet w drobnej
 części nie wyczerpuje tysiącznych korzyści,
 jakie odnieśliemy z chwili wprowadzenia
 języka międzynarodowego.

Warunki techniczne nie pozwalają na
 pobieżny nawet przegląd zagadnień naro-
 dowych, najścisłej z omawianą kwestją
 związanych bo w takim razie musieliby-
 śmy pozbawić gościnną „Gazetę” nietyl-
 ko zwykłej treści numeru, ale nawet na-
 główka i podpisu redaktora, co napewno
 nie zjednatoby nam sympatji czytelników,
 ale wyobraźmy sobie na chwilę, że „mrzon-
 ka” esperancka stała się faktem doko-
 nany i jakie tego skutki.

Młodzież szkolna najpierw odczuła ten przewrót. Dziś już nie traci się młodych sił i mózłów na wbijanie sobie w mózg milionów obcych, — obcych dla ucha i umysłu wyrazów.

Wystarcza, obok polskiego, znać jeden język, niezmiernie prosty i łatwy, aby świat cały, wszystkie kraje i ziemie stały otworem. Dawniej długie lata traciłszy na nauczenie się kilku cudzych języków, których ostatecznie nigdy nie znałszy i przy pierwszej sposobności zapominali.

Dziś czas zaoszczędzony obracamy na pozytywne nauki, studjujemy dokładnie naturę, to źródło wszelkiej mądrości, — przyswajamy sobie szereg umiejętności praktycznych, które nam niezmiernie ułatwiają życie, a przede wszystkim — zajęliśmy się naszą własną, polską mową, która traktowana po macoszemu przez szereg wieków, zatraciła połowę uroku. Całe warstwy naleciałości, tysiące rażących nasze ucho barbaryzmów stały się jej składnikiem i zmąciły czyste prąźródło, wytrysła z ducha narodu.

Wprawdzie dziś jeszcze błąka się tu i owdzie jakiś obcy dźwięk, bo na wypełnienie tego co przez wieki wśląkało, trzeba długich lat pracy, ale czasu mamy dość, a niema obawy, by nadal przemycali się cudze wyrazy.

Obcych języków nie znamy, nie mamy zatem skąd czerpać gotowych określeń i chcąc stworzyć nowy wyraz, musimy z konieczności szukać swojskich pierwiastków. Język międzynarodowy nie może wywierać wpływu na kształtowanie się mowy rodzinnej, gdyż, pomimo całej swej doskonałości technicznej, jest zawsze tylko systemem językowym i jako wytwór mózgu, nie może być rywalem języka, który z duszy zbiorowej wytryska i jest tej duszy wyrazem.

Postęp ekonomiczny, techniczny i kulturalny zrobił skok ogromny i coraz się wzmacnia od chwili wprowadzenia jednego języka w stosunkach międzynarodowych. Całe nieprzebrane bogactwo dorobku cywilizacyjnego ludzkości, cała jej praca naukowa, teoria i doświadczenie prak-

tyczne, stoją przed nami otworem i możemy dowolnie czerpać wskazówki dla siebie z tego morza mądrości życiowej.

Dawniej wydawnictw zawodowych mieliśmy tak mało, a te, które istniały, z powodu wygórowanym cen były b. mało dostępne. Dziś każda książka, każda praca teoretyczna, o ile ma wybitniejsze znaczenie zawodowe, natychmiast jest przekładana na język międzynarodowy i rozchodzi się w milionach egzemplarzy.

Jest tania i dostępna nawet dla najbiedniejszych.

Dzięki temu stan oświaty ogólnej wzrósł do maksimum, a równolegle wzrasta dobrobyt, kultura i etyka, wyrabia się samowiedza społeczna i narodowa, słowem, — dusza narodu, zbudzona z mar-

twoty i uspienia, żyje nowem, bajnem, wszechstronnem życiem.

Przemiana wielka, cudowna prawie — nowe życie. I pomyśleć tylko, że byli kiedyś tacy, co wszelkimi siłami zwalczyli tę reformę nawet podobno byli tacy wśród polaków. Obawiali się, że z chwilą wprowadzenia języka międzynarodowego, przestaniemy mówić i czuć po polsku. Czyżby naprawdę tak mało znali swój naród tak mało cenili jego moc? Przecie to naród, który przetrwał straszne zawieruchy dziejowe, który oparł się burzom tak silnym, jakie tylko dęby wiekowe, — dęby, co do serca ziemi wrosły konarami, co stały się częścią jej nierozzerwalną, — przetrwać są zdolne.

To naród, co oparł się wściekłym atakom hakaty, co nawałniec germańską pierśią własną odpięra, to naród, który prześladowaniem, szykaną łzami i krwią swoich dzieci, katowanych ręką pruskich siepaczy, — bronił mowy, bronił ziemi ojczystej i polskiej modlitwy...

Bronił mowy swojej, nie cofając się przez żadną ofiarą, bo ma duszę. Duszę bogatą niezmiernie, głęboką, a taką tęskną i śpiewną, a twardą, hartowaną, jak złom granitowy.

Dusza żywa zmuszała go do walki i ofiar, bo tylko w polskiej mowie dusza ludu polskiego żyć może, bo na tej harfie

Jedynie zdoła wyśpiewać swe żary, tęsknotę i bóle...

I lud ten miałby skorzystać z pierwszej sposobności, by pozbyć się skarbu, który z takim mozołem obronił — Słów braknie... wstyd.

Hej, ty młodzieńcze! — słyszę tu i owdzie — unosisz się, piękne rzeczy nam prawisz, a może naprawdę to tylko mrzonka, zrodzona w majaczeniach młodego mózgu? — Może język międzynarodowy — naprawdę jest utopją, kaprysem egzaltowanej wyobraźni?

Nie! nie są mrzonkami idee, trwające przez tysiąclecia! nie są utopją piękne marzenia ludzkości.

Tysiąc razy grzebane, rodzą się coraz młodsze, silniejsze i piękne — aż znajdując wcielenie — stają się faktem.

Idee takie są nieśmiertelne — przetrwają wszystką martwość.

Jedna epoka przekazuje drugiej wielkie zagadnienia kultury. — każde pokolenie pracuje i kształci je w formy, aż przyjdzie generacja, co bajkę w rzeczywistość zamieni, znajdzie dlań doskonały kształt.

Czyż to trwanie niezłomne nie daje pewności urzeczywistnienia.

Czy nie my — pokolenie czarodziejów życia — urzeczywistniamy odwieczne bajki?

Pierwsze przebliski idei języka, zrozumiałego dla wszystkich ludów, gubią się w zamierzchłych czasach ery przedchrześcijańskiej a pierwszym jej wyrazem — podanie o wieży Babel.

Snadź silnie odczuwano już wówczas potrzebę takiego języka i uświadamiano sobie brak jego, jeśli różnojęzyczność w pojęciu ludów starożytnych, była klęską, najwyższym wymiarem kary, przekleństwem Boga, obrażonego rozzuchwaleniem się marnych tworców ziemskich.

„Brat przestał rozumieć brata i stał mu się wilkiem.“

Najwne to, ale głębokie, mądre słowa...

Są pewne dane, że w świecie antycznym bujnie kwitła myśl stworzenia sztucz-

nego języka międzynarodowego, a nawet podejmowane były w tym kierunku próby, lecz to, jest to fakt niepewny historycznie, — pomijam. Lecz potrzeba żyje i sama szuka wcielenia. Grecy, a następnie rzymianie w epoce najwyższego rozkwitu swych cywilizacji narzucają swoją mowę innym narodom, a raczej naredy pomniejszych, czując konieczność porozumiewania się w jednym języku, przyswajają sobie bajdoskonalsze z ówczesnych.

Łacina sięga średnich wieków naszej ery, święci zwycięstwo zupełne, a następnie — upada, nie dlatego, by minęła potrzeba języka międzynarodowego, lecz dlatego, że zakuta w bezwładne formy, nie może nadażyć za biegiem czasu, nie czyni zadość różniczkującym się potrzebom życia — umiera śmiercią naturalną, na uwiad starczy.

Miejsce łaciny zajmuje język francuski, lecz panowanie jego, choć nie mniej świetne, a nawet świetniejsze — krótko trwa.

D. n.

„Język Łódzki“ 146, 29 julio.

Esperanto wobec najogólniejszych zagadnień narodowych.

(Dokończenie.)

Dlaczego? — Bo wraz z mową przemycają się francuskie zwyczaje, strój, pojęcia poglądy, cała ideologia, cała duchowość francuska. Narody, opanowane przez francuzyzm zatracają swój charakter. Przechodzą być sobą, nie stając się francuzami, lecz ich niezdolnym naśladownictwem. Są czemś nieokreślonym: „ni pies, ni wydra“ — lapidarnie określa taki stan język ludowy.

Wionęły nowe prądy i narody strząsały z siebie ze wstrętem pokład obcych naleciałości. Praca wre gorączkowo, narody w krótkim czasie zrzucają śmieszne maski — stają się sobą.

Język francuski zachowuje się po dzień dzień w dyplomacji, lecz z życia kulturalnego i prywatnego został wyrugowany. Czy minęła potrzeba?

IV Nie, ale Francja urosła, dzięki rozpo-
wszechnieniu swej mowy na pierwszą po-
tęgę cywilizacyjną i państwową Europy.
Stała się centrum świata, ogniskiem życia
duchowego i zbiornikiem złota wszystkich
ludów. Takie korzyści mogła osiągnąć
tylko kosztem innych narodów, a ponieważ
nie jest skłonny do tuczenia innych
swoim ciałem, reakcja przyszła i
przyszła.

Możnaż wobec tych faktów pytać, czy
język międzynarodowy jest potrzebny, wo-
bec ogromu życia współczesnego, tak szyb-
ko dążącego do zniwelowania przestrzeni
wobec rozległości stosunków zagranicznych
i obecnych środków komunikacji, jeśli w
wiekach ubiegłych potrzeba ta narzucała
się z taką bezwzględną mocą?

Język międzynarodowy jest koniecz-
nością dziejową, a zatem będzie istniał i
na bit się zadają wrzaski oportunistów.

Obecnie żaden język nie panuje nie-
podzielnie, lecz kilka najsilniejszych naro-
dów podzieliło ziemię na sfery i każdy
w promieniu swoich wpływów narzuca je-
zyk słabszym narodom, na ich niekorzyść,
a własną pomysłowość na tem buduje.

Korzyści takiego panowania są obrzy-
mie i wcale nie jest wykluczeniem, że je-
śli świat pójdzie tą drogą, jeśli narody o-
panowane nie zrzuca z siebie jarzmo, to
niebawem wojny prowadzić się będzie o
sfery wpływów języka, jak dziś toczą się
walki o sfery wpływów ekonomicznych i
politycznych. Dla nas zwłaszcza to tem jest

smutniejsze, że znaleźliśmy się w promie-
niu panowania języka wrogiego, języka
wrogów ekonomicznych i politycznych—
 Niemców.

Jakież wyjście w tej sytuacji, co u-
życzyń zadość konieczności?

Czy mamy wydobyć z grobu truposza—
tacinę i kazać panować jej znowu? Bez-
sens!

Obrać jeden z języków naturalnych
i uczynić go międzynarodowym?—Znaczyło,
byto świat cały złożyć w ofierze jedne-
mu państwu i stworzyć taką potęgę, któ-
ra by wszystko wchłonęła, wszystko po-
żarła...

Już przed czterystu laty zrozumieli
myśliciele, że tylko stworzenie nowego je-
zyka sztucznego może rozwiązać tę kwe-
stję i zaspokoić konieczność.

Podjęto przeszło 60 prób od tego cza-
su, lecz bezskutecznie, bo każda z nich
okazała się bądź niepraktyczną, bądź zbyt
zawiłą i skompletowaną i wszystkie upad-
ły, dopiero jedna z ostatnich, dzieło na-
szego ziomka, Esperanto, czyni zadość
wszystkim wymaganiom, o jakich można
marzyć i osiąga zupełne powodzenie
po kilku latach zmagania się z oportu-
nizmem.

Niema w tem nic dziwnego. Dokładna
znajomość praw natury i zjawisk fizycz-
nych stworzyła technikę, medycynę i wo-
gółę całą wiedzę czystą i stosowaną. Dr.
Zamenhof obok dokładnej znajomości praw,
jakimi rządzą się języki w swym powsta-
waniu i rozwoju, miał do dyspozycji do-
świadczenie kilkudziesięciu poprzedników,
co pozwoliło mu uniknąć błędów i dopro-
wadzić język do doskonałości.

Esperanto jest niezmiernie prosty,
łatwy i logiczny, bo zogniskował w sobie
wszystko najlepsze, jest esencją, wyciągiem
z kilku najdoskonalszych języków natural-
nych, jest jedynym językiem, który nie
zna wyjątków. A jednak jako system my-
ślowy, mechaniczny, nie nadaje się do
twórczości indywidualnej, artystycznej, co
znacznie podnosi tylko jego wartość, bo
jest gwarancją, że nigdy nie wyruguje je-
zyków żywych, a w sferze twórczości
intelektualnej, w nauce ścisłej i życiu han-
dlowem jest bez konkurencji pod wzglę-
dem bogactwa, ścisłości i logiki określeń.

Ziściło się tysiącletnie pragnienie lū-
dzkości, czynem stała się bajka. Ale za-
den prorok w kraju swoim nie był pro-
rokiem...

Genjalnego twórcę przyjęto z nieuf-
nością, bo zbyt wielkiego dzieła dokonał,
ze złą wolą— bo był inowiercą. Odepchnię-
ty, wysmiany, poszedł utartym azylkiem
wanalazców-polaków: na Zachód.

Zdobywa tam tysięczne rzesze zwol-
enników, uznanie powag nanki, budzi za-
chwył i entuzjazm swem dziełem.

Esperanto, po latach tułaczki, powraca
do ojczyzny. Nie tułacz już bezdomny,

lecz potężny uznanie i poparciem świata
Dzielo powraca do kraju, w którym na
świat przyszło, któremu tak bardzo po-
trzebne.

Zobaczmy, jak przyjmie go ojczyzna.
Niebawem zjadą się esperantyści w
sercu polskiej ziemi—Krakowie.

Wł. Wojciechowicz.

"Gazeta Łódzka" 147.

30 julio 1912.

fino de la I volumo de 1912 jaro.

Kunaje ardeas!

Journal of the

Exploration

